โครงการตำรากลุ่ม อัซซาบิกูน ลำดับที่ 1/2556

อิสลามกับระบบ
การตรวจสอบเรื่องเล่าในอดีต

THE AUTHENTICITY OF ISLAMIC HISTORIOGRAPHY

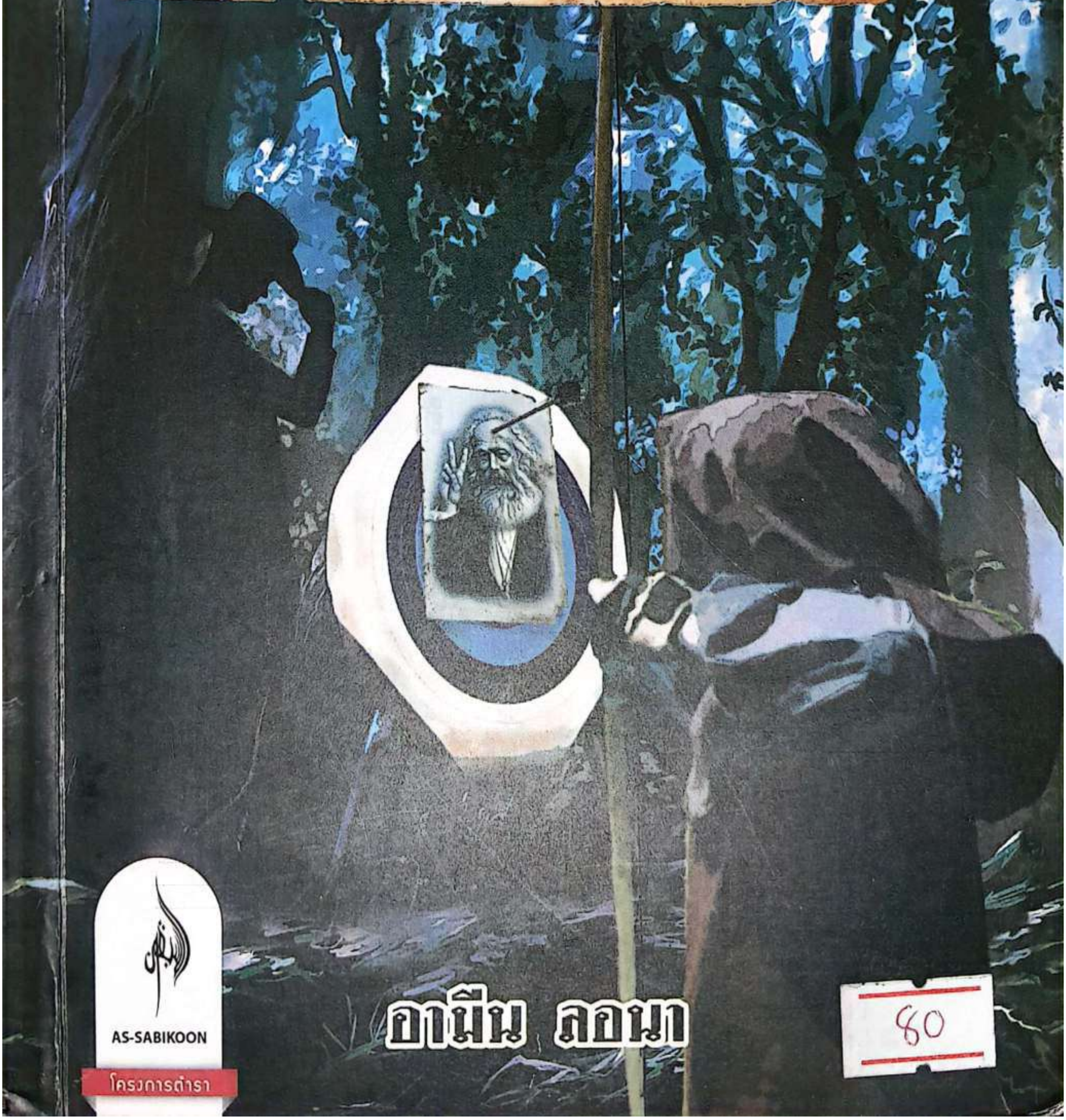

อามีน ลอนา

AS-SABIKOON
โครงการตำรา

80

สแกนด้วย CamScanner

AS-SABIKOON

อิสลามกับระบบการตรวจสอบเรื่องเล่าในอดีต

ผู้เขียน : อามีน ลอนา

ออกแบบปก : อุสมาน จรวิเศษ

รูปเล่ม : ซอลดี้ หมันการ

พิมพ์ครั้งที่ 1: มกราคม 2556

จำนวน : 1,000 เล่ม

สำนักพิมพ์ : อัซซาบิกูน

โรงพิมพ์ : บริษัท นัตวิดา การพิมพ์ จำกัด

สั่งซื้อหนังสือได้ที่ : ร้านหนังสืออัซซาบิกูน (ASSABIKOON TRADE)
ติดต่อ คุณมุตตามีน เจ๊ะและ โทร : 087-9680862

HTTP://WWW.FACEBOOK.COM/ASSABIKOONTRADE

เว็บไซต์กลุ่มอัซซาบิกูน : WWW.AS-SABIKOON.COM

ISBN : 978-616-321-430-0

"และเพื่อพระองค์จะทรงทำให้สิ่งที่เป็นจริง ได้ประจักษ์เป็นความจริง

และให้สิ่งเท็จ ได้ประจักษ์เป็นสิ่งเท็จ

แม้ว่าบรรดาคนชั่วช้าจะไม่พอใจก็ตาม"

(อัล-อันฟาล / 8)

สแกนด้วย CamScanner

بسم الله الرحمن الرحيم

ด้วยพระนามแห่งอัลเลาะฮฺ ผู้ทรงกรุณาปราณี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

สแกนด้วย CamScanner

الْمَلائِكَةُ حُرَّاسُ السَّمَاءِ ، وَأَصْحَابُ الْحَدِيثِ حُرَّاسُ الأَرْضِ

“มวลมลาอิกะฮฺคือผู้พิทักษ์แห่งชั้นฟ้า ส่วนนักปราชญ์หะดีษ
คือผู้พิทักษ์แห่งปฐพีนี้”

อิมามซุฟยาน อัษเษารีย์

สแกนด้วย CamScanner

منهج المحدثين منهج العدل والإنصاف

อิสลามกับระบบ

การตรวจสอบเรื่องเล่าในอดีต

THE AUTHENTICITY OF ISLAMIC HISTORIOGRAPHY

กลุ่มอัซซาบิกูน
As-sabikoon

ผู้เขียน

อามีน ลอนา

Author: Amin Lona

สแกนด้วย CamScanner

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำผู้เขียน	5
บทที่ ๑: ประวัติศาสตร์กับระบบ "หะดีษ"	8
- ความเข้าใจเบื้องต้นสำหรับผู้ศึกษา	8
- หะดีษคืออะไร?	16
- หลักเกณฑ์พิจารณาสายรายงานหะดีษโดยสังเขป	23
- กรณีการเห็นต่างต่อสถานภาพของบุคคล	72
- สรุป	81
บทที่ ๒ : ไขปมคาใจเชิงประจักษ์	83
- คำถามที่ ๑ : เงื่อนไขของหะดีษเศาะฮีฮฺ	83
- คำถามที่ ๒ : การวิจารณ์ผู้รายงานด้วยความยุติธรรม	88
- คำถามที่ ๓ : ระบบหะดีษกับชนชั้นปกครอง	97
- คำถามที่ ๔ : อบูฮุร็อยเราะฮฺ	118
- คำถามที่ ๕ : การห้ามบันทึกหะดีษโดยท่านนบี	121
- คำถามที่ ๖ : นักหะดีษกับบรรทัดฐานคนละชุด	130
- คำถามที่ ๗ : รายชื่อนักหะดีษคนสำคัญ	135
- คำถามที่ ๘ : วิวาทะกับชีอะฮฺ	181
ปัจฉิมวจี	191
บรรณานุกรม	194
ภาคผนวก : หนังสือของผู้เขียน	199

สแกนด้วย CamScanner

คำนำผู้เขียน

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งจากเนื้อหาที่เคยปรากฏอยู่ในงานนิพนธ์เรื่อง *"ไขปมปริศนาวันสุดท้ายของท่านนบี"* ของข้าพเจ้าที่เคยตีพิมพ์ไปแล้วก่อนหน้านี้ แต่ได้ถูกคัดลอกเนื้อหาบางส่วนที่พิจารณาแล้วว่าเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านหะดีษมาแยกส่วนไว้จนกลายเป็นหนังสือที่ท่านผู้อ่านกำลังถืออยู่นี้

อย่างไรก็ตาม ข้าฯได้เพิ่มเนื้อหาที่เป็นประโยชน์เข้าไปเพื่อความสมบูรณ์ขององค์ความรู้แก่ท่านผู้อ่านและการปรับเปลี่ยนสำนวนคำศัพท์บางประการเพื่อความเข้าใจแก่ผู้อ่านทุกประเภท นอกจากนี้ยังได้มีการปูพื้นฐานเนื้อหาทางด้านวิชาการที่ไม่ได้ปรากฏในผลงานเล่มก่อนหน้านี้ของข้าฯอีกด้วย

อนึ่ง การศึกษาศาสตร์ทางด้านหะดีษและประวัติศาสตร์ตามมาตรฐานทางวิชาการของอิสลามถือได้ว่ามีความซับซ้อนของเนื้อหาและความกว้างขวางของประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องรวมถึงขั้นตอนของการศึกษาด้วยอีกเช่นกัน หนังสือเล่มนี้จึงมิใช่บทสรุปของศาสตร์แขนงนี้หากแต่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่ข้าฯประมวลขึ้นเพื่อเสนอ "ภาพรวม" แก่บุคคลผู้ใฝ่รู้ทั่วไปในสังคมเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อศาสตร์ทางด้านหะดีษและประวัติศาสตร์อิสลามไว้เป็นความรู้ระดับพื้นฐานเท่านั้น

ข้าฯจึงหวังและเชื่อมั่นอยู่เสมอว่าผลงานอันเล็กน้อยชิ้นนี้จะจุดประกายแก่นักวิชาการศาสนาในสังคมไทยของเราได้ต่อยอดค้นคว้าทาง

สแกนด้วย CamScanner

วิชาการเพื่อพัฒนาศาสตร์ทางด้านหะดีษและประวัติศาสตร์อิสลามแก่สังคมนักอ่านปัญญาชนต่อไป

ความผิดพลาดใดที่ปรากฏอยู่ในเอกสารชุดนี้ ทั้งหมดล้วนแล้วแต่มาจากความบกพร่องตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ นักวิชาการหรือปิยมิตรท่านใดพบข้อบกพร่องไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็กน้อยเพียงใด ข้าฯยินดีน้อมรับการชี้แนะเพื่อแก้ไขให้เอกสารเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอพระองค์อัลเลาะฮฺทรงชี้นำเรา

อามีน ลอนา

ทองหล่อ กทม.

2 สิงหาคม 2555

สแกนด้วย CamScanner

สแกนด้วย CamScanner

[บทที่ ๑]

ประวัติศาสตร์กับระบบ "หะดีษ"

ก. ความเข้าใจเบื้องต้นสำหรับผู้ศึกษา

เมื่อเอ่ยถึงคำว่าประวัติศาสตร์แล้ว คนส่วนใหญ่ที่เคยผ่านประสบการณ์การศึกษาในระดับพื้นฐานก็สามารถเข้าใจได้ว่ามันหมายถึงอะไร? และทัศนคติของคนทั่วๆไปมักจะสร้างคำนิยามต่อคำว่า "ประวัติศาสตร์" (History) ในทิศทางที่เป็น**เรื่องสำคัญของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต**และได้ถูกเล่าขานกันมาถึงคนยุคปัจจุบัน ผลจากโลกทัศน์ที่มีต่อประวัติศาสตร์เช่นนี้จึงทำให้หลายคนไม่เห็นความต่างระหว่างคำว่า "ประวัติศาสตร์" กับ "ตำนาน" หรือ "เรื่องเล่าจากอดีต" เลยด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ตามสำหรับมุสลิมโดยทั่วไปแล้ว เมื่อเอ่ยถึงคำว่า "หะดีษ" ก็มักเข้าใจไขว้เขวว่ามันคือ "บางสิ่ง" ที่แตกต่างไปจากประวัติศาสตร์ บางคนก็เข้าใจว่าหะดีษคือคำสอนจากตัวของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ [1]ผู้เป็นดั่งองค์ศาสดาของศาสนาอิสลามและมวลมุสลิมทั้งหลาย ฉะนั้นจินตนาการที่มีต่อคำว่า "อัลหะดีษ" (the Hadith) จึงเป็นไปในรูปลักษณ์เดียวกันกับจินตนาการที่มีต่อพระธรรมคำสอนทาง

---

[1] สัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่อ่านว่า ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นคำประสาทพรที่มุสลิมทุกคนกล่าวขึ้นหลังจากเอ่ยนามของท่านศาสนทูตแห่งอิสลาม มีความหมายว่า ขอความศานติจงประสบแด่ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด

สแกนด้วย CamScanner

ศาสนา หมายความว่า "หะดีษ" มักถูกเข้าใจว่าเป็นพระธรรมของศาสนาอิสลาม ทั้งในเรื่องหลักศรัทธาและจริยธรรมของมุสลิม ด้วยเหตุนี้แล้วเราจึงเห็นอยู่บ่อยครั้งที่คนต่างศาสนิกมักถอดความคำว่าหะดีษเป็น "จริยวัตร" ของพระศาสดามุฮัมมัดอยู่ร่ำไป

เมื่อความเข้าใจของผู้คนที่มีต่อหะดีษเป็นไปในทิศทางดังกล่าว หะดีษจึงไม่ต่างไปจากตำรา "ศักดิ์สิทธิ์" ทางศาสนาอันมิอาจล่วงล้ำได้ซึ่งแตกต่างไปจากความรู้สึกที่เรามีต่อตำราแนว "ประวัติศาสตร์" ซึ่งไม่ติดพันกับอารมณ์ความศักดิ์สิทธิ์แต่อย่างใด

ผลจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและแบ่งแยกประเภทของความรู้เช่นนี้ จึงทำให้หลายกลุ่มชนพลอยเข้าใจผิดว่า**การศึกษาประวัติศาสตร์ตามมาตรฐานของอิสลาม**นั้นเป็นคนละวิธีการกับการศึกษาหะดีษ หรือกล่าวได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามนั้นอาศัยวิธีการเดียวกันกับการเขียนประวัติศาสตร์โลกทั่วไป นั่นคือการอาศัยการศึกษาประวัติศาสตร์จากตำราประวัติศาสตร์เก่าๆที่คนรุ่นก่อนเขียนกันมานับร้อยนับพันคนอีกที ฉะนั้นบางคนจึงมักเข้าใจว่าอะไรก็ตามที่ถูกเขียนไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์เล่มใหญ่ๆก็ล้วนแล้วแต่ถือว่าเป็นข้อมูลประเภทเดียวและถูกต้องที่สุดแล้วสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์

ความเข้าใจผิดเช่นนี้ทำให้นักเขียนในโลกมุสลิมบางคนที่ขาดทักษะในการเรียนรู้หะดีษพลอยอาศัยการเขียนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการผิดๆเช่นนี้ ดังเช่นกรณีของ ซัยยิด กุฏบฺ (Siyyid Qutb มีชีวิตระหว่าง

ค.ศ.1906-1966) นักคิดคนสำคัญของขบวนการภราดรภาพมุสลิมแห่งประเทศอียิปต์ หนังสือของเขาหลายเล่มมักอาศัยข้อมูลจากแหล่งประวัติศาสตร์เก่าๆโดยไม่ผ่านวิธีการตรวจสอบประวัติศาสตร์ตามกระบวนการของอิสลามในการเขียนประวัติศาสตร์ หนังสือของเขาจึงมีหลายจุดที่เขียนขึ้นบนฐานข้อมูลที่เป็นเท็จ อาทิ การกล่าวร้ายต่อท่านเคาะลีฟะฮฺอุษมานบินอัฟฟาน[2] ﷺ [3] ว่าได้สร้างระบอบการปกครองที่ไม่ชอบธรรมขึ้นเพราะได้มีการแต่งตั้งบุคคลผู้หนึ่งชื่อว่า มัรวานบินฮะกัม ให้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงทั้งที่มัรวานผู้นี้ไม่มีการบริหารงานราชการที่วางอยู่บนหลักธรรมของศาสนาอิสลามเลย นอกจากนี้ยังมีการโป้ปดต่อท่านอุษมานว่าท่านได้ยักยอกทรัพย์สินจากกองคลังของรัฐให้แก่บุตรเขยของตนเองตลอดจนสาวกคนสำคัญๆอย่างท่าน ฏ็อลฮะฮฺและท่านซุบัยรฺ[4]

คนอีกกลุ่มหนึ่งที่มักเข้าใจว่าการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามก็เป็นเช่นเดียวกับการศึกษาประวัติศาสตร์โลกก็คือ กลุ่มชีอะฮฺ (the Shia

---

[2] ท่านคือผู้นำคนที่สามของโลกอิสลามที่มวลมุสลิมทั่วโลกให้ความเคารพรักต่อตัวท่าน

[3] สัญลักษณ์นี้อ่านว่า เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ แปลว่า ขอพระองค์อัลเลาะฮฺทรงพึงพอใจต่อตัวท่าน เป็นคำกล่าวตามมรรยาทของอิสลาม ใช้กล่าวกับผู้เป็นสาวกของท่านนบีมุฮัมมัด

[4] ศอลิฮฺบินเฟาซานบินอับดุลเลาะฮฺ อัลเฟาซาน, *อัลอัจวิบะฮฺอัลมุฟีดะฮฺอัซอิละติลมะนาฮิจอัลญะดีดะฮฺ*. ญะมาล บินฟุร็อยฮาน อัลฮาริษีย์, ผู้รวบรวมและอธิบาย (ฏออีฟ: มักตะบะฮฺมะลิกฟะฮฺดฺ, 1424). หน้า 141.

สแกนด้วย CamScanner

Sect) ที่มักถูกเข้าใจผิดๆว่าเป็น "นิกาย" หนึ่งของอิสลามทั้งที่เป็นเพียงกลุ่มหนึ่งที่เกิดขึ้นและสร้างกระบวนการทางศาสนาภายในกลุ่มขึ้นมาโดยอิงแอบบางส่วนของอิสลามเท่านั้น กลุ่มชีอะฮฺเองก็มักเข้าใจต่อระบบการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามผิดๆ ด้วยเหตุนี้งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของพวกเขาจึงเป็นไปตามกฎของประวัติศาสตร์โลกทั่วๆไปที่อาศัยข้อมูลจากตำราประวัติศาสตร์เก่าๆขนาดมหึมาเป็นฐานข้อมูลในการเขียนโดยไม่สนใจความถูกผิดและวิธีการจำแนกเนื้อหาตามระเบียบการวิจัยของอิสลามเลย หนังสือของพวกเขาจึงมักเต็มไปด้วยเรื่องราวมุสาต่อบรรดาคนในยุคอดีตในจำนวนมหาศาลสุดแสนจะคาดคิด! แม้ว่าในหมู่สมาชิกของลัทธิชีอะฮฺจะมีบางส่วนที่ต้องการผลิตระบบการตรวจสอบประวัติศาสตร์โดยลอกเลียนระบบของอิสลามไปใช้ก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นการขโมยระบบการตรวจสอบประวัติศาสตร์อิสลามไปใช้อย่างไม่สมบูรณ์จนเกิดช่องโหว่ของความรู้ขึ้นบานตะไท แต่ด้วยเหตุดังที่กล่าวไปนี้เองจึงทำให้ชีอะฮฺเป็นกลุ่มเดียวของโลกที่พัฒนาระบบการเขียนประวัติศาสตร์ได้ใกล้เคียงกับอิสลามมากที่สุดแม้จะมีความด้อยกว่ามากอย่างเทียบไม่ติดก็ตาม **ฉะนั้นการอภิปรายของหนังสือเล่มนี้ข้าฯจึงวางโครงเรื่องในการอธิบายถึงระบบของอิสลามเปรียบเทียบกับระบบของชีอะฮฺไปด้วยเพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดญาณทัศนะที่กระจ่างขึ้นถึงองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ของอิสลาม**

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

เมื่อประวัติศาสตร์อิสลามมีระบบการศึกษาเฉพาะตัวดังที่กล่า
อ้างไปจริง แล้วอะไรเล่าคือ ระบบการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามตามที่
กล่าวไว้ คำตอบก็คือ การศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามต้องอาศัยวิธีการ
เดียวกันกับการศึกษาหะดีษจนแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นการจะเข้าใจ
ว่าประวัติศาสตร์อิสลามมีระบบการศึกษาอย่างไร? จึงหลีกหนีไม่พ้นที่
จำต้องเรียนรู้ถึงวิชา อัลหะดีษ (al-Hadith) ว่ามันคืออะไร และอย่างไร?

ก่อนที่จะเข้าไปอธิบายว่า อัลหะดีษ คืออะไรและเป็นอย่างไรนั้น ข้าฯต้องการจะยกตัวอย่างให้ท่านผู้อ่านเห็นถึง**ความแตกต่างทางด้านฐานความคิด**ระหว่างนักประวัติศาสตร์มุสลิมกับนักประวัติศาสตร์โลกเสียก่อน กล่าวคือสำหรับนักประวัติศาสตร์โลกทั่วๆไปแล้วการเขียนตำราประวัติศาสตร์ขึ้นมาสักเล่มหนึ่ง สำหรับตัวเขานั้นย่อมหมายรวมว่าเขาต้องคัดเลือกและไตร่ตรองต่อแหล่งข้อมูลที่เขาได้มาแล้ว จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงขึ้นเป็นหนังสือ ผ่านการวิเคราะห์หรือตีความอธิบายไปตามที่เข้าใจฉะนั้นโดยพื้นฐานแล้วนักประวัติศาสตร์ในโลกสากลแทบทุกคนจึงคิดว่าข้อมูลที่ตนเองจะนำมาเขียนในตำราต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว หรือกล่าวอีกในนัยหนึ่งว่านักประวัติศาสตร์เชื่อในข้อมูลทุกอย่างที่ตนเองเขียนคือความจริง

วิธีการดังกล่าวแตกต่างไปจากการเขียนของนักประวัติศาสตร์มุสลิม เพราะนักประวัติศาสตร์มุสลิมที่ประพันธ์ตำราเล่มใดขึ้นมาก็ตามต่างก็ไม่ได้คิดว่าข้อมูลที่ตนเองนำมาบันทึกไว้จะเป็นความจริงทั้งหมด

สแกนด้วย CamScanner

กลับกันนักประวัติศาสตร์มุสลิมกลับไม่มั่นใจต่อข้อมูลบางส่วนหรือแม้กระทั่งส่วนของเนื้อหาก็มักมีการปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงเสียด้วยซ้ำ เรียกได้ว่านักประวัติศาสตร์มุสลิมมิได้เชื่อในข้อมูลที่จะเขียนขึ้นทุกอย่างเนื่องจากนักประวัติศาสตร์มุสลิมเขียนตำราขึ้นมาในลักษณะของการบันทึก (Record) มากกว่าจะเป็นการเรียบเรียงที่มีการแสดงความเห็นหรือวิเคราะห์ ตีความ ผูกโยงหลักฐานดังที่ปรากฏในหนังสือประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบัน สิ่งที่นักประวัติศาสตร์มุสลิมต้องการทำคือ การนำหลักฐานดิบๆไร้การปรุงแต่งอธิบายเสริมจากคนรุ่นหลังมาเสนอไว้ เพื่อให้หลักฐานเป็นตัวบอกหรือสื่อสารออกมาเองโดยไม่ต้องเอาความคิดของเราไปอธิบายเสริม ส่วนใครจะหยิบเอาหลักฐานดิบข้างต้นไปอธิบายเสริมตามความเข้าใจของตนเองภายหลัง ซึ่งอาจจะไปอธิบายในหนังสือของตนเองแยกต่างหากนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่หน้าที่ของนักประวัติศาสตร์มุสลิมในยุคต้นคือการบันทึกคำพูด การกระทำ หรือเหตุการณ์ในสมัยแรกของประวัติศาสตร์อิสลามด้วยกับสำนวนของการบอกเล่าที่เกิดขึ้นจริงก่อนโดยไม่ต้องใส่คำอธิบายตีความ เช่น **มีผู้เล่ามาว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ออกไปค้าขายที่ประเทศซีเรียในวัยเด็ก หลักฐานทางประวัติศาสตร์อิสลามจะทำการบันทึกไว้เพียงเท่านี้** ส่วนใครจะไปอธิบายเสริมว่าเป็นการออกไปค้าขายเพื่อแสวงหาประสบการณ์ของชีวิต หรือแสวงหาความรู้ทางด้านศาสนาก่อนการเป็นนบี ทั้งหมดนี้คือ การตีความหรือการอธิบายที่มีต่อหลักฐานบนความเข้าใจของแต่ละบุคคลซึ่งถือว่ามิใช่หลักฐาน!

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ระบบการรักษาเรื่องราวในอดีตของอิสลามจะดำเนินไปใ
ลักษณะนี้ นั่นคือ การบันทึกเหตุการณ์เป็นข้อๆไปด้วยลักษณะของสำนว
การรายงานที่เป็นไปตามรูปการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องไปอธิบายเป็
เรื่องราวอะไรก่อน ฉะนั้นตำราประวัติศาสตร์อิสลามในยุคแรกจึงเป็นแ
เพียงการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆเป็นเรื่องๆไปโดยไม่เกี่ยวข้องกันมาก
ระหว่างเนื้อหาในแต่ละหน้าเพราะมิใช่ลักษณะของการเขียนอย่าง "เรีย
เรียง" เป็นเรื่องเล่าออกมา เช่น หน้าแรกอาจจะระบุว่า บิดามารดาขอ
ท่านนบี ﷺ เป็นผู้นับถือในศาสนาเดิมของชาวอาหรับที่กราบไหว้รูปปั้
ส่วนหน้าที่สองก็อาจจะระบุว่า อบูบักรฺ ﷺ คือชื่อของผู้เป็นสหายขอ
ท่านนบี นี่คือลักษณะของหลักฐานดิบที่บันทึกไว้เพื่อรักษาข้อมูลเดิมๆขอ
เรื่องในอดีตไว้ ระบบเช่นนี้สร้างขึ้นเพื่อให้หลักฐานดิบสามารถดำรงอยู่ได
และเอื้อให้นักวิชาการรุ่นหลังสามารถนำหลักฐานดิบเหล่านี้ไปอธิบายเป็
เรื่องราวเชื่อมโยงกันเองในภายหลังอีกที ทั้งยังช่วยในการแก้ปัญหาหาก
การวิเคราะห์ผูกโยงเรื่องเข้าด้วยกันของนักประวัติศาสตร์คนใดเกิดการโย
เรื่องหรือวิเคราะห์ผิดพลาด การกลับไปหาหลักฐานดิบที่มีอยู่เพื่อสำรว
การวิเคราะห์ที่ผิดพลาดก็จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อันนับว่าแตกต่า
ไปจากระบบการเขียนประวัติศาสตร์ของสังคมอื่นที่หนังสือประวัติศาสต
โดยทั่วไปคือ หนังสือที่เรียบเรียงและวิเคราะห์มาแล้ว หมายความว่
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็คือ การวิเคราะห์ผูกโยงเรื่องเข้าด้วยกันขอ
นักประวัติศาสตร์เสียเองที่กลายเป็นหลักฐาน! โอกาสที่ความผิดพลาดจะ

สแกนด้วย CamScanner

เกิดขึ้นจึงมีสูงกว่าอย่างเทียบไม่ได้ การรักษาหลักฐานดิบทางประวัติศาสตร์ก็เพื่อให้หนังสือปลอดภัยจากทัศนะผิดๆอีกที

กล่าวให้เข้าใจกันง่ายๆแล้วก็คือ นักประวัติศาสตร์มุสลิมมักจะทำการบันทึกอะไรก็ได้ที่ตนได้รับรู้มา**จากแหล่งที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มากที่สุดไว้ก่อน** โดยไม่สนใจความถูกต้องของแหล่งที่มาของข้อมูลหากแต่ขอบันทึกไว้ก่อนแล้วก็ค่อยให้ผู้อ่านไปจำแนกเลือกสรรรวมถึงการผูกโยงตีความเรื่องเข้าด้วยกันเองอีกที รูปแบบนี้เป็นลักษณะการเขียนประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในยุคต้นของโลกมุสลิม (ราวหนึ่งพันสามร้อยปีที่แล้ว) และตำราประวัติศาสตร์อิสลามที่ถูกเขียนในรูปแบบนี้นับว่าเป็นแหล่งข้อมูลชั้นเก่าแก่และชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ในอดีตมากที่สุดของโลกอิสลาม นักวิชาการจึงมักเรียกตำราประวัติศาสตร์เหล่านี้ว่าตำราประวัติศาสตร์ "ต้นฉบับ" ยกตัวอย่างเช่น ตำราประวัติศาสตร์เล่มสำคัญของโลกมุสลิมชื่อ "ตารีคอัลอุมัมวัลมุลู๊ก" ซึ่งถูกเขียนโดย ท่านอิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์ (มีชีวิตระหว่างปี ค.ศ. 838-923) ตำราเล่มนี้นับเป็นตำราต้นฉบับที่เก่าแก่เล่มหนึ่งของโลกมุสลิม ถึงกระนั้นก็ตาม ท่านอิบนุญะรีร ผู้รวบรวมตำราเล่มนี้ก็ไม่ได้ให้ความเชื่อถือกับข้อมูลทุกอย่างที่ท่านบันทึกดังที่ท่านได้กล่าวไว้เองในบทนำหนังสือของท่านว่าแหล่งข้อมูลที่ท่านนำมาบันทึกไว้ในตำราเล่มนี้นับว่าเป็นแหล่งข้อมูลจากการบอกเล่าของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต อย่างไรก็ตามท่านได้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลไว้แล้วจึงเป็นหน้าที่ของผู้อ่านเองที่จะต้องทำการ

สแกนด้วย CamScanner

ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลอีกทีเนื่องจากบางแหล่งก็ไม่ได้มาจากผู้รายงานเหตุการณ์ที่มีความน่าเชื่อถือแต่อย่างใด[5]

เมื่อผู้เขียนประวัติศาสตร์เองยังมีความคิดต่อแหล่งข้อมูลที่ตนเองบันทึกไว้เช่นนี้ จึงนับว่าเป็นเรื่องที่ผิดมหันต์ที่ใครจะไปทึกทักว่าข้อมูลในตำราเหล่านั้นได้รับการเชื่อถือทุกอย่างจากผู้รวบรวมเอง

ในเวลาต่อมานักประวัติศาสตร์มุสลิมรุ่นหลังจึงเขียนตำราประวัติศาสตร์ในรูปแบบเดียวกับคนยุคปัจจุบันที่มีการเรียบเรียงวิเคราะห์และตีความโดยอาศัยตำราต้นฉบับเป็นแหล่งข้อมูลพร้อมทำการคัดเลือกแหล่งข้อมูลเฉพาะที่ถูกต้องจากตำราต้นฉบับเหล่านี้มาอีกที ซึ่งกระบวนการคัดเลือกตรงนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นศาสตร์หรือวิชาอัลหะดีษขึ้นมานั่นเอง

ข. หะดีษคืออะไร?

อุปสรรคอันสำคัญของชาวลัทธิชีอะฮฺและบรรดานักบูรพาคดีชาวตะวันตก (Orientalist)[6] ในการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามก็คือพวกเขาไม่เข้าใจสารบบของ "สายรายงาน" (the Chain of Narrator) ทางประวัติศาสตร์ หมายความว่าพวกเขาเพียงแค่คิดตื้นๆไปว่าหากนัก

---

[5] อิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์, *ตารีคอัลอุมัมวัลมุลู๊ก* (เบรูต: ดารฺอัลอะอฺละมีย์, 1409). เล่ม 1 หน้า 5.

[6] นักบูรพาคดีชาวตะวันตกหมายถึง กลุ่มของชาวยุโรปหรือตะวันตกที่ศึกษาถึงหลักการอิสลามและประวัติศาสตร์ของอิสลาม

สแกนด้วย CamScanner

ประวัติศาสตร์มุสลิมคนใดบันทึกอะไรไว้ในหนังสือของตนแล้วสิ่งนั้นย่อมเชื่อถือได้ เพราะนั่นคือบรรทัดฐานทางวิชาการของวิชาประวัติศาสตร์โลกทั่วๆไป แต่ทว่านั่นเป็นระเบียบวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ที่ด้อยคุณค่ามากหากใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ของอิสลามเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน

เราจะพบว่าเพียงแค่ชาวชีอะฮฺและเหล่านักบูรพาคดีตะวันตกได้อ่านตำราประวัติศาสตร์บางเล่มที่ผู้เขียนถูกติดสถานะว่าเป็น "นักประวัติศาสตร์มุสลิม" อาทิ หนังสือ *ตารีคอัฏเฏาะบะรีย์* ซึ่งถูกเขียนโดยท่านอิมามอบูญะอฺฟัร อิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 224 – 310),[7] หนังสือ *กิตาบุตตารีควัลมะฆอซีย์* ของ อัลวากิดีย์ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 130 - 207), หนังสือ *อัลอิมามะฮฺวัซซิยาซะฮฺ* หรือรู้จักกันในนาม *ตารีคอัลคุลาฟาอ์* ซึ่งถูก "**แอบอ้าง**" ว่าท่านอิบนุกุตัยบะฮฺ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 213 – 276) เป็นคนเขียน, หนังสือ *ตารีค* ของ อัลยะอฺกูบีย์ (เสียชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 284), หนังสือ *มุรูญุสสะฮั๊บฯ* ของ อัลมัสอูดีย์ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 283 – 346), หนังสือ *อัลอิ๊กดุลฟะรีด* ของ อิบนุอับดุรร็อบบิฮฺ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 246 – 328) ฯลฯ ชาวชีอะฮฺและกลุ่มนักบูรพาคดีก็มักที่จะใช้ข้อมูลจากตำราเหล่านี้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงในการเขียนบทสรุปปัญหา

---

[7] คำว่า ฮิจเราะฮฺ หรือตัวย่อ ฮ.ศ. คือการนับปีศักราชตามปฏิทินอิสลาม ชาวมุสลิมเริ่มนับศักราชอิสลามจากการอพยพของท่านนบีมุฮัมมัดจากนครมักกะฮฺสู่นครมะดีนะฮฺ ปัจจุบัน พ.ศ.2555 ตรงกับปี 1433 ฮิจเราะฮฺศักราช

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ในประวัติศาสตร์ยุคต้นของอิสลาม โดยไม่คิดที่จะตรวจสอบถึงควา น่าเชื่อถือของตัวผู้เขียนหรือแม้กระทั่ง "**ข้อมูล**" ที่คนเขียนเหล่านี้ได้หยิ นำมาเขียนว่าเขาเอามาจากแหล่งใด? เพราะเราจะสังเกตได้ว่านักเขียนแ ละรายที่ข้าฯได้ยกตัวอย่างไปนั้นต่างมีชีวิตอยู่ในช่วงปีที่ไม่ทันพบกั บรรดาเศาะฮาบะฮฺ[8]ของท่านนบี ﷺ หรือพูดอีกนัยหนึ่งได้ว่าไม่ทันเจ เหตุการณ์ด้วยตนเองทั้งสิ้น การเขียนหนังสือในโลกสมัยใหม่ที่ไร้การ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลจะต้องถูกปฏิเสธฉันใด ตำราในสมัยก่อนที่ไ สายรายงานก็ควรจะถูกขว้างทิ้งฉันนั้น การมุ่งยึดข้อมูลจากตำรา ประวัติศาสตร์แบบหัวชนฝาของนักวิชาการฝ่ายชีอะฮฺและนักบูรพาคดี ตะวันตกโดยไม่พิจารณาประเด็นเรื่องสายรายงานก็ไม่ต่างอะไรกับการนำ นิทานมายึดถือเป็นสัจธรรม!

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เขาเขียนไปนั้นเป็นเรื่อง จริงที่เขาประสบพบมากับตา? นักประวัติศาสตร์หลายคน เช่น กรณี ของอัลวากิดีย์และอัลมัสอูดีย์ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นจึงมักถูกครหาจาก นักวิชาการอิสลามผู้เจนจัดด้านหะดีษหลายๆท่านว่าเป็น "จอมโกหก" สาเหตุก็มาจากการที่หนังสือของพวกเขาประมวลไปด้วยเรื่องราวที่ตัวเขา เองก็ไม่มีโอกาสพบหรือรับฟัง เว้นแต่การนั่งเทียนเขียนเท่านั้น

---

[8] เศาะฮาบะฮฺ เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึงสาวกของท่านนบี ใช้เรียกกลุ่มคนที่ได้ ทันพบกับท่านนบี ศรัทธาต่อท่านในฐานะศาสนทูต ตลอดจนตายในสภาพที่เป็น มุสลิม

สแกนด้วย CamScanner

ในขณะที่อีกหลายคนอย่างเช่น กรณีของท่านอัฏเฏาะบะรีย์ แม้จะเกิดไม่ทันยุคสมัยของบรรดาเศาะฮาบะฮฺแต่ทว่าตัวท่านได้เขียนประวัติศาสตร์โดยอาศัยการสืบสายรายงานคำบอกเล่าไปจนถึงผู้ที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกับบรรดาเศาะฮาบะฮฺ อย่างไรก็ตามในการนำสายรายงานจำนวนมหาศาลเพื่อบันทึกเก็บไว้ในตำราของท่านนั้นก็จำต้องมีกระบวนการของการ "วิพากษ์วิจารณ์" สายรายงานด้วยเช่นกันว่าสายรายงานใดมีความถูกต้องและสายรายงานใดถูกอุปโลกน์ขึ้นมา พื้นฐานของการเขียนประวัติศาสตร์ในหมู่มุสลิมจึงจำต้องอาศัยหลักฐานที่มี "**สายรายงาน**" ถูกต้อง หาใช่การสักแต่หยิบเอาตามใจชอบจากตำราประวัติศาสตร์เล่มเก่าแก่เพื่อหมายก่นด่าบรรดาเศาะฮาบะฮฺลูกเดียวโดยไม่สนใจถึงแหล่งที่มาของข้อมูล เพราะตำราประวัติศาสตร์ทั้งหมดมักเต็มไปด้วยเรื่องราวเหลวไหลที่ถูกกุเท็จใส่ท่านนบี ﷺ และบรรดาเศาะฮาบะฮฺเป็นเรื่องธรรมดา เพียงแต่เรื่องที่ถูกกุเท็จใส่ท่านนบีนั้นมักตกเป็นหน้าที่ของพวกฝรั่งคริสเตียนที่ทุ่มความพยายามเพื่อแสวงหาหลักฐานปลอมจากตำราประวัติศาสตร์โดยหมายป้ายสีแก่ตัวท่านนบี ﷺ ในขณะที่ผลงานการสาดโคลนแห่งความชิงชังต่อบรรดาเศาะฮาบะฮฺก็ตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายชีอะฮฺ แต่ทั้งนี้สองฝ่ายต่างก็มีจุดร่วมเดียวกัน คือการอาศัยข้อมูลเท็จจากแหล่งเดียวกันอีกที!

เมื่อตำราประวัติศาสตร์ไม่สามารถเป็นหลักฐานได้ว่าเรื่องที่เขียนไปคือ ความจริงในอดีต เนื่องจากผู้เขียนเกิดไม่ทันเหตุการณ์ในอดีต บรรดานักปราชญ์มุสลิมนับตั้งแต่ยุคสมัยของบรรดาเศาะฮาบะฮฺจึงวาง

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

กรอบการศึกษาประวัติศาสตร์ว่า**จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกั**

การศึกษาหะดีษ นั่นคือทุกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต้องมีสา

รายงาน คำถามต่อมาก็คือ สายรายงานคืออะไรและเป็นอย่างไร? แล้วรู้ไ

อย่างไรว่าสายรายงานใดถูกต้องหรือเป็นเท็จ? ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณ

ลักษณะของสายรายงานดังต่อไปนี้

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، عَنْ شُعْبَةَ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَابْنُ بَشَّارٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَخْطُبُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ يَكْذِبْ عَلَيَّ يَلِجِ النَّارَ

หะดีษบทนี้มี "**สายรายงาน**" ดังนี้

1. ท่านอิมามมุสลิม **ผู้บันทึกหะดีษเป็นหนังสือชื่อ** เศาะฮีฮฺมุสลิม รับรายงานมาจาก
2. ท่านอบูบักรฺ บินอะบีชัยบะฮฺ รับมาจาก
3. ท่านฆุนด๊าร รับมาจาก
4. ท่านชุอฺบะฮฺ รับมาจาก
5. ท่านมุฮัมมัด บินมุษันนาย์ รับมาจาก
6. ท่านมุฮัมมัดบินญะอฺฟัร รับมาจาก
7. ท่านชุอฺบะฮฺ รับมาจาก
8. ท่านมันศู๊ร รับมาจาก
9. ท่านริบอีย์ บินฮิร๊อช รับมาจาก

10. ท่านอะลีย์ อิบนุอะบีฏอลิบ ﷺ (เศาะฮาบะฮฺ) รับมาจาก

11. ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า *"พวกเจ้าทั้งหลายอย่าได้อ้างเท็จต่อฉันเพราะผู้ใดโกหกต่อฉันก็จงเข้าสู่ไฟนรกเถิด"*[9]

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น อัลหะดีษจะมีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 **องค์ประกอบ** คือ 1. ผู้บันทึกหะดีษในรูปของตำรา 2. สายรายงานบุคคล 3. ตัวบทหรือถ้อยความของหะดีษ

นี่คือลักษณะของสายรายงานหะดีษ เช่นเดียวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับบรรดาเศาะฮาบะฮฺที่จำต้องอาศัยสายรายงานเช่นนี้สืบสาวไปถึงผู้อยู่ร่วมเหตุการณ์ในยุคอดีต และตัวอย่างของสายรายงานข้างต้นบ่อยครั้งมักมีการรายงานสอดคล้องกัน ดังสายรายงานอีกกระแสหนึ่งมาสำทับว่า

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْصُورٌ، قَالَ: سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَلِيًّا، يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تَكْذِبُوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَلِجِ النَّارَ

1. อิมามบุคอรีย์ **ได้บันทึกรายงานนี้ไว้ในหนังสือของท่าน** รับมาจาก
2. ท่านอะลีย์ บินญะดฺ รับมาจาก
3. ท่านชุอฺบะฮฺ รับมาจาก

---

[9] มุสลิมบินอัลฮัจญาจอัลกุชัยรีย์ อันนัยซาบูรีย์, *เศาะฮีฮฺมุสลิม* (อัลฮะลาบีย์: ดารอัลอิฮฺยาอ์อัลกุตตุบอัลอะรอบียะฮฺ, 1374). หมายเลขหะดีษ : 1.

สแกนด้วย CamScanner

4. ท่านมันศู๊ร รับมาจาก

5. ท่านริบอีย์ บินฮิร๊อช รับมาจาก

6. ท่านอะลีย์ ﷺ รับมาจาก

7. ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า *"พวกเจ้าทั้งหลายอย่าได้อ้างเท็จต่อฉัน เพราะผู้ใดโกหกต่อฉันก็จงเข้าสู่ไฟนรกเถิด"*[10]

จากตัวอย่างข้างต้นหนังสือหะดีษหรือเทียบเท่าได้กับหนังสือประวัติศาสตร์โลกมีอยู่สองเล่ม คือ **อัศเศาะฮีฮฺ** ที่ถูกเรียบเรียงขึ้นโดยท่านอิมามบุคอรีย์ และ **อัศเศาะฮีฮฺ** ที่ถูกเรียบเรียงโดยท่านอิมามมุสลิม ลักษณะสำคัญของหนังสือทั้งสองก็คือ การที่ผู้บันทึกทั้งสองท่านจะทำการไล่เรียงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อสาวความไปถึงคนที่ใกล้กับเหตุการณ์มากที่สุดคือใกล้กับตัวของท่านนบี ﷺ โดยอาศัยการรายงานจากบุคคลที่เล่าต่อกันมาเป็นห่วงโซ่ ซึ่งเรียกกันในวงวิชาการว่า "**สายรายงาน**" (อิสนาด)

คำถามก็คือเมื่อสายรายงานมีบุคคลรับช่วงต่อยาวกันมาเป็นหางว่าวเช่นนี้ แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าสายรายงานเหล่านี้ได้ถูกรายงานมาอย่างไม่ตกหล่นและถูกต้องรวมถึงผู้รายงานทั้งหมดเป็นบุคคลที่ไว้ใจได้? คำถามดังกล่าวนี้แหละที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของวิชา "**อัลญัรฮุวัตตะอ์ดีล**" หรือ **วิชาวิพากษ์สายรายงานหะดีษ** เพื่อหาบทสรุปว่าหะดีษใดเชื่อถือได้

---

[10] มุฮัมมัดบินอิสมาอีล อัลบุคอรีย์, *อัลญามิอฺอัศเศาะฮีฮฺมินหะดีษเราะซูลลิลละฮิวะซุนนะนิฮิวะอัยยามิฮิ.* มุฮิบบุดดีนอัลเคาะฏีบ, ผู้ตรวจทาน (ไคโร: มักตะบะฮฺอัซซะละฟียะฮฺ, 1400).หมายเลขหะดีษ : 106.

หรือไม่ได้ ซึ่งเป็นวิชาที่มีความเข้มข้นและซับซ้อนมาก คงจะต้องเขียนเป็นการพิเศษต่างหากถ้าจะให้สาธยายถึงความยิ่งใหญ่ของวิชานี้ แต่จะขอสรุปแบบรวบรัดว่าการจะพิจารณาว่าสายรายงานใดเชื่อถือได้หรือไม่ได้โดยพื้นฐานจะมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ค. หลักเกณฑ์พิจารณาสายรายงานหะดีษโดยสังเขป

1. ตรวจสอบลักษณะของการรายงาน
2. ตรวจสอบตัวผู้รายงาน
3. ตรวจสอบเนื้อหาของหะดีษ

ก่อนที่จะเข้าใจถึงสภาพของการตรวจสายรายงานตามวิธีการทั้งสามนั้น สิ่งที่ผู้อ่านต้องเข้าใจในเบื้องต้นก่อนก็คือว่า ในแวดวงวิชาการหะดีษของอิสลามนั้น การสืบทอดความรู้กันเป็นห่วงโซ่ตั้งแต่ยุคสมัยของเหล่าสาวกจนถึงยุคสมัยของการบันทึกหะดีษล้วนแล้วแต่เป็นธรรมเนียมสำคัญในการรักษาระบบหะดีษไว้ กล่าวคือในแต่ละยุคสมัยของอิสลามจะมีกลุ่มนักปราชญ์ชนิดพิเศษซึ่งถูกขนานนามว่าเป็น "**นักปราชญ์ผู้ได้สิทธิแห่งการตำหนิหรือการรับรองบุคคล**" (อัลอิมามุลญัรฮุวัตตะอ์ดีล) เกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการอิสระในการรักษาระบบการรายงานหะดีษ ตำแหน่งนี้เปรียบดังคณะกรรมการพิเศษในวงการหะดีษและจะเป็นตำแหน่งที่มีผลต่อการตัดสินสถานภาพของหะดีษแต่ละบทอีกด้วย ผู้ที่ได้รับตำแหน่งนี้จะเป็นบุคคลที่คนรุ่นก่อนขึ้นไปสืบทอดตำแหน่งมาให้ หากพิจารณาแล้วพบว่าเขาเป็นปราชญ์ผู้ทรงธรรมและเจนจัดใน

สแกนด้วย CamScanner

วิชาการหะดีษจริง ส่วนบุคคลอื่นๆในสังคมก็จะยอมรับต่อคำวิจารณ์หรื
การรับรองตัวบุคคลที่คณะกรรมการพิเศษกลุ่มนี้วิจารณ์ออกมา

ในการตรวจสอบอัลหะดีษนั้น วิธีการสองขั้นตอนแรกดังกล่าวนี้จ
สัมพันธ์กันกับตำแหน่งคณะกรรมการพิเศษ โดยในวิธีการ ข้อ 1. นักหะดี
หรือคณะกรรมการฯที่มีความเชี่ยวชาญจะทำการตรวจสอบ**ลักษณะขอ**
การรายงานว่าผู้รายงานแต่ละคนมีทะเบียนวันเดือนปีเกิดที่เจอทันกันจ
สามารถอ้างการรับรายงานได้หรือไม่? อาศัยอยู่ในสมัยเดียวกันหรือไม่
เป็นศิษย์และอาจารย์กันจริงหรือไม่? หรือแม้กระทั่งมีการอำพรางสาย
รายงานโดยอ้างว่ารับจากคนนั้นคนนี้ แต่จริงๆรับจากคนอื่นอีกทีหรือไม่
ส่วน ข้อ 2. จะทำการ**ตรวจสอบสถานภาพของผู้รายงาน**แต่ละคนว่าใน
ยุคสมัยที่เขามีชีวิตอยู่นั้น นักปราชญ์อิสลามผู้เจนจัดในวงการหะดีษ
โดยตรงต่างมีการให้ความเห็นต่อตัวเขาอย่างไร เช่น ตัวเขามี
ความสามารถในการจดจำตัวบทหะดีษได้กี่บท? ความจำของเขามี
ข้อบกพร่องมากน้อยแค่ไหน? เพราะโดยปกตินักปราชญ์ในวงการนี้จะมี
โอกาสทดสอบความจำของเขาด้วยการให้เขาได้ทำการท่องจำตัวบท
หะดีษต่อหน้าผู้คนและคณะนักปราชญ์อาวุโส ดังที่ท่านอิมามบุคอรีย์ก็ได้
เคยผ่านการทดสอบนี้มาแล้วต่อหน้าประชาชนนับพันในนครบุฆดาด
ประเทศอิรักซึ่งเป็นเรื่องที่ทราบกันดีอยู่แล้วในหมู่นักปราชญ์ จากนั้น
นักปราชญ์ท่านต่างๆก็จะบันทึกประวัติของเขาเพื่อสืบทอดแก่คนรุ่นหลังไว้
เป็นข้อมูลถึงความมีหัวนอนปลายเท้าในโลกวิชาการของเขาเอง

สแกนด้วย CamScanner

ในหลายกรณีวงการหะดีษมักจะมี "จอมอุปโลกน์" หะดีษที่เลื่องชื่อลือชาในสมัยต่างๆเกิดขึ้นมากมาย คนประเภทนี้มักชอบโกหกว่าตนเองเรียนหะดีษมาจากคนนั้นคนนี้ แต่มีนักปราชญ์ในวงการหะดีษหลายท่านยืนยันว่าเขาไม่เคยเรียนกับคนนั้นคนนี้ดั่งที่อ้างเลย บุคคลเช่นนี้ก็จะถูกบันทึกจากนักปราชญ์ทันทีว่าเคยมีประวัติโกหกหะดีษ การรายงานหะดีษของเขาก็จะถูกห้ามรับไปตลอดกาล หรือที่ล้ำลึกไปกว่านั้นก็คือ การที่บรรดาคณะกรรมการพิเศษทางด้านหะดีษในวงการนี้**ต่างทำหน้าที่วิจารณ์กันเองเพื่อกลั่นกรองคำวิจารณ์ที่อาจจะมี "อคติ" ส่วนตัวแทรกเข้ามาเป็นบางครั้ง** โดยจะมองว่าการวิจารณ์นักรายงานหะดีษของนักปราชญ์ในแต่ละครั้งนั้น คนวิจารณ์มีปัญหาส่วนตัวกันอยู่ก่อนหรือไม่ เป็นต้น

ระบบการวิจารณ์หรือรับรองนักรายงานหะดีษของศาสนาอิสลามจึงพร้อมที่จะเปิดการพิสูจน์จากฝ่ายที่คลางแคลงใจในวิชาการทางด้านนี้เสมอ เพราะแม้กระทั่งท่านอิมามบุคอรีย์ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 194-256) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์และคณะกรรมการฯทางด้านหะดีษที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกอิสลามและยังเป็นเจ้าของหนังสือ "เศาะฮีฮฺบุคอรีย์" (Sahih al-Bukhari) ที่มีคนใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของอิสลามมากที่สุดในโลกรองจากคัมภีร์อัลกุรอาน กระนั้นก็ตามในวงการหะดีษแล้วตัวท่านเองก็ยังถูกตรวจสอบความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นในผลงานทางวิชาการของท่านได้ ดังจะพบว่าท่านอบูฮาติม อัรรอซีย์ (Abu Hatim al

Razi) อิมามแห่งการวิจารณ์ตัวบุคคลและนักหะดีษคนสำคัญได้ประพัน
หนังสือชื่อ "บะยานเคาะฏออ์มุฮัมมัดบินอิสมาอีลอัลบุคอรีย์ฟีตารีคิฮ
(อธิบายถึงข้อผิดพลาดทางวิชาการของท่านบุคอรีย์ดังที่ปรากฏในหนังสื
ประวัติศาสตร์ของท่าน) สถานภาพอันยิ่งใหญ่ของท่านจึงไม่เอื้ออำนวยต่
การใช้เส้นสายในวงการหะดีษแต่อย่างใด

ฉะนั้น หัวใจสำคัญของการให้ความเชื่อถือต่อหะดีษใดๆก็ตามจึ
จำต้องผ่านการตรวจสอบตามกระบวนการดังกล่าวของแวดวงหะดีษ การ
ที่ใครจะมาทำการคัดค้านความน่าเชื่อถือของวิชาการหะดีษ เขาผู้นั้น
ก็จำต้องมีหลักฐานในการคัดค้านมิใช่นำเอาความ "สงสัย" แบบไม่มี
หลักฐานมาสร้างความคลุมเครือว่าที่คนนั้นวิจารณ์นะจริงหรือเปล่า
ยุติธรรมหรือเปล่า เรียกว่าเป็นความสงสัยแบบพร่ำเพรื่อ เพราะศาสตร์ทุก
แขนงบนโลกใบนี้ตั้งแต่บรรพกาลถึงปัจจุบันย่อมต้องอาศัยการชี้นำหรือ
รับรองจากปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญใน "วงการ" นั้นๆทั้งสิ้น เช่น ในวงการแพทย์
ที่มีการสืบทอดความรู้มาแต่โบราณกาล การที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในวงการ
ใดๆบอกว่าโรคนี้มีโทษเช่นนั้นเช่นนี้ หรือ ยารักษาโรคแขนงนี้แพทย์ผู้นั้นใน
อดีตเป็นคนค้นพบตัวยารักษา โดยพื้นฐานแล้วเราก็จำต้องเชื่อแพทย์
ในวงการดังกล่าวไว้ก่อนว่าที่เขาพูดนั้นเป็นจริงเพราะเขาคือผู้เชี่ยวชาญใน
วงการนั้น จนกว่าเราจะสามารถหาหลักฐานมาหักล้างเขาได้เมื่อนั้นแหละ
ที่เราสมควรที่จะสงสัยมิใช่เอาความ "ไม่มี" มาเป็นหลักฐานของความ
สงสัย อุปมาได้กับการจะสงสัยว่าสตรีคนหนึ่งยังรักษาพรหมจรรย์อยู่

สแกนด้วย CamScanner

หรือไม่ มิใช่ไปเอาความสงสัยพร่ำเพรื่อหรือเอาความ "ไม่มี" มาเป็นหลักฐาน เช่น คิดทึกทักไปหมดว่าเขาน่าจะเสียตัวอย่างนั้น, แอบผิดประเวณีอย่างนี้, หรือเมื่อไปถามข้อมูลจากหลายๆคนมาแล้ว ทุกคนตอบมาว่าเขาไม่เคยมีแฟนหรือผิดประเวณีกับใครก็ยังสงสัยอีกว่าคนที่ยืนยันมานั้นเชื่อได้หรือเปล่า ลักษณะดังกล่าวเป็นความสงสัยแบบไร้วิชาการ เพราะหากเขาเชื่อว่านางผิดประเวณีจริงๆเขาก็ต้องนำหลักฐานมาค้านกับสภาวะปกติที่เป็นอยู่ว่านางไม่เคยมีประวัติผิดประเวณี! หากศัตรูอิสลามบางคนจะมานั่งสงสัยว่านบีมุฮัมมัด ﷺ อาจจะมีเมียเยอะกว่าที่รู้กัน, มีลูกมากกว่าที่รู้กันจากประวัติศาสตร์, มีสมบัติมากกว่านี้, มีการทำผิดเช่นนั้นเช่นนี้ เขาก็ย่อมสงสัยแบบพร่ำเพรื่อเช่นนี้ได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานสนับสนุนการสงสัย! หากเราปฏิเสธวิธีการสงสัยเช่นนี้แล้ว ทำไมกันเล่าพวกชีอะฮฺบางส่วนจึงพยายามปฏิเสธสารบบของวิชาการหะดีษด้วยการสงสัยแบบไร้หลักฐานเช่นนี้เสียเอง? ทำไมพวกชีอะฮฺจึงเชื่อในบันทึกประวัติศาสตร์ของคนที่เกิดไม่ทันกับบรรดาเศาะฮาบะฮฺได้ แต่กลับไม่เชื่อในรายงานทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมต่อไปยังบุคคลที่เกิดทันเศาะฮาบะฮฺและถูกยอมรับจากนักปราชญ์แวดวงหะดีษเสียเล่า?

สำหรับชีอะฮฺที่ปฏิเสธการสืบสายรายงานหะดีษดังที่ได้อธิบายไปข้างต้นเราขอถามให้คิดว่าสมมุติว่ามีกาเฟร (คนต่างศาสนิก) มาถามว่าท่านรู้ได้อย่างไรว่าคัมภีร์อัลกุรอานที่มุสลิมอ่านกันอยู่นั้นมีผู้ที่นำมาประกาศชื่อว่ามุฮัมมัด ﷺ ? ชีอะฮฺจะมีทางเลือกในการตอบสองวิธีเท่านั้น

สแกนด้วย CamScanner

- **วิธีที่หนึ่ง** ตอบว่าเพราะอัลกุรอานบอกว่าคนประกาศคื มุฮัมมัด ﷺ การตอบเช่นนี้เป็นเรื่องเหลวไหลเพราะเป็นกา นำเอาสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่สำหรับผู้ถาม (คืออัลกุรอาน) มาเป็ หลักฐานเสียเอง ไม่ต่างจากพฤติกรรมของชาวคริสเตียนเมื่ เราถามเขาว่ารู้ได้อย่างไรว่าคัมภีร์ไบเบิลมาจากพระเจ้า พว เขาก็กลับตอบมาว่าเพราะไบเบิลเองบอกว่ามาจากพระเจ้ การตอบเช่นนี้เป็นการตอบที่วกวนทั้งที่การจะพิสูจน์จำต้อ นำหลักฐานจากภายนอกมายืนยัน
- **วิธีที่สอง** ตอบว่าเพราะนักประวัติศาสตร์ที่เชี่ยวชาญใน วงการนี้บอกว่ามุฮัมมัด ﷺ เป็นคนนำมาประกาศ หากคนผู้ นั้นจะรั้นถามว่าแล้วรู้ได้อย่างไรว่านักประวัติศาสตร์ที่เขียนไว พูดจริง ในภาวะนี้ฝ่ายที่สงสัยต่างหากต้องพิสูจน์ด้วย หลักฐานเพื่อคัดค้านนักประวัติศาสตร์ว่ามุฮัมมัด ﷺ มิได้ นำอัลกุรอานมาประกาศ มิใช่หยิบเอาสิ่งที่ “ไม่มี” คือคำว่า “รู้ได้อย่างไร” มาเป็นหลักฐานสงสัยพร่ำเพรื่อเพราะโดย ธรรมชาติของความรู้ใดก็ตามแล้ว มีหลักอยู่ว่า**เมื่อใดที่ ความรู้ถูกพัฒนาต่อยอดมาจนกลายเป็นการยอมรับใน สังคมวงกว้างถึงจุดหนึ่งแล้ว** ใครจะมาคัดค้านความรู้ ดังกล่าวก็จำต้องนำหลักฐานมาพิสูจน์มิใช่ไปตั้งแง่สงสัยแบบ ไม่มีหลักฐานเสมือนกับเป็นความรู้ที่เพิ่งจะเริ่มต้นก็มิปาน

สแกนด้วย CamScanner

หรือหากจะยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่าสมมติข้าฯถามชีอะฮฺทุกคนว่าโคไมนี[11]เชื่อถือได้หรือไม่? เชื่อว่าชีอะฮฺทุกคนจะตอบว่า เชื่อถือได้ และหากถามว่ารู้ได้อย่างไรว่าโคไมนีเชื่อถือได้? คำตอบที่ได้ก็หนีไม่พ้นความจริงที่ว่าตัวโคไมนีมีผลงานและได้รับการเชื่อถือในวงวิชาการทางด้านศาสนาจากนักปราชญ์ฝ่ายชีอะฮฺ เมื่อถึงจุดนี้ใครจะมาคัดค้านว่าโคไมนีเป็นจอมโกหกก็จะต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ และเมื่อการให้ความน่าเชื่อถือเช่นนี้เกิดขึ้นก็ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาหากว่าโคไมนีจะยกหะดีษบทใดมาพร่ำสอน**ชาวชีอะฮฺทุกคนก็ย่อมเชื่อเป็นพื้นฐานอยู่แล้วว่าหะดีษต่าง ๆที่โคไมนียกมานั้นคือหะดีษจากบรรดาอิมามจริง ๆ!** เช่นนี้แล้วไฉนกันเล่าถึงได้ปฏิเสธระบบการสืบสายรายงานหะดีษในเมื่อนักปราชญ์ในวงการนี้ต่างก็ให้น้ำหนักต่อการรายงานหะดีษกันอยู่แล้ว!

ในแวดวงของการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย หากเราถามว่า นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นนักประวัติศาสตร์ไทยที่เชื่อถือได้หรือไม่? คนในวงการนี้ก็จะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า เชื่อถือได้ในภาพรวม จากผลงานทางวิชาการของเขา นักหะดีษก็เช่นเดียวกัน พวกเขาคอยสอบสวนความจำและคุณธรรมของผู้รายงานในแต่ละยุคมาตลอด การที่เขาได้ตำหนิใครว่าเป็นคนโกหก หรือความจำไม่ดีนอกจากอาศัยประสบการณ์ที่เขาได้เคยตรวจสอบผู้รายงานแต่ละรายในฐานะคนวงในแล้ว ในทางปฏิบัติเขายัง

---

[11] คือผู้นำทางจิตวิญญาณคนสำคัญของลัทธิชีอะฮฺ

สแกนด้วย CamScanner

สามารถพิสูจน์ข้อกล่าวหาจากหะดีษที่บุคคลประเภทนี้รายงานมาได้
ด้วย

สมควรกล่าวไว้ว่าต้นที่มาของการตรวจสอบหะดีษเช่นนี้เป็นผล
จากการเกิดขึ้นของพวกนักกุหะดีษบางกลุ่มในประวัติศาสตร์เพื่อสนับสนุ
ความเชื่อและแนวทางของตนเอง เราจำต้องเข้าใจว่าตัวท่านนบีมุฮัมมั
ﷺ เปรียบเสมือนดั่งครูคนแรกของวิชาการหะดีษในประชาชาติอิสลา
ท่านนบี ﷺ สอนอิสลามหรือ "หะดีษ" (คำพูด, การกระทำ,การยอมรับข
ตัวท่านเอง) แก่บรรดาเศาะฮาบะฮฺของท่านจากนั้นเมื่อท่านต้องการใ
อิสลามขยายตัวไปยังโลกกว้างท่านก็จะทำการ "อิญาซะฮฺ" หรือการอนุมั
สาวกของท่านให้เดินทางไปสอนอิสลามหรือหะดีษแก่คนภายนอกหรือค
ในดินแดนที่ห่างไกลที่ไม่มีโอกาสมาหาตัวท่านนบี ﷺ ได้ด้วยตนเอ
แน่นอนว่าการอนุญาตให้เศาะฮาบะฮฺไปสอนหะดีษแก่คนอื่นนั้นโด
พื้นฐานแล้วท่านนบี ﷺ **จำต้องพิจารณาแล้วว่าเศาะฮาบะฮฺของท่า
คนนั้นจะต้องมีวิจารณญาณและความเข้มงวดในการสอนลูกศิษ
ของเขาได้ดีและรักษามาตรฐานของการรายงานหะดีษต่อไปได้** หา
บอกว่าเศาะฮาบะฮฺที่ไปสอนหะดีษแก่คนรุ่นหลังไม่ได้มาตรฐานทา
วิชาการทั้งที่ได้รับการอนุญาตจากท่านนบี ﷺ แล้วคำพูดเช่นนั้นก็ไม่
อะไรนอกจากการตำหนิท่านนบีเสียเอง

สแกนด้วย CamScanner

เมื่อบรรดาเศาะฮาบะฮฺไปกระจายตัวอยู่ตามที่ต่างๆพวกเขาก็จะมีลูกศิษย์ที่ศึกษาหะดีษจากพวกเขา เมื่อศึกษาหะดีษด้วยกันบรรดาเศาะฮาบะฮฺก็จะอนุญาตให้ลูกศิษย์ของท่านทำการรายงานหะดีษและสอนแก่คนรุ่นหลังต่อไปเรื่อยๆอีกจนกระทั่งไปถึงยุคสมัยที่เกิดนักบันทึกหะดีษเป็นรูปเล่มขึ้นมา นักบันทึกหะดีษก็จะทำการไล่เรียงสายรายงานของอาจารย์หรือผู้ที่ตนเองเรียนรู้หะดีษมาด้วย โดยไล่เรียงสายรายงานจากตัวผู้บันทึกไปจนถึงท่านนบี ﷺ ให้ได้

ฉะนั้นการศึกษาหะดีษจึงเป็นเสมือนสถาบันเก่าแก่ของโลกยุคอดีตที่ย่อมมีนักปราชญ์และสานุศิษย์ตลอดจนผู้รู้ (อุละมาอ์) ในวงการนี้คอยสืบทอดการรายงานหะดีษด้วยการฮาฟิซฺ (ท่องจำ) ดังที่ได้ปฏิบัติสืบมากันถึงปัจจุบัน นักรายงานที่ความจำดีหรือความจำอ่อนด้อย, เชื่อถือได้หรือเชื่อถือไม่ได้ก็จะถูกผู้เชี่ยวชาญในวงการนี้ยืนยันกันและกัน และในจำนวนนี้ก็จะมีพวกจอมโกหกเกิดขึ้นนั่นคือ พวกที่ไร้สถาบันหรือไม่ได้ถูกรับรู้กันในวงนักปราชญ์หะดีษว่าเป็นลูกศิษย์ของนักปราชญ์คนใด แต่ชอบอวดอ้างว่าตนเองรับหะดีษจากปราชญ์คนนั้นคนนี้ คนจำพวกนี้ก็จะถูกนักปราชญ์ในวงการหะดีษตีตราว่าเป็นพวกโกหกสืบไป

แวดวงวิชาหะดีษจึงได้ถูกสืบทอดกันมาเป็นรุ่นๆ จะขอยกตัวอย่างเช่น ท่านอับดุลเลาะฮฺอิบนุอับบาส ؓ เป็นสาวกคนสำคัญของท่านนบี ﷺ ในด้านการอธิบายอัลกุรอาน ท่านอิบนุอับบาสมีลูกศิษย์คนสำคัญคือ ท่านมุญาฮิด บิน ญับรฺ อัลมักกีย์ (มีชีวิตปีฮิจเราะฮฺ 21-102)

และท่านมุญาฮิดก็มีลูกศิษย์ที่รับทอดวิชาการหะดีษสืบมาอีกหลายท่าน เช่น ท่านอบูยะอฺยาอัลคุนาซีย์, ท่านอบูฮะกัม บินอุตัยบะฮฺ, ท่านอิบนุ อุยัยนะฮฺ[12] เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ก็รับช่วงการท่องจำหะดีษไปรายงานต่อแก่ลูกศิษย์จนถึงยุคของอิมามบุคอรีย์ (มีชีวิตปี ฮ.ศ. 195-256) จึงได้มีการบันทึกหะดีษเป็นทางการ ตัวของท่านอิมามบุคอรีย์เองท่านก็เป็นคนหนึ่งที่ได้รับมอบตำแหน่งนักปราชญ์ที่คอยทำหน้าที่ตรวจสอบสถานภาพของนักรายงานหะดีษ สายรายงานของการสืบทอดความรู้ของท่านเป็นที่รับทราบกันดี กล่าวคือท่านเป็นสานุศิษย์คนสำคัญของท่านอิมามยะฮฺยา อิบนุ มะอีน (ฮ.ศ. 158-233) ส่วนท่านยะฮฺยาก็เป็นสานุศิษย์ที่สืบทอดหะดีษมาจากท่านซุฟยานบินอุยัยนะฮฺ (ฮ.ศ. 107-198) ในขณะที่ท่านซุฟยานบินอุยัยนะฮฺก็สืบทอดการรับความรู้ในเรื่องหะดีษมาจากท่านอัยยูบ อัซซัคติยานีย์ (ฮ.ศ. 66-131)[13] และท่านอัยยูบผู้นี้ก็คือสานุศิษย์ของท่านมุญาฮิด บินญับรฺ (ฮ.ศ. 21-102) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านอับดุลเลาะฮฺ อิบนุอับบาส ผู้เป็นสาวกของท่านนบีมุฮัมมัดอีกทีและท่านมุญาฮิดยังเป็นสานุศิษย์ของสาวกท่านอื่นๆ เช่น ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ, ท่านหญิงอาอิชะฮฺ

---

[12] Mohammad Mustafa Azmi, *Studies in Early Hadith Literature With a Critical Edition of Some Early Text* (Indianapolis: American Trust Publications, 1978). p.69.

[13] มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดบินอุษมาน อัสสะฮะบีย์, *ซิยัรอะอฺลามอันนุบะลาอ์* (ม.ป.ท.: มุอัซซะซะฮฺอัรริซาละฮฺ, 1422). เล่ม 9 หน้า 455-456.

ﷺ , ท่านอิบนุอุมัร บุตรของเคาะลีฟะฮฺอุมัรแห่งอาณาจักรอิสลาม เป็นต้น[14]

ห่วงโซ่แห่งความรู้ที่สืบทอดกันมาเช่นนี้จากรุ่นของสาวกจนถึงยุคสมัยของการบันทึกหะดีษจึงทำให้การตรวจสอบสถานภาพของบุคคลดำเนินไปอย่างสมบูรณ์แบบ สืบเนื่องจากการจับผิดคนโกหกจะสามารถจับได้โดยพิจารณาจากการสืบทอดความรู้ต่อกันในแต่ละรุ่น ประวัติการสืบทอดความรู้ในแต่ละรุ่นเช่นนี้ย่อมทำให้การรับทราบถึงสภาพของความจำและความซื่อสัตย์ของผู้รายงานแต่ละคนในหมู่อาจารย์และศิษย์จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อย่างปราศจากข้อสงสัย

ก่อนหน้ายุคสมัยของท่านอิมามบุคอรีย์ ท่านอิมามมาลิกบินอะนัส (ปีฮ.ศ.93-179) ก็ได้บันทึกหะดีษจำนวนหนึ่งไว้ในหนังสือที่ถูกตั้งชื่อว่า "อัลมุวัฏเฏาะอ์" ไว้แล้ว และก่อนหน้านั้นอีกก็มีการรวบรวมหะดีษโดยท่านอิมามซุฮฺรีย์ (ปี ฮ.ศ.58-124) ภายใต้การสนับสนุนของท่านเคาะลีฟะฮฺอุมัรบินอับดุลอะซีส ผู้ปกครองอิสลามที่มีความทรงธรรมซึ่งต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองอันโสมมของราชวงศ์อุมัยยะฮฺในขณะนั้น ฉะนั้นคำโกหกที่พวกนักปราชญ์ชีอะฮฺมักอ้างว่าการบันทึกหะดีษของอิสลามถูกผลักดันโดยตรงจากราชวงศ์อุมัยยะฮฺที่เกลียดชังท่านอะลีย์ ﵁ และครอบครัวนั้น นอกจากคำอ้างนี้จะเป็นเรื่องตลกคละความเขลาเพราะเป็น

---

[14] *ซิยัรอะอฺลามอันนุบะลาอ์*. เล่ม 7 หน้า 450.

คำวิจารณ์ที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของระบบสายรายงานแล้ว เคาะลีฟะ
ผลักดันให้เกิดการบันทึกหะดีษยังเป็นเคาะลีฟะฮฺที่ทรงธรรมในห
ประวัติศาสตร์อิสลามและเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมหลายประการที่ราชว
อุมัยยะฮฺเคยกระทำไม่ดีต่อลูกหลานของท่านนบี ﷺ ด้วยซ้ำ

เมื่อข้อมูลของนักรายงานหะดีษเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรู้สถา
ของหะดีษ นักปราชญ์อิสลามจากวงการหะดีษจึงดิ้นรนบันทึกประวัติข
นักรายงานหะดีษตั้งแต่รุ่นลูกศิษย์ของบรรดาสาวกไล่ลงมาพร้อมทำก
วิจัยอย่างสุดความสามารถเพื่อประมวลฐานะของนักรายงานหะดีษแต่ล
คนอันจะมีศัพท์เทคนิคในการให้น้ำหนักแตกต่างกันไป เช่น บางคน
หะดีษได้ในจำนวนปริมาณมากกว่าคนอื่นก็จะถูกระบุว่า "ษิเกาะตุ
ษิเกาะฮฺ" (น่าเชื่อถือมาก) กับ "ษิเกาะฮฺ" (น่าเชื่อถือ) หรือบางคนก็ถู
วิจารณ์ว่า "เฎาะอีฟ" (อ่อน) หรือร้ายแรงกว่านั้นก็เป็นจอมโกหกไปเลยก็
บุคคลในช่วงต้นเลยที่ได้เริ่มต้นเขียนงานวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษก็คื
ท่าน**อิมามยะฮฺยาอิบนุสะอี๊ด อัลก็อฏฏ็อน** (ปี ฮ.ศ. 120-198) ซึ่
ระหว่างตัวท่านยะฮฺยากับรุ่นของลูกศิษย์เศาะฮาบะฮฺก็จะมีคนรุ่นเดีย
คั่นกลางอยู่จึงทำให้การบันทึกประวัตินักรายงานหะดีษได้ถูกถ่ายทอดจา
คนร่วมสมัยเดียวกันในหมู่นักปราชญ์วงการหะดีษกันเอง และอีกท่านหนึ่
ที่ได้ตามมาติดๆกันก็คือ ท่านยะฮฺยา อิบนุมาอีน (ปี ฮ.ศ. 158-233) ท่า
เขียนตำราประเภทนี้ขึ้นมาสองเล่มชื่อว่า **อัตตารีคฟิรริญาล** และอีกเล่

คือ **มะอฺริฟะตุรริญาล** ซึ่งตำราทั้งสองนี้ยังคงมีขายอยู่จนถึงปัจจุบัน (ฮ.ศ.1433) ทั้งยังสามารถหาอ่านได้ด้วยการดาวน์โหลดผ่านอินเตอร์เน็ต[15]

การสืบทอดประวัติของปราชญ์จากวงการหะดีษได้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องโดยปรากฏปราชญ์จากวงการหะดีษรุ่นต่อมาได้ต่อยอดการวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษผ่านการประพันธ์หนังสือประเภทนี้ขึ้นมาเป็นจำนวนมากซึ่งจะไม่ขอนำมากล่าวในรายละเอียดเพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายไป นักปราชญ์เหล่านี้ได้ใช้ความพยายามประมวลคำวิจารณ์นักรายงานหะดีษในหมู่นักปราชญ์ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามเล่มต่างๆมาอยู่ในแหล่งเดียวกันให้มากที่สุด ศาสตร์แห่งการวิพากษ์ดังกล่าวได้พัฒนาจนถึงจุดสูงสุดในปี ฮิจเราะฮฺศักราช 648-673 ซึ่งเป็นยุคของท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ ท่านได้เขียนหนังสือในด้านนี้ไว้หลายเล่มแต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ **มีซานุลอิอฺติดาลฯ** อันเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับนักรายงานหะดีษประเภทสถานะอ่อนโดยตรง หลังจากนั้นในช่วงปี ฮ.ศ. 773-852 ท่านอิมามอิบนุฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์ ก็ได้ประพันธ์หนังสือในลักษณะนี้หลายเล่มที่โด่งดังที่สุดคือ **ตักรีบุตตะฮฺสีบ** ซึ่งได้ถูกใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบหะดีษจนถึงทุกวันนี้ ทั้งหมดนี้คือ พัฒนาการของศาสตร์ว่าด้วยการวิพากษ์นักรายงานหะดีษอย่างสรุปที่สุดเท่าที่จะกล่าวได้

---

[15] อะบีซะกะรียา ยะฮฺยาบิน มะอีน, *มะอฺริฟะตุรริญาล*. มุฮัมมัดกามิล ก็อศศ็อร, ผู้ตรวจทาน (ดามัสกัส: มัจมะอฺอัลลุเฆาะฮฺอัลอะเราะบียะฮฺ, 1405)

เรื่องเล่าในอดีต

สำหรับสารบบของลัทธิชีอะฮฺแล้ว พวกเขาเองก็มีระบบการสืบฯ รายงานหะดีษเช่นเดียวกับฝ่ายซุนนีย์ เพราะหะดีษของพวกเขาเองก็มีก ไล่เรียงสายรายงานดังตัวอย่างเช่น

دَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقُ رَحِمَهُ اللهُ وَعَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ وَرَّاقُ، قَالاَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُوْنَ الصُّوْفِيُّ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُوْ تُرَابٍ عُبَيْدُ لهِ ابْنِ مُوْسَى الرُّوْيَانِيُّ، عَنْ عَبْدِالْعَظِيْمِ بْنِ عَبْدِاللهِ الْحَسَنِيِّ قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى يَدَيْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوْسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِيْ طَالِبٍ عَلَيْهِمُ السَّلاَمِ فَلَمَّا بَصُرَبِيْ قَالَ لِيْ: مَرْحَبًا بِكَ أَبَا الْقَاسِمِ أَنْتَ وَلِيُّنَا حَقًّا، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: يَاابْنَ رَسُوْلَ اللهِ إِنِّيْ أُرِيْدُ أَن أَعْرِضَ لَيْكَ دِيْنِيْ، فَإِنْ كَانَ مَرْضِيًّا أَثْبُتُ عَلَيْهِ حَتَّى أَلْقَى اللهَ عَزَّوَجَلَّ : فَقَالَ : هَاتِ أَبَا الْقَاسِمِ فَقُلْتُ إِنِّيْ أَقُوْلُ : إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاحِدٌ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ، خَارِجٌ عَنِ الْحَدَّيْنِ حَدُّ الإِبْطَالِ وَ حَدُّ التَّشْبِيْهِ، وَإِنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ وَلاَ صُوْرَةٍ وَلاَ عَرَضٍ وَلاَ جَوْهَرٍ، بَلْ هُوَ مُجَسِّمُ الأَجْسَامِ، وَمُصَوِّرُ الصُّوَرِ، وَخَالِقُ الأَعْرَاضِ الْجَوَاهِرِ، وَرَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَالِكُهُ وَجَاعِلُهُ وَمُحْدِثُهُ، وَإِنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ خَاتَمُ النَّبِيِّيْنَ فَلاَ نَبِيَّ بَعْدَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَقُوْلُ: إِنَّ الإِمَامَ وَالْخَلِيْفَةَ وَوَلِيَّ الأَمْرِ مِنْ بَعْدِهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ثُمَّ الْحَسَنُ، ثُمَّ الْحُسَيْنُ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ، ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى ، ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ أَنْتَ يَامَوْلاَيَ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ : وَمَنْ بَعْدِي الْحَسَنُ ابْنِيْ، فَكَيْفَ لِلناَّسِ بِالْخَلَفِ مِنْ بَعْدِهِ، قَالَ: فَقُلْتُ: وَكَيْفَ ذَاكَ يَا مَوْلاَيَ ؟ قَالَ : لِأَنَّهُ لاَيَرَى شَخْصَهُ وَلاَ يَحِلُّ ذِكْرَهُ بِاسْمِهِ حَتَّى يَخْرُجَ فَيَمْلأُ

الْأَرْضَ قِسْطاً وَعَدْلاً كَمَا مَلِئَتْ جَوْراً وَظُلْماً، قَالَ : فَقُلْتُ : أَقْرَرْتُ ، وَأَقُوْلُ إِنَّ وَلِيَّهُمْ وَلِيُّ اللهِ، وَعَدُوَّهُمْ عَدُوُّ اللهِ، وَطَاعَتَهُمْ طَاعَةُ اللهِ ، وَمَعْصِيَّتَهُمْ مَعْصِيَةُ اللهِ ، وَأَقُوْلُ : إِنَّ الْمِعْرَاجَ حَقٌّ ، وَالْمَسْأَلَةَ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ ، وَإِنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ ، وَإِنَّ النَّارَ حَقٌّ ، وَالصِّرَاطَ حَقٌّ ، وَالْمِيْزَانَ حَقٌّ ، وَإِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لاَرَيْبَ فِيْهَا، وَإِنَّ اللهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ، وَأَقُوْلُ : إِنَّ الْفَرَائِضَ الْوَاجِبَةَ بَعْدَ الْوِلاَيَةِ الصَّلاَةُ، وَالزَّكَاةُ، وَالصَّوْمُ، وَالْحَجُّ، وَالْجِهَادُ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ، فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلاَمَ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ هَذَا وَاللهِ دِيْنِ اللهِ الَّذِيْ ارْتَضَاهُ لِعِبَادِهِ، فَاثْبُتْ عَلَيْهِ، ثَبَّتَكَ اللهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

สายรายงานหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺเป็นดังนี้

1. ชัยคุเศาะดู๊ก ผู้บันทึกหะดีษบทนี้
2. อะลีย์บินอะฮฺมัดบินมุฮัมมัดบินอิมรอน
3. มุฮัมมัดบินฮารูนอัศศูฟีย์
4. อบูตุร๊อบ บินอับดุลเลาะฮฺ บินมูซา
5. **<u>อับดุลอะซีม อัลฮะซานี</u>**
6. อิมามอะลีย์ บินมุฮัมมัด (อิมามอัลฮาดีย์คนที่ 10 ของชีอะฮฺ)

อับดุลอะซีม อัลฮะซานี เล่าว่า:ฉันได้เข้ามาพบนายของฉันคืออิมามอะลีย์บินมุฮัมมัด (อัลฮาดีย์ผู้นำคนที่ 10) เมื่อท่านมองเห็นฉัน ท่านได้กล่าวกับฉันว่า : โอ้อบุลกอซิม ยินดีต้อนรับ ท่านคือผู้ที่มีวิลายะฮฺ (ความรัก) ต่อเราอย่างแท้จริง ท่านอับดุลอะซีม เล่าว่า : ฉันได้กล่าวกับท่านอิมามว่า : โอ้บุตรของท่านเราะซูลลุลเลาะฮฺ ﷺ แท้จริงฉันต้องการนำเสนอดีน (ความ

เชื่อ) ที่ฉันนับถือให้ท่าน (ได้พิจารณา) หากว่ามันเป็นที่พอใจ (คือ
ยอมรับ) ฉันจะได้ยึดถือมันไว้อย่างมั่นคงจนกว่าฉันจะได้กลับไปพบ
อัลเลาะอุอัซซะวะญัล

ท่านอิมามกล่าวว่า : โอ้อบุลกอซิมจงนำเสนอมาซิ ฉันจึงกล่าวว่า ฉันเชื่อว่า แท้จริงอัลเลาะฮฺ (พระเจ้า) ตะอาลาทรงมีเพียงหนึ่ง ไม่มีสิ่ง เสมอเหมือน พระองค์ทรงอยู่นอกขอบเขตสองประการคือ 1.ฮัดดุ อิบฏ๊อล และ 2.ฮัดดุลต๊ะอ์ตีล แท้จริงอัลเลาะฮฺไม่มีเรือนร่าง ไม่มีรูปลักษ ไม่ใช่อะอฺร๊อฎและเญาฮัร (วัตถุที่มีมิติและเวลาห้อมล้อม) แต่ทว่าพระอง คือผู้ทรงสร้างเรือนร่างทั้งหลาย ผู้ทรงสร้างรูปลักษณ์ทั้งหลายและทรงเป็ ผู้ทรงสร้างอะอฺร๊อฎ (สิ่งที่มีจุดเริ่มต้น) และเญาฮัร (วัตถุ) ทั้งหลาย และ อัลเลาะฮฺทรงเป็นพระผู้อภิบาลทุกสรรพสิ่ง ทรงเป็นผู้ครอบครองกรรมสิท ทุกสิ่ง ทรงเป็นผู้บันดาลสร้างทุกสิ่งและทรงเป็นผู้ให้กำเนิดทุกสิ่ง และ แท้จริงมุฮัมมัด ﷺ นั้นเป็นบ่าวของพระองค์ เป็นศาสนฑูตของพระอง และเป็น นบีคนสุดท้าย ซึ่งจะไม่มีนบีเกิดขึ้นหลังจากเขาอีกแล้วตรา จนถึงวันกิยามะฮฺ และแท้จริงชะรีอะฮฺ (หลักธรรม) ของเขานั้นเป็นศาสน สุดท้ายซึ่งจะไม่มีศาสนา (ของพระเจ้า) หลังจากศาสนาอิสลามอีกแล้ ตราบจนถึงวันกิยามะฮฺ

และฉันขอกล่าวว่า : แท้จริงอิมาม (ผู้นำ) และเคาะลีฟะฮฺ (ผู้สื ตำแหน่ง) ต่อจากนบีมุฮัมมัด ﷺ และเป็นวะลียุลอัมริ (ผู้ปกครอง) คือ

1.ท่านอะมีรุลมุอฺมินีนอะลีย์บินอะบีฏอลิบ ถัดมาคือ 2.อัลฮะซัน 3. อัลฮุซัยนฺ 4.อะลีย์ บินฮุซัยนฺ 5.มุฮัมมัด บินอะลีย์ อัลบากิร 6.ญะอฺฟัร บินมุฮัมมัด อัศศอดิก 7.มูซา บินญะอฺฟัร 8.อะลีย์ บินมูซา 9.มุฮัมมัด บินอะลีย์ และคนที่ 10.และถัดมาคือท่าน (หมายถึงอิมามอะลีย์อัลฮาดีย์) โอ้เมาลาของฉัน ท่านอิมามฮาดีย์ จึงกล่าวว่า : และคนที่ 11. หลังจากฉันคือฮะซัน (อัลอัสกะรีย์) บุตรชายของฉัน แล้วจะเป็นอย่างไรเล่าสำหรับประชาชนเกี่ยวกับผู้สืบทอด (ตำแหน่งผู้นำคนที่ 12) ต่อจากเขา ? ท่านอับดุลอะซีมเล่าว่า : ฉันกล่าวว่า :โอ้เมาลาของฉันมันจะเป็นอย่างไรหรือ? ท่านอิมามฮาดีย์ตอบว่า : เพราะเนื่องจากเขา (อิมามคนที่ 12) จะไม่มีใครได้เห็นตัวเขา และก็ไม่อนุญาตให้เอ่ยถึงเขาด้วยชื่อจริงของเขาจนกว่าเขาจะปรากฏตัวออกมาทำให้โลกเต็มเปี่ยมด้วยความเที่ยงธรรมและความยุติธรรม เหมือนดั่งที่มันเคยเต็มไปด้วยความอธรรมและการกดขี่ ท่านอับดุลอะซีมเล่าว่า : ฉันได้กล่าวว่า : ฉันขอยืนยัน(ต่อสิ่งที่กล่าวมา) และฉันกล่าวว่า : แท้จริงวะลีย์(คนรัก)ของพวกเขาคือวะลีย์ของอัลเลาะฮฺ และศัตรูของพวกเขาคือศัตรูของอัลเลาะฮฺ การเชื่อฟังพวกเขาคือการเชื่อฟังอัลเลาะฮฺและการขัดคำสั่งพวกเขาคือการขัดคำสั่งของอัลเลาะฮฺ และฉันเชื่อว่า : แท้จริงการขึ้นมิอฺรอจญ์ของท่านนบีนั้นเป็นเรื่องจริง, การสอบถามในหลุมศพนั้นเป็นจริง, สวรรค์และนรกนั้นมีจริง, สะพานศิรอฏมีจริง, ตราชั่งแห่งความดีความชั่วนั้นมีจริง, วันอวสานนั้นจะต้องเกิดขึ้นแน่อย่างไม่ต้องสงสัยและแท้จริงอัลเลาะฮฺจะให้ผู้ที่อยู่ในหลุมศพฟื้นขึ้นมา

เรื่องเล่าในอดีต

และฉันขอกล่าวว่า : แท้จริงฟัรฎู (หน้าที่) ที่เป็นวาญิบ (ต้อ ปฏิบัติ) หลังจากเรื่อง 1.วิลายะฮฺ คือ 2.การตัดขาดกับศัตรู 3.การนม วาญิบ 4.การจ่ายทานซะกาต และ 5.จ่ายคุมสฺ (ทรัพย์สงครามอัตราห ส่วนห้าสำหรับวงศ์วานนบี) 6.การถือศีลอด 7.การบำเพ็ญฮัจญ์ 8.ก ทำญิฮาด 9.การแนะนำให้ทำดีและ 10.การห้ามปรามมิให้ทำชั่ว

ท่านอิมามอะลีย์ บินมุฮัมมัดอัลฮาดีย์ กล่าวว่า : โอ้อบุลกอซิม ขอสาบานด้วยนามของอัลเลาะฮฺว่า หลักศรัทธาและหลักปฏิบัติแบบ แหละคือศาสนาของอัลเลาะฮฺที่พระองค์ทรงพอพระทัยมอบมันให้กับบ่า บ่าวของพระองค์ ดังนั้นขอให้เจ้าจงยึดถือมันไว้อย่างมั่นคง ขออัลเลาะ ทรงทำให้เจ้ามีความมั่นคงต่อคำพูดอันมั่นคงนี้ทั้งชีวิตในโลกนี้ และปรโล ด้วยเถิด[16]

จะเห็นได้ว่าในแนวทางของชีอะฮฺเองก็ต้องอาศัยระบบการสืบสาย รายงานไปยังบรรดาอิมามทั้ง 12 ของเขาด้วยกันทั้งสิ้น[17] อย่างไรก็ตาม หะดีษของฝ่ายชีอะฮฺมีความด้อยกว่าในแง่ของปลายทางของหะดีษเพราะ มันเป็นการสืบสายรายงานที่ไปสิ้นสุดแค่ตรงคำพูดของบรรดา**อิมาม มาก**

---

16 อะบีย์ญะอฺฟัร มุฮัมมัดอะลีย์บินฮุซัยนฺอิบนุบะบูวัยฮฺอัลกุมมีย์, *อัตเตาฮีดลิซซัย เศาะดู๊ก*. ซัยยิดฮาชิม ฮุซัยนีย์ อัศเศาะฮฺรอนีย์, ผู้ตรวจทาน (ม.ป.ท.: ม.ป.พ. ม.ป.ป.). หน้า 81-82 หะดีษที่ 37.

17 ลัทธิชีอะฮฺเป็นลัทธิที่เคารพศรัทธาต่อนักบุญทั้ง 12 ท่าน เรียกว่าอิมาม 12 ในทา ปฏิบัติแล้วนักบุญทั้ง 12 ท่านนี้จะเป็นหลักฐานทางศาสนาเช่นเดียวกับตัวศาสดาแ

สแกนด้วย CamScanner

กว่าจะไปสิ้นสุดยังคำพูดของท่านเราะซูล[18] ﷺ ดังที่ระบบหะดีษของฝ่ายมุสลิมเป็นอยู่ พวกชีอะฮฺอาจจะอ้างว่าคำพูดของอิมามก็เหมือนคำพูดของท่านเราะซูล ﷺ เพราะเหล่าอิมามในฐานะวงศ์วานของท่านเราะซูลได้รายงานคำพูดต่างๆจากบิดาไล่ไปจนถึงท่านเราะซูล ﷺ อีกที ข้ออ้างเช่นนี้เป็นเพียงเรื่องโกหกที่จะหาทางอุดช่องโหว่ให้กับหะดีษที่มีปัญหาขาดตอนของตนเองเพราะมันถูกหักล้างจากข้อเท็จจริงที่ว่ามิใช่คำพูดของอิมามทุกคำจะเป็นคำพูดของท่านเราะซูล ﷺ 100% เนื่องจากว่าบ่อยครั้งที่อิมามของพวกเขาได้แสดงความเห็น "ส่วนตัว" ออกไปในเรื่องศาสนา ขอให้ท่านผู้อ่านโปรดสังเกตส่วนท้ายของหะดีษนี้ให้ดีซึ่งข้าฯได้ขีดเส้นใต้ไว้ เราจะพบว่าคำพูดส่วนนี้ย่อมไม่ใช่คำพูดของท่านนบี ﷺ แน่นอนเพราะเป็นคำพูดที่อิมามได้ตอบคำถามต่อชายผู้ที่ได้มาถามปัญหาศาสนาจากอิมาม มันย่อมเป็นเรื่องตลกที่ใครจะอ้างว่าอิมามได้ยกคำพูดของท่านนบี ﷺ เพื่อมาตอบคำถามที่ถูกถามอีกสองร้อยปีต่อมาในรุ่นลูกหลานรุ่นที่แปด!?

ฉะนั้นเมื่ออิมามของชีอะฮฺมีการแสดงความเห็นส่วนตัวได้ การอ้างว่า "หะดีษของอิมามก็คือหะดีษของนบี ﷺ " จึงเป็นเรื่องโกหกเพราะหากทุกถ้อยคำที่หลุดจากปากของอิมามคือถ้อยคำของนบี ﷺ แล้วไซร้ อิมาม

[18] คำว่าเราะซูล แปลว่า ผู้ประกาศศาสนา เป็นอีกนามหนึ่งที่ชาวมุสลิมใช้เรียกท่านนบีมุฮัมมัด

สแกนด้วย CamScanner

จะไม่มีวันแสดงความเห็นส่วนตัวใดๆได้เลย แต่หากว่าคำพูดใดของอิ มีทั้งที่เป็นความเห็นส่วนตัวในเรื่องศาสนาและถ้อยคำที่เป็นหะดีษ ท่านนบี ﷺ โดยตรง ทางแก้ที่ดีที่สุดคือ การต้องอ้างสายรายงานไปยัง ﷺ และหะดีษใดที่อิมามไม่ยอมอ้างไปยังนบี ﷺ ก็ย่อมไม่สามารถทึก ว่ามาจากนบี ﷺ ได้!

หะดีษของฝ่ายชีอะฮฺบทนี้ก็เป็นเช่นทุกๆบทของพวกเขาที่มีการ เรียงสายรายงานไปยังบรรดาอิมามผ่านใครต่อใครไปมากมาย อย่างไรก็ หะดีษของฝ่ายซุนนีย์ก็ย่อมน่าเชื่อถือกว่าของชีอะฮฺเพราะพวกเขาให้เกียร ท่านนบี ﷺ และทำให้ท่านนบี ﷺ ยังคงมีตัวตนและบทบาทในศาสนา ว่าจะมั่นใจอย่างไรก็ตาม บรรดาเศาะฮาบะฮฺก็จะพาดพิงสายรายงานไป ท่านนบี ﷺ เพื่อเป็นสัญญาณบอกว่า**คราใดที่ไม่พาดพิงเมื่อนั้นถ้อยค นั้นย่อมเป็นความเห็นส่วนตัวของพวกเขา** แนวทางที่ทุกอย่างก็ต้อง ไปถึงนบี ﷺ ทุกครั้งและทุกกรณี กับแนวทางที่ส่วนใหญ่จบแค่ที่อิมา โดยทิ้งนบี ﷺ ไม่ต้องอ้างอิงให้เหลือบทบาทใดๆไว้ อะไรจะน่าเชื่อถือก กันสำหรับชนผู้มีปัญญา

หะดีษชีอะฮฺบทนี้คือ ข้อสรุปว่าชีอะฮฺไม่ได้รับศาสนาโดยตรงจา ลูกหลานนบี ﷺ ดังอ้าง หากแต่รับจากสาวกของอิมามอีกที คือนา อับดุลอะซีม อัลฮะซานี ซึ่งเป็นลูกเต้าใครก็ไม่อาจทราบได้ เชื่อถือได้ หรือไม่, มีอัลกุรอานรับรองเหมือนบรรดาเศาะฮาบะฮฺนบี ﷺ หรือไม่?

สแกนด้วย CamScanner

ขณะที่ซุนนีย์รับหะดีษจากเศาะฮาบะฮฺ ชีอะฮฺบอกว่าไม่น่าเชื่อถือ
แต่พวกตนรับหะดีษจากสาวกอิมาม พวกเขาบอกว่าใช้ได้และแบบนี้
คือการตามลูกหลานนบี ﷺ ?

สาวกของอิมามกับสาวกนบี ﷺ ท่านผู้อ่านคิดว่าใครถูกอบรมเรื่องศาสนามาดีกว่ากัน? ทั้งชีอะฮฺและซุนนีย์จึงมีสายรายงานที่ไล่ลงมาตั้งแต่ระดับล่างเศาะฮาบะฮฺมาจนถึงผู้บันทึกหะดีษกันทั้งคู่ซึ่งเรียกว่า**นักรายงานหะดีษ** ในส่วนของตรงนี้ไม่ใช่ปัญหาสำหรับการถกเถียงเพราะทั้งสองฝ่ายต่างก็ต้องมีหนังสือประวัตินักรายงานหะดีษของตนเองอยู่แล้ว (ส่วนหนังสือของชีอะฮฺจะมั่วขนาดไหนจะได้ชี้แจงต่อไป) สิ่งที่เราต้องเถียงกันให้เร็วที่สุดก็คือ จุดใกล้กับแหล่งมะอฺศูมที่สุด (มะอฺศูมหมายถึงผู้ไร้บาปคือ ตัวท่านนบี ﷺ ในทัศนะของชีอะฮฺคือบรรดาอิมาม 12 ท่าน) ดังที่ปรากฏในสายรายงานหะดีษ ณ จุดนั้นผู้รายงานระหว่างของซุนนีย์กับชีอะฮฺใครน่าเชื่อถือกว่ากัน? จุดเริ่มต้นของความไม่มะอฺศูมในสายรายงานหะดีษของทั้งสองฝ่ายนั้นใครน่าเชื่อถือกว่ากันระหว่างสาวกนบี ﷺ หรือสาวกอิมาม!? แน่นอนว่าอะฮฺลุลบัยตฺ(วงศ์วานของท่านนบี) เมื่อถูกมองว่ามะอฺศูมแล้วย่อมไม่ใช่ปัญหาในจุดนี้ แต่จุดที่ต้องเถียงคือ**จุดที่เป็นจุดเริ่มต้นของความไม่มะอฺศูมในสายรายงานหะดีษ**ซึ่งในฟากซุนนีย์นั้นเป็นบรรดาเศาะฮาบะฮฺและในฟากชีอะฮฺคือสาวกอิมาม ปัญหาตรงจุดนี้จะสรุปได้ไหมว่าอะไรน่าเชื่อถือกว่ากัน?

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ชีอะฮฺมักอวดอ้างเสมอว่าหะดีษของฝ่ายตนนั้นดีกว่าเพราะ
จำเป็นต้องไล่ยาวไปยังท่านนบี ﷺ เหมือนของซุนนีย์ พวกเขาเพียงแค่
เรียงสายรายงานไปถึงอิมามคนหลังๆ เช่นคนที่ 10 หรือ คนที่ 11 ก็พอแ
หากอ้างเช่นนี้เราขอถามว่าตกลงชีอะฮฺจะเอาความยาวหรือสั้นของส
รายงานเป็นตัวชี้วัดความถูกต้องหรือ? นั่นเป็นเรื่องไร้สาระมากเพราะห
เราพิจารณาจากความจริงที่ว่า**อิมามบากิรคนที่ 5** ของชีอะฮฺเ
หลังจากนบี ﷺ เกือบราว 80 ปี แต่ลองดูตัวอย่างหะดีษจากตำราชีอะฮ
ข้าฯได้ยกไปเมื่อสักครู่ เราจะพบว่าทั้งที่เป็นการไล่เรียงสายรายงานจ
แค่**อิมามคนที่** 10 ชีอะฮฺก็ต้องไล่เรียงสายรายงานเสร็จสรรพรวมผู้บันท
ตำรากับตัวอิมามก็ปาไป 6 คนเข้าแล้วและเหตุผลสำคัญที่ทำให้หะดีษข
ซุนนีย์ต้องมีสายรายงานยาวกว่าชีอะฮฺนั่นก็เพราะว่าพวกเขาต้องพาดพ
สายรายงานไปยังนบี ﷺ ตามคำสั่งของอัลกุรอานที่ให้เรากลับไปห
เราะซูล ﷺ ในเรื่องศาสนามิใช่กลับไปจบแค่ที่อิมามหรือ "อุลิลอัมร
หะดีษชีอะฮฺที่สายรายงานสั้นแต่ก็กุดด้วนสุดแค่ที่อิมามจึงเป็นแหล่งข้อมู
ที่ด้อยกว่าโดยไม่ต้องสงสัย

คัมภีร์อัลกุรอานไม่เคยสนับสนุนเอกสิทธิ์ทางศาสนาของบรรด
อิมามและไม่มีข้อความใดของอัลกุรอานที่ระบุว่าปัญหาขัดแย้งทางศาสน
จะต้องถูกตัดสินด้วยอิมามก็ถือว่าเพียงพอแล้วเท่ากับนบี ﷺ ตัดสินเอ
อัลกุรอานกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

สแกนด้วย CamScanner

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ

"ผู้ศรัทธาทั้งหลาย! จงเชื่อฟังอัลเลาะฮฺ และเชื่อฟังเราะซูลเถิด และผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าด้วย แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในสิ่งใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลเลาะฮฺและเราะซูล (อันนิซาอ์ :59)

โองการข้างต้นนี้ปฏิเสธทุกความเชื่อในเรื่องอิมามของฝ่ายชีอะฮฺ กล่าวคือ ใจความของอัลกุรอานข้างต้นได้บ่งชี้อย่างชัดเจนว่าเอกสิทธิ์ในเรื่องศาสนานั้นไม่ใช่ของบรรดาอิมาม หากแต่เป็นของอัลเลาะฮฺและเราะซูล ดังปรากฏว่าพระองค์จะใช้สำนวนว่า "จงเชื่อฟัง-ฏออัต" ต่ออัลเลาะฮฺและเราะซูล แต่เมื่อวกเข้ามาใช้กับผู้ปกครอง พระองค์อัลเลาะฮฺ กลับทิ้งการใช้คำว่า "จงเชื่อฟัง" อย่างกะทันหัน วิทยปัญญาทางภาษานี้ต้องการจะบอกเราว่าผู้นำนั้นจำต้องอยู่ในเงื่อนไขของการเชื่อฟังที่สอดคล้องกับอัลเลาะฮฺ ﷻ และเราะซูล ﷺ เท่านั้นโดยที่พวกเขาไม่มีเอกสิทธิ์ใดๆทั้งสิ้น ผู้นำในใจความของโองการอัลกุรอานนี้จึงไม่ใช่อิมาม 12 ดังที่พวกชีอะฮฺแอบอ้างกันเพราะหากเป็นอิมาม 12 ที่เป็นมะอฺศูมจริงแล้วเหตุใดพระองค์จึงสั่งใช้ให้ตัดสินปัญหาขัดแย้งโดยนำปัญหาขัดแย้งดังกล่าวกระโดดข้ามหัวอิมามไปหาพระองค์อัลเลาะฮฺ ﷻ และเราะซูล ﷺ ด้วยสายตรงเลย ซึ่งผิดกับลักษณะของอิมามในโลกทัศน์ของชีอะฮฺที่พวกเขาถือว่าเมื่ออิมามตัดสินสิ่งใดไปก็เหมือนกับอัลเลาะฮฺและเราะซูลทรงตัดสิน อีกทั้งจากโองการนี้ การที่พระองค์อัลเลาะฮฺ ﷻ มิได้ระบุว่าให้นำปัญหาขัดแย้งกลับไปหาผู้นำก็เท่ากับเป็นการยืนยันแล้วว่าผู้นำมิได้มีสถานภาพที่ไร้ความผิดพลาดแบบพระองค์อัลเลาะฮฺ ﷻ และมะอฺศูม

สแกนด้วย CamScanner

แบบเราะซูล ﷺ ในเมื่อการตัดสินปัญหาขัดแย้งยังได้ถูกบัญชาให้ใ
กลับไปหาอัลเลาะฮฺและเราะซูล กระไรกันเล่าที่ระบบหะดีษของชีอะฮ
เป็นแหล่งรากเหง้าทางศาสนาจึงไม่คิดที่จะสืบสายรายงานกลับไป
ท่านนบี ﷺ อย่างเป็นรูปธรรม?

สิ่งหนึ่งที่เป็นความลำเอียงของพวกชีอะฮฺก็คือ พวกเขาไม่เคย
คำถามใส่เหล่าสาวกของอิมามของพวกเขากลับบ้างเลยว่าตกลงสาวกข
อิมามสามารถกุหะดีษสนับสนุนอิมามของตนเองบ้างได้ไหม? การสร้าง
เปรียบเทียบมั่วๆตลอดมาของชีอะฮฺว่าซุนนีย์รับศาสนาจากเศาะฮาบะ
ส่วนชีอะฮฺรับจากครอบครัวของท่านนบี ﷺ นั้นนอกจากจะเป็นเพีย
อุบายหลอกคนขาดวิชาการแล้วมันยังเป็นการอำพรางปมด้อยในศาสน
ของตนเองอย่างแท้จริง หากเราจะขอถามชีอะฮฺกลับใหม่บ้างว่าซุนนี
ตามนบี ﷺ แต่ชีอะฮฺตามลูกหลานของนบี ﷺ ใครย่อมน่าเชื่อถือกว่ากัน
ฝ่ายชีอะฮฺก็จะบอกปัดว่าก็แนวทางของลูกหลานนบี ﷺ ก็คือแนวท
ของนบี ﷺ นั่นแหละ เช่นนี้แล้วเราก็จะขอตอบพวกเขากลับว่าเมื่
ลูกหลานนบี ﷺ คือแนวทางเดียวกันกับท่านนบีแบบไร้ข้อสงสัย ฉะนั้นสิ
ที่ต้องนำเอามาเปรียบเทียบกันเพื่อหาข้อสรุปว่าใครถูกและใครหลงจึ
ไม่ได้อยู่ที่ลูกหลานนบี ﷺ เพราะการอ้างว่าตามนบี ﷺ และลูกหลา
ของท่านนั้นกลุ่มไหนก็สามารถอวดอ้างเช่นนี้ได้ แต่ที่ต้องพิสูจน์คือประตู
นำไปสู่ตัวของท่านนบี ﷺ หรือลูกหลานนั้นมีหลายประตู อย่างน้อยที่สุ
คือสองประตู ฝ่ายซุนนีย์พุ่งไปที่ประตูของเศาะฮาบะฮฺส่วนชีอะฮฺพุ่งไป

ประตูของสาวกอิมาม เราขอถามว่าระหว่างสองประตูนี้ใครน่าเชื่อถือกว่ากัน?

ความไม่เป็นธรรมของฝ่ายชีอะฮฺจึงมีอยู่ว่าพอเศาะฮาบะฮฺอ้างคำสอนไปยังท่านนบี ﷺ **พวกชีอะฮฺกลับตั้งแง่สงสัย** แต่พอสาวกอิมามอ้างคำสอนไปยังบรรดาอิมามของพวกเขา ฝ่ายชีอะฮฺกลับบอกว่าเชื่อถือได้ ทั้งที่ในสองกรณีไม่ต่างกันตรงที่ต่างฝ่ายต่างทำการ "อ้างอิง" กลับไปยังแหล่งแรกทั้งสิ้น ทำไมกันเล่าฝ่ายชีอะฮฺจึงได้พิจารณาว่าหะดีษที่พวกตนรายงานนั้นดีกว่าของฝ่ายซุนนีย์ทั้งที่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วแทบจะสู้ความน่าเชื่อถือของฝ่ายซุนนีย์ไม่ได้ ขอให้ท่านผู้อ่านเปรียบเทียบดังนี้

หะดีษของซุนนีย์	**หะดีษของชีอะฮฺ**
1. **นบี**	1. **อิมาม 12**
2. **เศาะฮาบะฮฺ (อะลีย์และคนอื่นๆ)**	2. **สาวกของอิมาม**
3. **ลูกศิษย์ของเศาะฮาบะฮฺ**	3. **ลูกศิษย์ของสาวก**
4. **ลูกศิษย์รุ่นต่อมา**	4. **ลูกศิษย์รุ่นต่อมา**
5. **ผู้บันทึกเป็นเล่ม (อิมามบุคอรีย์)**	5. **ผู้บันทึกฝ่ายชีอะฮฺ**

ผู้ที่มีปัญญาในการตรึกตรองย่อมรับทราบดีว่าสารบบหะดีษของฝ่ายซุนนีย์เหนือกว่าฝ่ายชีอะฮฺ และในทางปฏิบัติคำอ้างของฝ่ายชีอะฮฺที่ว่าตนเองตามลูกหลานนบีนั้นไม่มีความหมายอะไรเพราะท้ายสุดคนที่เอาคำสอนจากลูกหลานนบี ﷺ มานำเสนอให้พวกชีอะฮฺสมัยหลังปฏิบัติตามกัน

สแกนด้วย CamScanner

ก็ไม่ใช่คนในครอบครัวของท่านนบี ﷺ ทั้งสิ้น หากแต่เป็นคนน **อ้างตน**ว่ารับศาสนาจากลูกหลานของนบี ﷺ มาอีกที ฝ่ายซุนนีย์ สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่าพวกเขาตามลูกหลานของนบี ﷺ มาก ชีอะฮฺเพราะสายรายงานที่สืบไปถึงท่านอะลีย์และบุตรหลานของท่านนั้ มากกว่าสายรายงานที่รับจากท่านอบูบักรฺและอุมัรเสียอีกด้วยซ้ำไป ตำราของฝ่ายซุนนีย์ **น่าแปลกที่ว่าฝ่ายชีอะฮฺได้ให้ความเชื่อใจ ขั้นตอนการถ่ายทอดศาสนาจากช่วงระหว่างบรรดาอิมามสู่สา ของอิมามได้อย่างสนิทใจแต่กลับดูแคลนท่านนบี ﷺ ด้วยการตั้ง สงสัยอย่างบ้าคลั่งในขั้นตอนการถ่ายทอดศาสนาจากท่านนบี ﷺ บรรดาเศาะฮาบะฮฺตามสารบบของฝ่ายซุนนีย์ไปได้** บรร เศาะฮาบะฮฺของท่านนบีต้องถูกประณามด้วยข้อหากุหะดีษแต่บรร สาวกของอิมามได้ถูกสรรเสริญราวกับหลักศิลาที่พิทักษ์อิสลาม! มันไม่ อะไรเลยนอกจากการประณามอย่างอำพรางว่าตัวของท่านนบี ﷺ สามารถสืบสานศาสนาอย่างบริสุทธิ์ผ่านบรรดาเศาะฮาบะฮฺหรือลูกศิษ ของตนเองได้โดยตรงตามลำพังแต่กลับเชิดชูว่าบรรดาอิมามของต สามารถสืบทอดศาสนาผ่านบรรดาสาวกหรือลูกศิษย์ของตนเองที่ไม่ใช่ค ในครอบครัวได้อีกที!

ฝ่ายชีอะฮฺจึงไม่ได้ตามวงศ์วานของท่านนบีเว้นแต่ว่าพวกเขา ตามและรับศาสนาเอามาจากคนที่อ้างตนว่าเป็นสาวกของบรรดาอิมามที่

เราก็ไม่รู้ว่าพวกเขาเป็นสาวกจริงๆหรือไม่? **เราขอให้ชีอะฮฺที่มีใจเป็นธรรมช่วยตอบคำถามแก่เราเถิดว่าหากพวกท่านสามารถรับหะดีษจากบรรดาสาวกของอิมามซึ่งอ้างว่าตนรับหะดีษจากบรรดาอิมามอีกทีมาได้อย่างมั่นใจ แต่ทำไมกันเล่าฝ่ายซุนนีย์กลับไม่สามารถรับหะดีษจากบรรดาสาวกของนบี ﷺ ที่อ้างว่าพวกเขารับหะดีษจากท่านนบี ﷺ มาเองโดยตรงอีกทีไม่ได้**?! ขอสาบานต่ออัลเลาะฮฺผู้เกริกไกรมันไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากการดูเบาท่านเราะซูล ﷺ ของพระองค์ว่าไม่อาจสืบทอดศาสนาได้อย่างเพียงพอด้วยตนเองผ่านลูกศิษย์ที่เป็นคนนอกบ้าน แต่กลับต้องพึ่งมือของวงศ์วานของท่านนบี ﷺ มาชำระสร้างความบริสุทธิ์อีกทีแล้วจากนั้นก็ค่อยส่งต่อไปยังคนนอกบ้านที่เป็นสาวกของอิมามได้พร้อมทั้งเขี่ยนบี ﷺ ทิ้งไปจากสายรายงานเหลือเพียงแค่วาจาของอิมามดังที่เห็นไป!

ข้างต้นนั้นคือ ปัญหาของสายรายงานตามสารบบหะดีษของลัทธิชีอะฮฺในระดับของสาวกอิมาม ปัญหาในสายรายงานหะดีษของชีอะฮฺในขั้นต่อมาก็คือ ผู้รายงานอีกจำนวนมากที่ไล่ลงมาจากระดับ**ล่างกว่าสาวกของตัวอิมามล่ะ** ชีอะฮฺมีประวัติและการวิจัยของนักปราชญ์หะดีษในหมู่พวกตนเหมือนที่อิสลามมีบ้างไหม? คำตอบคือมี **แต่ล้มเหลว!** หนังสือวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺที่เก่าแก่ที่สุดและสามารถหาได้ในยุคปัจจุบันคือหนังสือที่มีชื่อว่า "**ริญาลอัลกัชชีย์**" และ "**ริญาลนะญาชีย์**" ดังที่ อัลลามะฮฺ อัลมัจลิซีย์ นักปราชญ์ด้านหะดีษของฝ่าย

เรื่องเล่าในอดีต

ชีอะฮุได้กล่าวยืนยันว่า

وكتابا الرجال عليهما مدار العلماء الاخيار في الاعصار والامصار

"นักปราชญ์ของเราได้อาศัยหนังสือประวัตินักรายงานหะดีษทั้งสอง

เล่มนี้(เป็นมาตรฐาน)ในทุกเวลาและทุกสถานที่"[19]

อย่างไรก็ตามหนังสือทั้งสองเล่มนี้มีปัญหาในแง่ของความน่าเชื่อถือ เพราะหนังสือ **ริญาลอัลกัชชีย์** ผู้เรียบเรียงคือ ชัยคุมุฮัมมัด บินอุมัร บิน อับดุลอะซี๊ส รู้จักกันในนาม "อัลกัชชีย์ " ได้ **มรณะ ฮ.ศ**.340 จุดนี้แสดงให้ เห็นว่าปราชญ์ชีอะฮฺผู้นี้ได้เขียนตำราวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษใน ลักษณะนั่งเทียนเขียนเนื่องจากบรรดาอิมามทั้ง 12 คนของพวกเขาต่าง เสียชีวิตไปก่อนปีฮิจเราะฮฺที่ 300 กันหมดแล้ว เอาแค่อิมามท่านที่ 11 คือ ท่านอัลฮะซัน อัลอัสกะรีย์ ก็เสียชีวิตในปีที่ 260 คำถามก็คือ อัลกัชชีย์ซึ่ง เกิดหลังจากที่สาวกของบรรดาอิมามรุ่นแรกๆคืออิมามท่านที่ 6 ย้อนกลับ ไปยังอิมามคนที่ 1 ได้ล้มตายไปหมดแล้วนับร้อยปี ตรงนี้อัลกัชชีย์จะไปเอา ข้อมูลจากนักรายงานหะดีษในสมัยแรกๆว่า "ใครเป็นใคร" ได้อย่างไร? ส่วนหนังสือ **ริญาลนะญาชีย์** ผู้เรียบเรียงคือชัยคุอะฮฺมัด บินอะลีย์ บินอะฮฺมัด บินอัลอับบาส อัลอะซะดีย์ รู้จักกันในนาม "อบุลอับบาส อันนะญาชีย์" เกิด ฮ.ศ. 372 มรณะ ฮ.ศ.450 ก็คงไม่ต้องถามถึงอีกว่าไป เอาข้อมูลประวัตินักรายงานหะดีษจากที่ใด? ซ้ำร้ายไปกว่านั้นหนังสือ

---

19 มิรซาฮุซัยนฺ นูรีย์อัฏฏ็อบรอซีย์, *มุซตัดร็อกอัลวะซาอิล* (กุม: มุอัซซะซะฮฺ อาลุลบัยตฺอะลัยฮิสสลามอัลอิฮฺยาลิตตุรอษ, 1416). เล่ม 3 หน้า 149.

ประวัตินักรายงานหะดีษด้อยมาตรฐานเล่มนี้ที่ชีอะฮฺคิดจะอาศัยพึ่งพิงก็ถูกซ้ำชัดเมื่อนักปราชญ์ชีอะฮฺต่างยืนยันว่าต้นฉบับของมันได้สูญหายและถูกทำลายไปแล้ว ที่ใช้กันอยู่ในยุคปัจจุบันเพื่อวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษก็มีเพียงฉบับที่ถูกตัดต่อแก้ไขจนไม่เหลือชิ้นดี

ท่านอยาตุลเลาะฮฺ อัลอุษมา อะลีย์ เคาะมานิอีย์ ผู้นำสูงสุดของแนวทางชีอะฮฺในยุคปัจจุบันได้กล่าวยอมรับถึงความจริงอันแสนขมขื่นในเรื่องนี้ไว้ว่า (กรุณาโปรดดูภาพถ่ายหนังสือต่อไปนี้ประกอบ)

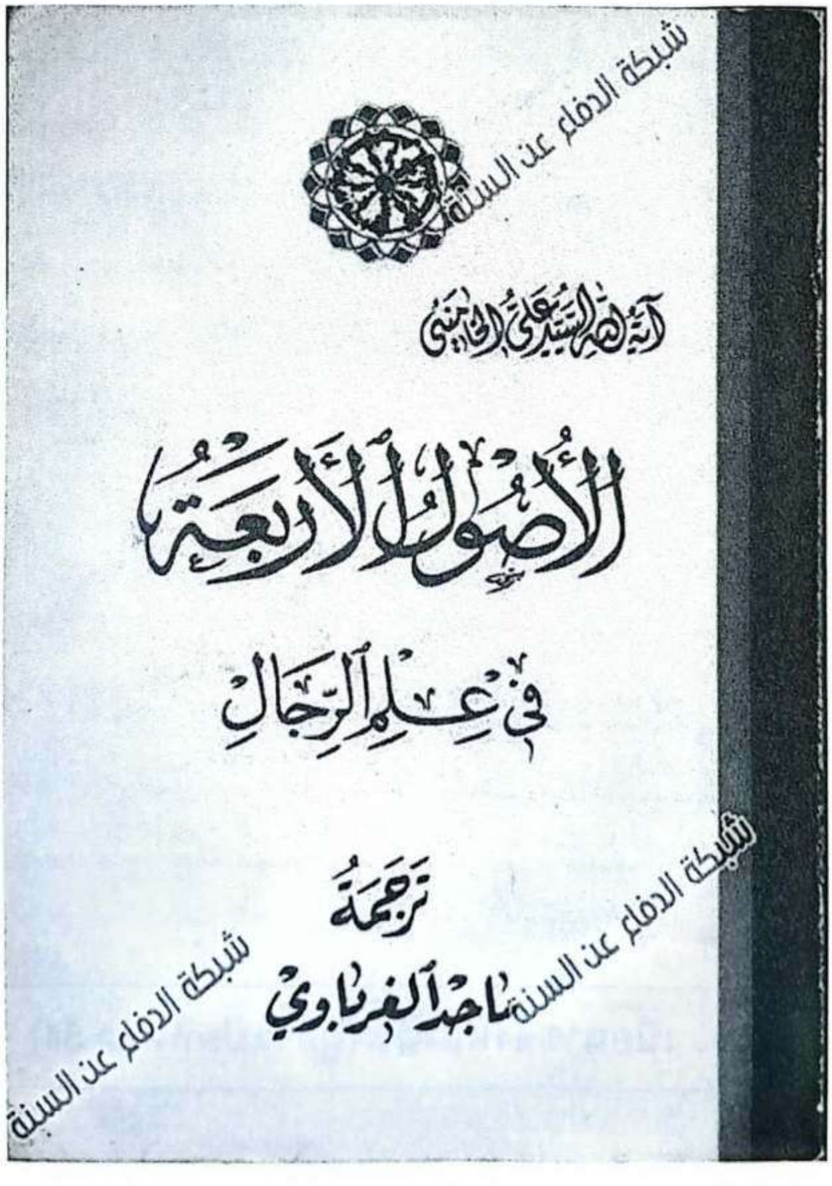

สแกนด้วย CamScanner

شبكة الدفاع عن السنة

الحروف، لانه ـ كما قلنا ـ جعل موضوع ومبنى الكتاب تدوين اسماء من دوّنوا الكتب او تصنيفاً للشيعة. أعمّ من كونه شيعياً أو غيره، ممدوحاً أو مذموماً، لأن تشخيص هذه الصفات ليس من اختصاص هذا الكتاب.

اسلوب الكتاب وترتيبه:

لقد جرى ترتيب الكتاب على حسب حروف الهجاء، حيث وضع في حقل كل حرف من الحروف باباً مستقلا لكل اسم مصدّر بهذا الحرف، فمثلاً فتح في حرف الالف باباً لابراهيم وآخر لاسماعيل، وثالثاً لأحمد كل على حدة.

فمثلا في باب الواحد من حرف الالف توجد اسماء مثل: اصبغ، وإدريس، وأصرم ممن لم يدخلوا تحت احد هذه الابواب، وهكذا. وبهذا الشكل ذكر جميع الاسماء التي بلغ عددها اكثر من تسعمائة حسب حروف الهجاء، في ضمن هذه الابواب.

شبكة الدفاع عن السنة

طبيعة نسخ الفهرست:

بناء على ما ذكره الكثير من خبراء هذا الفن، ان نسخ كتاب الفهرست كأكثر الكتب الرجالية القديمة المعتبرة الاخرى مثل كتاب الكشي والنجاشي والبرقي والغضائري قد ابتليت جميعاً بالتحريف والتصحيف، ولحقت بها الاضرار الفادحة، ولم تصل منها لابناء هذا العصر نسخة

شبكة الدفاع عن ال

เนื้อหาของหนังสือ (ดูคำแปลที่หน้า 54)

สแกนด้วย CamScanner

صحيحة.

وقد كتب العلامة الكلباسي بهذا الصدد: ان (اكثر النسخ الحالية للفهرست لا تخلو من الغلط والتصحيف، وكما قال بعض المختصّين بأن اكثر النسخ المتداولة في هذا الزمان قد تعرّضت للتلاعب والتصحيف، وقد تصدّى المحقق الشيخ سليمان البحراني (المتوفى ١١٢١هـ) لشرح وترتيب وتصحيح هذا الكتاب، حيث أصلح في أكثر تراجمه الأخطاء الناشئة من أقلام الكتّاب، إلاّ أنه لم ينجز من ذلك سوى الاسماء المصدرة بالالف فقط[1].

ويستنتج من هذا الكلام ان تصحيح المحقق البحراني كان من نوع التصحيح القياسي، لأن ما قام به هو مقابلة النسخة مع كتب الرجال المعتمدة الاخرى، وليس المراد منه التصحيح بمعنى أنه قد عثر على نسخ مصححة ومعتمدة من كتاب الفهرست ثم أجرى لها مقابلة مع بعضها، وإلاّ لأشار المحقق المذكور الى هذا الموضوع، ولنقله الشيخ الكلباسي أيضاً. ولحُلَّتْ إضافة الى ذلك مسألة اختلاف النُسخ بعد الحصول على نسخة مصححة أو كاملة تقريباً.

وحسب علمنا ان هناك نسخة صحيحة من الفهرست كانت موجودة الى عصر ابن داود الحلي (المتوفى سنة ٧٤٧هـ) حيث انه صرح في عدة موارد بوجود نسخة من كتاب الرجال وفهرست الشيخ بخط المؤلف لديه، وفيما عدا ذلك لا تتوفر لدينا معلومات عن وجود نسخة مصححة

شبكة الدفاع عن السنة
شبكة الدفاع عن السنة
شبكة الدفاع عن السنة

(١) سماء المقال ص٤٢.

على ما ذكره الكثير من خبراء هذا الفن ، ان نسخ كتاب الفهرست كأكثر كتب الرجالية القديمة المعتبرة الاخرى مثل كتاب الكشي والنجاشي والبرقي والغضائري قد ابتليت جميعاً بالتحريف والتصحيف ،ولحقت بها الاضرار الفادحة ، ولم تصل منها لابناء هذا العصر نسخة صحيحة

"บนบรรทัดฐานที่มาจากคำกล่าวของบรรดาผู้เชี่ยวชาญในศาส แขนงนี้ (ศาสตร์ด้านสายรายงานหะดีษ) สำเนาต่างๆของหนังสื "อัลฟิฮฺริสต์" (ประพันธ์โดยชัยคฺฏูซีย์) เช่นเดียวกับหนังสือเก่าแก่ในเรื่ ประวัตินักรายงานหะดีษเล่มอื่นๆมากมาย อาทิ **อัลกัชชีย์, อัลนะญาชี อัลบัรกีย์, และของอัลเฆาะฎออิรีย์ล้วนแล้วแต่ถูกเปลี่ยนแปล แก้ไข(จากต้นฉบับเดิม)ไปแล้วทั้งสิ้น** และยังมีการตัศฮีฟเกิดขึ้นใ ตำราเหล่านี้[20] ด้วยเหตุผลที่กล่าวไปทำให้ตำราเหล่านี้ได้รับความเสียหา เป็นอย่างมากและไม่มีแม้แต่ฉบับเดียวที่ถูกต้องซึ่งตกทอดมาถึงเราในยุ สมัยนี้"[21]

---

20 การตัศฮีฟ นั้นตามการให้ความหมายของ ดร.รูฮีย์ บะอัลบะกีย์ ผู้จัดท พจนานุกรมอาหรับ-อังกฤษนั้นหมายถึง misspelling (การสะกดตัวผิด mispronunciation (การออกเสียงผิด) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าหมายถึงเกิดการเขีย คำศัพท์บางอย่างในตำราที่ส่งผลต่อการสะกดคำผิดจนก่อให้เกิดความหมาย ผิดเพี้ยนไป ดู รูฮีย์ บะอัลบะกีย์, *อัลเมาริด* (เบรูต: ดารุลอิลมฺลิลมะลายีน, 1995) หน้า 325.

21 อยาตุลเลาะฮฺอัลอุษมา ซัยยิดอะลีย์ เคาะมานิอีย์, *อัลอุศูลอัลอัรบะอะตุฟีอิลมิ ริญาล* (ม.ป.ท. : ม.ป.พ., ม.ป.ป.). หน้า 50.

สแกนด้วย CamScanner

อัลลามะฮฺ มุฮัมมัด ฮุเซน ตอบาตอบาอี นักปราชญ์ชีอะฮฺนามอุโฆษได้กล่าวถึงความตกต่ำในระบบสายรายงานหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺไว้ว่า

"จากอิมามท่านที่ 8 จนถึงอิมามท่านที่ 12 ไม่มีชีอะฮ์แตกสาขาออกไปอีก นอกเสียจากว่ามีบางกลุ่มแยกตัวออกไปแต่หลังจากนั้นได้เปลี่ยนใจกลับเข้าอีก เช่นท่านญะอ์ฟัรบุตรชายของท่านอิมามมุฮัมมัดตะกีย์อิมามท่านที่ 10 ซึ่งหลังจากอิมามท่านที่ 11 สิ้นชีวิต ท่านญะอ์ฟัรได้สถาปนาตัวเองเป็นอิมามโดยมีบางกลุ่มปฏิบัติตามเขาแต่ต่อมาคนกลุ่มนี้ได้สลายตัวไปและท่านญะอ์ฟัรก็มิได้ติดตามและไม่ได้ประกาศการเป็นอิมามของตนอีกต่อไป ยังมีความขัดแย้งอื่นๆอีกเช่น ริญาล[22]ของชีอะฮ์มีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องของความรู้"[23]

ตัวอย่างที่เห็นกันตำตาว่าหนังสือวิจัยนักรายงานหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺนั้นถูกอุปโลกน์ขึ้นมาจากน้ำมือของราชครูชีอะฮฺเองโดยเฉพาะตำราของท่าน อันนะญาชีย์ ซึ่งเป็นตำราเก่าแก่ของโลกชีอะฮฺก็จากตัวอย่างต่อไปนี้

อันนะญาชีย์ ได้กล่าวถึง ผู้รายงานหะดีษคนหนึ่งของฝ่ายชีอะฮฺชื่อว่า มุฮัมมัดบินฮะซัน บินฮัมซะฮฺ อัลญะอฺฟะรีย์ ไว้ดังนี้

---

[22] หมายถึงสายรายงาน

[23] อะลามะฮ์ซัยยิดมุฮัมมัดฮุเซน ตอบาตอบาอี, *ชีอะฮ์ในอิสลาม* (ก.ท.ม.: 14 พับบลิเคชั่น, 2546). หน้า 70.

สแกนด้วย CamScanner

ات رحمه الله [في] يوم السبت ، سادس شهر رمضان ، سنة ثلاث وستين
أربع مائة

"เขา ขออัลเลาะฮฺทรงเมตตา ตายในวันเสาร์ที่ 6 เดือนรอมฎอน ปี
ฮิจเราะฮฺที่ 463"[24]

อันนะญาชีย์ กล่าวว่าชายคนนี้ตายในปีที่ 463 แต่ทว่าในบทนำ หนังสือของอันนะญาชีย์เองนั้นทางสำนักพิมพ์ได้แจ้งว่า

رجال النجاشي مما جمعه الشيخ الجليل أبو العباس أحمد بن علي بن أحمد
بن العباس النجاشي الأسدي الكوفي 372 - 450

"ผู้ประพันธ์หนังสือริญาลุนนะญาชีย์นั้น **ตายในปี 450**"[25]

ผู้เขียนหนังสือตายในปี ฮ.ศ. 450 แล้วไปรู้ได้อย่างไรว่านักรายงานที่ตนเองกล่าวถึงในหนังสือนั้นตายปี ฮ.ศ. 463 ในเมื่อผู้เขียนตายไปก่อน แล้วจะไปรู้วันตายของคนรุ่นหลังได้อย่างไร?! นี่คือตัวอย่างการกุประวัตินักรายงานหะดีษขึ้นเอาเองโดยสารบบหะดีษของชีอะฮฺ

เมื่อต้นฉบับหนังสือเก่าแก่ที่สุดของฝ่ายชีอะฮฺในศาสตร์แขนงนี้ กลับอันตรธานสูญหายไปทั้งยังถูกซัดซ้ำจากความขัดแย้งที่หาข้อสรุปไม่ได้แล้ว แนวทางของชีอะฮฺก็ประหนึ่งราวบ้านที่เสาอันอ่อนยวบของมันได้หักลงเพราะรากฐานของศาสนาจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากปราศจากซึ่ง **อัลหะดีษ**ของท่านนบี ﷺ และอัลหะดีษจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้

---

[24] อันนะญาชีย์, *ริญาลุนนะญาชีย์* (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 1416). หน้า 404.

[25] อันนะญาชีย์, *ริญาลุนนะญาชีย์*. หน้า 1.

สแกนด้วย CamScanner

หากปราศจากตำราที่วิจัยประวัตินักรายงานหะดีษ! เมื่อหะดีษไม่สามารถจำแนกได้ว่าสิ่งใดมาจากอิมาม, สิ่งใดมาจากการ "อุปโลกน์" ของคนรุ่นหลังใส่อิมามแล้วไซร้ การปฏิบัติตนทางศาสนาทั้งด้านศรัทธา, ศาสนกิจก็แทบจะพังครืนลงมาเพราะพวกเขาไม่อาจรู้ได้เลยว่าหะดีษที่พวกเขาได้ยึดมาใช้ปฏิบัตินั้นแท้จริงแล้วมาจากอิมามจริงหรือไม่? การหลงคิดไปเองของพวกชีอะฮฺว่าพวกตนคือแนวทางที่ถูกต้องเพียงเพราะพวกตนรักลูกหลาน นบี ﷺ, เสียใจต่อการตายของท่านฮุซัยนฺ อิบนุอะลีย์ หลานรักของท่านนบีและแสดงออกซึ่งความรักอันเลยเถิดต่อลูกหลานนบี ﷺ นั้นย่อมไม่ เพียงพอที่จะตัดสินได้เลยว่าชีอะฮฺคือ แนวทางที่ถูกต้อง หากท้ายที่สุดพวกเขาไม่สามารถยึดหะดีษของท่านนบี ﷺ และลูกหลานนบี ﷺ เพื่อปฏิบัติ สิ่งที่พวกเขามีต่อลูกหลานนบี ﷺ คงเป็นเพียงอารมณ์ (Emotion) และ อุดมคติ (Ideal) ซึ่งไม่ต่างอะไรไปจากความรักที่พวกคริสเตียนมีต่อนบีอีซา عليه السلام แต่พวกเขาไม่สามารถปฏิบัติตามนบีอีซา عليه السلام ใดๆได้เลยในทางรูปธรรม!

ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้เป็นรายละเอียดของวิชาว่าด้วย**ตัวผู้รายงาน** เรียกกันว่า อิลมุร-ริญาล ซึ่งเป็นการวิจัยนักรายงานในสายรายงานหะดีษเป็นรายบุคคล โดยเจาะรายละเอียดลงไปถึงคุณสมบัติว่าแต่ละคนได้รับการยกย่องหรือถูกตำหนิ ส่วนขั้นตอนสุดท้ายของการตัดสินว่าหะดีษใดเป็นหะดีษแท้หรือหะดีษปลอมคือการตรวจสอบความถูกต้องที่ "เนื้อหา"

สแกนด้วย CamScanner

ของหะดีษและรูปแบบของสายรายงาน กล่าวคือไม่เสมอไปที่หะดีษที่ปรากฏนักรายงานที่น่าเชื่อถือจะต้องหมายความว่ารูปแบบการถ่ายทอดรายงานกันมาและตัวของเนื้อหาจะถูกต้องด้วยเสมอไป ตรงนี้จึงเกิด วิชาดิรอยะฮฺ (عِلْمُ الدِّرَايَةِ) ขึ้นมาเพื่อพิจารณารูปแบบของสายรายงานโดยรวมทั้งหมด แล้ววิจัยถึงสภาพที่เกิดขึ้นกับตัวของเนื้อหาที่ถูกรายงานมาว่ามีการตกหล่นไปหรือไม่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเรียกการตรวจสอบหะดีษตามกระบวนการทั้งหมดที่ได้อธิบายไปอย่างรวมๆว่า "**มุศเฏาะละฮฺอัลหะดีษ**" ซึ่งจะมีรายละเอียดมากมายว่าด้วยการจับผิดข้อความที่ปรากฏในตัวบทหะดีษ ความพินาศของแนวทางชีอะฮฺไม่เพียงแค่เกิดความเสียหายในวิชาริญาลเท่านั้น แต่ทว่าในสาขาวิชาดิรอยะฮฺ ก็ได้เกิดความเสียหายขึ้นเช่นกัน ดังที่ท่านชัยคฺอัลฮาอิรีย์ นักปราชญ์ด้านหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺได้กล่าวว่า

ومن المعلومات التي لا يشك فيها أحد أنه لم يصنف في دراية الحديث من علمائناقبل الشهيد الثاني

"จากแหล่งข้อมูลที่เป็นที่รู้จักกันดีซึ่งไม่มีใครสงสัยก็คือว่า (ในโลกชีอะฮฺ) ไม่มีใครที่ริเริ่มศาสตร์แห่งการตรวจสอบหะดีษ (ดิรอยะฮฺ) จากในหมู่อุละมาอ์ของเราก่อนการมาของท่านชะฮีดคนที่ 2 เลย"[26]

---

26 *มุกตะบัซอัลอะษาร*, เล่ม 3 หน้า 73 อ้างถึงใน นาศิรบินอับดุลเลาะฮฺบินอะฮฺมัดบินอะลีย์อัลฆิฟารีย์, *อุศูลมัสฮับชีอะฮฺ* (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 1414). เล่ม 1 หน้า 395.

สแกนด้วย CamScanner

ชะฮีดคนที่ 2 ตามที่ว่านี้คือ อัลฮะซันบินซัยนุดดีน อัลญุบอีย์ อัลอามิลี ซึ่งเสียชีวิตในปี 965 แห่งฮิจเราะฮฺศักราช คิดเป็นเวลาเกือบพันปีหลังการมาของอิสลามระบบหะดีษของชีอะฮฺเพิ่งจะเกิดขึ้น! เมื่อระบบหะดีษของชีอะฮฺเพิ่งจะมาเกิดขึ้นในยุคที่อิมามทั้ง 12 คนเสียชีวิตลงหมดแล้ว บรรดาผู้รายงานหะดีษทั้งหมดที่ถูกอ้างถึงในตำราหะดีษของชีอะฮฺโดยเฉพาะพวกที่โบราณเก่าแก่มากไปกว่านั้นคือพวกที่อ้างว่ารับมาจากอิมามท่านที่ 5 หรือเกือบ 500 ปีก่อนหน้าจึงไม่อาจที่จะทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือใดๆได้เลยเพราะทั้งหมดต่างเสียชีวิตไปกันหมดแล้ว ระบบหะดีษของชีอะฮฺที่ปะปนความเท็จและสับสนวุ่นวายเช่นนี้จึงไม่สามารถทำให้เราทราบได้เลยว่าหะดีษบทใดของชีอะฮฺที่อ้างไปยังอิมามนั้นจะมีมาตรฐานตรวจวัดความถูกต้องได้มากน้อยแค่ไหน

ทั้งหมดนี้คือพื้นฐานที่สรุปอย่างรวบรัดที่สุดแก่ท่านผู้อ่านในการทำความเข้าใจต่อศาสตร์วิชาการทางด้านหะดีษ นักวิชาการ "กำมะลอ" ของฝ่ายชีอะฮฺหลายคนเองที่รับทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องทางวิชาการหะดีษในแนวทางตนเองมักพูด "สร้างภาพ" และ "ตบตา" คนทั่วๆไปว่าแม้นระบบหะดีษของพวกเขาจะมีข้อบกพร่องมากมายปานใดก็ตาม แต่ทว่าเนื้อหาหะดีษหลายบทที่พวกเขายึดถือนั้น "สอดคล้อง" กับอัลกุรอาน ดังนั้นพวกเขาจึงให้ความเห็นว่าหะดีษใดที่สอดคล้องกับอัลกุรอาน หะดีษนั้นย่อมเชื่อถือได้! แน่นอนว่านี่เป็นข้อแก้ตัวที่เหลวไหลมากเพราะคำว่า "สอดคล้อง" หรือ "ไม่สอดคล้อง" นั้นบ่อยครั้งมักไม่มีจุดชี้

สแกนด้วย CamScanner

วัดตัดสินได้ว่าแบบไหนคือความสอดคล้องและแบบไหนไม่สอดคล้อง ยกตัวอย่างเช่น การจะรับทราบถึง "อัสบาบุลนุซูล" (สาเหตุแห่งเหตุการณ์ที่ทำให้โองการอัลกุรอานแต่ละวรรคถูกประทานลงมา) นั้นหลีกหนีไม่พ้นจะต้องอาศัยวิชาการตรวจสอบหะดีษเข้ามาดำเนินการเพื่อตัดสินว่าโองการแต่ละวรรคประทานลงมาในกรณีใดและที่ใด เพราะส่วนมากแล้วมักจะมีรายงานหะดีษมากมายที่เนื้อหาขัดแย้งกันเองว่าโองการเดียวกันถูกประทานลงมาที่ใดกันแน่? บางกระแสก็ว่าลงมาในเหตุการณ์นั้น ส่วนอีกบางกระแสก็ว่าลงมาในเหตุการณ์อื่นๆ ความขัดแย้งเหล่านี้ย่อมเป็นเรื่องตลกที่จะอ้างว่าสามารถตัดสินได้ด้วยวิธีการพิจารณาว่าสอดคล้องกับอัลกุรอานหรือไม่? เพราะมันเป็นหะดีษที่ให้ข้อมูลถึงความเป็นมาของอัลกุรอานแต่ละวรรค**มิใช่เป็นหะดีษที่พูดถึงตัวเนื้อหาของอัลกุรอานจนทำให้เราสามารถมานั่งดูว่าสอดคล้องกับเนื้อหาของอัลกุรอานหรือไม่?** หรือในบางกรณีเช่น กรณีอายะฮฺตัฏฮีร (โองการอัลกุรอาน 33:33) หากเราอ่านโองการดังกล่าวเพียงอย่างเดียวไล่มาตั้งแต่โองการที่ 31-34 เราจะพบว่ามันเกี่ยวโยงกับตัวของภรรยานบี ﷺ ทั้งสิ้น แต่ทว่าชีอะฮฺเองกลับเอาหะดีษกิซาอ์ที่ดูแล้วขัดแย้งกับบริบทของโองการอัลกุรอานข้างต้นมาขยายความเอาเองว่าเฉพาะท่อนท้ายของโองการที่ 33:33 นั้นเป็นการประทานลงมาเฉพาะกิจแก่ครอบครัวของท่านนบี ﷺ ที่ไม่ใช่ภรรยาของท่านนบี ﷺ ! เช่นนี้จะเรียกว่าหะดีษขัดกับใจความของอัลกุรอานหรือไม่? ชีอะฮฺก็จะตอบว่าไม่ขัดเพราะนี่คือหะดีษ

ของนบี ﷺ ที่เข้ามาขยายความ (คำตอบวน) เราก็ขอถามว่าตกลงหะดีษจะใช้ได้ก็เพราะมันมีมาตรฐานในการตัดสินถูกผิดใช่หรือไม่? หาใช่ดูว่าขัดหรือไม่ขัดกับอัลกุรอาน? เพราะท้ายที่สุดแล้วหะดีษใดก็ตามที่ชีอะฮฺอ้างว่า "ไม่ขัด" กับอัลกุรอานก็จะเป็นเพียงการเอา "ความเชื่อ" ของตนเองมาตัดสินกันเองว่าแบบนี้ขัด แบบนี้ไม่ถือว่าขัด! แล้วก็ทำการอธิบายชักลากไปต่างๆนานาให้จนได้ ส่วนในกรณีที่มีการขัด "เข้าอย่างจัง" กับอัลกุรอาน เช่น อัลกุรอานบอกว่าท่านนบีอะดัม عليه السلام และท่านหญิงเฮาวาอ์ภรรยาของท่านได้ขออภัยโทษต่ออัลเลาะฮฺด้วยถ้อยคำว่า *"โอ้พระเจ้าของพวกข้าพระองค์ พวกข้าพระองค์ได้อธรรมแก่ตัวของพวกข้าพระองค์เอง และถ้าพระองค์ไม่ทรงอภัยโทษแก่พวกข้าพระองค์และเอ็นดูเมตตาแก่ข้าพระองค์แล้ว แน่นอนพวกข้าพระองค์ก็ต้องกลายเป็นพวกที่ขาดทุน" (อัลกุรอาน 7. ซูเราะฮฺ อัล-อะอฺรอฟ : 23)* แต่หากพบว่ามีหะดีษระบุว่าท่านนบีอะดัม عليه السلام ได้ทำการอภัยโทษต่อพระองค์อัลเลาะฮฺโดยพาดพิงถึง "สิทธิของนบีมุฮัมมัด ﷺ และวงศ์วานของท่าน" เช่นนี้ต่างหากที่เรียกว่าขัดแย้งกับใจความของอัลกุรอานที่ไม่ได้กล่าวเรื่องนี้ไว้เลยอย่างชัดเจนแต่ชีอะฮฺกลับเชื่อในหะดีษจำพวกนี้และแก้ตัวว่าไม่ขัดแย้งไปได้!

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นข้าฯจะขอยกตัวอย่างการวิพากษ์วิจารณ์หะดีษในแนวทางซุนนะฮฺมาให้ท่านผู้อ่านได้อ่านกันเป็นตัวอย่าง

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ตัวอย่างที่ 1

دَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ الكُوفِيُّ قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ قَالَ : حَدَّثَنَا
أَعْمَشُ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، وَالأَعْمَشُ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ
يْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ' إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنْ
مَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الآخَرِ: كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ
نَ السَّمَاءِ إِلَى الأَرْضِ. وَعِتْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الحَوْضَ
انْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُفُونِي فِيهِمَا

สายรายงาน :

1. ท่านอิมามติรมิสี้ย์ ผู้บันทึกหะดีษ รับมาจาก
2. อะลีย์บินมุนสิรฺ อัลกูฟีย์
3. มุฮัมมัดบินฟุฎ็อยลฺ
4. อัลอะอฺมัช
5. **อะฏียะฮฺ**
6. **อบูสะอี๊ด**
7. **ฮะบีบบินอะบีษาบิต**
8. จากท่านซัยดฺบินอัรก็อมฺ กล่าวว่า

"ท่านเราะซูล ﷺ ได้กล่าวว่า แท้จริงฉันทิ้งไว้ให้พวกท่านอันเป็นสิ่งที่ว่าหากพวกท่านยึดมั่นกับมันไว้แล้วท่านจะไม่หลงทางหลังจากฉัน อย่างหนึ่งใหญ่กว่าอีกอย่างหนึ่ง คือคัมภีร์ของอัลเลาะฮฺที่โยงลงมาจากฟากฟ้าสู่แผ่นดิน และวงศ์วานที่เป็นญาติใกล้ชิดของฉัน ทั้งสองจะไม่แยกจากกัน

สแกนด้วย CamScanner

จนกว่าจะกลับไปหาฉันที่บ่อน้ำ ฉะนั้นจงดูเถิดว่าพวกเจ้าจะทำหน้าที่แทนฉันในเรื่องทั้งสองอย่างไร"[27]

ตามกฎการวิพากษ์หะดีษแล้วพบว่าหะดีษบทนี้เป็นหะดีษที่อ่อนเข้าขั้นเป็นหะดีษเท็จเลยก็ว่าได้อันเนื่องจากเกิดปัญหาในตัวของนักรายงานลำดับที่ 5 กับ 6 ที่ข้าฯได้เน้นอักษรหนาไว้ กล่าวคือนักรายงานลำดับที่ 5 มีชื่อเต็มว่านาย อะฏิยะฮฺ อัลอูฟีย์ เป็นบุคคลที่ถูกนักหะดีษตำหนิติเตียนว่ามักรายงานหะดีษมาในลักษณะ "ตัฎลีซชุยูคฺ" หรืออำพรางรายชื่อของอาจารย์ที่ตนเองรับมาอีกที กล่าวคืออะฏิยะฮฺผู้นี้เคยเกิดร่วมสมัยเดียวกันกับท่านอบูสะอี๊ด อัลคุดรีย์ ﵁ เศาะฮาบะฮฺผู้ทรงเกียรติคนหนึ่งของท่านนบี ﷺ แต่ในขณะเดียวกันอะฏิยะฮฺผู้นี้ก็มีประวัติว่าเป็นศิษย์คนสนิทของนายมุฮัมมัดอิบนุซาอิบอัลกัลบีย์จอมโกหกนามระบือในยุคนั้นซึ่งมีฉายานามว่า "อบูสะอี๊ด" เช่นกัน! แม้ว่านายอะฏิยะฮฺผู้นี้จะไม่เคยถึงขั้นกุหะดีษ "ด้วยตนเอง" แต่เขาถูกตำหนิในข้อหา "อำพราง" สายรายงาน นั่นคือเขาจงใจที่จะระบุชื่อของอาจารย์ที่ตนเองรับหะดีษมาด้วยสำนวนที่กำกวมว่า "อบูสะอี๊ด" ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า อบูสะอี๊ด ที่ว่านี้คือ อบูสะอี๊ดที่เป็นเศาะฮาบะฮฺทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วคือ อบูสะอี๊ดฉายานามของนายอัลกัลบีย์ผู้เป็นอาจารย์ของเขาเองและยังเป็นบุคคลที่ถูกตราหน้าว่าเป็นนักกุหะดีษตัวยง

---

[27] มุฮัมมัดบินอีซาบินซูเราะฮฺ อัตติรมิสีย์, *อัลญามิอฺสุนันอัตติรมิสีย์* (ม.ป.ท.: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.). หมายเลขหะดีษที่ 3788.

เรื่องเล่าในอดีต

ของยุคดังกล่าวด้วย! นี่คือเทคนิคเฉพาะตัวของกลุ่มนักรายงานหะดีษที่ถูก จัดประเภทว่า "มุดัลลิซ" (พวกชอบอำพราง) โดยเป็นเทคนิคที่กระทำไป บนขอบเขตที่ยังไม่ถึงขั้นโกหกแต่จงใจเบี่ยงเบนผู้คนให้เกิดความสับสนใน ตัวผู้รายงานอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้เองท่านอิมามมุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ นักหะดีษคนสำคัญในยุคร่วมสมัยจึงได้วิจารณ์ว่าเทคนิคการ รายงานของอะฏิยะฮฺเช่นนี้เป็นผลทำให้ตัวเขาถูกลดความน่าเชื่อถือ อย่างมากและถือว่าเป็นการอำพรางที่ชั่วร้ายประการหนึ่งในตัวอะฏิยะฮฺ[28] หะดีษบทนี้บ่งชี้ชัดเจนว่าอบูสะอี๊ดที่อะฏิยะฮฺรายงานมานั้นต้องเป็น **อบูสะอี๊ดอัลกัลบีย์อย่างแน่นอนไม่ใช่อบูสะอี๊ดอัลคุดรีย์** เนื่องจาก ตามที่ปรากฏในสายรายงานแล้ว "อบูสะอี๊ด" ผู้นี้ได้อ้างว่าเขารับหะดีษนี้ ต่อมาจากฮะบีบบินอะบีษาบิต**ซึ่งไม่ใช่บุคคลในระดับเศาะฮาบะฮฺ**แต่ เป็นคนรุ่นหลังเศาะฮาบะฮฺอีกที จากนั้นนายคนนี้ก็อ้างว่าตนรับมาจาก ท่านซัยดฺบินอัรก็อมผู้เป็นเศาะฮาบะฮฺอีกที หากอบูสะอี๊ดที่อะฏิยะฮฺรับมา คืออบูสะอี๊ดอัลคุดรีย์จริงๆแล้ว มันก็ย่อมไร้สาระที่จะคิดว่าบุคคล ระดับเศาะฮาบะฮฺซึ่งใช้ชีวิตร่วมกับท่านนบี ﷺ เองจะไปรับหะดีษจาก บุคคลที่เกิดไม่ทันนบี ﷺ อย่างนายฮะบีบบินอะบีษาบิต(ผู้รายงานลำดับ ที่ 7 โปรดดูตรงสายรายงานประกอบ) ย้อนหลังไปอีกที!?

---

[28] มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *อัตตะวัซซุ้ล อันวาอุฮุวะอะฮฺกามุฮฺ* (เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1404). หน้า 103-104.

บางคนอาจจะยังตั้งคำถามว่าแล้วอัลกัลบีย์ อาจารย์ของนายอะฏิยะฮฺที่ถูกตราหน้าว่าเป็นจอมโกหกนั้นเขาเป็นใครแล้วการตำหนิเขาเช่นนั้นเป็นการใส่ร้ายหรือไม่?

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการตำหนิของนักวิชาการหะดีษต่อคนๆหนึ่งว่าเป็นจอมโกหก, เป็นคนความจำไม่ดี ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นผลมาจากการเป็นคนใน "วงการ" ที่รู้ตื้นลึกหนาบางกันดีอยู่แล้วของนักหะดีษ กล่าวคือ พวกเขาได้เกิดในสมัยเดียวกันและรับรู้กันดีถึงแหล่งที่มาของการรายงานหะดีษว่าใครเป็นศิษย์ของใคร หรือใครไม่มีหัวนอนปลายเท้าแล้วก็มาตั้งตนเป็นนักหะดีษแบบยกเมฆ เอาเป็นว่าพวกเขาย่อมรู้ดีว่าอะไรเป็นอะไร ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าครูคนหนึ่งได้ให้เกรด 0 หรือให้สถานะสอบตกแก่นักเรียนคนหนึ่ง มันย่อมไร้สาระที่ใครคนใดจะไปตั้งคำถามว่าครูรู้ได้อย่างไรว่าเขาได้เกรด 0 หรือสอบตก?! ทั้งที่ในความเป็นจริงมีอยู่ว่าครูผู้ดูแลรับผิดชอบการศึกษาของนักเรียนโดยตรงนั้นย่อมรู้ดีว่าเขาอยู่ในระดับใดและโดยพื้นฐานทั่วไปสังคมก็ต้องยอมรับการตัดสินของครูอยู่แล้ว เว้นแต่ว่าจะมีใครไปหาหลักฐานมาโต้แย้งการให้คะแนนของครูว่าผิดพลาดเท่านั้น เช่นเดียวกันว่าการวิจารณ์หะดีษของประชาชาติอิสลามนั้นเข้มข้นยิ่งกว่าการให้เกรดแก่นักเรียนชนิดเทียบกันไม่ได้

การที่อัลกัลบีย์ถูกวิจารณ์ว่าเป็นจอมโกหกนั้นเราสามารถเห็นได้จากพฤติกรรมของอะฏิยะฮฺลูกศิษย์ของเขาเอง เพราะหากอัลกัลบีย์ไม่ได้เป็นจอมโกหกอย่างที่รับรู้กันในหมู่นักหะดีษแล้วไซร้ **เหตุไฉนอะฏิยะฮฺจึง**

สแกนด้วย CamScanner

ต้องยอมเสี่ยงใช้เทคนิคการรายงานหะดีษในลักษณะอำพราง เช่นนั้นแทน? แต่ทั้งนี้แล้วเพื่อมิให้คนทั้งหลายคลางแคลงใจในการวิจารณ์หะดีษของเหล่านักปราชญ์ เราจะขอยกตัวอย่างให้เห็นว่าเมื่อนักวิชาการได้วิจารณ์ใครว่าเป็นจอมโกหกแล้วพวกเขาล้วนแล้วแต่มีหลักฐานทั้งสิ้น

ในตำราบันทึกประวัตินักรายงานหะดีษต่างก็ระบุว่าอัลกัลบีย์ผู้นี้รับสายรายงานหะดีษมาจากบิดาของตนที่ชื่อว่า **ซาอิบอัลกัลบีย์** ค่อนข้างมากและบิดาของตนก็ถูกตั้งข้อหากุหะดีษเช่นเดียวกันมาก่อนแล้ว นอกจากนี้เขายังชอบรายงานหะดีษจากกลุ่มนักหะดีษที่เป็นที่รับทราบกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นพวกจอมโกหก เช่น นายอบูมิคนัฟ ซึ่งเป็นนักรายงานหะดีษที่ชอบกุเรื่องสารพัดเพื่อโจมตีบรรดาเศาะฮาบะฮฺมาโดยตลอด แต่ที่สำคัญที่สุดอัลกัลบีย์ผู้นี้ไม่เคยเป็นที่รับรู้กันเลยในวงการหะดีษ **ว่าเขาเป็นลูกศิษย์หรือเคยรับรายงานหะดีษจากท่านอบูศอลิฮฺ** นักปราชญ์ในวงการหะดีษอีกท่านที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ฉะนั้นหลายๆท่านจึงปฏิเสธรายงานหะดีษจากอัลกัลบีย์ผู้นี้ เช่น ท่านอิมามอะฮฺมัดอิบนุฮันบัล, ท่านอัฏฏารุกุฏนีย์ โดยเฉพาะท่านอิบนุอะซากิรนั้นให้น้ำหนักว่าเขาเป็นพวกรอฟิเฎาะฮฺ (พวกที่นิยมในท่านอะลีย์ رضي الله عنه แบบสุดโต่ง)[29]

---

[29] *ซิยัรอะอฺลามอันนุบะลาอ์*, เล่ม 10 หน้า 101-103.

สแกนด้วย CamScanner

ทั้งที่อัลกัลบีย์ไม่เคยมีประวัติการเรียนรู้หะดีษหรือรับรายงานจากท่านอบูศอลิฮฺ แต่ทว่าเขากลับอ้างบ่อยครั้งเหลือเกินว่าตนเองรับหะดีษจากท่านอบูศอลิฮฺ ขอให้ท่านพิจารณาหลักฐานต่อไปนี้อย่างละเอียด

ابن الكلبى، عن أبيه، عن أبى صالح، عن ابن عباس: (1) (وإذ أسر النبي إلى بعض أزواجه حديثا) - قال أسر إلى حفصة أن أبا بكر ولى الامر من بعده، وأن عمر واليه من بعد أبى بكر، فأخبرت بذلك عائشة رواه البلاذرى في تاريخه،

"รายงานจาก**อิบนุลกัลบีย์ รับหะดีษนี้มาจาก บิดาของเขา รับมาจากอบูศอลิฮฺ** รับมาจากท่านอิบนุอับบาส ว่า โองการของพระองค์อัลเลาะฮฺ (66:3) ที่ว่า จง*รำลึกถึงขณะที่ท่านนบี* ﷺ *ได้บอกความลับบางประการแก่ภรรยาบางคนของท่าน* เกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่านอิบนุอับบาส ؓ ได้อธิบายว่าท่านนบีได้บอกความลับแก่ท่านหญิงฮัฟเศาะฮฺว่าท่านอบูบักรฺจะได้อำนาจการปกครองหลังจากท่านนบีจากไป และจากนั้นก็จะตามมาด้วยท่านอุมัร แต่ต่อมาท่านหญิงฮัฟเศาะฮฺได้นำเอาความลับนี้ไปบอกท่านหญิงอาอิชะฮฺ รายงานเรื่องนี้โดยท่านบะลาษุรีย์ในหนังสือ ตารีค ของท่าน"[30]

จะเห็นได้ว่าในรายงานนี้อัลกัลบีย์ยังคงอ้างการรายงานหะดีษมาจาก "บิดา" ของตนอยู่ซึ่งสอดรับกับข้อมูลประวัติของเขาที่มีอยู่ก่อนแล้วว่าตัวเขานั้นรายงานหะดีษมาจากบิดาของเขาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม

---

[30] มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดบินอุษมาน อัสสะฮะบีย์, *มีซานุลอิอฺติดาลฟีนักดิรริญาล* (เบรูต : ดารุอัลมะอฺริฟะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 4 หน้า 305.

สแกนด้วย CamScanner

เนื่องจากบิดาของเขาเองก็ถูกวิจารณ์ว่าเป็นนักกุหะดีษเช่นเดียวกันจึงทำ ให้อัลกัลบีย์ใช้วิธีโกหกเพื่อตัดปัญหาที่มีอยู่ในเรื่องสถานภาพของบิดา ตนเองออกไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อัลกัลบีย์เปลี่ยนมาใช้วิธีการ "อ้างเอง" เลยว่าตนรับหะดีษมาจากท่านอบูศอลิฮฺโดยตรง (ตัดบิดาทิ้งไป) ทั้งที่ไม่ เคยปรากฏว่าตัวเขาได้เคยรับหะดีษจากอบูศอลิฮฺเลย! ขอให้ท่านพิจารณา เรื่องเดียวกันนี้

رَوَى الدَّارَقُطْنِيُّ فِي سُنَنِهِ عَنِ الْكَلْبِيُّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثاً قَالَ: ....

<u>สายรายงาน :</u>

ท่านอัฏฏารุกุฏนีย์ ได้บันทึกไว้ในหนังสือ สุนัน ของท่าน **<u>โดยรับมา จาก อัลกัลบีย์ ซึ่งรับมาจาก อบูศอลิฮ</u>** ซึ่งรับมาจากท่านอิบนุอับบาส อีกทีความว่า พระดำรัสของพระองค์อัลเลาะฮฺที่ว่า จงรำลึกถึงขณะที่ท่าน นบีได้บอกความลับบางประการแก่ภรรยาบางคนของท่าน (66:3)....[31]

จะเห็นได้ว่าเรื่องเดียวกัน(คือการอธิบายอัลกุรอาน)ที่แอบอ้างว่า รับมาจากอิบนุอับบาส นายอัลกัลบีย์ กลับสะท้อนภาพของความสับสนใน แหล่งที่มาของข้อมูลประหนึ่งจอมโกหกที่โกหกไม่เนียน กล่าวคือตอนแรก บอกว่ารับรายงานเรื่องนี้มาจากบิดา แต่ตอนหลังมาบอกว่ารับรายงานนี้ มาจากท่านอบูศอลิฮฺเอง ซึ่งก็ไม่เคยมีประวัติที่รับรู้ในหมู่นักหะดีษเลยว่า

---

[31] มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดอัลอันศอรีย์อัลกุรฏุบีย์, *ญามิอุลอะฮฺกามมุลกุรอาน* (ม.ป.ท.: ดารุลฟิกรฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 18 หน้า 172.

เขาได้เคยรับสายรายงานหะดีษ(เป็นศิษย์)จากท่านอบูศอลิฮฺด้วยตนเอง! การกระทำของอัลกัลบีย์เช่นนี้จึงเป็นหลักฐานของ "การโกหก" อย่างชัดเจนเพราะเป็นการอ้างว่ารับมาจากคนนั้นคนนี้ทั้งที่ตนเองไม่ได้รับมาจริงๆ! ข้อมูลที่จับผิดตรงนี้สอดรับกับข้อมูลอีกแหล่งหนึ่งดังปรากฏในงานวิจัยประวัติของอัลกัลบีย์โดยท่านอิบนุฮิบบาน นักหะดีษผู้เลื่องลือในวงการนี้ระบุว่า

كنيته أبو النضر ، من أهل الكوفة ، وهو الذي يروي عنه الثوري ، ومحمد بن إسحاق ، ويقولان حدثنا أبو النضر حتى لا يعرف ،

"ฉายานามของอัลกัลบีย์คือ อบูอันนัฎรฺ เขาเป็นชาวกูฟะฮฺจากประเทศอิรัก และบุคคลที่รับรายงานหะดีษจากเขาก็คือ**ท่านซุฟยานอัษเษารีย์** และ**ท่านมุฮัมมัดบินอิสฮาก** โดยนักวิชาการทั้งสองท่านเวลาจะรายงานหะดีษที่รับมาจากอัลกัลบีย์นั้นมักจะกล่าวว่า อบูอันนัฎรฺได้บอกหะดีษนี้แก่ฉัน ซึ่งการเล่าเช่นนี้ได้ทำให้ไม่สามารถรู้จักได้ว่าคือใคร(เพราะนักวิชาการไม่รู้ว่าอัลกัลบีย์มีฉายานี้)"

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ท่านซุฟยานอัษเษารีย์ (ฮ.ศ.97-161) ซึ่งเป็นนักปราชญ์หะดีษในวงการท่านหนึ่งและเป็นปราชญ์ที่คนทั้งหลายได้ซูฮกไว้ และท่านมุฮัมมัดบินอิสฮาก (ฮ.ศ. 85-151) ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ท่านหนึ่งต่างก็เป็นผู้รับรายงานหะดีษจากอัลกัลบีย์ แต่ทั้งสองท่าน "เหมือนจะรู้" ว่าอัลกัลบีย์ไม่มีเครดิตพอจะได้รับการยอมรับได้จึงทำให้ทั้งสองท่านทำการรายงานด้วยชื่อที่กำกวมคือใช้ฉายา

สแกนด้วย CamScanner

แทนชื่อจริงจนเป็นผลให้หลายๆคนไม่รู้ว่าคือใคร? การกระทำของนักวิชาการทั้งสองท่านเช่นนี้เองที่ทำให้นักปราชญ์หะดีษกันเองได้บันทึกประวัติว่าทั้งสองท่านเคยมีประวัติการตัฎลีซ (อำพราง) สายรายงานหะดีษเหมือนกัน ตรงนี้จึงเป็นจุดพิสูจน์ว่าในหมู่นักปราชญ์หะดีษกันเองก็จะมีการตรวจสอบพฤติกรรมของนักหะดีษกันเองอย่างเข้มงวดโดยไม่สนบารมีที่มีอยู่ในวงการแต่อย่างใด และเมื่อเรารับทราบแล้วว่าท่านซุฟยานเองก็มีแนวโน้มที่เอียงไปทางอัลกัลบีย์ แต่กระนั้นก็ตามท่านซุฟยานก็มาเปิดเผย "ความลับ" ทั้งหมดด้วยตนเองว่า

قال لي الكلبي ما سمعته مني عن أبي صالح ، عن ابن عباس ، فهو كذب

"อัลกัลบีย์ได้สารภาพกับฉันว่า สิ่งใดก็ตามที่ตัวท่าน (ซุฟยาน) รับฟังมาจากตัวฉัน (อัลกัลบีย์) โดยอ้างมาจากท่านอบูศอลิฮฺและรับมาจากอิบนุอับบาสอีกทีนั้น ในความเป็นจริงแล้วฉันไม่เคยรับฟังหะดีษใดๆ เลยทั้งสิ้น ทั้งหมดเป็นการกุเท็จของฉันเอง"[32]

หมายความว่า สิ่งใดก็ตามที่เขา (อัลกัลบีย์) ได้อ้างว่ารับหะดีษมาจากท่านอบูศอลิฮฺ ซึ่งรับมาจากอิบนุอับบาสอีกทีนั้น ทั้งหมดเป็นการกุเท็จของอัลกัลบีย์เอง และรายงานที่เราอภิปรายไปก่อนหน้านี้ก็เป็นรายงานที่อัลกัลบีย์อ้างว่ารับจากอบูศอลิฮฺและรับจากอิบนุอับบาสอีกทีจึงเป็นการกุเท็จตามข้อมูลการยืนยันของท่านซุฟยานเษารีย์นั่นเอง!

---

[32] อิบนุฮิบบาน, *กิตาบอัลมัจรูฮีนมินัลมุฮัดดิษีน*. ฮัมดีบินอับดุลมะญีด บินอิสมาอีล อัซซะละฟีย์, ผู้ตรวจทาน (ริยาฎ : ดารุอัศเศาะมีอีย์, 1420). เล่ม 2 หน้า 263.

สแกนด้วย CamScanner

นี่คือมาตรฐานอันชัดเจนและเป็นระบบสากลในการตรวจหะดีษของฝ่ายมุสลิมที่ชีอะฮฺไม่อาจเอื้อมมาเทียบเท่าได้เลย การตัดสินหะดีษของฝ่ายมุสลิมจึงเป็นไปตามกฎของเหตุผลและสติปัญญาที่สามารถพิสูจน์เชิงประจักษ์ได้อันแตกต่างไปจากชีอะฮฺอย่างสุดกู่ซึ่งระบบหะดีษของพวกเขาไม่มีอะไรชัดเจนมากไปกว่าการปฏิเสธหะดีษที่ตนเอง "ไม่ถูกใจ" พร้อมกับหาข้ออ้างกลบเกลื่อนทุกฤดูกาลแบบไร้ข้อพิสูจน์คือการโยนข้อหาว่าราชวงศ์อุมัยยะฮฺตลอดจนผู้ปกครองทรราชในสมัยแรกเป็นผู้กุหะดีษสนับสนุนแนวทางซุนนีย์อิสลามและลดเกียรติของวงศ์วานนบี ซึ่งหากชาวมุสลิมจะอ้างแบบไร้ปัญญาเช่นนี้บ้างแล้วเราก็สามารถอ้างได้ว่าหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺถูกกุขึ้นมาโดยกลุ่มผู้สนับสนุนและรักอะลีย์อย่างบ้าคลั่ง ถ้าฝ่ายที่เกลียดอะลีย์ถูกมองว่าเป็นต้นตอของการกุหะดีษเพื่อประณามอะลีย์แล้วทำไมกันเล่าฝ่ายที่รักอะลีย์จึงไม่อาจถูกมองว่ากุหะดีษเพื่อสนับสนุนอะลีย์บ้างไม่ได้ ทำไมเศาะฮาบะฮฺของบรรดาอิมาม 12 จึงปราศจากความชั่วและกิเลสตัณหาต่างจากที่พวกเขาพยายามจะยัดเยียดแก่เศาะฮาบะฮฺของนบีเสียเล่า?

ทั้งหมดนี้คือพื้นฐานที่สรุปอย่างรวบรัดที่สุดแก่ท่านผู้อ่านในการทำความเข้าใจต่อศาสตร์วิชาการทางด้านหะดีษเพื่อให้เห็นว่าการวิพากษ์วิจารณ์หะดีษในฝ่ายซุนนะฮฺนั้นมีความเข้มงวดและยุติธรรมมาก ฉะนั้นเมื่อท่านผู้อ่านได้พบการวิเคราะห์หะดีษของข้าฯในบทต่อๆไป เช่นพบว่าข้าฯได้อ้างท่านผู้นั้นผู้นี้ซึ่งได้วิจารณ์นักรายงานหะดีษว่าเป็นเช่นนั้น

สแกนด้วย CamScanner

เช่นนี้ ก็ขอให้เข้าใจในเบื้องต้นเลยว่าข้าฯได้ยกคำวิจารณ์ของนักปราชญ์ในวงการหะดีษมานำเสนอพร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของคำวิจารณ์นั้นจากตำราเล่มต่างๆอย่างสรุปที่สุดเพื่อให้ท่านผู้สนใจสามารถย้อนกลับไปค้นคว้ารายละเอียดและหลักฐานในการสนับสนุนคำวิจารณ์ของนักปราชญ์แต่ละคนทั้งเนื้อหาของหนังสือจะได้ไม่เยิ่นเย้อจนเกินไป

ง. กรณีการเห็นต่างต่อสถานภาพของบุคคล

ปัญหาในการตรวจสอบสายรายงานหะดีษยังไม่จบลงเพียงเท่านี้ เพราะในหลายกรณี ผู้รายงานหะดีษมีสถานภาพที่บรรดานักปราชญ์เกิดความเห็นไม่ตรงกันสองฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งรับรองและอีกฝ่ายหนึ่งตำหนิสถานภาพของเขาว่าเชื่อถือไม่ได้ ดังกรณีของหะดีษบทนี้

حدثنا ابن حميد قال حدثنا جرير عن مغيرة عن أبي معشر زياد بن كليب عن أبي أيوب عن إبراهيم . . . فَقَامَ عُمَرُ ، فَقَالَ : أَيُّكُمْ تَطِيبُ نَفْسُهُ أَنْ يَخْلُفَ قَدَمَيْنِ قَدَّمَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَبَايَعَهُ عُمَرُ وَبَايَعَهُ النَّاسُ ، فَقَالَتِ الأَنْصَارُ أَوْ بَعْضُ الأَنْصَارِ : لا نُبَايِعُ إِلا عَلِيًّا

สายรายงานของหะดีษนี้มีดังนี้

1. ท่านอิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์ ผู้บันทึก
2. <u>อิบนุฮุมัยด</u>
3. ญะรี๊ร
4. มุฆีเราะฮฺ
5. อะบีมะอฺชัร ซิยาฎบินกุลัยบฺ

6. อะบีอัยยูบ

7. อิบรอฮีม เล่าเหตุการณ์ว่า

"ท่านอุมัร ﷺ ลุกขึ้นยืนพร้อมกล่าวว่า มีผู้ใดในหมู่พวกท่านไหมที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นผู้นำดังเช่นท่านอบูบักรฺ ﷺ ผู้ซึ่งได้ถูกชี้นำโดยตัวท่านนบี? (เมื่อพูดเสร็จ) อุมัร ﷺ ก็เข้าไปมอบสัตยาบันแก่ท่านอบูบักรฺ ﷺ และประชาชนก็มอบสัตยาบันตามเขา ชาวอันศอรหรือบางส่วนของชาวอันศอรกล่าวว่า <u>เราจะไม่ทำการมอบสัตยาบันยกเว้นว่าสัตยาบันนี้จะมีแก่ท่านอะลีย์ ﷺ เท่านั้น</u>!"[33]

รายงานดังกล่าวนี้เป็นรายงานที่มีปัญหาอย่างรุนแรง สืบเนื่องจากผู้รายงานในลำดับที่สองคือ **อิบนุฮุมัยดฺ** นั้นเป็นนักรายงานหะดีษที่มีประวัติว่าเคยกุหะดีษหรือโกหกมาหลายครั้ง

ท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ นักปราชญ์จากวงการหะดีษซึ่งได้เขียนหนังสือเล่มใหญ่เพื่อวิจัยประวัตินักรายงานหะดีษได้กล่าวไว้ว่าบรรดานักปราชญ์หะดีษมีความเห็นเกี่ยวกับตัวเขาเป็น 2 ทัศนะ คือนักปราชญ์ที่ยอมรับในตัวเขากับนักปราชญ์ที่ปฏิเสธการรายงานหะดีษจากเขา

นักปราชญ์ที่ยอมรับในตัวเขา : ในหมู่นักปราชญ์ที่มีท่าทีไปในทางยอมรับในตัวเขานั้น คนแรกคือท่านอิมามอะฮฺมัดอิบนุฮันบัล (ฮ.ศ.164-241) ท่านผู้นี้คืออิมามใหญ่คนสำคัญของอะฮฺลุซซุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺ

---

[33] มุฮัมมัด อิบนุญะรีรอัฏเฏาะบะรีย์ อบูญะอฺฟัร, *ตารีคอัลอุมัมวัลมุลูก* (เบรุต : ดารุลกุ๊ตุ๊บอัลอิลมียะฮฺ, 1407). เล่ม 2 หน้า 233.

สแกนด้วย CamScanner

ท่านได้กล่าวถึงอิบนุฮุมัยดุว่าเขาคือนักปราชญ์ที่มีความรู้มากที่สุดในเมือง เรย์ (อิหร่านปัจจุบัน) ในขณะที่ท่านมุฮัมมัดบินอิสฮาก อัศเศาะฆอนีย์ (ฮ.ศ.180-270) นักหะดีษจากเมืองแบกแดด, และท่านยะฮฺยาอิบนุมะอีน ก็ได้ให้ความเชื่อถือแก่เขาในแง่ของการรับรายงานหะดีษจากเขามา

นักปราชญ์ที่ปฏิเสธหะดีษจากเขา : ในหมู่นักปราชญ์ที่ปฏิเสธการรายงานหะดีษจากตัวเขาก็มีท่านอิมามบุคอรีย์ (เจ้าของตำราหะดีษที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของโลกมุสลิม-ผู้แปล) ซึ่งได้วิจารณ์ว่าตัวของเขานั้นอยู่ในระดับของผู้รายงานหะดีษที่อ่อนมาก (คือไม่สามารถอ้างอิงการรายงานของเขาเป็นหลักฐานได้), ส่วนท่านอันนะซาอีย์ (ฮ.ศ.214-303) นักปราชญ์จากแวดวงหะดีษอีกท่านหนึ่ง (เจ้าของหนังสือหะดีษ สุนันอัลกุบรอ) ก็ได้ให้ความเห็นว่าตัวเขานั้นเชื่อถือไม่ได้ ส่วนท่านอิมามอิบนุคุซัยมะฮฺ (เจ้าของหนังสือหะดีษและเป็นลูกศิษย์ของท่านอิมามบุคอรีย์) ก็ได้ให้ความเห็นว่านักปราชญ์ที่ยอมรับในตัวเขาเช่น กรณีของท่านอิมามอะฮฺมัดอิบนุฮันบัลนั้นได้ให้การยอมรับโดยปราศจากข้อมูลบางอย่างที่ผู้คนได้ตำหนิต่ออิบนุฮุมัยดฺ ยิ่งไปกว่านั้นท่านศอลิฮฺบินมุฮัมมัดก็ได้กล่าวยืนยันว่าอิบนุฮุมัยดฺนั้นได้ถูกพวกเรา(นักปราชญ์)เพ่งเล็งในฐานะจอมโกหก ส่วนท่านศอลิฮฺบินมุฮัมมัดอัลอัซดีย์ก็กล่าวว่าพวกเราไม่เคยเห็นใครจะโกหกเรื่องหะดีษเท่ากับอิบนุฮุมัยดฺเลย ส่วนท่านฟัฎลักอัรรอซีย์ก็กล่าวว่า ท่านเคยเข้าไปพบอิบนุฮุมัยดฺและพบว่าตัวเขาได้ทำการผสมตัดต่อสายรายงานหะดีษและตัวบทหะดีษ ส่วนท่านอิบรอฮีมบินยูซุฟก็กล่าวว่า

ท่านอบูซุรอะฮฺและท่านมุฮัมมัดบินมุสลิมเคยจดบันทึกการรายงานหะดีษจากเขามากมายแต่ภายหลังก็ได้ทิ้งการรายงานหะดีษจากเขาเสีย[34]

จะเห็นได้ว่าทัศนะของนักหะดีษส่วนใหญ่ที่มีต่ออิบนุฮุมัยดฺนั้นจะเป็นไปในทางลบแม้ว่าจะมีนักหะดีษเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ความเชื่อถือต่ออิบนุฮุมัยดฺ ในกรณีที่นักปราชญ์ในวงการหะดีษขัดแย้งถึงสถานภาพของตัวผู้รายงานว่าเชื่อได้หรือเชื่อไม่ได้ บรรดานักปราชญ์หะดีษจึงได้เห็นพ้องในกฎเกณฑ์ที่ว่า

((اَلْجَرْحُ الْمُفَسَّرُ مُقَدَّمٌ عَلَى التَّعْدِيْلِ))

"การตำหนิที่ถูกอธิบายสาเหตุ จะต้องถูกยอมรับก่อนการให้ความเชื่อถือ" ...

พูดให้เข้าใจง่ายๆก็คือ ผู้รายงานท่านใดที่มีทั้งผู้ตำหนิและผู้ให้ความเชื่อถือ ... ถ้าผู้ตำหนิอธิบายเหตุผลได้ว่าที่ตำหนิเพราะอะไร ก็ให้ถือว่าข้อตำหนิของเขา ย่อมมีน้ำหนักมากกว่าผู้ที่ให้ความเชื่อถือเขา ...

ตัวอย่างเช่น ...

คุณสมศักดิ์กล่าวว่า นายอรุณ เชื่อถือได้ ...

แต่คุณวิสุทธิ์กล่าวว่า นายอรุณเชื่อถือไม่ได้ เพราะชอบ "แวบ" เข้าซ่องโสเภณี ..

[34] *ซิยัรอะอ์ลามอันนุบะลาอ์*, เล่ม 11 หน้า 503-506.

อย่างนี้ การตำหนิของคุณวิสุทธิ์ต่อนายอรุณ จึงต้องมีน้ำหนัก มากกว่าความเชื่อถือที่คุณสมศักดิ์มีให้ต่อนายอรุณ ...

ทั้งนี้ เพราะคุณวิสุทธิ์ได้ชี้แจงเหตุผลแล้วว่า ที่เชื่อถือไม่ได้ เพราะนายอรุณมีพฤติกรรมซินา ซึ่งแสดงว่าคุณวิสุทธิ์จะต้องเคยได้รับรู้ หรือเคยเห็นพฤติการณ์ดังกล่าวของนายอรุณมาแล้ว ในขณะที่คุณสมศักดิ์ อาจไม่เคยได้เห็นหรือรับทราบความบกพร่องข้อนี้ของนายอรุณมาก่อน จึงให้ความเชื่อถือต่อนายอรุณ ...

กฎเกณฑ์ข้างต้นนี้ถูกต้องต่อความเป็นจริงและเป็นที่ยอมรับของมนุษย์ทั้งมวลไม่ว่าวิชาการศาสตร์แขนงใดก็ตาม ฉะนั้นกฎเกณฑ์นี้จึงเป็นบรรทัดฐานเดียวของนักวิชาการในการตัดสินความขัดแย้งเกี่ยวกับการให้น้ำหนักต่อตัวของอิบนุฮุมัยดุตามที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วเพราะว่าฝ่ายที่ตำหนิตัวเขานั้นมีเหตุผลในการตำหนิมากมายดังที่ได้นำเสนอไป

3. ตรวจสอบเนื้อหาของหะดีษ

ตามกฎเกณฑ์ในการตรวจสอบสายรายงานดังที่เอ่ยไปทั้งหมด การตรวจสอบความถูกต้องของหะดีษยังไม่สิ้นสุดลงเพียงแค่นั้น ระบบสายรายงานเป็นเพียงพื้นฐานแรกของการตรวจสอบ แต่ก็ใช่ว่าในกรณีที่สายรายงานปราศจากข้อตำหนิแล้วหะดีษจะต้องมีความถูกต้องทุกกรณีเสมอไปก็หาไม่ บรรดานักหะดีษต่างคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่ามนุษย์คนใดก็ตามแม้นจะมีความจำเยี่ยมยุทธ์ผนวกกับคุณธรรมสูงส่งเพียงใดก็ไม่อาจหลีกพ้นจากธรรมชาติแห่งความผิดพลาดและหลงลืมกันได้ทุกคน จึงได้มีการ

สแกนด้วย CamScanner

วางมาตรการตรวจสอบหะดีษในขั้นต่อมาก็คือการตรวจสอบที่ตัวบทของหะดีษว่ามีอะไรผิดปกติหรือไม่?

ในการตรวจสอบตัวบทของหะดีษนี้ในทางทฤษฎีแล้วมีหลายมาตรการ อย่างไรก็ตามข้าฯไม่ประสงค์จะนำมากล่าวหมดทุกชนิด เนื่องจากต้องใช้หน้ากระดาษจำนวนมากในการเรียบเรียง ฉะนั้นจึงขอนำเสนอถึงมาตรการตรวจสอบตัวบทหะดีษเพียงมาตรการเดียวคือกรณีของหะดีษประเภทที่ถูกเรียกว่า "มุดร็อจ"

หะดีษมุดร็อจคือ หะดีษที่ตัวบทเกิดการปะปนกันระหว่างคำพูดของท่านนบี ﷺ และคำพูดของผู้รายงานหะดีษในระดับล่างลงมาของสายรายงานจนก่อให้เกิดความสับสนว่าส่วนใดคือคำพูดของใครแน่ ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาหะดีษต่อไปนี้ให้ดี

حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ المُسَيِّبِ، يَقُولُ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِلْعَبْدِ المَمْلُوكِ الصَّالِحِ أَجْرَانِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلاَ الجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالحَجُّ وَبِرُّ أُمِّي، لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَمُوتَ وَأَنَا مَمْلُوكٌ

สายรายงาน:

- ท่านอิมามบุคอรีย์
- บิชรฺ บินมุฮัมมัด
- อับดุลเลาะฮฺ
- ยูนุส

- ซุฮูรีย์
- ซะอี๊ดบินมุซัยยิบ
- ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ กล่าวว่า

ท่านเราะซูล กล่าวว่า สำหรับทาสที่ประพฤติดี (คือ รู้จักตักเตือน เจ้านายเมื่อเขาผิด, และตนเองก็เคร่งครัดในอิบาดะฮฺ) จะได้รับผลบุญ 2 ส่วน, **ขอสาบานต่อพระผู้ซึ่งชีวิตของฉันอยู่ใต้เงื้อมพระหัตถ์ของพระองค์! ถ้าไม่เพราะภาระเรื่องการญิฮาดในวิถีแห่งอัลเลาะฮฺ, ภาระเรื่องการทำหัจญ์, และภาระเรื่องการปรนนิบัติคุณแม่ของฉันแล้ว ฉันก็อยากจะตายในขณะตัวเองเป็นทาส**[35]

ท่านผู้อ่านทราบหรือไม่ว่านักปราชญ์หะดีษผู้เปี่ยมไปด้วยไหวพริบอันแพรวพราวทั้งหลายต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าข้อความส่วนท้ายของหะดีษที่ข้าฯเน้นตัวหนาทั้งหมดนั้นไม่ใช่คำพูดของท่านนบี ﷺ แม้ว่ามองผิวเผินแล้วจะเห็นว่าเป็นคำพูดของท่านนบีก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วมันคือคำพูดของท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺที่รายงานเรื่องผลบุญของทาสจากท่านนบีมาจนเกิดการปะปนกันระหว่างข้อความส่วนต้นที่เป็นคำพูดนบีกับส่วนท้ายที่เป็นคำพูดของอบูฮุร็อยเราะฮฺ!

นักวิชาการได้พิสูจน์การตรวจจับการปะปนกันของข้อความด้วยเหตุผลพื้นฐานสองประการดังนี้

---

[35] *เศาะฮีฮุบุคอรีย์*, หมายเลขหะดีษ: 2548

ประการแรก เนื่องจากมีรายงานการบอกเล่าจากกระแสอื่นว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺได้รายงานมาด้วยสำนวนที่บ่งชี้ชัดเจนว่าคำพูดส่วนนี้ไม่ใช่ของท่าน แต่เป็นไปได้ว่าผู้รับรายงานจากท่านอีกทีเกิดการถ่ายทอดคำพูดไม่สมบูรณ์จนทำให้เกิดการสับสนของเนื้อหา และรายงานกระแสอื่นที่เข้ามาขยายความนั้นมีดังนี้

حَدَّثَنِي أَبُو الطَّاهِرِ، وَحَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَا: أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيِّبِ، يَقُولُ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِلْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ الْمُصْلِحِ أَجْرَانِ» ، وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ، لَوْلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَالْحَجُّ، وَبِرُّ أُمِّي، لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَمُوتَ وَأَنَا مَمْلُوكٌ '، قَالَ: وَبَلَغَنَا أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ لَمْ يَكُنْ يَحُجُّ حَتَّى مَاتَتْ أُمُّهُ لِصُحْبَتِهَا،

สายรายงาน :

- ท่านอิมามมุสลิม
- ท่านอบูฏฏอฮิร
- ท่านฮัรมะละฮฺ บินยะฮฺยา
- ท่านอิบนุวะฮฺบิน
- ท่านยูนุส
- ท่านซุฮฺรีย์
- ซะอี๊ดบินมุซัยยิบ
- ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ กล่าวว่า

"ท่านเราะซูล กล่าวว่าสำหรับทาสที่ประพฤติดี (คือ รู้จักตักเตือนเจ้านายเมื่อเขาผิด,และตนเองก็เคร่งครัดในอิบาดะฮฺ) จะได้รับผลบุญ 2 ส่วน, **ขอสาบานต่อพระผู้ซึ่งชีวิตของอบูฮุร็อยเราะฮฺอยู่ใต้เงื้อมพระหัตถ์ของพระองค์! ถ้าไม่เพราะภาระเรื่องการญิฮาดในวิถีแห่งอัลเลาะฮฺ, ภาระเรื่องการทำหัจญ์, และภาระเรื่องการปรนนิบัติคุณแม่ของฉันแล้ว ฉันก็อยากจะตายในขณะตัวเองเป็นทาส** (ท่านอิมามมุสลิมเสริมว่า) ข้าฯได้รับแจ้งข้อมูลมาว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺไม่เคยประกอบพิธีฮัจย์เลยจนกระทั่งมารดาของท่านเสียทั้งนี้เพราะภาระของท่านที่จะต้องดูแลมารดาของท่าน[36]

เมื่อพิจารณาสายรายงานของหะดีษบทนี้เราจะพบว่าผู้รายงานช่วงก่อนที่จะถึงท่านยูนุสระหว่างผู้รายงานในตำราของอิมามบุคอรีย์และอิมามมุสลิมเป็นคนละรายกัน ผู้รายงานของอิมามบุคอรีย์จึงเป็นต้นเหตุที่ทำให้การรายงานของท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺเกิดการปะปนกับคำพูดท่านนบีอย่างสับสน ส่วนรายงานในกระแสของอิมามมุสลิมได้แบ่งสัดส่วนของคำพูดชัดเจนกว่า

ประการที่สอง ตัวบทหะดีษนี้บ่งชี้ชัดเจนว่าผู้ที่พูดถ้อยความนี้กำลังได้รับอุปสรรคจากภาระหนักสามสิ่งคือการญิฮาด การทำฮัจญ์ **การปรนนิบัติดูแลมารดา** อันเป็นข้อบ่งชี้ว่าคำพูดนี้ไม่ใช่คำพูดของท่านนบี

---

36 *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ: 1665.

แน่นอนเพราะท่านนบีเป็นเด็กกำพร้าไร้มารดามาตั้งแต่เยาว์วัย จึงไม่มีทางที่เรื่องการดูแลมารดาจะเป็นอุปสรรคสำหรับท่าน![37]

ที่กล่าวไปทั้งหมดนี้เป็นเพียงตัวอย่างเดียวจากอีกหลายตัวอย่างที่บรรดานักปราชญ์หะดีษได้สร้างมาตรการต่างๆขึ้นมาเพื่อการตรวจสอบข้อความที่ผิดเพี้ยนอันปรากฏอยู่ในตัวบทหะดีษ

สรุป

หะดีษบทใดจะถูกต้องจำต้องผ่านมาตรการของการตรวจสอบสายรายงานและตัวบทอย่างรอบคอบดังที่อธิบายไป ผลจากระเบียบการตรวจสอบหะดีษตามกฎเกณฑ์ข้างต้น นักปราชญ์จึงแบ่งหะดีษออกเป็น 4 ประเภทพื้นฐานกว้างๆคือ 1) หะดีษเศาะฮีฮฺ (ถูกต้อง) 2) หะดีษหะซัน (ดี) คือหะดีษที่ระดับของผู้รายงานเบากว่าระดับของผู้รายงานหะดีษเศาะฮีฮฺ 3) หะดีษเฎาะอีฟ (อ่อน) คือหะดีษที่ผู้รายงานซื่อสัตย์แต่ความจำอ่อนมากกว่า 1 คนขึ้นไปปรากฏอยู่ตลอดจนหะดีษที่ตัวบทเกิดการผิดเพี้ยนบางประการไป 4) หะดีษเมาฎูอ์ คือหะดีษปลอม อันหมายถึงหะดีษที่ผู้รายงานของหะดีษบทนั้นตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปปรากฏว่าเป็นบุคคลที่นักปราชญ์ตั้งข้อหาว่าเขาเป็นจอมกุหะดีษ

---

[37] อะฮฺมัดบินอะลีย์ บินฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์, *อันนุกัตอะลากิตาบอิบนุศเศาะลาฮฺ*. เราะบีอฺบินฮาดีย์ อุมัยรฺ อัลมัดคอลีย์ (อัลมะดีนะฮฺ อัลมุเนาวะเราะฮฺ: ญามิอะฮฺอิสลามียะฮฺ, 1404). เล่ม 2 หน้า 813.

สแกนด้วย CamScanner

[บทที่ ๒]

ไขปมคาใจเชิงประจักษ์

เนื้อหาในบทนี้เป็นการรวบรวมขึ้นจากการตอบคำถามในวาระต่างๆที่มิตรสหายและผู้ติดตามผลงานได้สอบถามเข้ามาทางเฟสบุคส์และอีเมล การตอบข้อสงสัยเหล่านี้เป็นการตอบขึ้นบนฐานของความรู้ที่มีอยู่อย่างน้อยนิดสุดความสามารถเท่าที่จะตอบได้แล้ว การนำเอาเนื้อหาส่วนนี้มานำเสนอก็เพื่อความกระจ่างแก่ท่านผู้อ่านเองมากขึ้น

<u>**คำถามที่ ๑**</u> : เงื่อนไขของหะดีษเศาะฮีฮฺ

อยากให้ท่านช่วยบอกเงื่อนไขที่จะทำให้หะดีษหนึ่ง "เศาะฮีฮฺ" (ถูกต้อง) ได้ มาอย่างเข้าใจง่ายหน่อยครับ

ถามโดย : รัตติกาล

ตอบ : หะดีษหนึ่งใดจะเศาะฮีฮฺหรือไม่ มีหลักพิจารณาเบื้องต้นที่สำคัญอยู่ที่สภาพของสายรายงานและตัวบทของหะดีษอันพอจะประมวลเป็นข้อได้ดังนี้

1. นักรายงานทุกคนที่ปรากฏอยู่ในสายรายงานจะต้องได้รับการรับรองจากนักปราชญ์ในวงการหะดีษถึงความซื่อสัตย์และศีลธรรมทางศาสนา

สแกนด้วย CamScanner

2. นักรายงานจะต้องมีความจำที่ดีตามการรับรองของนักปราชญ์หะดีษและจะต้องมีความแม่นยำต่อการระบุนามของผู้รายงานที่ตนรับทอดมาจนถึงตัวท่านนบี
3. สายรายงานต้องต่อเนื่องหมายถึงผู้รายงานทุกคนจะต้องรับฟังหะดีษจากบุคคลที่ตนเองรับมากับหูของตนเอง
4. หะดีษจะต้องปราศจากความผิดเพี้ยนในตัวเนื้อหาของหะดีษด้วย ซึ่งความผิดเพี้ยนตรงนี้หมายถึงการที่หะดีษกระแสหนึ่งได้รายงานเรื่องหนึ่งๆมาด้วยสำนวนที่ขัดแย้งหรือสวนทางจนไม่อาจประสานกันได้กับหะดีษกระแสอื่นๆ**โดยที่ในสายรายงานของหะดีษกระแสอื่น**กลับปรากฏนักรายงานที่มีสถานะดีและน่าเชื่อกว่า เช่น นาย ก. บอกว่า คุณสมชายไปกิน**ข้าวหมก**ที่ตลาด แต่ นาย ข. บอกว่า คุณสมชายไปกิน**ห่อหมก**ที่ตลาด ในกรณีที่พบเนื้อหาที่สวนทางเช่นนี้จะต้องตรวจสอบว่าระหว่าง นาย ก. และ นาย ข. ใคร มีสถานภาพที่ดีกว่ากันในสายตาของนักหะดีษ หากปรากฏว่า นาย ข. ดีกว่า ก็แสดงว่านาย ก. รายงานหะดีษบทนี้มาด้วยสำนวนที่คลาดเคลื่อนจากห่อหมก เป็นข้าวหมก แทน
5. สายรายงานของหะดีษจะต้องไม่สับสน เช่น นาย ก. ประเดี๋ยวบอกว่ารับหะดีษจาก นาย ข. ซึ่งรับจาก นาย ค. อีกที แต่ไปๆมาๆกลับรายงานใหม่ว่า นาย ก. รับหะดีษ จาก นาย ค. จาก

สแกนด้วย CamScanner

นาย ง. และจาก นาย ข. อีกที เช่นนี้เรียกว่าสายรายงานสับสนและถูกตำหนิ

กฎเหล่านี้เป็นการประมวลมาจากคำกล่าวของนักวิชาการมุสลิมในสมัยแรกอย่างเช่น ท่านอิมามอัชชาฟิอีย์ (ค.ศ.767-820) ความว่า

ولا تقوم الحجة بخبر الخاصة حتى يجمع أمورا ، منها : أن يكون من حَدَّث به ثقةً في دينه ، معروفًا بالصدق في حديثه ، عاقلا لما يحدث به ، عالما بما يحيل معاني الحديث من اللفظ ، وأن يكون ممن يؤدي الحديث بحروفه كما سمع ، لا يحدث به على المعنى ؛ لأنه إذا حدث على المعنى وهو غير عالم بما يحيل به معناه لم يدر لعله يحيل الحلال إلى حرام ، وإذا أداه بحروفه فلم يبق وجه يُخاف فيه إحالته الحديث ،

"หลักฐาน(หะดีษ)ใดๆก็ตามไม่อาจก่อตั้งขึ้นมา(กลายเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง)ได้เลยหากมันวางอยู่บนรากฐานของการเป็นหะดีษที่ถูกรายงานมาตามลำพัง[1] จนกว่าปัจจัยต่างๆจะครบเงื่อนไขพอที่จะทำให้มันถูกต้องขึ้นมาได้ อันประกอบไปด้วยปัจจัยเหล่านี้

บรรดาผู้รายงานที่ปรากฏอยู่ในสายรายงานจะต้องเชื่อถือได้ตามมิติของศาสนา นั่นคือเป็นที่รู้กัน(ของสังคม)ว่าเขาเป็นคนที่พูดจริง(ไม่โกหก) มีความเข้าใจต่อเนื้อหาที่เขารายงานมา และยังต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับถ้อยความ(ของหะดีษ)และความหมายของหะดีษ(ในแง่การ

---

[1] หมายถึงรายงานมาด้วยสายรายงานกระแสเดียว โดยไม่มีรายงานกระแสอื่นๆในจำนวนที่มากพอจะมาสมทบจนเกิดความมั่นใจขึ้นได้

สแกนด้วย CamScanner

ตีความตัวศัพท์) และเขาจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถรายงานหะดีษมา ตามตัวบทที่เขาได้ยินแบบคำต่อคำ ไม่ใช่รายงานมาในลักษณะที่สรุปความโดยปราศจากความแม่นยำของถ้อยคำที่รายงานมา ทั้งนี้ก็เพราะว่า หากเขารายงานแบบจำแต่ความหมายสรุปๆมาโดยไม่ใช่การรายงานแบบคำต่อคำอย่างแม่นยำ ทั้งยังไร้ความรู้เกี่ยวกับการตีความทางความหมายที่ปรากฏในตัวบทหะดีษ เขาก็อาจจะมีโอกาสที่จะเปลี่ยนของที่ศาสนาอนุญาตไปสู่การห้ามทันทีด้วยความเลินเล่อไป แต่ทว่าหากเขารายงานมาอย่างแม่นยำด้วยคำต่อคำแล้ว มันก็ไร้ข้อกังวลว่าตัวบทหะดีษจะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้"[2]

เหล่านี้คือกฎกว้างๆที่จะทำให้หะดีษบทหนึ่งเศาะฮีฮฺหรือหะซัน (ดี) ขึ้นมา ซึ่งได้ถูกประมวลไว้เป็นกฎอันเข้มงวดมาตั้งแต่สมัยแรกของโลกอิสลามแล้วหรือก่อนสมัยของท่านอิมามบุคอรีย์เสียอีก และด้วยมาตรฐานเหล่านี้เองที่บรรดานักวิชาการมุสลิมจึงได้วางระเบียบควบคุมการรายงานหะดีษพร้อมด้วยการตรวจสอบประวัติบุคคลมาตั้งแต่สมัยแรก ฉะนั้นหากปราศจากเงื่อนไขจากทั้ง 5 ประการข้างต้นแล้วหะดีษก็ไม่อาจจะเศาะฮีฮฺได้เลยด้วยตัวของมันเอง

กฎเกณฑ์เช่นนี้เป็นระเบียบวิธีในการหาความจริงของเหตุการณ์ในครั้งอดีตซึ่งปรากฏเฉพาะในประชาชาติอิสลามหรืออะฮฺลุซซุนนะฮฺเท่านั้น

---

[2] มุฮัมมัดบินอิดรีส อัชชาฟิอีย์, *อัรริซาละฮฺ*. อะฮฺมัด ชากิร, ผู้ตรวจทาน (เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 2 หน้า 370.

สิ่งสำคัญที่ควรเข้าใจอยู่เสมอก็คือ นักรายงานหะดีษที่รายงานหะดีษต่อกันมานั้นไม่ใช่รายงานหะดีษมาในลักษณะ**จำความหมายกว้าง ๆ**แล้วก็มารายงานต่อด้วยสำนวนของตนเองแบบประมวลความหมายเดิม**เอาจากความจำที่เหลืออยู่** นี่ไม่ใช่ลักษณะของการรายงานหะดีษที่เชื่อถือได้ เพราะหะดีษที่ถูกต้องจะต้องรายงานมาในลักษณะคำต่อคำหรือการท่องจำมาอย่างแม่นยำเท่านั้น การท่องจำมาด้วยคำต่อคำไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้หรือไร้ความน่าเชื่อถือเลยในทางปฏิบัติ เพราะในสังคมยุคใหม่ หากเราสังเกตถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักร้องกับแฟนเพลงของตนเอง เราจะพบว่านักร้องหรือศิลปินเป็นผู้ขับขานเนื้อเพลงอัลบั้มแล้วอัลบั้มเล่านับร้อยๆเพลงแก่แฟนเพลงนับหมื่น ในจำพวกนี้แฟนเพลงระดับฮาร์ดคอร์หรือแฟนพันธุ์แท้ต่างก็สามารถจดจำเนื้อเพลงของวงโปรดที่ตนเอง **"ฟังมา"** ได้อย่างแม่นยำผ่านการท่องจำและขับร้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า แม้กระทั่งตัวนักร้องเองยังสามารถท่องจำเนื้อเพลงที่ตนเองเขียนไว้ได้อย่างไม่ตกหล่น นักหะดีษผู้ทรงธรรมของโลกอิสลามต่างก็กระหายในการท่องจำหะดีษมากกว่าเหล่าสาวกแฟนเพลงเสียอีก เพราะการท่องจำหะดีษคือ งานทางด้านศาสนาที่ถูกผลักดันด้วยอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ของพวกเขา การท่องจำหะดีษของพวกเขาจึงแม่นยำมากกว่าการท่องจำเนื้อเพลงที่เหล่าศิลปินได้ถ่ายทอดแก่แฟนเพลงของตนผ่านการแสดงคอนเสิร์ตหรือจากผลงานที่ตีแผ่ก็ตาม อัลเลาะฮฺทรงรู้ดียิ่ง

คำถามที่ ๒ : การวิจารณ์ผู้รายงานด้วยความยุติธรรม

อยากจะให้อาจารย์ยกตัวอย่างการวิจารณ์ผู้เล่าหะดีษแบบที่แสดงให้เห็นความยุติธรรมหน่อย

ถามโดย คนหนองจอก

ตอบ : การวิจารณ์ตัวผู้รายงานหะดีษด้วยความยุติธรรมนั้นคือสิ่งสำคัญที่ตัวนักวิจารณ์ทุกคนจะต้องมี สิ่งแรกที่ท่านผู้ถามจำต้องเข้าใจในเบื้องต้นก่อนคือตำแหน่งอิมามแห่งการวิจารณ์และรับรองผู้รายงานหรือ "อิมามุลญัรฮุวัตตะอ์ดีล" นั้นมิใช่เป็นตำแหน่งที่ใครก็สามารถเดินเหินเข้าไปสถิตอยู่ในทำเนียบอันทรงเกียรตินี้ได้ หากแต่บุคคลที่จะได้รับสิทธิในการวิจารณ์บุคคลจะต้องมีผลงานทางด้านหะดีษจนเป็นที่เลื่องลือในสังคม อาทิ ความสามารถในการจดจำหะดีษ ผลงานทางด้านหะดีษที่เลื่องชื่อลือชา การถูกรับรองจากบรรดานักปราชญ์หะดีษรุ่นก่อนๆที่สืบทอดความรู้กันมาเป็นรุ่นๆจากบรรดาสาวกของท่านนบีอีกที มีความยุติธรรมในการวิจารณ์ รวมถึงการเข้าถึงประวัติของนักหะดีษแต่ละคนได้อย่างดีจากบรรดานักวิจารณ์รุ่นก่อนที่เก็บข้อมูลนักหะดีษในสถาบันหะดีษของโลกอิสลามมาก่อนแล้ว

จากเงื่อนไขเหล่านี้ จึงทำให้นักปราชญ์ในโลกอิสลามแม้นจะมีจำนวนมหาศาลดุจเม็ดทรายแต่ก็มีเพียงน้อยนิดเท่านั้นจากบรรดานักปราชญ์ที่สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งอิมามแห่งการวิจารณ์จนกระทั่งแวดวงวิชาการให้การยอมรับไว้

สแกนด้วย CamScanner

ท่านอะลีย์ อิบนุมะดีนีย์ หนึ่งในอิมามแห่งการวิจารณ์ผู้รายงานหะดีษที่วงวิชาการหะดีษให้การยอมรับกันถ้วนหน้า ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ทรงความยุติธรรมในการวิจารณ์บุคคลถึงขนาดที่ตัวท่านเองได้ประกาศว่าบิดาของตนเองไม่สามารถรับหะดีษได้ ท่านอิบนุฮิบบาน ได้บันทึกประวัติของท่านอิบนุมะดีนีย์ไว้ว่า

وقد سئل علي بن المديني عن أبيه ، فقال اسألوا غيري ، فقالوا : سألناك ، فأطرق ثم رفع رأسه وقال : هذا هو الدين ، أبي ضعيف

"อะลีย์ อิบนุมะดีนีย์ถูกถามถึงสถานภาพของบิดาของท่าน ท่านจึงกล่าวว่า ให้ไปถามคนอื่นเถิด พวกผู้ถามจึงกล่าวว่า เราถามท่านอยู่นะ ท่านอะลีย์จึงหยุดนิ่ง ต่อมาจึงยกศีรษะของเขาและกล่าวว่า นี่คือเรื่องที่ผูกพันอยู่กับ(ความอยู่รอด)ของศาสนา **บิดาของฉันเป็นผู้รายงานหะดีษที่เฎาะอีฟ(อ่อน)**"[3]

ท่านอิมามยะฮฺยาอิบนุมะอีน ท่านผู้นี้เป็นอิมามคนสำคัญในการวิจารณ์ตัวผู้รายงานหะดีษ ในการวิจารณ์ผู้รายงานหะดีษคนหนึ่งที่ชื่อมุฮัมมัดอิบนุซะลีมอัลกอฎีย์ ทั้งที่คนผู้นี้เป็นสหายรักของท่านแล้ว แต่เมื่อพบว่าสหายของท่านบกพร่องในเรื่องหะดีษท่านจึงกล่าวว่า

فهو والله صاحبنا وهو لنا محب ولكن ليس فيه حيلة ألبتة وما رأيت أحدا قط يشير بالكتاب عنه ولا يرشد إليه وفي موضع آخر قلت لأبي زكريا محمد بن سليم فقال قد والله سمع سماعا كثيرا وهو معروف ولكنه لا يقصر على ما سمع

[3] มุฮัมมัดบินฮิบบาน, *อัลมัจรูฮีนมินัลมุฮัดดิษีน*. เล่ม 1 หน้า 507.

สแกนด้วย CamScanner

يتناول ما لم يسمع قلت له يكتب عنه قال لا

"ขอสาบานต่ออัลเลาะฮฺ เขาคือสหายของเรา เป็นที่รักของเรา แต่มันกลับไม่มีหนทางที่จะยกย่องเขาได้เลย และฉันไม่พบเห็นผู้ใดเลยที่จะรายงานหะดีษจากเขามาและจะไม่สนับสนุนคนอื่นๆให้ทำเช่นนี้ และท่านอิมามได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลเลาะฮฺ เขาได้ยินหะดีษมาจำนวนมาก และเขาก็เป็นบุคคลที่ถูกรู้จักกันดี แต่ทว่าเขาไม่ยอมจำกัดตัวเองให้รายงานมาเฉพาะสิ่งที่เขาได้ยิน ยิ่งไปกว่านั้นเขามักรวมสิ่งต่างๆที่เขาไม่ได้ยิน (เข้าไว้ในหะดีษด้วย) ฉัน(ผู้ถาม)ได้ถามท่านอิมามยะฮฺยาว่า ตกลงเราจะรายงาน(บันทึก)หะดีษจากเขาได้ไหมล่ะ? ท่านอิมามตอบว่าไม่ได้!"[4]

เช่นเดียวกับตอนที่ท่านได้กล่าวถึงผู้รายงานที่ชื่อ ซะอี๊ด บินคุษัยมฺ อัลกูฟีย์ ท่านก็กล่าวว่า

كوفي ليس به بأس ثقة قال فقيل ليحيى شيعي فقال وشيعي ثقة وقدري ثقة

"เขาคือชาวกูฟะฮฺจากประเทศอิรัก และไม่มีปัญหาอะไรสำหรับตัวเขา เขาคือบุคคลที่เชื่อถือได้ ดังนั้นจึงมีคนกล่าวแก่ท่านว่า คนผู้นี้มิใช่พวกชีอะฮฺดอกหรือ? ท่านตอบว่า เขาคือชีอะฮฺที่เชื่อถือได้ และเป็นเกาะดะรีย์ (กลุ่มหลงผิดกลุ่มหนึ่งในศตวรรษแรกของอิสลาม)ที่เชื่อถือได้เช่นกัน"[5]

---

[4] อะฮฺมัดบินอะลีย์ อบูบักรฺ อัลเคาะฏีบ อัลบัฆดาดีย์, *ตารีคบัฆดาด* (เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 5 หน้า 325 หมายเลขที่ 2849.

[5] ยูซุฟ บินซะกียฺ อบุลฮัจญาจ อัลมิซซีย์, *ตะฮฺสี๊บบุลกะมาล* (เบรูต: มุอัซซะซะฮฺ อัรริซาละฮฺ, 1400). เล่ม 10 หน้า 414.

นี่คือตัวอย่างความยุติธรรมในการวิจารณ์ที่อิมามทั้งสองได้วิจารณ์ต่อบิดาและเพื่อนที่ตนเองรัก

ท่านญะรีร อิบนุอับดุลฮะมีด อิมามแห่งการวิจารณ์อีกท่านหนึ่งได้วิจารณ์พี่ชายแท้ๆของตัวเองชื่อ อะนัส ไว้ว่า

لا يكتب عنه ؛ فإنه يكذب في كلام الناس

"จงอย่ารายงานหะดีษจากเขาเพราะเขามักโกหกในยามที่พูดกับประชาชน"[6]

อิมามบุคอรีย์ เป็นอิมามแห่งการวิจารณ์คนสำคัญที่รู้จักกันดี ท่านมีปัญหาบาดหมางกับผู้รายงานที่ชื่อว่า มุฮัมมัดบินยะฮฺยาอัลสุฮะลีย์ แต่แม้ว่าจะมีปัญหาเพียงใดท่านก็ยังมีความยุติธรรมและให้การยอมรับต่อการรายงานหะดีษจากบุคคลผู้นี้ดังปรากฏอยู่ในหนังสือ เศาะฮีฮฺ ของท่าน

ท่านอิมามอิบนุคุซัยมะฮฺ นักหะดีษคนสำคัญของอิสลามได้กล่าวถึงคนผู้หนึ่งนามว่า อับบาด อิบนุ ยะกู๊บ อัรเราะวาญินีย์ ซึ่งเป็นชีอะฮฺไว้ว่า

حدثنا الثقة في روايته ، المتهم في دينه ، عباد بن يعقوب .

"อับบาด อิบนุ ยะกู๊บ ผู้เชื่อถือได้ในเรื่องการรายงานหะดีษของเขาได้บอกเล่าแก่ฉัน แต่ทว่ามีสิ่งที่น่าสงสัยเกี่ยวกับศาสนาของเขา (คือเป็นชีอะฮฺ)"[7]

---

[6] อับดุรเราะฮฺมานบินอบูฮาติม อัรรอซีย์, *อัลญัรฮุวัตตะอ์ดีล* (เบรูต: ดารฺอิฮฺยาอุตติรอษอัลอะรอบีย์, 1271). เล่ม 2 หน้า 289 หมายเลขหะดีษ: 1056.

[7] *ซิยัรอะอ์ลามฯ*, เล่ม 11 หน้า 537.

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ยังมีผู้รายงานหะดีษอีกคนหนึ่งที่สะท้อนภาพของความยุติธรรม ในการวิจารณ์ของบรรดานักหะดีษฝ่ายซุนนะฮฺได้เป็นอย่างดี นั่นคือกรณี ของนักหะดีษผู้หนึ่งนามว่า ญะอฺฟัรบินสุลัยมาน อุฎฎุบะอีย฿ บุคคลผู้นี้เป็น ผู้รายงานหะดีษที่เอียงไปทางชีอะฮฺแบบสุดโต่งเลยก็ว่าได้ แต่กระนั้นก็ตาม ท่านอิมามอิบนุฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์ หนึ่งในอิมามแห่งการวิจารณ์ตัว บุคคลของฝ่ายซุนนะฮฺก็ยังคงให้ความยุติธรรมแก่เขาไว้ว่า

جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ وَهُوَ شِيعِيٌّ بَلْ هُوَ غَالٍ فِي التَّشَيُّعِ ، قَالَ فِي تَهْذِيبِ التَّهْذِيبِ : قَالَ الدُّورِيُّ : كَانَ جَعْفَرٌ إِذَا ذَكَرَ مُعَاوِيَةَ شَتَمَهُ وَإِذَا ذَكَرَ عَلِيًّا قَعَدَ يَبْكِي ،

"ญะอฺฟัรบินสุลัยมาน เขาผู้นี้คือชีอะฮฺ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังเป็น พวกที่เอียงไปทางชีอะฮฺแบบสุดโต่ง (และท่านอิบนุฮะญัร) ได้กล่าวไว้ใน หนังสือ ตะฮฺสีบบุตตะฮฺสีบ ของท่าน ไว้ว่า : ท่านอัฎฎูรีย์ กล่าวว่า ญะอฺฟัร บินสุลัยมานนั้นในยามที่มีการพูดถึงมุอาวียะฮฺ ﷺ ต่อหน้าเขานั้น **เขาก็ จะทำการด่าทอมุอาวียะฮฺ** ﷺ และเมื่อมีการกล่าวถึงท่านอะลีย์เขาจะ นั่งลง(อย่างซาบซึ้ง)และร้องไห้"

จะเห็นได้ว่าผู้รายงานหะดีษรายนี้เมื่อพิจารณาตามคุณสมบัติแล้ว เขาเป็นบุคคลตัวอันตรายมากเนื่องจากเขามีท่าทีที่เป็นลบอย่างเห็นได้ชัด ต่อท่านมุอาวียะฮฺผู้เป็นสาวกและพี่เขยของท่านนบี ﷺ ตามลักษณะนิสัย ที่พวกชีอะฮฺมักเป็นกันอยู่ แต่กระนั้นก็ตามท่านอิบนุฮะญัร ก็ยังให้ความ ยุติธรรมแก่เขาไว้ว่า

جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ أَبُو سُلَيْمَانَ الْبَصْرِيُّ صَدُوقٌ زَاهِدٌ لَكِنَّهُ كَانَ يَتَشَيَّعُ

"ญะอุฟัรบินสุลัยมานฯ เขาคือนักรายงานหะดีษ**ที่มีความซื่อสัตย์สมถะ** แต่ทว่าตัวเขาเอียงไปทางชีอะฮฺ"[8]

ท่านอิมามมุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ หนึ่งในนักหะดีษคนสำคัญของโลกมุสลิมในยุคปัจจุบัน ทั้งยังเป็นบุคคลที่ถูกเรียกว่าเป็นอิมามของพวกวะฮาบีย์ในยุคปัจจุบันจากพวกชีอะฮฺด้วยเช่นกัน แต่ด้วยความยุติธรรมในการตัดสินหะดีษแล้ว ท่านก็ได้กล่าวถึง ญะอุฟัร บินสุลัยมานไว้ว่า

قلت: وهو ثقة من رجال مسلم، وكذلك سائر رجاله، ولذلك قال الحاكم: صحيح على شرط مسلم. وأقره الذهبي

"ฉัน(อัลบานีย์) : ขอกล่าวว่า เขา (ญะอุฟัรบินสุลัยมาน) คือคนที่เชื่อถือได้ เขาคือหนึ่งในผู้รายงานของตำรา **เศาะฮีฮฺมุสลิม** เช่นเดียวกับผู้รายงานคนอื่นๆ และด้วยกับสาเหตุดังกล่าวนี้เองที่ท่านอัลฮากิม (นักหะดีษอีกท่านหนึ่ง)จึงได้กล่าวว่า หะดีษต้นนี้ถูกต้องตามเงื่อนไขของท่านมุสลิมและท่านอัสสะฮะบีย์ก็เห็นตามนี้ด้วย"[9]

ควรจะเข้าใจไว้ด้วยว่าในกรณีที่นักหะดีษได้รับรองหรือให้ความเชื่อถือต่อผู้รายงานที่เป็นชีอะฮฺดังที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจาก

---

[8] มุฮัมมัด อับดุรเราะฮฺมานบินอับดุรเราะฮีม อัลมุบาร็อกฟุรีย์, *ตุฮฺฟะตุลอะฮฺวาสีย์ บิชัรฮิญามิอุลติรมิสีย์* (เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 10 หน้า 146.

[9] มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *ซิลซิละฮฺอัลอะฮาดีษอัศเศาะฮีฮะฮฺวะชัยอุนมินฟิกฮิฮาวะฟะวาอิดิฮา* (ริยาฎ: มักตะบะฮฺอัลมะอาริฟลินนัชรฺวัตเตาซีอฺ, 1422). เล่ม 5 หน้า 261.

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

การที่ชีอะฮฺในสมัยอดีตแตกต่างไปจากสมัยปัจจุบันค่อนข้างมาก กล่าวคือชีอะฮฺในสมัยอดีตนั้นเป็นเพียงกลุ่มบิดอะฮฺ(พวกอุตริหรือพวกนอกคอก)จากสาเหตุที่พวกเขาคลั่งไคล้หรือสนับสนุนท่านอะลีย์ ﷺ จนเลยเถิดไปจากกรอบของอัลอิสลาม อย่างไรก็ตามพวกเขาในสมัยนั้นยังคงมีความซื่อสัตย์อันแตกต่างไปจากคุณลักษณะของพวกชีอะฮฺในยุคปัจจุบันที่มีแต่การสาปแช่งต่อเหล่าสาวกของท่านนบี ﷺ ในข้อหาเป็นผู้ปฏิเสธศาสนา ทั้งยังยึดถือธรรมเนียมการปลิ้นปล้อนโกหกหรือที่เรียกกันว่า "ตะกียะฮฺ" เป็นสรณะอีกด้วย ดังที่พบว่า อบุลกอซิม อัลคูอีย์ นักหะดีษชีอะฮฺในยุคปัจจุบันผู้โด่งดังจากเมืองนะญัฟประเทศอิรัก ทั้งยังเป็นอดีตผู้อำนวยการสถาบัน "อัลเฮาซะฮฺ" ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตนักวิชาการชีอะฮฺมากมายออกสู่สังคมตลอดจนยังเป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิ "ดารฺอิมามอัลคูอีย์" อันเป็นสถาบันเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ของชีอะฮฺที่มีเครือข่ายกว้างขวางมากในปัจจุบัน ได้ออกคำฟัตวา(วินิจฉัยศาสนา)ว่าชาวชีอะฮฺสามารถโกหกต่อชาวมุสลิมเพื่อเอาชนะในยามเกิดปัญหาขัดแย้งทางศาสนาได้ดังนี้

سؤال 1245 : هل يجوز الكذب على المبدع أو مروج الضلال في مقام الاحتجاج عليه إذا كان الكذب يدحض حجته ويبطل دعاويه الباطلة؟

الخوئي: إذا توقف رد باطله عليه جاز

คำถามที่ 1245 : การโกหกต่อผู้ที่ทำบิดอะฮฺหรือผู้ที่สนับสนุนในสิ่งที่เป็นความลุ่มหลง(เช่นพวกซุนนีย์-ผู้แปล)ถือว่าอนุญาตให้กระทำได้หรือไม่ ในระหว่างที่เรากำลังถกเถียงอยู่กับเขา หากการโกหกนั้นจะ

สแกนด้วย CamScanner

สามารถตอบโต้หลักฐานของเขาและทำให้การเรียกร้องอันเป็นเท็จของพวกเขาถูกพิสูจน์ว่าเป็นเท็จได้?

ตอบ : ถ้าเราได้ตอบเขาไปและมันสามารถหยุดยั้งความมดเท็จของเขาได้นั้นก็ถือว่าเป็นสิ่งที่อนุญาตให้โกหกได้[10]

อนึ่ง จากการฟัตวาดังกล่าวจึงถือว่าการโกหกต่อชาวมุสลิมในระหว่างการถกเถียงทางวิชาการกับฝ่ายมุสลิมซุนนะฮฺซึ่งกินความหมายไปถึงการโกหกในเรื่องของ "หลักฐาน" ย่อมถือเป็นสิ่งที่กระทำได้อย่างแน่นอนสำหรับชาวชีอะฮฺ เพราะสิ่งที่เป็นเรื่อง "มดเท็จ" ในทัศนะของฝ่ายชีอะฮฺก็ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่เป็น "สัจธรรม" ในสายตาของฝ่ายมุสลิมอยู่เสมอ เช่น ฐานะอันสูงส่งของท่านหญิงอาอิชะฮฺ เป็นต้น

สถานภาพของพวกชีอะฮฺในยุคปัจจุบันจึงแตกต่างไปจากยุคอดีตอย่างมาก จึงไม่เป็นที่อนุญาตในการที่ใครจะรับรายงานหะดีษจากพวกชีอะฮฺในยุคหลังซึ่งมีแต่ความโกหกปลิ้นปล้อนอีกต่อไป

ท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ หนึ่งในอิมามแห่งการวิจารณ์หะดีษคนสำคัญอีกท่านหนึ่งของฝ่ายซุนนีย์ได้กล่าวถึงประวัติของนักหะดีษท่านหนึ่งนามว่า **ท่านอิบนุบัฏเฏาะฮฺ อัลอัคบะรีย์** ซึ่งท่านผู้นี้คือปราชญ์แห่งอิสลามคนสำคัญไว้ ความว่า

---

[10] มีรฺซา ญะวาด อัฏฏับริซีย์, *ศิรอฏุนนะญาต* (เบรูต : มุอัซซะซะฮฺอาลุลบัยตฺอิฮฺยาอุตติรอษ, 1418). เล่ม 1 หน้า 447.

เรื่องเล่าในอดีต

فكان إماما في السنة، إماما في الفقه، صاحب أحوال وإجابة دعوة رضي الله عنه.

"ท่านอิบนุบัฏเฏาะฮฺคืออิมามในด้านซุนนะฮฺ คืออิมามในด้านนิติศาสตร์อิสลาม เป็นบุรุษที่ดุอาอ์(การวิงวอนต่อพระเจ้า)ของเขาได้ถูกพระองค์ตอบรับ ขออัลเลาะฮฺทรงพึงใจท่านด้วย"

ข้างต้นนั้นคือสถานภาพอันสูงส่งของท่านอิบนุบัฏเฏาะฮฺ ที่ปราชญ์แห่งวงการหะดีษได้รับรองไว้ แต่ทว่าความสูงส่งในด้านคุณธรรมที่ท่านมีไม่ได้เป็นเงื่อนไขว่าท่านจะถูกรับรองทางด้านหะดีษไปในตัว เพราะท่านอิมามสะฮะบีย์ได้กล่าวว่า

قلت: ومع قلة إتقان ابن بطة في الرواية

"ฉันขอกล่าวว่า ตัวของท่านอิบนุบัฏเฏาะฮฺนั้นขาดความแม่นยำในการรายงานหะดีษ(เพราะความจำไม่ดี)"[11]

นี่คือความยุติธรรมของท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ ที่เราจะเห็นว่าแม้ท่านอิบนุบัฏเฏาะฮฺจะเป็นนักปราชญ์คนสำคัญของอิสลามแต่ทว่าท่านไม่อาจจะถูกปกปิดข้อด้อยในเรื่องความจำได้ ทั้งหมดนี้คือตัวอย่างของความยุติธรรมในการวิจารณ์หะดีษ ซึ่งในความเป็นจริงยังมีตัวอย่างอีกมากแต่คิดว่าคงเพียงพอแล้วสำหรับผู้ใฝ่หาความจริง อัลเลาะฮฺทรงรู้ดียิ่ง

---

[11] มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดบินอุษมาน อัสสะฮะบีย์, *มีซานุลอิอฺติดาลฟีนักดิรริญาล*. อะลีย์ มุฮัมมัด เอาฎและอาดิลอะฮฺมัด อับดุลเมาญูด, ผู้ตรวจทาน (เบรูต:ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, 1416). เล่ม 5 หน้า 20 หมายเลขที่ 5200

สแกนด้วย CamScanner

คำถามที่ ๓ : ระบบหะดีษกับชนชั้นปกครอง

พวกชีอะฮฺอ้างว่ามุอาวียะฮฺ, ยะซีด และชนชั้นปกครองจากระบอบของพวกราชวงศ์อุมัยยะฮฺเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกุหะดีษขึ้นโดยว่าจ้างบรรดาสาวกของท่านนบี อาทิ ท่านหญิงอาอิชะฮฺ, อบูฮุร็อยเราะฮฺ, อะนัส บินมาลิก,อิบนุอุมัร เป็นผู้ผลิตหะดีษขึ้นมาเพื่อสนับสนุนศัตรูของลูกหลานนบีและลดเกียรติของท่านนบีตลอดจนวงศ์วานของท่าน อยากทราบข้อเท็จจริงของเรื่องนี้เป็นอย่างไร และเราจะโต้แย้งอย่างไร?

ถามโดย ผู้ชมทางบ้าน

ตอบ : พระองค์อัลเลาะฮฺได้ทรงกล่าวไว้ว่า

وَقَالُواْ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُواْ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١١١﴾

"และพวกเขากล่าว (อ้างกันเอง) ว่า จะไม่มีใครได้เข้าสวรรค์เลยนอกจากชนผู้เป็นยิวหรือเป็นคริสเตียนเท่านั้น นั่นคือการละเมอเพ้อพกของพวกเขา จงกล่าวเสีย (มุฮัมมัด) ว่า พวกท่านจงนำหลักฐานของพวกท่านมา (พิสูจน์) เถิดถ้าพวกท่านเป็นผู้สัตย์จริง" (2:111)

เช่นเดียวกับที่ได้มีบทกวีของชาวอาหรับซึ่งกล่าวว่า

"ยามใดข้อกล่าวหาไร้หลักฐาน ยามนั้นความโง่ก็คือหลักฐาน"

ข้อกล่าวหาต่อบรรดาเศาะฮาบะฮฺผู้ทรงเกียรติคุณจากน้ำลายสกปรกของฝ่ายชีอะฮฺนั้นเป็นเรื่องที่เลื่องลือกันอยู่แล้วในหมู่นักปราชญ์หะดีษของอิสลาม และตลอดห้วงเวลาอันยาวนานในประวัติศาสตร์บรรดานักปราชญ์อิสลามต่างก็ทำหน้าที่ตอบโต้ชำแหละความอวิชชาอันดื้อแพ่งที่ฝังตัวอยู่ในกลุ่มคนผู้ได้ชื่อว่า "ชีอะฮฺ" อย่างไรก็ตามเราสามารถตอบโต้พวกเขาอย่างรวบรัดได้ดังนี้

ข้ออ้างที่ว่าบรรดาสาวกของท่านนบี ﷺ ต่างผลิตหะดีษขึ้นมาเพื่อสนับสนุนศัตรูของลูกหลานนบีและดูแคลนวงศ์วานของท่านนบีนั้นเราไม่ทราบว่าชีอะฮฺไปเอาหลักฐานและสติปัญญาจากที่ใดถึงได้มีทัศนะวิปลาสเช่นนี้ได้ เพราะเราพบว่าในความเป็นจริงแล้วเหล่าสาวกที่ชีอะฮฺปากพล่อยตำหนิพวกเขาว่าขายศาสนา ล้วนแล้วแต่รายงานหะดีษที่เชิดชูเกียรติยศของลูกหลานนบี ﷺ แทบทั้งสิ้น หนำซ้ำยังรายงานหะดีษ "ต้นพระเอก" ที่ฝ่ายชีอะฮฺชอบอ้างกันนักหนาเพื่อสนับสนุนความเชื่อของตนเอง จุดนี้เป็นข้อสังเกตที่สำคัญเพราะบรรดาสาวกกลุ่มนี้ไม่ได้รายงานหะดีษเกี่ยวกับความประเสริฐทั่วๆไปของวงศ์วานท่านนบี ﷺ ไม่ หากแต่ได้รายงานหะดีษต้นสำคัญเกี่ยวกับสิทธิอันยิ่งใหญ่ของวงศ์วานนบีโดยตรง

สาวกท่านแรกคือ ท่านอุมัร อิบนุลค็อฏฏอบ ท่านเป็นสาวกอันทรงเกียรติที่ฝ่ายชีอะฮฺเชื่อฝังหัวเลยว่าเป็นศัตรูคู่อาฆาตกับลูกหลานของท่านนบี แต่นับว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาดมากที่เราพบว่าท่านอุมัรผู้นี้ได้

สแกนด้วย CamScanner

รายงานหะดีษ "เมาลา" อันเป็นหะดีษต้นพระเอกสำหรับฝ่ายชีอะฮฺเลยก็ว่าได้ ดังปรากฏในตำราของฝ่ายชีอะฮฺเองดังนี้

อัลมัจลิซีย์ นักปราชญ์หะดีษผู้ยิ่งใหญ่ของโลกชีอะฮฺได้รายงานเรื่องราวการพิทักษ์ซุนนะฮฺของท่านอุมัร ﷺ ไว้ว่า

عن سالم قيل (٥) لعمر نراك تصنع بعلي شيئا لا تصنعه بأحد من أصحاب النبي صلى الله عليه وآله، قال: إنه مولاي وعن أبي جعفر عليه السلام قال: جاء أعرابيان إلى عمر يختصمان، فقال عمر يا أبا الحسن اقض بينهما، فقضى على أحدهما، فقال المقضي عليه: يا أمير المؤمنين هذا يقضي بيننا؟ فوثب إليه عمر فأخذ بتلبيبه ولببه (٦) ثم قال: ويحك ما تدري من هذا؟ هذا مولاي ومولى كل مؤمن، ومن لم يكن مولاه فليس بمؤمن

"รายงานจากซาลิม : พวกเขากล่าวแก่เคาะลีฟะฮฺอุมัร ﷺ ว่า เราเห็นท่านปฏิบัติ (อย่างพิเศษ-ผู้แปล) ต่ออะลีย์ ﷺ ซึ่งไม่เหมือนกับที่ท่านปฏิบัติต่อเศาะฮาบะฮฺคนอื่นๆของท่านนบี ﷺ เลย ท่านอุมัร ﷺ ตอบว่า เพราะอะลีย์ ﷺ คือเมาลา (เพื่อน) ของฉัน ท่านอิมามบากิรกล่าวว่า ครั้งหนึ่งได้มีอาหรับสองท่านเข้าพบท่านอุมัร ﷺ เพื่อให้ท่านอุมัร ﷺ ทำการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างพวกเขา เมื่อเห็นเช่นนั้นอุมัรจึงกล่าวต่ออะลีย์ ﷺ ว่า โอ้อบูฮะซัน ทำไมท่านจึงไม่ทำการตัดสินปัญหาของพวกเขาเล่า? ดังนั้นท่านอะลีย์จึงได้ตัดสินต่อชายคนหนึ่งจากทั้งสองพลันนั้นชาวอาหรับผู้นั้นจึงถามอุมัรว่า โอ้อะมีรุลมุอฺมินีน ท่านมอบหมายให้ชายผู้นี้ตัดสินเรากระนั้นหรือ? อุมัรได้ยืนพรวดขึ้นมาและตวาดไปยัง

สแกนด้วย CamScanner

ชายผู้นั้นว่า ช่างอาจหาญเสียนี่กระไร! เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่าชายคนนี้คือใคร เขาคือเมาลาของเราและเป็นเมาลาของผู้ศรัทธาทุกคน และมาตรแม้นว่าท่านไม่เอาเขาเป็นเมาลาของท่าน แน่แท้ท่านก็ไม่ใช่ผู้ศรัทธา"[12]

มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของพระองค์อัลเลาะฮฺผู้ได้ทรงรักษาความจริงจากตำราของผู้ฉ้อฉลทั้งหลาย! หะดีษข้างต้นจากตำราของฝ่ายชีอะฮฺได้ตอกย้ำความหายนะในการสามหาวทั้งหมดของฝ่ายชีอะฮฺ เพราะนอกจากหะดีษข้างต้นจะยืนยันว่าท่านอุมัร ﷺ คือรัฐบุรุษที่สนับสนุนในซุนนะฮฺ(หะดีษ)ของท่านนบี ﷺ แล้ว ทฤษฎีของฝ่ายชีอะฮฺที่ว่า ท่านเราะซูล ﷺ ได้ประกาศแต่งตั้งท่านอะลีย์ ﷺ ที่เฆาะดีรฺคุมให้สืบทอดอำนาจทางการเมืองต่อจากท่านในฐานะองค์ประมุขคนใหม่ของรัฐอิสลามก็ได้พังทลายลงจากรายงานข้างต้นของพวกเขาเองด้วยสาเหตุสองประการ

ประการที่หนึ่ง หากว่าท่านอุมัรต้องการปิดบังและทำลายหะดีษของท่านนบีเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองดังการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายชีอะฮฺแล้ว แน่นอนที่สุดว่าหะดีษที่ถือว่าอันตรายต่อการคุกคามเสถียรภาพทางการเมืองของเคาะลีฟะฮฺอบูบักรฺและอุมัรมากที่สุดก็จะต้องเป็นหะดีษ "เมาลา" อันเป็นวจนะที่ฝ่ายชีอะฮฺอ้างว่ามันคือคำประกาศิตอย่างเป็นทางการของท่านเราะซูล ﷺ ในการฝากฝังผู้นำคนต่อไปของรัฐอิสลาม

[12] อัลลามะฮฺอัลฮุจญะฮฺ อัชชัยคุมุฮัมมัดบากิรอัลมัจลิซีย์, *บิฮารุลอันวารฺอัลญามิอะฮฺลิดุร็อรอัลอัคบารอัลอะอิมมะฮฺอัลอัสฮาร* (เบรูต: มุอัซซะซะฮฺอัลวะฟาอ์, 1403). เล่ม 40 หน้า 124-125.

นั่นคือการประกาศของท่านนบี ﷺ ว่าอะลีย์คือเมาลาของศรัทธาชน แนวโน้มที่ท่านอุมัรจะมุ่งทำลายและกวาดล้างให้มากที่สุดจึงมิใช่หะดีษอื่นใดนอกจากหะดีษเมาลา แต่การณ์กลับสวนทางกับข้อวิเคราะห์ของฝ่ายชีอะฮฺเพราะรายงานที่ปรากฏข้างต้นในตำราฝ่ายชีอะฮฺกลับยืนยันว่าท่านอุมัรได้อ้างอิงและรายงานหะดีษ "เมาลา" ด้วยตนเองถึงสองครั้งเพื่อยืนยันความเป็น "เมาลา" ของท่านอะลีย์

ประการที่สอง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในหน้าประวัติศาสตร์อันยาวนาน ฝ่ายซุนนีย์และชีอะฮฺได้ถกเถียงกันอย่างเผ็ดร้อนมาตลอดว่าความหมายของคำว่า "เมาลา" นั้นหมายถึงอะไร ในเรื่องนี้ฝ่าย**ซุนนีย์**แปลว่าหมายถึง**ที่รักหรือปิยมิตร**ขณะที่ฝ่าย**ชีอะฮฺ**ได้ตีความว่าหมายถึง **"ผู้นำ"** หลังจากท่านนบี ﷺ จากไป เมื่อพิจารณาจากหะดีษข้างต้นนี้เราจะพบว่าการตีความของฝ่ายชีอะฮฺไม่กินกับสติปัญญาและหลักของเหตุผลด้วยประการทั้งปวงเพราะรายงานทั้งสองกระแสข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ท่านอุมัร رضي الله عنه ได้ปกครองโลกมุสลิมในฐานะเคาะลีฟะฮฺคนที่ 2 แล้ว ฝ่ายชีอะฮฺมักอวดอ้างว่าท่านอุมัร رضي الله عنه ขึ้นเป็นผู้นำผ่านการแย่งชิงอำนาจไปจากท่านอะลีย์มาอีกที แต่นับเป็นเรื่องน่าแปลกมากว่าในระหว่างที่ท่านอุมัร رضي الله عنه ดำรงตำแหน่งผู้นำนี้ท่านอุมัรกลับระบุเป็นสาธารณะเลยว่าอะลีย์ رضي الله عنه คือเมาลา? หากว่าเมาลาหมายถึงตำแหน่งผู้นำดังที่อ้างและตัวของท่านอุมัรคือผู้ปล้นสะดมอภิสิทธิ์ทางการเมืองมาจากท่านอะลีย์เสียจริงแล้วถามว่ามันจะกินกับสติปัญญาตรงไหนที่ท่าน

สแกนด้วย CamScanner

อุมัร ﷺ จะเที่ยวไปป่าวประกาศว่าท่านอะลีย์ ﷺ คือผู้นำของมวลผู้ศรัทธาเพื่อให้คนทั้งหลายตั้งคำถามว่าแล้วท่านอุมัรเป็นใครถึงได้ครองตำแหน่งนี้แทนท่านอะลีย์?! ขอให้เราคำนึงถึงเรื่องราวที่ชายอาหรับได้ขอให้ท่านอุมัรในฐานะองค์ประมุขของอิสลามตัดสินปัญหาพิพาทระหว่างพวกเขาแต่ท่านอุมัรกลับตอบว่าให้ถามเมาลาคนนี้แทนเสีย หากในเวลานั้นท่านอุมัรและอะลีย์เข้าใจเหมือนพวกชีอะฮฺสมองใสว่าเมาลาหมายถึงผู้นำแล้วไซร้ เราจินตนาการไม่ออกและไร้คำอธิบายใดๆเลยว่าทำไมทั้งสองถึงได้มีท่าทีนิ่งเฉยเช่นนี้? ท่านอุมัร ﷺ จะบอกผู้คนให้ทราบว่าอะลีย์คือผู้นำที่แท้จริงซึ่งท่านแย่งอำนาจมาได้อย่างไร? กษัตริย์จะพูดกับประชาชนว่าคนอื่นคือกษัตริย์ของประชาชนอีกทีได้กระนั้นหรือ?! ท่านอะลีย์ ﷺ ซึ่งได้รับฟังคำพูดของท่านอุมัร ﷺ ในขณะนั้นจะไม่ทักท้วงอุมัร ﷺ ดอกหรือว่าตัวฉันคือ เคาะลีฟะฮฺเสียจริงแล้วท่านล่ะเป็นใคร?! ไม่มีทางอื่นให้เข้าใจปรากฏการณ์เหล่านี้นอกจากข้อสรุปที่ว่าเมาลาหมายถึงปิยมิตร, ที่รัก ดังคำอธิบายอันเป็นสัจธรรมของฝ่ายซุนนะฮฺ เราจึงไม่เข้าใจว่าเหตุอันใดฝ่ายชีอะฮฺจึงอ้างว่าท่านอุมัรคือผู้ปกปิดหะดีษเกี่ยวกับคุณความดีของท่านอะลีย์ไปได้ หากหะดีษเมาลายังถูกท่านอุมัรรายงานมาแล้วจะมีหะดีษอันใดที่น่ากลัวกว่าหะดีษเมาลาถึงขนาดที่จะทำให้ท่านอุมัรต้องปกปิดอีกเล่า?!

สาวกท่านที่สองที่รายงานเกี่ยวกับความประเสริฐของท่านอะลีย์และวงศ์วานของท่านก็คือท่านหญิงอาอิชะฮฺ ﵂ นางได้รายงานหะดีษ "อัลกิซาอ์" อันเป็นหะดีษต้นพระเอกของฝ่ายชีอะฮฺมาความว่า

قَالَتْ عَائِشَةُ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَحَّلٌ، مِنْ شَعْرٍ أَسْوَدَ، فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَأَدْخَلَهُ، ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَدَخَلَ مَعَهُ، ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهَا، ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَدْخَلَهُ، ثُمَّ قَالَ: ' إِنَّمَا يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

"ท่านหญิงอาอิชะฮฺ ﵂ (ขอพระองค์อัลเลาะฮฺพอพระทัยต่อนางด้วย) ได้รายงานว่า ท่านนบี ได้ออกมาในตอนสายของวันหนึ่งที่ท่านมีผ้าห่มสีดำปักลายรูปการเดินทางของอูฐ เมื่อฮะซันบุตรของอะลีย์มาถึงท่านก็ให้เข้าไปอยู่ในผ้าห่ม หลังจากฮุซัยนฺมาถึงก็เข้าไปอยู่ด้วย จากนั้นฟาติมะฮฺได้มาถึงท่านก็ได้ให้เข้าไปอยู่ด้วย เมื่ออะลีย์มาถึงท่านก็ให้เข้าไปอยู่ในผ้าห่มกับท่านด้วย แล้วท่านนบีก็กล่าวว่า อันที่จริงพระองค์อัลเลาะฮฺประสงค์ที่จะขจัดความไม่ดีงามออกจากพวกเจ้า โอ้ครอบครัวของนบี ทั้งนี้เพื่อจะขัดเกลาพวกเจ้าให้บริสุทธิ์"[13]

นับเป็นเรื่องแปลกที่ฝ่ายชีอะฮฺหยิบยืมหะดีษกิซาอ์บทนี้จากรายงานของสตรีที่พวกเขาตราหน้าว่าเป็นจอมโกหก เราไม่ทราบเลยว่าพวกเขารับรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮฺพร้อมกู่ก้องว่านี่คือความจริงไป

[13] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ: 2424.

สแกนด้วย CamScanner

ได้อย่างไร!? เราไม่ทราบเลยว่าฝ่ายชีอะฮฺได้สร้างหลักศรัทธาที่สำคัญเกี่ยวกับสภาวะไร้บาปของบรรดาอิมามขึ้นจากหะดีษที่ถูกสตรีจอมโกหกรายงานมาได้อย่างไร! หากชีอะฮฺอ้างว่าพวกเขาเชื่อหะดีษบทนี้เพราะมันคือความจริงแม้จะรายงานมาจากคนโกหกก็ตาม เราก็ขอถามว่าพวกชีอะฮฺว่าพวกเขา รู้ได้อย่างไรว่าเรื่องเล่าที่ท่านหญิงเล่ามานั้นคือความจริง?! ในเมื่อโองการอัลกุรอานอายะฮฺตัฏฮีร 33:33 เพียงอ่านตัวบทของอัลกุรอานอย่างเดียวนั้นไม่สามารถเข้าใจใดๆได้เลยว่ามันประทานลงมาแก่ลูกหลานของท่านนบี มิหนำซ้ำหากอ่านความหมายของอัลกุรอานโองการนี้อย่างเดียวจะเข้าใจว่ามันเกี่ยวข้องกับภรรยานบีเท่านั้น แต่ที่เหล่าชีอะฮฺทั้งหลายสร้างความเข้าใจว่าโองการนี้ถูกประทานลงมาแก่ลูกหลานของท่านนบีก็เพราะไปอาศัยเรื่องเล่าเหตุการณ์ที่คนโกหกในสายตาพวกเขาอย่างท่านหญิงอาอิชะฮฺรายงานมาเท่านั้นถึงได้เกิดความเข้าใจขึ้น เช่นนี้แล้วพวกเขาเชื่อการรายงานของคนแบบนี้ได้อย่างไร? ท่านหญิงอาอิชะฮฺจะรายงานหะดีษที่สำคัญมากเช่นนี้มาเพื่ออะไรหากตัวของท่านหญิงเป็นหนึ่งในศัตรูตัวฉกาจของลูกหลานนบี? มันจะคุ้มกันหรือที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺจะรายงานหะดีษนี้มาแล้วก็ต้องมากุหะดีษนับแสนเพื่อทำลายเกียรติยศของท่านอะลีย์จากหะดีษกิซาอ์บทนี้เพียงบทเดียว มันไม่ใช่ความวิบัติของปัญญาดอกหรือที่ชีอะฮฺจะคิดเช่นนั้น

ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ ﷺ หนึ่งในสาวกคนสำคัญของท่านนบีที่ชีอะฮฺกล่าวหาว่าเป็นจอมกุหะดีษให้แก่ศาสนานี้ แต่ทว่ามันช่างขัดแย้งเสีย

สแกนด้วย CamScanner

นี่กระไรที่เราพบว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺผู้นี้ได้รายงานหะดีษเกี่ยวกับความประเสริฐของลูกหลานนบี ดังนี้

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ: لَأُعْطِيَنَّ هَذِهِ الرَّايَةَ رَجُلًا يُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ، يَفْتَحُ اللهُ عَلَى يَدَيْهِ

"รายงานจากท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺกล่าวว่า ท่านเราะซูล ทำการปราศรัยในวันแห่งยุทธหัตถีที่ป้อมปราการค็อยบัรว่า ฉันจะมอบธงผืนนี้แก่ชายผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นที่รักของอัลเลาะฮฺและเราะซูลแห่งพระองค์ และพระองค์อัลเลาะฮฺจะมอบชัยชนะในการสงครามนี้ไว้ในมือของเขา(**ชายผู้นี้คืออะลีย์**)"[14]

ท่านซะอฺดฺบินอะบีวักกอส ﷺ หนึ่งในสาวกอีกท่านที่ชีอะฮฺเกลียดชังรายงานหะดีษไว้ว่า

عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ: أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي

"ท่านเราะซูลแห่งอัลเลาะฮฺได้กล่าวแก่อะลีย์ว่า ฉันกับเจ้ามีสถานะดั่งมูซากับฮารูน นอกจากว่าไม่มีนบีหลังจากฉันเท่านั้น"[15]

ท่านอะนัส บินมาลิก ﷺ หนึ่งในสาวกที่ถูกปลายลิ้นของพวกชีอะฮฺตั้งข้อหาว่าจอมมุสาได้รายงานมาว่า

---

[14] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ : 2405.

[15] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*. หมายเลขหะดีษ : 2404.

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمُرُّ بِبَابِ فَاطِمَةَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ إِذَا خَرَجَ إِلَى صَلَاةِ الفَجْرِ يَقُولُ: «الصَّلَاةَ يَا أَهْلَ البَيْتِ» {إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ البَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا}

"ท่านอะนัสบินมาลิก เล่าว่า แท้จริงแล้วท่านเราะซูลแห่งอัลเลาะฮฺจะเดินมายังประตูบ้านของท่านหญิงฟาติมะฮฺเป็นประจำนานถึง 6 เดือน ก่อนที่ท่านจะออกไปละหมาดศุบฮฺ (รุ่งอรุณ) แล้วท่านจะกล่าวหน้าประตูว่า ตื่นมาละหมาดกันเถิดโอ้วงศ์วานของฉัน เพราะ(พระองค์อัลเลาะฮฺทรงกล่าวว่า) แท้จริงพระองค์เพียงประสงค์ที่จะขจัดความโสมมออกจากพวกเจ้า สมาชิกครอบครัวแห่งศาสนทูตเอ๋ย และจะทรงชำระล้างพวกเจ้าให้บริสุทธิ์ (33:33)"[16]

แม้ท่านอิมามอัลบานีย์จะกล่าวว่าหะดีษบทนี้อ่อน เพราะผู้รายงานหะดีษบทนี้จากท่านอะนัสบินมาลิกมีชื่อว่า อะลีย์บินซัยดฺ ทั้งยังเป็นบุคคลที่เฎาะอีฟ (สถานภาพอ่อน) อย่างไรก็ตามที่ข้าฯนำเสนอหะดีษนี้เพราะฝ่ายชีอะฮฺเองต่างหากที่นิยมนำเอาหะดีษบทนี้มาอ้างถึงคุณความดีของลูกหลานนบีไว้ในตำราของเขาทั้งที่หะดีษนี้รายงานโดยท่านอะนัสบินมาลิกหนึ่งในบุคคลที่พวกเขาตราหน้าว่าเป็นจอมมุสา![17]

---

[16] มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *เฎาะอีฟสุนันอัตติรมิสีย์* (เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1411). หมายเลขหะดีษ : 3206.

[17] อับดุลญะวาด สว่างวรรณ, *อาซูรอจากอัลกุรอานและฮะดีษ* (กรุงเทพฯ: สมาคมนักเรียนไทย-อิหร่าน, 2551). หน้า 37.

สแกนด้วย CamScanner

ท่านอบูสะอี๊ด อัลคุดรีย์ ﷺ สาวกที่ชีอะฮฺใส่ร้ายว่ากุหะดีษอีกท่านหนึ่งรายงานมาว่า

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : تَمْرُقُ مَارِقَةٌ عِنْدَ فُرْقَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَقْتُلُهَا أَوْلَى الطَّائِفَتَيْنِ بِالْحَقِّ

"ท่านอบูสะอี๊ดรายงานมาว่า ท่านนบีได้กล่าวว่า จะมีกลุ่มหนึ่งเกิดขึ้นและแยกตัวเอง(ออกจากประชาชาตินี้)ในขณะที่ความบาดหมางระหว่างมุสลิมสองกลุ่มปรากฏขึ้น หนึ่งในสองกลุ่มนี้**อันเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับสัจธรรมยิ่งกว่า**จะเป็นผู้ที่สังหารกลุ่มดังกล่าว"[18]

หะดีษดังกล่าวนี้พูดถึงการปรากฏตัวขึ้นของกลุ่มเคาะวาริจฺ อันเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มุสลิมสองกลุ่มคือฝ่ายท่านอะลีย์และฝ่ายมุอาวียะฮฺกำลังสู้รบกัน ในประวัติศาสตร์ระบุว่ากองทัพของท่านอะลีย์เป็นผู้สังหารกลุ่มเคาะวาริจฺนี้ อันเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่าความขัดแย้งระหว่างท่านอะลีย์กับท่านมุอาวียะฮฺนั้น **ฝ่ายของท่านอะลีย์ยืนอยู่บนความถูกต้องมากกว่าฝ่ายมุอาวียะฮฺ**เพราะตัวบทหะดีษระบุว่ากลุ่มที่อยู่บนสัจธรรมมากกว่าจะเป็นผู้เข่นฆ่าพวกเคาะวาริจฺ หะดีษนี้ไม่มีประโยชน์อันใดต่อมุอาวียะฮฺเลย! แต่กลับถูกรายงานมาจากปากของบรรดาสาวกที่ชีอะฮฺอ้างว่าถูกมุอาวียะฮฺว่าจ้างให้โกหกหะดีษเพื่อสนับสนุนมุอาวียะฮฺ! มันเป็นไปได้อย่างไร? ที่ตลกไปกว่านั้นคือการที่ท่านชัยคุลอิสลาม

[18] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ : 1064.

อิบนุตัยมียะฮฺ นักหะดีษและอิมามคนสำคัญของฝ่ายซุนนีย์ ทั้งยังเป็นปราชญ์ที่ชีอะฮฺยัดข้อหาว่าเป็นศัตรูกับลูกหลานของท่านนบีได้กล่าวว่า

فَبِهَذَا الْحَدِيثِ الصَّحِيحِ ثَبَتَ أَنَّ عَلِيًّا وَأَصْحَابَهُ كَانُوا أَقْرَبَ إِلَى الْحَقِّ مِنْ مُعَاوِيَةَ وَأَصْحَابِهِ

"จากหะดีษที่ถูกต้องบทนี้มันเป็นหลักฐานยืนยันว่าท่านอะลีย์และฝ่ายของท่านยืนอยู่บนสัจธรรมมากกว่าฝ่ายของมุอาวียะฮฺและพลพรรคของเขา!"[19]

ท่านมุอาวียะฮฺ ﷺ สาวกและผู้ปกครองที่ชีอะฮฺอ้างว่าได้ผลิตหะดีษปลอมเพื่อลดความสำคัญของท่านอะลีย์ได้รายงานมาว่า

وَإِنِّي لَأَعْلَم أَنَّهُ أَفْضَل مِنِّي وَأَحَقّ بِالْأَمْرِ

"และข้าฯนั้นรู้ดีว่าแท้จริงเขา(อะลีย์)มีความประเสริฐกว่าข้าฯ **และมีสิทธิ์ที่สุดต่อกิจการนี้** (คือตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺ)"[20]

---

[19] อะฮฺมัด บินอับดุลฮะลีม อิบนุตัยมียะฮฺ, *อัลฟะตาวาย์อัลกุบรอ*. มุฮัมมัดอับดุลกอดิร อะฏออ์, ผู้ตรวจทาน (เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, 1408). เล่ม 5 หน้า 537.

[20] ท่านอิบนุฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์ กล่าวว่า

وَقَدْ ذَكَرَ يَحْيَى بْن سُلَيْمَان الْجُعْفِيُّ أَحَد شُيُوخ الْبُخَارِيّ فِي " كِتَاب صِفِّينَ " فِي تَأْلِيفه بِسَنَدٍ جَيِّد

"ท่านยะฮฺยา บินสุลัยมาน อัลญุอฺฟี หนึ่งใน**อาจารย์ของท่านอิมามอัลบุคอรีย์** กล่าวไว้ในหนังสือ กิตาบ ซิฟฟีน เป็นตำราของเขาเอง ด้วยสายรายงานที่ดีว่า

عَنْ أَبِي مُسْلِم الْخَوْلَانِيّ أَنَّهُ قَالَ لِمُعَاوِيَةَ : أَنْتَ تُنَازِع عَلِيًّا فِي الْخِلَافَة أَوْ أَنْتَ مِثْله ؟ قَالَ : لَا ،

ขอสาบานต่ออัลเลาะฮฺ ถ้าหากมุอาวียะฮฺผู้ยกย่องเกียรติยศของท่านอะลีย์ถึงเพียงนี้ยังถูกมองว่าเป็นจอมกุหะดีษเพื่อทำลายท่านอะลีย์แล้วจะมีใครอีกเล่าในประชาชาตินี้ที่จะเชื่อถือได้อีกในสายตาของพวกชีอะฮฺ! จะเป็นไปได้อย่างไรที่อบูฮุร็อยเราะฮฺและสาวกท่านอื่นๆซึ่งเป็นกลุ่มที่ชีอะฮฺยัดเยียดข้อหาว่าเป็นศัตรูของลูกหลานนบีจะรายงานหะดีษเกี่ยวกับความประเสริฐของลูกหลานนบีเช่นที่ได้เสนอไป!

แน่นอนพวกชีอะฮฺที่อับจนทางสติปัญญาจะต้องแก้เกี้ยวว่าคนโกหกก็ใช่ว่าจะต้องโกหกทุกคำพูดไป อาจจะมีการพูดความจริงบ้างเป็นธรรมดา เราขอแย้งว่าใช่ นี่คือคำพูดที่เป็นไปได้ แต่มันเป็นคนละกรณีกับการแก้เกี้ยวของฝ่ายชีอะฮฺ เพราะหากชีอะฮฺอ้างว่าเหล่าสาวกกลุ่มนี้พูดจริงบ้างเท็จบ้างปะปนกันไป เราก็ถามว่าท่านรู้ได้อย่างไรว่าคำพูดไหนของพวกเขาเป็นเท็จ คำพูดใดคือความจริง? ท่านมีมาตรฐานในการจำแนกหรือไม่? การที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺ**รายงาน**ว่าท่านนบีรับรองว่าอบูบักรฺเป็น

รายงานจากอบีมุสลิม อัลเคาลานี แท้จริงเขาได้กล่าวกับมุอาวียะฮฺว่า ท่านจะต่อต้านขัดแย้งกับท่านอะลีย์ในเรื่องตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺหรือว่าตัวท่านเสมอเหมือนกับเขา ? มุอาวียะฮฺตอบว่า ไม่

قَالَ : لَا ، وَإِنِّي لَأَعْلَم أَنَّهُ أَفْضَل مِنِّي وَأَحَقّ بِالْأَمْرِ ،

มุอาวียะฮฺตอบว่า ไม่ และข้านั้นรู้ดีว่า แท้จริงเขา(อะลีย์)มีความประเสริฐกว่าข้า และมีสิทธิ์ที่สุดต่อกิจการนี้(คือตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺ)" ดู อะฮฺมัด บินฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์, *ฟัตฮุลบารีย์ชัรฮุเศาะฮีฮฺอัลบุคอรีย์* (เบรูต: ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, 1379). เล่ม 13 หน้า 86.

สแกนด้วย CamScanner

ชาวสวรรค์ เช่นเดียวกับที่ได้**รายงาน**ว่าท่านนบีรับรองท่านหญิงฟาติมะฮฺว่าเป็นชาวสวรรค์ **ชีอะฮฺไปเอาเกณฑ์อะไรมาจำแนก**ว่ารายงานแรกเป็นเรื่องโกหกแต่รายงานหลังเกี่ยวกับท่านหญิงฟาติมะฮฺเป็นเรื่องจริง ทั้งที่รายงานทั้งสองมาจากแหล่งเดียวกันคือจากตัวของท่านหญิงอาอิชะฮฺ หากชีอะฮฺอ้างต่อว่าเพราะรายงานหลังเป็นความจริง เราก็ขอถามว่าท่านรู้ได้อย่างไรว่ามันมาจากปากของนบีจริง เพราะการที่ชีอะฮฺจะบอกว่าหะดีษนี้มาจากปากของนบีจริงมิใช่มาจากปากของท่านหญิงอาอิชะฮฺ ตามหลักแล้วชีอะฮฺ**จะไม่สามารถตัดสินว่าถูกต้องเพราะสอดคล้องกับความเชื่อของตนเอง**! แต่จะต้องมีหะดีษที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ก่อนแล้ว จากนั้นจึงเพียงแค่เอาหะดีษของอาอิชะฮฺบทนี้ไปเทียบ เช่น สมมติท่านหญิงอาอิชะฮฺบอกว่านบีท่านแรกชื่อว่าอะดัม แน่นอนว่าเราสามารถตัดสินได้ว่าสิ่งที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺพูดมาเป็นความจริงเพราะเรามีความจริงที่เล่าเรื่องนี้อยู่ก่อนแล้วคืออัลกุรอาน ฉะนั้นหากชีอะฮฺจะคิดว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺพูดความจริงเกี่ยวกับท่านหญิงฟาติมะฮฺเราก็ขอให้พวกเขาเอาหะดีษที่เป็นความจริงของเรื่องนี้จากรายงานต้นอื่นมายืนยันสิ! แน่นอนชีอะฮฺก็จะหนีไม่พ้นด้วยการไปหยิบเอาหะดีษจากตำราของตนเองมาเพื่อจะบอกว่านี่ไงความจริงเดิมที่มีอยู่แล้วซึ่งท่านหญิงอาอิชะฮฺได้รายงานสอดคล้องมาทีหลัง เช่นนั้นเราก็จะถามต่อว่าหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺที่เล่ามาเช่นนั้นเช่นนี้ พวกท่านเชื่อได้อย่างไรว่าถูกต้องจากบรรดาอิมามของพวกท่านจริง **ในเมื่อมันก็มาจากการบอกเล่าของบรรดาสาวกอิมามอีกที**

สแกนด้วย CamScanner

นี่! ชีอะฮฺที่หมดทางออกก็จะอ้างวกวนว่าเรื่องนี้จริงเพราะสอดคล้องกับอัลกุรอาน เช่นนั้นเราจะขอถามว่าไหนเล่าอัลกุรอานที่บอกว่าท่านหญิงฟาติมะฮฺคือสตรีแห่งสวงสวรรค์!

นี่คือมาตรฐานอันต่ำช้าของฝ่ายชีอะฮฺที่เมื่อพวกเขาจะให้ความเชื่อถือต่อคนที่ตนเองตำหนิว่าโกหกไปหยกๆ พวกเขาก็จะทำไปอย่างไม่ละอาย แต่เมื่อพวกเขาจะปฏิเสธพวกเขาก็จะพูดแบบไร้ยางอายว่านี่คือคนโกหกที่เรารับหะดีษไม่ได้ ซึ่งแตกต่างไปจากมาตรฐานของฝ่ายมุสลิมซุนนะฮฺที่พวกเขามีกฎว่าหากใครถูกตัดสินว่าโกหกแล้ว เขาจะไม่สามารถรายงานหะดีษใดๆมาได้อีกตลอดไป!

ฉะนั้นการที่ชีอะฮฺจะอ้างว่าสาวกของท่านนบีเหล่านี้อาจจะมีบ้างที่รายงานความจริงแต่ก็ไม่ได้เป็นหลักฐานพิสูจน์ว่าพวกเขาเป็นคนซื่อสัตย์ ข้ออ้างเช่นนี้เป็นการแก้ตัวที่เหลวไหล เพราะการรายงานหะดีษอันเป็นความจริงโดยเหล่าสาวกกลุ่มนี้กลับ**เป็นความจริงอันหนักหนาซึ่งสวนทางกับเจตนารมณ์ของพวกเขาที่ชีอะฮฺอ้างว่าต้องการทำลายลูกหลานนบีโดยตรง** มันแตกต่างจากกรณีของการรายงานความจริงแบบทั่วๆไปที่ไม่มีผลต่อการสนับสนุนลูกหลานนบีมากนัก ยกตัวอย่างเช่นศัตรูของอิสลามมีเป้าหมายโดยตรงที่จะพิสูจน์ว่าท่านนบีมุฮัมมัดไม่ใช่นบีที่แท้จริง ฉะนั้นการที่เขาอาจจะพูดถึงคุณความดีจริงๆของท่านนบีบ้างเขาก็สามารถพูดได้โดยไม่เกี่ยวข้องหรือทำลายเป้าหมายหลักที่เขาต้องการสร้างความสงสัยต่อตำแหน่งของท่านนบี เช่น อาจจะพูดว่าท่านนบีเป็นคน

สแกนด้วย CamScanner

หน้าตาดี มีรัศมี เป็นคนใจบุญ สมถะ ยุติธรรม ซึ่งการพูดเช่นนี้ไม่ได้สนับสนุนว่ามุฮัมมัดจะต้องเป็นนบีตัวจริงของพระเจ้า เพราะคนทั่วไปก็เป็นเช่นนี้ได้ ด้วยเหตุนี้จึง**ไม่มีศัตรูอิสลามคนใดที่ออกมาประกาศว่าอัลกุรอานที่ท่านนบีเทศนาทั้งหมดมาจากพระเจ้าจริงๆ** หรือมุฮัมมัดได้รับวะฮียุ (วิวรณ์) จริงๆ แล้วก็มานั่งอ้างว่านั่นเป็นเพียงการพูดความจริงมาบ้างของคนที่ต้องการพิสูจน์ว่ามุฮัมมัดคือนบีปลอม! ทั้งที่การพูดเช่นนั้นขัดกับเป้าหมายการทำลายนบีโดยตรง! แล้วจะเป็นไปได้อย่างไรที่ชีอะฮฺผู้โฉดเขลาจะอ้างว่าเหล่าสาวกนบีอาจจะพูดถึงความจริงเกี่ยวกับลูกหลานนบีมาบ้าง ทั้งที่ความจริงที่ว่านั้นคือการที่อุมัรบอกว่าอะลีย์คือเมาลา ท่านหญิงอาอิชะฮฺเล่าเรื่องหะดีษกิซาอ์จนชีอะฮฺหยิบเอาไปอธิบายเรื่องภาวะไร้บาปของบรรดาอิมาม และอื่นๆตามที่กล่าวไป อันเป็นความจริงชนิดที่ทำลายเป้าหมายที่ต้องการทำลายเกียรติยศของลูกหลานนบี!

นี่เป็นสมมติฐานชั่วของฝ่ายชีอะฮฺที่มีแต่คนโง่เขลาเท่านั้นที่ให้การเชื่อถือ จะให้คนมีปัญญาเข้าใจว่ามุอาวียะฮฺแสร้งรายงานความจริงมาบ้างว่าอะลีย์เหมาะสมต่อตำแหน่งผู้นำมากกว่าตน แล้วก็ไปกุหะดีษอื่นๆผ่านการว่าจ้างเหล่าสาวกให้บอกว่าอะลีย์ไม่ใช่ผู้นำกระนั้นหรือ?! นี่เป็นมุมมองที่เสียสติชัดๆ!

เช่นเดียวกับที่ฝ่ายชีอะฮฺได้อ้างเท็จว่าตำราหะดีษของฝ่ายซุนนีย์ถูกผลักดันให้เกิดการรวบรวมขึ้นภายใต้ผู้ปกครองที่เกลียดชังลูกหลานนบี

สแกนด้วย CamScanner

เช่นนั้นแล้วเราขอถามว่าอิมามบุคอรีย์ นักบันทึกหะดีษคนสำคัญของฝ่ายซุนนีย์จะบันทึกหะดีษบทนี้ไปเพื่อด่าทอชนชั้นปกครองไปเพื่ออะไร

كُنَّا نَحْمِلُ لَبِنَةً لَبِنَةً وَعَمَّارٌ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ، فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْفُضُ التُّرَابَ عَنْهُ، وَيَقُولُ: وَيْحَ عَمَّارٍ، تَقْتُلُهُ الفِئَةُ البَاغِيَةُ، يَدْعُوهُمْ إِلَى الجَنَّةِ، وَيَدْعُونَهُ إِلَى النَّارِ

ท่าน อิบนุอับบาส ﷺ เล่า ว่า : พวกเราแบกหินกันทีละก้อน ส่วนอัมมาร ﷺ แบกทีละสองก้อน ท่านนบีเห็นเขาเข้าจึงปัดดินออกจากเขาและกล่าวว่า โอ้อัมมารผู้น่าสงสาร **กลุ่มชนผู้อธรรมจะสังหารเขา** เพราะอัมมารนั้นเชิญชวนพวกนั้นไปสู่สวรรค์ **ส่วนพวกนั้นเชิญชวนไปสู่นรก**[21]

อัมมาร บินยาซิร เป็นสาวกของท่านนบีที่ถูกทหารของฝ่ายมุอาวียะฮฺสังหารลงในขณะทำสงครามเคียงข้างท่านอะลีย์ หะดีษนี้ไม่ใช่อื่นใดเลยนอกจากการตัดสินว่าฝ่ายมุอาวียะฮฺและคนของท่านอยู่ในฟากของผู้ที่ละเมิดต่อผู้นำและกำลังเรียกร้องผู้คนไปสู่ความผิดพลาด! เราขอถามชีอะฮฺว่าท่านอิมามบุคอรีย์จะบันทึกหะดีษนี้เพื่อสนับสนุนมุอาวียะฮฺและชนชั้นปกครองไปเพื่ออะไร!

คงไม่มีความจำเป็นสำหรับเราที่จะต้องแสดงหลักฐานหักล้างข้ออ้างของพวกเขาในเรื่องนี้ไปทุกกรณี เพราะหลักฐานที่ยกไปก็เพียงพอแล้วที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงความเท็จจากคำแอบอ้างของฝ่ายชีอะฮฺ ด้วยข้อสังเกตต่อไปนี้

---

[21] *เศาะฮีฮฺบุคอรีย์* หมายเลขหะดีษ : 447

เรื่องเล่าในอดีต

ในตำราหะดีษหลักของฝ่ายซุนนีย์ทั้งหกเล่ม เช่น เศาะฮีฮุบุคอรีย์ และมุสลิม รวมถึงหนังสือ สุนันต่างๆ อาทิ สุนันติรมิสีย์, อบูดาวุด ต่าง ล้วนแล้วแต่มีการจัดหมวดหมู่ของหะดีษว่าด้วยความประเสริฐของท่าน อะลีย์ ท่านฮะซัน ท่านฮุซัยนฺ และบรรดาลูกหลานนบีไว้โดยตรง แต่กลับ ไม่ปรากฏพบว่าด้วย**การจัดหมวดหมู่ความประเสริฐของมุอาวียะฮฺ หรือบนีอุมัยยะฮฺ**ใดๆเลยทั้งสิ้น นักหะดีษบางท่าน เช่น ท่านนะซาอีย์ ก็ เขียนหนังสือ ว่าด้วยหะดีษเกี่ยวกับความประเสริฐของท่านอะลีย์โดยตรง เป็นเล่มเฉพาะไปเลย ชื่อว่า เคาะศออิซฺอะลีย์ ฉะนั้นจะเป็นไปได้อย่างไรที่ คนกลุ่มนี้ได้อ้างว่าระบบหะดีษเช่นนี้เกิดขึ้นจากการผลักดันของผู้ปกครอง แห่งราชวงศ์อุมัยยะฮฺที่เกลียดลูกหลานนบี!

ทั้งยังเป็นกฎของอะฮฺลุซซุนนะฮฺฯเลยว่าหะดีษจากรายงานของชน ชั้นปกครองไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสั่งของ ท่านอิมามอะฮฺมัดอิบนุฮันบัล อิมามแห่งชาวซุนนะฮฺทั้งปวงที่ได้สั่งให้หลีก ห่างจากหะดีษที่พวกบนีอุมัยยะฮฺรายงานมาซึ่งความจริงเรื่องนี้ชีอะฮฺเองก็ ทราบดีเนื่องจากมีหะดีษระบุว่าพวกบนีอุมัยยะฮฺจะเป็นกลุ่มแรกจาก ประชาชาตินี้ที่เปลี่ยนแปลงซุนนะฮฺและพวกชีอะฮฺก็นิยมหยิบยกรายงาน เหล่านี้มาใช้อยู่บ่อยครั้ง[22] ฉะนั้นจึงเป็นไปไม่ได้ที่จะอ้างว่าชนชั้นปกครอง สนับสนุนนักหะดีษของชาวซุนนีย์!

---

[22] อับดุลญะวาด สว่างวรรณ, *อาชูรอจากอัลกุรอานและฮะดีษ*. หน้า 43-45.

สแกนด้วย CamScanner

ท่านเราะซูลกล่าวว่า

أَوَّلُ مَنْ يُغَيِّرُ سُنَّتِي رَجُلٌ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ

"บุคคลแรกที่จะทำการเปลี่ยนแปลงซุนนะฮฺของฉันก็คือบุรุษจากวงศ์วานของอุมัยยะฮฺ"[23]

ท่านมุฮันนา ได้เล่าให้เราฟังว่า

وَسَأَلْتُ أَحْمَدَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، فَقَالَ : هُوَ الَّذِي فَعَلَ بِالْمَدِينَةِ مَا فَعَلَ ، قَتَلَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَنَهَبَهَا . قُلْتُ : فَيُذْكَرُ عَنْهُ الْحَدِيثُ ؟ قَالَ : لا يُذْكَرُ عَنْهُ حَدِيثٌ . وَسَأَلْتُهُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ . فَقَالَ : هَذَا أَفْضَلُ مِنْ ذَاكَ . يَعْنِي يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ . قُلْتُ : تَذْكُرُ عَنْهُ الْحَدِيثَ ؟ قَالَ : نَعَمْ . وَسَأَلْتُهُ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ . قَالَ : لا يَنْبَغِي أَنْ نُحَدِّثَ عَنْهُ لأَنَّهُ صَاحِبَ الْجُيُوشِ ، وَصَاحِبَ الدِّمَاءِ ، هُوَ الَّذِي شَهِدَ قَتْلَ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ.

"ฉันได้ถามท่านอิมามอะฮฺมัดเกี่ยวกับตัวของ**ยะซีดบินมุอาวิยะฮฺ** ท่านอิมามกล่าวว่า เขาคือผู้ที่กระทำบางสิ่งต่อนครมะดีนะฮฺ อันเป็นสิ่งที่เขาได้กระทำไปแล้ว นั่นคือเขาได้ฆ่าประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาสาวกของท่านเราะซูลแห่งอัลเลาะฮฺและยังได้ปล้นสะดมนครมะดีนะฮฺ ฉันจึงถามท่านอิมามว่า เราจะรายงานหะดีษจากเขาได้ไหม อิมามตอบว่า

---

[23] ท่านอิมามอัลบานีย์กล่าวว่า หะดีษนี้อยู่ในระดับดี (หะซัน) ดู มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *เศาะฮีฮุลญามิอุอัศเศาะฆีรวะซิยาดะตุฮุ* (เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1408). หมายเลขหะดีษที่ : 2582.

จงอย่ารายงานหะดีษจากเขา ฉันได้ถามท่าน อิมามอะฮฺมัดต่อไปว่า แล้วคนอย่างยะซีดบินอับดุลมะลิกบินมัรวานล่ะ? ท่านตอบว่า คนผู้นี้ประเสริฐกว่าคนอย่างยะซีด ฉันจึงกล่าวว่า ท่านรายงานหะดีษจากเขาหรือไม่? ท่านอิมามตอบว่า ใช่ ฉันถามท่านต่อไปว่าแล้วคนอย่างอิมรอนบินขะฏฏอบินอะบีวักกอสล่ะ? ท่านอิมามอะฮฺมัดตอบว่า ไม่บังควรเลยที่ใครจะรายงานหะดีษจากเขาเพราะว่าเขาคือแม่ทัพนายกอง เป็นผู้หลั่งเลือด **ทั้งยังเป็นผู้ที่ร่วมเป็นสักขีพยานต่อการฆาตกรรมท่านฮุซัยนฺบินอะลีย์(ที่สมรภูมิกัรบะลาอ์)**!"[24]

คำพูดของท่านอิมามอะฮฺมัดข้างต้นหักล้างทฤษฎีสมคบคิดวิตถารของฝ่ายชีอะฮฺได้เป็นอย่างดี จะเป็นไปได้อย่างไรที่ระบบหะดีษของอิสลามจะบังเกิดขึ้นจากน้ำมือของผู้ปกครองแห่งราชวงศ์อุมัยยะฮฺในเมื่ออิมามแห่งหะดีษอย่างท่านอิมามอะฮฺมัดได้สั่งห้ามการรายงานหะดีษจากฝ่ายผู้ปกครองและหนึ่งในอิมามรุ่นถัดมาก็คือท่านอิมามบุคอรีย์และมุสลิมก็เป็นลูกศิษย์คนสำคัญของท่านอิมามอะฮฺมัดด้วย!

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานักหะดีษของฝ่ายมุสลิมซุนนะฮฺเป็นกลุ่มคนที่ต่อสู้กับชนชั้นปกครองมาโดยตลอดจนเป็นที่เลื่องลือในหน้าประวัติศาสตร์แห่งความกล้าหาญของพวกเขา ในช่วงต้นของการ

---

[24] อิบนุกุดามะฮฺ อัลมักดิซีย์, *มุนตะค็อบมินอัลอิลัลลิลเคาะลาล*. อบูมุอาสฺ ฏอริก บินอะวาฎุลเลาะฮฺ, ผู้ตรวจทาน (ริยาฎ: ดารุรรอยะฮฺ, 1419). หน้า 237.

สแกนด้วย CamScanner

ปกครองในยุคอุมัยยะฮฺ บรรดานักปราชญ์ของอะฮฺลุซซุนนะฮฺ ต่างเผชิญหน้ากับ อัลฮัจญาจฺ ขุนพลผู้โหดเหี้ยมคนสำคัญราชวงศ์นี้จนเป็นเหตุให้บรรดานักปราชญ์หลายท่านต้องถูกเข่นฆ่าลงเพื่อปกป้องศาสนา ในช่วงกลางของราชวงศ์อุมัยยะฮฺท่านอิมามอัซซุฮฺรีย์ (ค.ศ.741-742) นักหะดีษยุคต้นของอิสลามต้องถูกทรมานจากเคาะลีฟะฮฺฮิชามบิน อับดุลมะลิก (ค.ศ. 691-743) ท่านอิมามมาลิก (ค.ศ. 711-795) นักหะดีษนามระบือของอิสลามต้องถูกโบยจนไหล่หลุดจากคำสั่งของเคาะลีฟะฮฺอบูญะอฺฟัร อัลมันศูร (754-775) ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องศาสนา นอกจากนี้ยังมีการต่อสู้กับผู้ปกครองทรราชโดยนักปราชญ์นักหะดีษของฝ่ายซุนนะฮฺมาตลอดประวัติศาสตร์ เช่น อิมามอิบนุอะบีสะอิบกับเคาะลีฟะฮฺอบูญะอฺฟัร อัลมันศูร ท่านอิมามอะฮฺมัด (780-855) ต่อสู้กับเคาะลีฟะฮฺ อัลมุอฺตะศิม (833-842) จนถูกกุมขังและทรมาน ท่านอิมามเอาซาอีย์ (707-774) ต่อสู้กับอับดุลเลาะฮฺบินอะลีย์ ท่านอิมามอิบนุตัยมียะฮฺต่อสู้กับผู้นำที่ชื่อนาศิรอัลก็อลลาวูนและบัยบัร ญาชันกิร จนถูกกุมขังในบั้นปลายชีวิต ท่านอิมามมิซซีย์นักหะดีษคนสำคัญที่ถูกจำคุกเพราะสอนศาสนาไม่ตรงตามหลักสูตรของชนชั้นปกครอง และท่านอิมามอื่นๆอีกจำนวนมาก การต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนาของบรรดาอิมามเหล่านี้คงเป็นประจักษ์พยานเพียงพอแล้วที่จะหักล้างข้ออ้างของฝ่ายชีอะฮฺทั้งหมด[25]

---

[25] อุษมานบินมุฮัมมัด อัลเคาะมีส, *กัชฟุลญานีย์มุฮัมมะดุตติญานี* (อเล็กซานเดรีย:

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

<u>**คำถามที่ ๔**</u> : อบูฮุรอยเราะฮฺ

ผมเคยอ่านหนังสือบางเล่มเขาบอกว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ รายงานหะดีษมามากถึงห้าพันกว่าหะดีษซึ่งมากกว่าหะดีษของเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่รวมกันเสียอีก พวกชีอะฮฺจึงอ้างว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺต้องกุหะดีษใส่นบีเพื่อสนับสนุนชนชั้นปกครองแน่นอน

ไม่เผยนาม

<u>**ตอบ**</u> : บุคคลที่ทำการประณามท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺด้วยข้อหากุหะดีษก็คือ ชัยคฺอับดุลฮุซัยนฺ อุละมาอ์ของลัทธิชีอะฮฺ ดังนั้นในการตอบคำถามนี้เราจะขอยกตัวอย่างของนักรายงานหะดีษฝ่ายชีอะฮฺที่รายงานหะดีษมากกว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺหลายเท่าตัว แต่กลับถูกชีอะฮฺใช้วิชาสองมาตรฐานรับรองไปอย่างเหลือเชื่อ

ท่านชัยคฺอับดุลฮุซัยนฺอุละมาอ์ชีอะฮฺได้กล่าวถึงผู้รายงานหะดีษที่เป็นที่ "**เชื่อถือได้**" ในฟากชีอะฮฺไว้ในตำราอัลมุรอญะอาตของท่าน ฉบับภาษาไทยแปลโดยนายอัยยูบ ยอมใหญ่ใน มุรอญิอะฮฺที่ 16 ซุลเกาะอฺดะฮฺ 1329 ภายใต้หัวข้อที่ชื่อว่า "สายสืบของนักปราชญ์ฝ่ายชีอะฮฺมี 100 คนซึ่งเป็นที่ยอมรับของฝ่ายซุนนี" (แหนะ! พยายามจะยัดเยียดให้เราเชื่อถือผู้รายงานของเขาด้วย) ในหมวดตัวอักษร ج ท่านชัยคฺได้เอ่ยถึงญาบิรอัลญุอฺฟี โดยอ้างถึงท่านชุบะฮฺว่า "**ญาบิรเป็นคนซื่อสัตย์**" อย่างไรก็ตาม

ดารุลอีมาน, ม.ป.ป.). หน้า 69.

เมื่อเรามาอ่านในหนังสือแนวริญาล(หนังสือบันทึกประวัติผู้รายงานหะดีษจากบรรดาอิมาม)ของชีอะฮฺเราจะพบว่าญาบิรผู้นี้อ้างว่าเขาได้เรียนรู้หะดีษจากท่านอิมามบากิรมากมายถึง 70,000 หะดีษ[26]

ทั้งที่ญาบิรผู้นี้รายงานหะดีษมากถึงเจ็ดหมื่นบทแต่กลับได้รับการยอมรับจากชัยคฺวิปลาสของชีอะฮฺผู้นี้ไปได้ เช่นเดียวกันกับที่ท่านอัลฮัรรุล อามิลีย์ ปราชญ์ชีอะฮฺคนสำคัญได้กล่าวถึงการรายงานหะดีษทั้งหมดของญาบิรว่า

"ท่านญาบิร อัลญุอฺฟีย์ รายงานหะดีษจากท่านอิมามบากิรเจ็ดหมื่นบท และรายงานจากอิมามท่านอื่นอีก 140,000 บท"[27]

ความสับสนและพิสดารอย่างอธรรมเช่นนี้ข้าพเจ้าหวังที่จะได้รับคำตอบเสมอ

นักรายงานหะดีษอีกคนหนึ่งของฝ่ายชีอะฮฺชื่อว่าอะบาน บินตัฆลิบ บินริบาฮฺ ปรากฏว่าท่านชัยคฺอับดุลฮุซัยนฺได้ยกย่องเขาอย่างสุดกำลัง เช่น เป็นบุคคลผู้ซื่อสัตย์และอัจฉริยะนักปราชญ์ของฝ่ายชีอะฮฺ[28] แต่อัตราการรายงานหะดีษก็ยังอยู่ในอัตราที่มากมายมหาศาลอยู่ดี

---

[26] ชัยยิดอับดุลฮุเซนชัรฟุดดีนและชัยค์ซะลีมอัลบะชะรีย์, *อัล-มุรอญิอาต*. อัยยูบ ยอมใหญ่, แปล (กรุงเทพฯ : ดารฺอหฺลิลบัยตฺ, 2529). หน้า 114.

[27] อบุลหะซัน อัลฮัรรุลอามิลีย์, *วะซาอิลุชชีอะฮฺ* (กุม: มุอัซซะซะฮฺอาลุลบัยตฺ, 1409). เล่มสุดท้าย หน้า 151.

[28] ชัยยิดอับดุลฮุเซน ชัรฟุดดีนและชัยค์ซะลีม อัลบะชะรีย์, *อัล-มุรอญิอาต*. หน้า 106.

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

ท่านนะญาชีย์ นักหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺได้ระบุว่า

"อะบานบินตัฆลิบรายงานหะดีษจากอิมามญะอฺฟัรสามหมื่นบท"[29]

ส่วนอีกคนหนึ่งคือ มุฮัมมัด บินมุสลิม บินริบาฮฺ หนึ่งในนักรายงานหะดีษที่ชีอะฮฺยอมรับ ก็ยังปรากฏการรายงานหะดีษที่มากมายมหาศาลเช่นกัน

ท่านชัยคุเศาะดู๊ก นักปราชญ์หะดีษของฝ่ายชีอะฮฺกล่าวว่า

"มุสลิม บินริบาฮฺนั้นฟังหะดีษจากท่านอิมามบากิรสามหมื่นหะดีษและจากอิมามศอดิก 16,000 หะดีษ"[30] รวมแล้วเป็นจำนวน 46,000 หะดีษทั้งสิ้น!

ขอให้เราพิจารณาด้วยใจเป็นธรรมเถิดว่านักรายงานหะดีษจำนวนมากเช่นนี้กลับได้รับการรับรองจากฝ่ายชีอะฮฺอย่างน่าเวทนาเช่นไร!

ท่านผู้อ่านพึงจดจำไว้ด้วยว่าตัวเลขที่ระบุว่าท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺรายงานหะดีษมามากถึง 5,374 นั้นหมายถึงมีสายรายงานของหะดีษต่างๆ ที่ "อ้าง" ไปถึงท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺว่ารายงานมาในจำนวนข้างต้น! ฉะนั้นตามหลักของการพิจารณาหะดีษแล้วไม่ได้หมายความว่าตัวเลขข้างต้นจะหมายถึงการรายงานจากอบูฮุร็อยเราะฮฺจริงๆ เพราะในจำนวนนี้มีรายงานที่ถูกต้อง และรายงานที่อุปโลกน์ใส่ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺโดยผู้รายงานระดับ

---

[29] อบุลอับบาส อันนะญาชีย์, *ริญาลุนนะญาชีย์*. หน้า 9.

[30] อุษมานบินมุฮัมมัด อัลเคาะมีส, *กัชฟุลญานีย์มัสมะดตติญานี* . หน้า 189.

สแกนด้วย CamScanner

ล่างลงมาอีกที และในจำนวนนี้ก็มีรายงานเมากูฟ หมายถึง คำพูดของท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ**ส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องอะไรกับการพาดพิงว่าเป็นคำพูดของท่านนบี** อีกทั้งในจำนวนนี้ก็มีหะดีษที่ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺรับจากเศาะฮาบะฮฺคนอื่นมาเล่าอีกทีไม่ได้รับจากนบีโดยตรง หรือกรณีหะดีษที่ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺเล่าจากท่านนบีมาแล้วสาวกท่านอื่นๆก็เล่าตรงกับที่ท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺพูดเพราะพวกเขาก็ไปฟังนบีร่วมกับท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺเช่นกัน

<u>คำถามที่ ๕</u> : การห้ามบันทึกหะดีษโดยท่านนบี

พวกปฏิเสธหะดีษอ้างว่าท่านนบีได้สั่งมิให้ผู้ศรัทธาทำการบันทึกหะดีษของท่าน อยากทราบว่าเรื่องนี้มีข้อเท็จจริงอย่างไร

Rabbit

<u>ตอบ</u> : พวกปฏิเสธหะดีษถูกเรียกกันในภาษาอาหรับว่าก๊ก "อัลกุรอานิยูน" หมายถึง นักคัมภีร์นิยม หรือ กลุ่มชนที่ยึดถือบัญญัติทางศาสนาทุกประการจากแม่บทของพระคัมภีร์**เท่านั้น** ชนกลุ่มนี้ปฏิเสธการยึดถือบัญญัติศาสนาตามอัลหะดีษด้วยเหตุผลวิปลาสสุดคณานับที่ไม่จำเป็นต้องยกมาตอบโต้กันตรงนี้ให้เปลืองหน้ากระดาษ เราเพียงแค่ตั้งคำถามสำหรับพวกเขาเพื่อไขความกระจ่างแก่พวกเขาได้ดังนี้

ท่านมหาศาสนาจารย์ มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ ได้เปิดประเด็นโต้แย้งในทางทฤษฎีกับก๊กนี้ว่า หากพวกเขาปฏิเสธการยึดถือ

สแกนด้วย CamScanner

ศาสนาตามพจนารถของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด โดยอ้างความ "เพียงพอ" แล้วที่อนุศรัทธาชนจะธำรงธรรมบนศาสนาด้วยกับอัลกุรอาน เช่นนั้นแล้ว พวกเขาก็จงอธิบายว่าโองการเหล่านี้จะสามารถใช้ได้อย่างไรหาก ปราศจากอัลหะดีษ

وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ فَٱقْطَعُوٓا۟ أَيْدِيَهُمَا جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا نَكَٰلًا مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

"และสำหรับขโมยชายและขโมยหญิงนั้น จง(ลงโทษด้วยการ) ตัดมือของเขา ทั้งสองคน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบแทนในการโจรกรรมที่ทั้งสองนั้นได้แสวงหาไว้ (และ) เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างการลงโทษจากอัลเลาะฮฺ และอัลเลาะฮฺนั้นทรงเดชานุภาพ ทรงปรีชาญาณ" (5:38)

จากโองการนี้ พระผู้อภิบาลแห่งสากลจักรวาลได้บัญชามุสลิมให้ทำการตัดมือหัวขโมยทั้งบุรุษและอิตถี หากยึดการอนุมานจากแม่บทของพระคัมภีร์ตามอักษรแล้ว การตัดมือในโองการนี้จะหมายถึงการตัดที่ปลายแขนหรือใต้รักแร้ของมนุษย์เพราะนิยามของคำว่า ยะดุน หรือ มือ ในภาษาอาหรับนั้นกินความตั้งแต่ปลายเล็บจนสุดปลายแขนของเขา ซึ่งนับว่าเป็นการตีความพระคัมภีร์ที่ชวนหัวมากเพราะนี่เป็นทัศนะของพวกเคาะวาริจฺ อุตริชนกลุ่มหนึ่งที่เคยปรากฏมาแล้วในยุคปฐมกาลของอิสลาม ในขณะที่มวลมุสลิมต่างอธิบายถึงคำสั่งตัดมือในโองการนี้ว่าหมายถึงการตัดที่ข้อมือเท่านั้นจากการระบุรายละเอียดของเรื่องนี้จากอัลหะดีษจำนวนมาก

สแกนด้วย CamScanner

ยิ่งไปกว่านั้น หากยึดตามทฤษฎีของพวกนักคัมภีร์นิยมแล้ว เราไม่สามารถจำกัดขอบเขตของนิติบัญญัติประการนี้ของอิสลามได้เลย นั่นหมายความว่าเราจะต้องทำการตัดมือของขโมยทุกคนไม่ว่าเขาจะมีอายุเท่าใด หรือขโมยสินค้าราคาถูกแค่ลูกอมหนึ่งเม็ดเท่านั้นโดยไม่พิจารณาถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของผู้ลักทรัพย์แต่อย่างใดเลย! ทั้งที่หลักการของอิสลามมีข้อยกเว้นเกี่ยวกับการตัดมือของขโมยในรายละเอียดหลายประการซึ่งไม่มีทางทราบข้อยกเว้นเหล่านี้ได้เลยหากไม่มีคำอธิบายจากอัลหะดีษ

ความเข้าใจข้างต้นอันเกิดขึ้นจากการตีความแม่บทตามอักษรโดยปราศจากการขยายความจากอัลหะดีษสวนทางอย่างสิ้นเชิงกับความเข้าใจของมวลมุสลิมผู้ธำรงธรรมบนพจนารถของท่านศาสนทูต เพราะพวกเขาจะตัดมือคนได้ก็ต่อเมื่อปริมาณของราคาที่ขโมยเท่ากับ ¼ ดีนาร (หน่วยเงินอาหรับ) ขึ้นไปรวมถึงผู้ลักทรัพย์จะต้องไม่ประสบกับปัญหาของความยากแค้นทางเศรษฐกิจอีกด้วย ดังมีหะดีษระบุว่า

تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا

"กำหนดให้มีโทษตัดมือเมื่อเขาขโมย ¼ ดีนาร(หรือเทียบเป็นราคาสามดิรฮัม)ขึ้นไป"[31]

---

[31] *เศาะฮีฮุบุคอรีย์*, หมายเลขหะดีษ: 6790.

สแกนด้วย CamScanner

ข้าฯขอกล่าวว่า นอกเหนือไปจากข้อโต้แย้งของท่านศาสนาจารย์อัลบานีย์ข้างต้นแล้ว พระคัมภีร์อัลกุรอานได้กล่าวอีกว่า

ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِى فَٱجْلِدُوا۟ كُلَّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا مِا۟ئَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِى دِينِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ ۖ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

"หญิงหรือชายใดชิงสุกก่อนห่าม (ผิดประเวณี) พวกเจ้าจงโบยทั้งสองคนละร้อยครั้ง และจงอย่าให้ความอาดูรของมวลเจ้าทั้งหลายยับยั้งการบังคับใช้จากพระราชบัญญัติของอัลเลาะฮฺเป็นอันขาดต่อการลงทัณฑ์แก่พวกเขาทั้งสอง หากแม้นมวลเจ้าศรัทธามั่นต่ออัลเลาะฮฺและวันปรโลก และจงให้กลุ่มหนึ่งของบรรดาผู้ศรัทธาเป็นพยานในการลงอาญาแก่เขาทั้งสอง (24:2)

หากปราศจากการอธิบายจากอัลหะดีษแล้ว เราคงได้แต่เดาสุ่มหรืออนุมานเอาอย่างมิจฉาจารว่าการโบยในโองการนี้หมายถึงการโบยด้วยไม้หน้าสาม ด้วยท่อนซุง ด้วยโซ่ หรือด้วยท่อนเหล็กอย่างแน่นอน! ทั้งที่ในหลักการศาสนาแล้วการโบยต้องกระทำด้วยแส้ตลอดจนต้องผ่านกระบวนการว่าความตามหลักการของศาลอิสลามที่ไม่มีระบุรายละเอียดในอัลกุรอานนอกจากในอัลหะดีษ

พวกนักคัมภีร์นิยม ในทางปฏิบัติแล้วจึงไม่สามารถธำรงธรรมบนพระคัมภีร์ใดๆได้เลยดังอ้าง เพราะการปฏิบัติตามอัลกุรอานมีผลบังคับไป

สแกนด้วย CamScanner

ในตัวคือการปฏิบัติตามคำอธิบายของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ซึ่งไม่มีประตูอื่นให้แสวงหานอกไปจากขุมคลังความรู้ของท่านศาสนทูตที่ถูกประมวลเก็บไว้ภายใต้พระธรรมบทที่ถูกเรียกว่า อัลหะดีษ นั่นเอง

เกี่ยวกับข้ออ้างของพวกนักคัมภีร์นิยมที่ว่าพจนารถบางส่วนของท่านศาสนทูตบ่งชัดถึงการห้ามจดบันทึกอัลหะดีษนั้น รายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้มาจากคำรายงานของท่านอบูสะอี๊ด อัลคุดรีย์ อัครสาวกคนสำคัญของท่านศาสนทูตที่ได้กล่าวพาดพิงไปยังท่านศาสนทูตว่า

لَا تَكْتُبُوا عَنِّي، وَمَنْ كَتَبَ عَنِّي غَيْرَ الْقُرْآنِ فَلْيَمْحُهُ،

"จงอย่าบันทึกสิ่งใดๆจากฉันเว้นแต่พระคัมภีร์อัลกุรอานเท่านั้น ผู้ใดบันทึกสิ่งใดจากวาจาของฉันนอกเหนือจากพระคัมภีร์แล้วก็จงลบมันเสีย"[32]

อธิบาย: นอกเหนือจากในเศาะฮีฮฺมุสลิมแล้ว อัลหะดีษสำนวนนี้ยังถูกรายงานโดยท่านศาสนาจารย์เคาะฏีบ อัลบัฆดาดีย์ ในหนังสือ **ตักยีดุลอิลมฺ** ของท่าน อย่างไรก็ตามท่านพหูสูตแห่งอิสลามคือท่านอิมามอัลบุคอรีย์ได้อธิบายว่าหะดีษบทนี้เป็นเพียงความเห็นส่วนตัวของท่านอบูสะอี๊ด อัลคุดรีย์เองซึ่งไม่มีน้ำหนักพอในการเป็นหลักฐานทางศาสนา ทั้งยังเป็นความสับสนจนเกิดการพาดพิงไปยังท่านศาสนทูตในฐานะเจ้าของคำพูดแม้ในความเป็นจริงจะไม่ใช่คำพูดของท่านศาสนทูตก็ตาม ในขณะที่ท่านพหูสูตอัลค็อฏฏอบีย์ ได้อธิบายว่าหะดีษบทนี้เป็นคำ

---

[32] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ: 3004.

สแกนด้วย CamScanner

บัญชาของท่านศาสนทูตที่หมายถึงการห้ามบันทึกคำพูดหรือคำอธิบายของท่านศาสนทูตลงในแผ่นจารึกใดก็ตามที่มีการบันทึกพระคัมภีร์อยู่แล้ว สืบเนื่องจากความกลัวว่าจะเกิดการปะปนจนแยกไม่ออกระหว่างคำอธิบายกับตัวบทของพระคัมภีร์ อีกทั้งคำสั่งนี้เกิดขึ้นในยุคต้นของการประทานอัลกุรอาน[33]

การจะเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของท่านศาสนทูตมุฮัมมัดย่อมไม่อาจตีความทึกทักบนพื้นฐานของการพิจารณาจากหะดีษเพียงบทเดียว เพราะความจริงแล้วยังมีหะดีษอีกหลายบทที่สะท้อนให้เห็นว่าท่านศาสนทูตส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกอัลหะดีษของท่าน ดังรายงานของท่านอิมามติรมิสี้ย์ที่ระบุถึงการสั่งบันทึกหะดีษของท่านนบีไว้ว่า

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ فَذَكَرَ الْقِصَّةَ فِي الْحَدِيثِ قَالَ أَبُو شَاهٍ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ

"อบูฮุร็อยเราะฮฺรายงานมาว่า ท่านนบีได้ปฐกถา พลันนั้นก็ได้กล่าวถึงเรื่องหนึ่งขึ้นมาเป็นหะดีษหนึ่ง ท่านอบูชาฮฺ ﷺ (สาวก) ได้กล่าวแก่ท่านนบีว่า จงเขียน(หะดีษนี้)แก่ฉันเถิด โอ้ท่านเราะซูลของอัลเลาะฮฺ ท่านเราะซูลของอัลเลาะฮฺได้กล่าวว่า พวกท่านทั้งหลายจงเขียนมันให้แก่อบูชาฮฺเถิด"

---

[33] Mohammad Mustafa Azmi, *Studies in Early Hadith Literature With a Critical Edition of Some Early Texts*. p.23.

สแกนด้วย CamScanner

หลังจากบันทึกหะดีษบทนี้แล้ว อิมามติรมิสีย์ก็กล่าวว่า หะดีษนี้หะซันเศาะฮีฮฺ หมายความว่าระดับของหะดีษนี้มีแนวโน้มที่จะเลื่อนสถานภาพจากหะซัน(ดี)ไปสู่เศาะฮีฮฺ

สาระของหะดีษนี้นับว่าเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งชี้ถึงข้ออนุญาตในการบันทึกหะดีษของท่านนบี และเมื่อพิจารณาอย่างผิวเผินแล้วเหมือนจะขัดกันมากในทางความหมายระหว่างหะดีษแรกกับหะดีษหลัง ด้วยเหตุนี้แหละที่เราจำเป็นที่จะต้องเข้าใจอัลหะดีษผ่านการอธิบายของบรรดาอุละมาอ์ผู้ทรงธรรมของอิสลาม

ท่านอิบนุฮะญัร นักหะดีษชื่อกระฉ่อนของโลกอิสลาม กล่าวว่า

وَيُسْتَفَادُ...... مِنْ قِصَّةِ أَبِي شَاهٍ أَنَّ النَّبِيَّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- أَذِنَ فِي كِتَابَةِ الْحَدِيثِ عَنْهُ ، وَهُوَ يُعَارِضُ حَدِيثَ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ : لَا تَكْتُبُوا عَنِّي شَيْئًا غَيْرَ الْقُرْآنِ . رَوَاهُ مُسْلِمٌ . وَالْجَمْعُ بَيْنَهُمَا " - بين حديثي الإذن في كتابة الحديث والنهي عنها - " أَنَّ النَّهْيَ خَاصٌّ بِوَقْتِ نُزُولِ الْقُرْآنِ خَشْيَةَ الْتِبَاسِهِ بِغَيْرِهِ وَالْإِذْنَ فِي غَيْرِ ذَلِكَ أَوْ أَنَّ النَّهْيَ خَاصٌّ بِكِتَابَةِ غَيْرِ الْقُرْآنِ مَعَ الْقُرْآنِ فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ ، وَالْإِذْنَ فِي تَفْرِيقِهَا . أَوِ النَّهْيَ مُتَقَدِّمٌ ، وَالْإِذْنَ نَاسِخٌ لَهُ عِنْدَ الْأَمْنِ مِنَ الِالْتِبَاسِ وَهُوَ أَقْرَبُهَا مَعَ أَنَّهُ لَا يُنَافِيهَا . وَقِيلَ : النَّهْيُ خَاصٌّ بِمَنْ خُشِيَ مِنْهُ الِاتِّكَالُ عَلَى الْكِتَابَةِ دُونَ الْحِفْظِ وَالْإِذْنُ لِمَنْ أُمِنَ مِنْهُ ذَلِكَ . وَمِنْهُمْ مَنْ أَعَلَّ حَدِيثَ أَبِي سَعِيدٍ وَقَالَ : الصَّوَابُ وَقْفُهُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ قَالَهُ الْبُخَارِيُّ وَغَيْرُهُ . قَالَ الْعُلَمَاءُ : كَرِهَ جَمَاعَةٌ مِنَ

สแกนด้วย CamScanner

الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِينَ كِتَابَةَ الْحَدِيثِ وَاسْتَحَبُّوا أَنْ يُؤْخَذَ عَنْهُمْ حِفْظًا ، كَمَا أَخَذُوا حِفْظًا لَكِنْ لَمَّا قَصُرَتِ الْهِمَمُ ، وَخَشِيَ الْأَئِمَّةُ ضَيَاعَ الْعِلْمِ دَوَّنُوهُ

"สิ่งที่เราเข้าใจได้จากเรื่องราวของอบูชาฮฺบทนี้ (พวกท่านทั้งหลายจงเขียนมันให้แก่อบูชาฮฺเถิด) ก็คือว่าท่านเราะซูลของอัลเลาะฮฺ**ได้อนุญาตให้สำหรับการบันทึกหะดีษที่รับมาจากท่านอีกที** ข้อสรุปนี้ขัดแย้งกับหะดีษของอบูสะอี๊ด อัลคุดรีย์ ซึ่งรายงานว่าท่านเราะซูลซองอัลเลาะฮฺกล่าวว่า จงอย่าบันทึกสิ่งใดๆจากฉันเว้นแต่พระคัมภีร์อัลกุรอานเท่านั้น

หะดีษทั้งสองนี้สามารถรวมกันไปสู่บทสรุปที่ว่าข้อห้ามต่อการบันทึกหะดีษนั้นเป็นเพียงบริบทของคำสั่งที่อยู่ในระยะเริ่มแรกของการประทานคัมภีร์อัลกุรอานลงมาแก่ท่านนบีเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเกรงว่าอัลกุรอานจะเกิดการปะปนกับข้อเขียนอื่นๆ(จนแยกไม่ออก) ส่วนการบันทึกหะดีษนั้นได้รับการอนุญาตในระยะอื่นๆมา หรือไม่ก็(สามารถอธิบายอีกทางได้ว่า) การห้ามข้างต้นนั้นหมายถึงการห้ามบันทึกสิ่งอื่นๆลงในกระดาษร่วมกับอักษรของอัลกุรอาน ส่วนหะดีษนั้นได้รับการอนุญาตให้บันทึกแยกในที่บันทึกอื่นต่างหาก สรุปแล้วการห้ามบันทึกหะดีษมีในช่วงแรก ส่วนการอนุญาตบันทึกหะดีษได้เข้ามายกเลิกทีหลังหลังจากความกริ่งเกรงในเรื่องความสับสนได้หมดลง คำสั่งนี้จึงเสมือนเป็นกรณีตัวอย่างเฉพาะเท่านั้น

มันยังถูกอธิบายอีกว่าการห้ามดังกล่าวนั้นจำกัดเพียงแค่สำหรับบุคคลที่ท่านนบีกลัวว่าเขาจะจมปลักอยู่กับการเขียนอย่างเดียวเลยแต่ไม่

สแกนด้วย CamScanner

ยอมหัดท่องจำหะดีษต่างๆ ส่วนการอนุญาตนั้นสำหรับผู้ที่ไม่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าวแล้ว และส่วนหนึ่งจากบรรดาคำอธิบายเกี่ยวกับหะดีษนี้ก็คือ บรรดานักปราชญ์ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาของสถานภาพจากหะดีษของอบูละอี๊ดบทนี้โดยพวกเขาให้คำชี้แจงว่าหะดีษบทนี้เป็นเพียงคำพูดของท่านอบูละอี๊ดมิใช่คำพูดของท่านเราะซูล นี่เป็นความเห็นของท่านอิมามบุคอรีย์และปราชญ์ท่านอื่นๆ

บรรดานักวิชาการต่างกล่าวว่า ชนยุคสมัยแรกของอิสลาม เช่น เหล่าสาวก เหล่าสานุศิษย์ของสาวก ต่างก็พิจารณาว่าการบันทึกหะดีษเป็นเรื่องน่ารังเกียจและพวกเขาพิจารณาว่ามันสมควรยิ่งกว่าที่จะเรียนรู้หะดีษผ่านการฟัง(และท่องจำ-ผู้แปล)ดังที่ชนผู้ทรงธรรมเหล่านั้นได้เรียนรู้กันมา แต่ทว่าเมื่อถึงยุคสมัยที่มหาชนไร้ความสามารถจนเกิดความยากลำบากที่จะทำการท่องจำหะดีษได้อีก ผนวกกับความกลัวของบรรดานักปราชญ์ที่ว่าความรู้อาจจะสูญหายไปได้ ฉะนั้นพวกเขาจึงเริ่มต้นบันทึกหะดีษเป็นหนังสือประมวลหะดีษขึ้น"[34]

บางคนอาจจะแย้งกลับว่าเป็นไปได้อย่างไรที่ท่านศาสนทูตจะหวั่นเกรงการปะปนกันระหว่างอัลหะดีษกับอัลกุรอานในเมื่อสองสิ่งนี้แตกต่างประดุจเกลือกับน้ำตาลอยู่แล้ว? เราขอตอบว่าเป็นไปได้ เพราะหากเรานำเกลือกับน้ำตาลผสมกันในขวดแก้วแล้วใครจะสามารถแยกมันออกจากกัน

---

[34] มุฮัมมัด อับดุรเราะฮฺมานบินอับดุรเราะฮีม อัลมุบาร็อกฟุรีย์, *ตุฮฺฟะตุลอะฮฺวาสี้ยฺ บิชัรฮิญามิอุลติรมิสี้ย*. หมายเลขหะดีษที่ : 2668.

สแกนด้วย CamScanner

ได้บ้างเล่าว่าเม็ดใดคืออะไร? ขอให้เราคำนึงความเป็นจริงว่าเพียงแค่เรานำอัลกุรอานและอัลหะดีษมาอ่านให้สามัญชนทั่วๆไปฟังเป็นท่วงทำนองโดยไม่ระบุว่าท่อนใดคืออัลกุรอานหรือหะดีษ ความจริงก็จะประจักษ์ว่าสามัญชนทั่วไปไม่สามารถจำแนกได้ว่าอะไรคืออัลกุรอานและหะดีษ เนื่องจากความรู้ในเรื่องโวหารอันล้ำลึกของอัลกุรอานในตัวของพวกเขายังขาดแคลนอยู่นัก ฉันใดก็ฉันนั้นบรรดาสาวกในช่วงแรกของการประทานอัลกุรอานก็เป็นดังสามัญชนทั่วไปที่พวกเขายังไม่สามารถจำแนกความต่างระหว่างพระคัมภีร์และอัลหะดีษได้ การออกคำสั่งให้จำแนกระหว่างแผ่นจารึกทั้งสองออกจากกันก็เพียงเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของพระคัมภีร์เท่านั้น พระองค์อัลเลาะฮฺเท่านั้นที่ทรงญาณยิ่ง

<u>**คำถามที่ ๖**</u> : นักหะดีษกับบรรทัดฐานคนละชุด

ดิฉันได้อ่านหนังสือหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺ และในหนังสือกล่าวว่านักหะดีษของซุนนีย์ไม่มีมาตรฐานสากลในการตัดสินหะดีษเลย หมายถึงท่านบุคอรีย์ก็มีมาตรฐานวัดของตนเองที่ค้านกับท่านอะฮฺมัด เช่นเดียวกับที่นักรายงานที่ท่านบุคอรีย์ยอมรับนั้นกลับมีมากถึง 430 คนที่ท่านมุสลิมไม่ยอมรับ และในจำนวนนี้มี 80 คนที่ถูกตัดสินว่าเป็นคนเฎาะอีฟ ส่วนนักรายงานที่ท่านมุสลิมยอมรับนั้นกลับมีถึง 620 คนที่ท่านบุคอรีย์ไม่ยอมรับ โดยในจำนวนนี้มีถึง 160 คนที่ถูกตัดสินว่าเป็นนักรายงานหะดีษจำพวกอ่อนด้อย

สแกนด้วย CamScanner

นอกเหนือไปจากที่กล่าว ในหนังสือยังบอกว่าท่านอิมามมาลิกเองก็ให้การยอมรับต่อหะดีษประเภทมุรซัลและมุงเกาะเฏี๊ยะอฺ[35] ทั้งที่หะดีษในประเภทนี้ไม่ถูกยอมรับโดยเหล่านักปราชญ์หะดีษส่วนใหญ่ แบบนี้จะถือว่ามาตรฐานการตัดสินหะดีษไม่มีความชัดเจน แล้วจะว่าอย่างไร?

Briyah

<u>**ตอบ**</u> : เท่าที่ได้ทำการตรวจสอบ คาดว่าข้อมูลที่ท่านถามเรามานั้นมาจากหนังสือ "วิชาหะดีษขั้นพื้นฐาน" เขียนโดย สถาบันอัลบะลาฆ ตามที่ปรากฏในหน้า 85

เกี่ยวกับข้อมูลตามที่กล่าวมานั้น ข้าฯขอชี้แจงดังนี้

ประการที่หนึ่ง กฎการตัดสินหะดีษตามที่มีอยู่ในสายธารของอะฮฺลุซซุนนะฮฺฯคือ กฎสากลที่เป็นเอกภาพบนมาตรฐานความถูกต้องเดียว นั่นคือหะดีษจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ล้วนแล้วแต่วางอยู่บนกฎที่พิจารณาเอาจากตัวผู้รายงาน ลักษณะของสายรายงาน และตัวบทของหะดีษ นี่เป็นกฎหลักที่นักปราชญ์ทุกท่านเห็นพ้องกัน

ประการที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับอิมามบุคอรีย์ และอิมามมุสลิมหรืออิมามอะฮฺมัดตามที่เอ่ยมาข้างต้น เราไม่ทราบว่าชีอะฮฺไปเอาแหล่งข้อมูลเช่นนี้จากที่ใด ในเอกสารที่ชีอะฮฺตีพิมพ์ก็ไม่มีการอ้างอิงนอกจากการกล่าวลอยๆ ฉะนั้นข้อเขียนที่พยายามจะสื่อว่าหะดีษเศาะฮีฮฺ

---

[35] สายรายงานขาดช่วงแล้วแต่กรณี

สแกนด้วย CamScanner

ณ ที่อิมามบุคอรีย์คือหะดีษอ่อน ณ มาตรฐานของอิมามมุสลิมและอื่นๆ นั้นถือว่าเป็นข้อเขียนอุปโลกน์ความเท็จแก่เหล่าปวงปราชญ์ เพราะมาตรฐานในความถูกต้องของหะดีษหนึ่งใดที่มาจากอิมามบุคอรีย์นั้นไม่เป็นที่ปฏิเสธในหมู่นักปราชญ์เลย ทั้งยังเป็นที่ทราบกันดีว่าหนังสือหะดีษของท่านอิมามบุคอรีย์ประมวลไปด้วยหะดีษที่ถูกต้องตามมาตรฐานการสอบสวนอันเป็นเอกฉันท์ของนักหะดีษทั้งหมด

ท่านอิมามอันนะวะวีย์ กล่าวว่า

أجمعت الأمة على صحة هذين الكتابين ووجوب العمل بأحاديثهما

"ประชาชาติต่างมีมติเอกฉันท์ว่าตำราทั้งสองเล่มนี้ (คือเศาะฮีฮฺบุคอรีย์และมุสลิม) นั้นเป็นหนังสือที่มีความถูกต้องและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามหะดีษที่อยู่ในตำราทั้งสอง"[36]

ประการที่สาม ในกรณีของนักรายงานหะดีษที่ปรากฏในสายรายงานนั้น บรรดาปวงปราชญ์แต่ละท่านอาจจะมีการให้น้ำหนักไม่ตรงกันในเรื่องการตำหนิและการรับรองเพราะปราชญ์แต่ละท่านย่อมเข้าถึงพฤติกรรมส่วนตัวของนักรายงานแต่ละคนได้ตื้นลึกไม่เท่ากัน แต่ความต่างตรงจุดนี้ไม่ใช่อุปสรรคที่จะทำให้หะดีษไม่อาจตัดสินได้เพราะนักหะดีษได้วางกฎอันเป็นที่รู้กันว่าการตำหนิที่ระบุเหตุผลจะถูกยึดถือก่อนการยอมรับ

---

36 อบูซะกะรียา มุฮัยยุดดีน บินชะเราะฟุนนะวะวีย์, *ตะฮฺสีบอัลอัสมาอ์วัลลุฆอต* (เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 1 หน้า 74.

สแกนด้วย CamScanner

เนื่องจากการยอมรับเป็นสภาวะการรับรองกว้างๆที่ไม่อาจงัดข้อกับการวิจารณ์เชิงลึกได้

ประการที่สี่ นักปราชญ์หะดีษก็เช่นเดียวกับนักปราชญ์ทุกแขนงของโลก ที่แต่ละคนในหมู่พวกเขามีความรู้เหลื่อมล้ำกัน มีความรอบคอบเหลื่อมล้ำกัน ตลอดจนความสามารถในการลำดับความถูกต้องด้วยหลักเหตุผลที่แตกต่างกัน ฉะนั้นนักหะดีษในสมัยแรกบางรายย่อมต้องมีกฎในการรับหะดีษที่อาจจะมีความบกพร่องบ้างทั้งนี้เพราะศาสตร์หะดีษเป็นศาสตร์ที่ถูกพัฒนาต่อมาทุกสมัยโดยเฉพาะคนรุ่นหลังเพื่อทำให้การคัดกรองหะดีษเกิดความรัดกุมที่สุด จากเหตุผลดังกล่าวนักหะดีษบางท่านก็อาจจะมีการวางเงื่อนไขในการรับหะดีษที่มีช่องโหว่บ้างหากคำนึงความจริงว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้และเทคนิคในการจัดการกับข้อมูลทางวิชาการ แต่นั่นมิได้หมายความว่าระบบหะดีษจะหาความเป็นเอกภาพไม่ได้จากภาวะความบกพร่องบางอย่างที่เกิดขึ้นในหมู่นักหะดีษบางท่าน เพราะตราบใดที่เราสามารถพิจารณาได้อย่างง่ายดายเลยว่าเงื่อนไขบางอย่างที่นักหะดีษสมัยแรกวางไว้ยังมีช่องโหว่ เราก็สามารถอุดจุดโหว่นั้นโดยอาศัยเงื่อนไขที่นักหะดีษสมัยเดียวกันหรือสมัยหลังได้วางกฎเพื่ออุดช่องโหว่นั้นไว้

ย่อมไม่ใช่เรื่องที่ถูกต้องเลยตามหลักของการแสวงหาความจริงด้วยเหตุผล ที่เราจะเอาความบกพร่องและช่องโหว่ที่เกิดขึ้นจากภาวะวิสัยของนักปราชญ์บางท่านมาสร้างเป็นข้อสรุปผิดแผกว่าองค์ความรู้ในเรื่อง

สแกนด้วย CamScanner

นั้นเชื่อถือไม่ได้ทั้งหมดเพราะขาดความเป็นเอกภาพ เราเพียงแค่อุปมาได้กับความเห็นของท่านอิมามชาฟิอีย์ที่ระบุว่าการสัมผัสเพศตรงข้ามทำให้น้ำละหมาดต้องเสียไปในทันที จากความเห็นนี้เงื่อนไขในการละหมาดของท่านอิมามชาฟิอีย์นับว่าสวนทางกับหลักฐานทั้งอัลกุรอาน ซุนนะฮฺ และความเห็นของนักปราชญ์ท่านอื่นๆ แต่นั่นมิได้หมายความว่าระบบความรู้เกี่ยวกับการละหมาดของเราจะต้องสูญเสียและขาดความน่าเชื่อถือโดยสิ้นเชิงก็หาไม่! ระบบหะดีษก็เป็นไปตามบรรทัดฐานดังกล่าวนี้ด้วย

ประการที่ห้า ฝ่ายชีอะฮฺเสียเองที่มีระบบหะดีษแบบสองมาตรฐานหรือไม่ก็นานามาตรฐานอย่างพิลึกพิลั่น ดังจะเห็นได้จากมุมมองของนักหะดีษฝ่ายชีอะฮฺที่สับสนขัดแย้งกันเองว่าหนังสือหะดีษของพวกเขาที่มีชื่อว่าอัลกาฟีย์นั้น เป็นหนังสือที่ เศาะฮีฮฺ หรือ เฎาะอีฟ กันแน่ ขอให้เราดูคำพูดของซัยยิดฮุซัยนฺ บะฮฺรุลอุลูม (เสียปี ฮ.ศ. 1422) ผู้เป็นปราชญ์ที่เจนจัดในเรื่องของอัลหะดีษของฝ่ายชีอะฮฺได้กล่าวว่า

إن الإجتهاد لدى الشيعة مرتكز على الكتب الأربعة الكافي للكليني ومن لا يحضره الفقيه للصدوق والتهذيب والاستبصار للطوسي وهي من الأصول المسلمة كالصحاح الستة لدى العامة

“แท้จริงแล้ว ความบากบั่นที่จะก้าวสู่ตำแหน่งปราชญ์ตามมาตรฐานของชีอะฮฺนั้นล้วนแล้วแต่อาศัยตำราทั้งสี่เล่ม คือ อัลกาฟีย์ของท่านกุลัยนีย์ มันลายะฮฺฎุรุฮุลฟะกีฮฺ ของท่านเศาะดู๊ก อัตตะฮฺสี๊บ และอัลอิศติบศ๊อร ของท่าน ฏูซีย์ (เป็นสื่อทั้งสิ้นเพราะ) อันเป็น**ตำรา**

รากฐานที่ได้ถูกยอมรับเสมือนตำราเศาะฮีฮฺทั้งหกเล่มของฝ่ายซุนนีย์"[37]

ทั้งที่ตำราทั้งสี่เล่มนี้เคยถูกรับรองในฐานะตำราเศาะฮีฮฺของฝ่ายชีอะฮฺ แต่ในยุคปัจจุบันพวกชีอะฮฺกลับประกาศก้องว่าตำราทั้งสี่เล่มนี้อุดมไปด้วยหลักฐานอุปโลกน์นับหมื่นอย่างน่าฉงน ไม่เชื่อก็ลองไปถามชีอะฮฺดูได้ครับ!

คำถามที่ ๗ : รายชื่อนักหะดีษคนสำคัญ

อยากทราบว่านักหะดีษคนสำคัญๆของโลกมุสลิมมีใครบ้าง เอาที่เจอบ่อยๆในหนังสือวิชาการ

ฮานีส

ตอบ : นักหะดีษในโลกมุสลิมมีอยู่หลายท่าน รายชื่อต่อไปนี้เป็นเพียงนักหะดีษคนสำคัญๆที่ข้าฯพอจะนึกออกได้

1. ท่านอิมามบุคอรีย์ (ฮ.ศ.194-256) ท่านเป็นบุคคลผู้มีคุณูปการต่อวงการหะดีษของอิสลามอย่างใหญ่หลวง ผลงานด้านการรวบรวมหะดีษของท่านรู้จักกันในนาม **เศาะฮีฮฺอัลบุคอรีย์** อันเป็นหนังสือหะดีษที่ถูกต้องที่สุดของโลกอิสลามตามมาตรฐานการตรวจสอบ นอกจากนี้ท่านอิมามบุคอรีย์ยังถูกยกย่องว่าเป็น อะมีรุลมุอฺมินีนฟิลหะดีษ (ผู้นำแห่ง

[37] อบูญะอฺฟัร อัฏฏูซีย์, *ตัลคีศอัชชาฟีย์* (นะญัฟ: มัฏบะอะฮฺอัลอะดับ, ม.ป.ป.). หน้า 29.

ศรัทธาชนในศาสตร์หะดีษ) ทั้งยังเป็นอิมามแห่งการวิพากษ์สถานะของผู้รายงานหะดีษที่เข้มงวดและรอบคอบที่สุด

2. ท่านอิมามมุสลิม (ฮ.ศ.206-261) เป็นลูกศิษย์ของท่านอิมามบุคอรีย์ ผลงานของท่านก็คือหนังสือ **เศาะฮีฮฺมุสลิม** อันเป็นหนังสือหะดีษที่มีความถูกต้องรองจากอิมามบุคอรีย์

3. ท่านอิมามอิบนุมาญะฮฺ (ฮ.ศ.209-273) ท่านได้รวบรวมหนังสือหะดีษที่มีชื่อว่า **สุนันอิบนุมาญะฮฺ**

4. ท่านอิมามอบูดาวุด อัซซิญิสตานีย์ (ฮ.ศ.202-275) ท่านเป็นผู้รวบรวมหนังสือหะดีษที่มีชื่อว่า **สุนันอบูดาวุด**

5. ท่านอิมามติรมิสีย์ (ฮ.ศ.209-279) ท่านมีผลงานที่ชื่อว่า **อัตสุนันติรมิสีย์**

6. ท่านอิมามอันนะซาอีย์ (ฮ.ศ. 214-303) ท่านมีผลงานในการรวบรวมหะดีษในหลายเล่ม ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดก็คือ **สุนันอัลกุบรอ**

นักหะดีษทั้งหกท่านนี้ถูกขนานนามว่า **อัศฮาบุลกุตตุบซิตตะฮฺ** หมายถึง เจ้าของหนังสือหะดีษที่โด่งดังทั้งหกเล่ม ในจำนวนนี้จากความรู้ที่ข้าฯมีอยู่ เห็นว่า ท่านอิมามบุคอรีย์และอิมามนะซาอีย์ มีบทบาทมากที่สุดในการวิจารณ์ผู้รายงานหะดีษทั้งในแง่การตำหนิและการยอมรับ

7. ท่านอิมามอะฮฺมัด อิบนุฮัมบัล (ฮ.ศ.164-241) ท่านเป็นเจ้าของหนังสือหะดีษที่รู้จักกันในชื่อ **มุสนัดอิมามอะฮฺมัด** ท่านอิมามอะฮฺมัดเป็นนักหะดีษผู้ยิ่งใหญ่ที่สามารถท่องจำหะดีษได้ในปริมาณมหาศาล แต่ที่

สแกนด้วย CamScanner

พิเศษกว่าท่านอื่นๆทั้งหมดก็เพราะอิมามอะฮฺมัดมีประวัติในการต่อสู้กับทรราชที่บิดเบือนอิสลามอยู่ในสมัยของท่านจนเป็นเหตุให้ท่านถูกจำคุกและทรมาน วีรกรรมอันระบือของท่านทำให้ท่านถูกขนานนามว่า อิมามุลอะฮฺลุซซุนนะฮฺ (อิมามแห่งชาวซุนนะฮฺทั้งผอง) ทั้งตัวท่านยังถูกถือว่าเป็น "มุญัดดิ๊ด" (อัศวินผู้พิทักษ์อิสลามที่ถูกพยากรณ์โดยท่านนบีว่าจะปรากฏตัวขึ้นทุกครบรอบร้อยปี) และเป็นอิมามแห่งอะกีดะฮฺ(หลักศรัทธา) คนสำคัญท่านหนึ่ง

8. อิมามอิบนุคุซัยมะฮฺ (ฮ.ศ. 223-311) ท่านเป็นลูกศิษย์ของท่านอิมามบุคอรีย์และมุสลิม และยังถูกนักปราชญ์ขนานนามว่าเป็น อิมามุลอะอิมมะฮฺ (อิมามแห่งเหล่าอิมาม!) ท่านเป็นปราชญ์ผู้เจนจัดทั้งในเรื่องอะกีดะฮฺจากผลงานอันยิ่งใหญ่ของท่านในการปกป้องหลักศรัทธาของอิสลาม และท่านยังเป็นหนึ่งในมุฮัดดิษ(ปราชญ์หะดีษ)คนสำคัญที่ประพันธ์หนังสือ **เศาะฮีฮฺอิบนุคุซัยมะฮฺ** ขึ้นมา กลุ่มอุตริวิปลาสบางกลุ่มไม่ยอมรับท่านอิบนุคุซัยมะฮฺโดยตั้งข้อหาชวนหัวว่าท่านมีหลักศรัทธาผิดแผกจากแนวทางอะฮฺลุซซุนนะฮฺฯ ซึ่งเป็นคำกล่าวหาไร้ราคาที่จะดับรัศมีของท่านผู้นี้ได้เมื่อคำนึงถึงความจริงว่ามหาศาสนาจารย์แห่งอิสลามจำนวนมากต่างยอมรับและสดุดีเกียรติยศแห่งความรู้ที่ท่านกุมอยู่

9. อิมามอิบนุฮิบบาน (ฮ.ศ. 270-354) ท่านเป็นลูกศิษย์ของท่านอิมามอิบนุคุซัยมะฮฺ ทั้งยังเป็นเจ้าของหนังสือ **เศาะฮีฮฺอิบนุฮิบบาน** อย่างไรก็ตามท่านอิบนุฮิบบานถูกวิจารณ์จากนักหะดีษด้วยกันว่า

สแกนด้วย CamScanner

มาตรฐานในการตัดสินหะดีษของท่านค่อนข้างหละหลวม คือท่านอิบนุฮิบบานมักทำการผ่อนปรนผู้รายงานหะดีษที่ไม่ได้รับการเชื่อถือ ฉะนั้นหะดีษใดที่ท่านอิบนุฮิบบานรับรองว่าเศาะฮีฮฺในความเป็นจริงแล้วกลับถูกวิจารณ์ว่าไม่ใช่เศาะฮีฮฺตามมาตรฐานของนักหะดีษทั้งหมด หากแต่เป็นเพราะท่านมักทำการผ่อนปรนมากกว่า

10. ท่านอิมามอัลฮากิม อันนัยซาบูรีย์ (ฮ.ศ. 321-403) ท่านเป็นนักหะดีษคนสำคัญที่รวบรวมหะดีษภายใต้ชื่อว่า **อัลมุสตัดร็อกอะลัศเศาะฮีฮัยนฺ** อย่างไรก็ตามท่านถูกวิจารณ์ว่าเป็นนักหะดีษที่มีความหละหลวมเช่นเดียวกับท่านอิบนุฮิบบาน

11. ท่านอิมามยะฮฺยาอิบนุมะอีน (ฮ.ศ.158-223) ท่านเป็นเพื่อนสนิทของท่านอิมามอะฮฺมัด เป็นอาจารย์ของอิมามบุคอรีย์ เป็นปราชญ์นักหะดีษที่เก่งกาจชนิดหาตัวจับยาก และท่านขึ้นชื่อในเรื่องการวิจารณ์ผู้รายงานหะดีษ หนังสือที่บันทึกประวัตินักรายงานหะดีษแทบทุกเล่มจะต้องมีนามของท่านปรากฏเป็นหนึ่งในผู้วิจารณ์ ตำแหน่งแห่งการวิจารณ์ที่ท่านได้รับเป็นสิ่งที่แวดวงหะดีษและอื่นๆยอมรับกันโดยดุษฎี

12. ท่านอิมามอิสฮากบินเราะวาฮัยฮฺ (ฮ.ศ.163-238) ท่านเป็นอิมามแห่งการวิจารณ์ผู้รายงานหะดีษ ทั้งยังเป็นอาจารย์ของอิมามคนสำคัญๆอย่างเช่น ท่านอิมามบุคอรีย์ มุสลิม ติรมิซีย์ อบูดาวูด อันนะซาอีย์ เป็นต้น

สแกนด้วย CamScanner

13. ท่านอิมามอะลีย์ อิบนุมะดินีย์ (ฮ.ศ.161-234) ท่านเป็นหนึ่งในนักปราชญ์คนสำคัญที่ทำการวิจารณ์ตัวผู้รายงานหะดีษ ท่านเป็นศิษย์คนสำคัญของปราชญ์อิสลามในยุคแรก(ยุคสะลัฟ)อีกท่านหนึ่งคือท่านซุฟยาน บินอุยัยนะฮฺ (ฮ.ศ.107-198) บทบาทของทั้งสองท่านนี้ใกล้เคียงกับกรณีของท่านอิมามยะฮฺยา อิบนุมะอีน ผลงานของท่านอิบนุมะดีนีย์มีหลายชุด ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดเล่มหนึ่งคือ **อัลอิลัล**[38] อันเป็นหนังสือเกี่ยวกับประวัติบุคคลรวมถึงการอธิบายถึงกระบวนการวิพากษ์หะดีษตามมาตรฐานของอิสลาม

14. อิมามอบุลฟะรอจ อิบนุเญาซีย์ (ฮ.ศ. 508-597) ท่านผู้นี้คือปราชญ์ที่ข้าฯทึ่งในความสามารถทางด้านการประพันธ์หนังสือของท่าน นักวิชาการได้ให้ความเห็นว่าท่านผู้นี้ประพันธ์หนังสือมากถึง 376 ชุดหรือ 376 ชื่อ ซึ่งในแต่ละชุดก็มีหลายเล่มประกอบกันไปอีกนับไม่ถ้วน บางท่านก็ให้ทัศนะว่าท่านอิบนุลเญาซีย์ประพันธ์ตำรามากถึง 700 ชุด ซึ่งเป็นนักปราชญ์ที่ประพันธ์ตำรามากที่สุดแล้วในประวัติศาสตร์อิสลาม ผลงานอันโด่งดังของท่านก็คือหนังสือที่มีชื่อว่า **อัลเมาฎูอาต** อันเป็นตำราที่ท่านทำการรวบรวมเฉพาะหะดีษปลอมไว้อย่างเดียวขนาดสี่เล่มจบ พร้อมด้วยหะดีษมากถึง 1,847 บท

---

[38] อะลีย์บินอับดุลเลาะฮฺบินญะอฺฟัร อัลมะดินีย์, อัลอิลัล. มุฮัมมัด มุศเฏาะฟา, ผู้ตรวจทาน (เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1980).

สแกนด้วย CamScanner

นับว่าท่านเป็นนักปราชญ์ที่ประพันธ์หนังสือมากที่สุดในโลกอิสลามแล้วก็ว่าได้เท่าที่เคยมีมา แม้ว่าในด้านความถูกต้องของเนื้อหาจะถูกนักวิชาการทั่วสารทิศวิภาษไว้เพราะความไม่รอบคอบของท่านในการเขียนหนังสือซึ่งส่งผลให้เกิดความผิดพลาดของเนื้อหาค่อนข้างมาก

ความผิดพลาดที่ใหญ่หลวงของท่านอิบนุลเญาซีย์ก็คือความผิดพลาดในเรื่องหลักศรัทธา โดยเฉพาะความผิดพลาดในประเด็นที่เกี่ยวกับพระนามและคุณลักษณะของพระองค์อัลเลาะฮฺตามที่ถูกกล่าวไว้ในอัลกุรอาน ซึ่งท่านอิบนุลเญาซีย์เป็นหนึ่งในผู้ที่สมาทานทัศนะของกลุ่มมุอฺตะซิละฮฺและกลุ่มอัชอะรียะฮฺมาอธิบายหลักศรัทธาของมวลมุสลิมทั้งที่ทั้งสองกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ผิดแผกแหวกคอกจากสายธารของอะฮฺลุซซุนนะฮฺฯ

ท่านอิมามอิบนุเราะญับ อัลฮัมบะลีย์ นักปราชญ์ทางด้านหะดีษนามอุโฆษได้กล่าวถึงท่านอิบนุลเญาซีย์ไว้ว่า

مِنها : وَهُو الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ نَقِمَ جَمَاعَةٌ مِنْ مَشَايِخِ أَصْحَابِنَا وَأَئِمَّتِهِمْ مِنَ المَقَادِسَةِ وَالعَلْثِيِّيْنَ مِنْ مَيْلِهِ إِلَىٰ التَّأْوِيْلِ فِي بَعْضِ كَلَامِهِ، وَاشْتَدَّ نُكْرُهُمْ عَلَيْهِ فِي ذٰلِكَ، وَلَا رَيْبَ أَنَّ كَلَامَهُ فِي ذٰلِكَ مُضْطَرِبٌ مُخْتَلِفٌ، وَهُوَ وَإِنْ كَانَ مُطَّلِعًا عَلَىٰ الأَحَادِيْثِ وَالآثَارِ فِي هَـٰذَا البَابِ، فَلَمْ يَكُنْ خَبِيْرًا بِحِلِّ شُبْهَةِ المُتَكَلِّمِيْنَ، وَبَيَانِ فَسَادِهَا، وَكَانَ مُعَظِّمًا لِأَبِي الوَفَاءِ بنِ عَقِيْلٍ، يُتَابِعُهُ فِي أَكْثَرِ مَا يَجِدُ فِي كَلَامِهِ، وَإِنْ كَانَ قَدْ وَرَدَ عَلَيْهِ فِي بَعْضِ المَسَائِلِ، وَكَانَ ابنُ

"และส่วนหนึ่งจากมัน(ความผิดพลาดของอิบนุลเญาซีย์)ที่ทำให้ตัวเขาต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยกลุ่มของนักปราชญ์ของเรา(สำนักของท่านอิมามอะฮฺมัดอิบนุฮันบัล)และเหล่าอิมามแห่งเมืองดามัสกัส และรวมถึงเหล่าอัลษียีน (ฮัมบะลีย์สายหนึ่ง) ก็คือการที่ตัวของอิบนุลเญาซีย์โน้มเอียงไปทางการตีความ (ตะอฺวีล) ดังปรากฏในคำพูดบางส่วนของเขา, การตำหนิของบรรดานักปราชญ์ต่ออิบนุลเญาซีย์ในเรื่องดังกล่าวนั้นรุนแรงมาก ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าคำพูด(ความเชื่อ)ของอิบนุลเญาซีย์ในเรื่องนี้เป็นอะไรที่สับสนและขัดแย้งกันเองมาก แม้ว่าเขาจะเก่งในเรื่องราวของหะดีษเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ก็ตาม อิบนุลเญาซีย์ยังไม่เชี่ยวชาญต่อการตอบโต้ข้อคลุมเครือที่พวกมุตะกัลลิมูน (พวกคณะเก่า-ผู้แปล) สร้างขึ้นมา รวมถึงการอธิบายความคิดอันเป็นความเสียหายของพวกเขา ยิ่งไปกว่านั้นอิบนุลเญาซีย์ยังนับถืออิบนุลอะกี๊ล(เป็นบุคคลผู้มีอะกีดะฮฺไปในทางของมุอฺตะซิละฮฺ-ผู้แปล)ไว้อย่างสูงส่งด้วย ทั้งยังดำเนินตามความเชื่อส่วนใหญ่ของอิบนุลอะกี๊ลด้วยแม้จะพบว่าท่านอิบนุลเญาซีย์ได้ทำการตอบโต้อิบนุอะกี๊ลในบางประเด็นก็ตาม"[39]

แม้กระทั่งในหนังสือ อัลเมาฎูอาต เองก็ยังมีหะดีษจำนวนหนึ่งที่ไม่ถึงขั้นของการเป็นหะดีษปลอมตามที่ท่านอิบนุลเญาซีย์ได้ตัดสินไปแต่อย่างใด

---

[39] อับดุรเราะฮฺมาน บินอะฮฺมัด บินเราะญับ, *อัสสัยลุอะลาเฏาะบะกอติลฮะนาบิละฮฺ.* อับดุรเราะฮฺมาน บินมุฮัมมัด อัลอุษัยมีน, ผู้ตรวจทาน (ริยาฎ:มักตะบะฮฺอัลอุบัยกาน, 1425). เล่ม 2 หน้า 487.

เรื่องเล่าในอดีต

15. อิมามอันนะวะวีย์ (ฮ.ศ. 631-676) ท่านเป็นนักปราชญ์คนสำคัญในสำนักของชาฟิอีย์ ผลงานชื่อดังของท่านในด้านหะดีษก็คือหนังสือ **ชัรฮุเศาะฮีฮุมุสลิม**

16. ท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺ (ฮ.ศ. 661-728) ท่านผู้นี้เป็นนักหะดีษผู้ยิ่งใหญ่ของโลกอิสลามที่หาตัวจับยากมากที่สุดผู้หนึ่ง ท่านถูกขนานนามอันทรงเกียรติมากมายจากเหล่านักปราชญ์นับตั้งแต่ฉายานามชัยคุลอิสลามตัวจริง ตลอดจนฉายา "อิมามอะฮฺมัดที่ 3"

ท่านอิบนุตัยมียะฮฺเจนจัดในเรื่องการโต้แย้งกับแนวทางหลงผิดแหวกคอกหลายกลุ่ม ฉะนั้นจุดเด่นของท่านก็คือการสร้างบรรทัดฐานแก่ชาวมุสลิมว่าจะต้องปฏิบัติศาสนาบนพื้นฐานของหะดีษที่ถูกต้องเท่านั้น ผลงานทางด้านหะดีษของท่านจึงปรากฏอยู่ในหนังสือแทบทุกเล่มที่ท่านประพันธ์ขึ้นโดยเฉพาะหนังสือที่ท่านเขียนขึ้นเพื่อแฉความหลงผิดของกลุ่มนอกรีตต่างๆซึ่งมักพบการวิพากษ์หะดีษอ่อน เก๊ ที่กลุ่มหลงผิดนิยมหยิบยกมาสนับสนุนแนวทางของตนเอง คาดการณ์กันว่าท่านชัยคุลอิสลามอาจจะเขียนหนังสือมากถึง 300 เล่ม

ท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ นักหะดีษ นักวิจารณ์ผู้รายงานที่ทั่วโลกยอมรับได้ให้คำนิยามสั้นๆเกี่ยวกับตัวตนของท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺว่า

สแกนด้วย CamScanner

หะดีษใดก็ตามที่ท่านอิบนุตัยมียะฮฺไม่รู้จัก เขาไม่เรียกว่าเป็นหะดีษดอก!"[40]

ท่านอัลฮาฟิส อิบนุฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์ อุละมาอ์หะดีษคนสำคัญของโลกอิสลามและยังเป็นนักหะดีษที่ผลักดันให้ศาสตร์หะดีษของอิสลามได้ก้าวถึงจุดสูงสุดของความรู้ กล่าวถึงท่านอิบนุตัยมียะฮฺว่า

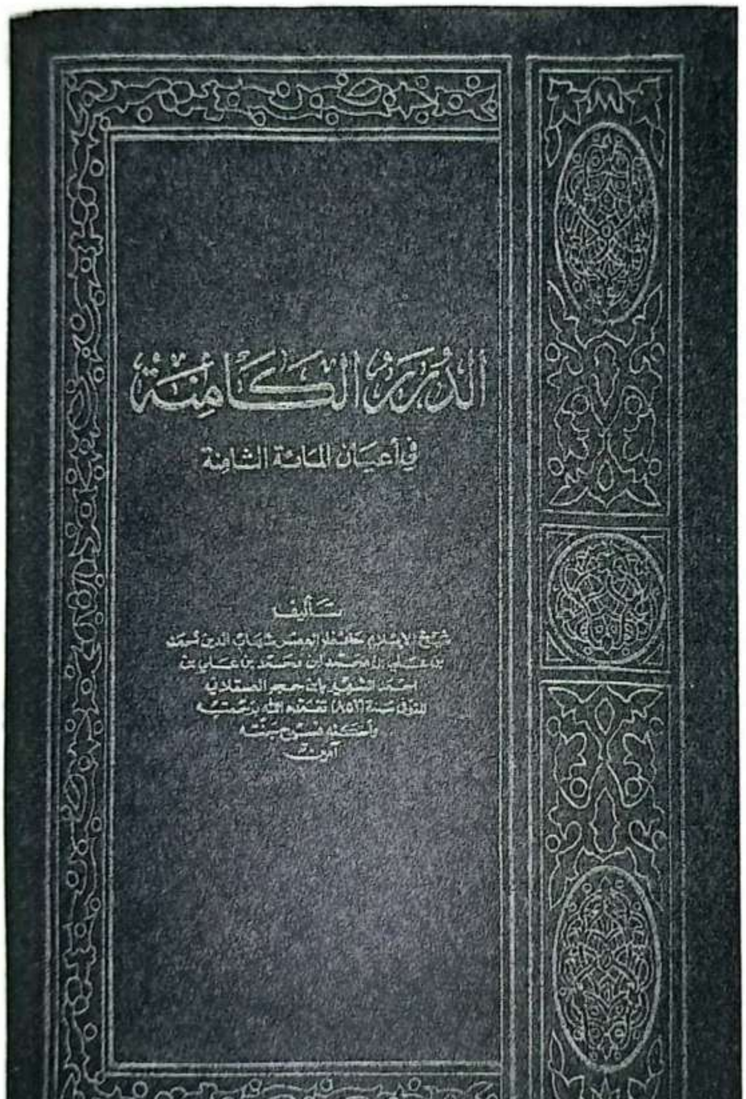

หน้าปกหนังสือ "อัดดุเราะรุล กามินะฮฺ"

[40] อับดุรเราะฮฺมาน บินอะฮฺมัด บินเราะญับ, *อัสสัยลุอะลาเฏาะบะกอติลฮะนาบิละฮฺ*. เล่ม 4 หน้า 500.

بالأخذ الاوفى وغرابة مثله فى هذا الزمان بل من ازمان، وقرأت بخط
الحافظ صلاح الدين العلائى فى ثبت شيخ شيوخنا الحافظ بهاء الدين
عبدالله بن محمد بن خليل مانصه — وسمع بهاء الدين المذكور على الشيخين
شيخنا وسيدنا وامامنا فيما بيننا وبين الله تعالى شيخ التحقيق السالك بمن
اتبعه احسن طريق ذى الفضائل المتكاثرة والحجج القاهرة(١) التى
اقرت الامم كافة ان هممها عن حصرها قاصرة ومتعنا الله بعلومه
الفاخرة ونفعنا به فى الدنيا والآخرة وهو الشيخ الامام العالم الربانى
والحبر البحر القطب النورانى امام الائمة بركة الامة علامة العلماء وارث
الانبياء آخر المجتهدين اوحد علماء الدين شيخ الاسلام حجة

١) ا — ى — الباهرة

الدرر الكامنة ١٩٠ ج — ١

الاعلام قدوة الانام برهان المتكلمين(١) قامع المبتدعين سيف المناظرين
بحر العلوم كنز المستفيدين ترجمان القرآن اعجوبة الزمان فريد العصر
والاوان تقى الدين امام المسلمين حجة الله على العالمين اللاحق
بالصالحين والمشبه بالماضين مفتى الفرق ناصر الحق علامة الهدى عمدة
الحفاظ فارس المعانى والالفاظ ركن الشريعة ذو الفنون البديعة
ابو العباس ابن تيمية * وقرأت بخط الشيخ برهان الدين محدث حلب

คำกล่าวของท่านอิบนุฮะญัร ที่มีต่อท่านอิบนุตัยมียะฮฺ (ดูคำแปลหน้าถัดไป)

وقرأت بخط الحافظ صلاح الدين العلائي ، في ثبت شيخ شيوخنا الحافظ بهاء الدين عبد الله بن محمد بن خليل ، ما نصه : وسمع بهاء الدين المذكور على الشيخين شيخنا وسيدنا وإمامنا فيما بيننا وبين الله تعالى ، شيخ التحقيق ، السالك بمن اتبعه أحسن طريق ، ذي الفضائل المتكاثرة ، والحجج القاهرة ، التي أقرت الأمم كافة أن هممها عن حصرها قاصرة ، ومتعنا الله بعلومه الفاخرة ونفعنا به في الدنيا والآخرة ، وهو الشيخ الإمام العالم الرباني والحبر البحر القطب النوراني ، إمام الأئمة ، بركة الأمة ، علامة العلماء ، وارث الأنبياء ، آخر المجتهدين ، أوحد علماء الدين ، شيخ الإسلام ، حجة الأعلام ، قدوة الأنام ، برهان المتعلمين ، قامع المبتدعين ، سيف المناظرين ، بحر العلوم ، كنز المستفيدين ، ترجمان القرآن ، أعجوبة الزمان ، فريد العصر والأوان ، تقي الدين ، إمام المسلمين ، حجة الله على العالمين ، اللاحق بالصالحين ، والمشبه بالماضين ، مفتي الفرق ، ناصر الحق ، علامة الهدى ، عمدة الحفاظ ، فارس المعاني والألفاظ ، ركن الشريعة ، ذو الفنون البديعة ، أبو العباس ابن تيمية

"ข้าฯได้อ่านต้นฉบับหนังสือเขียนมือของท่านอัลฮาฟิศ เศาะลาฮุดดีน อัลอะลาอีย์ เมื่อครั้งที่ท่านได้เขียนประวัติของท่านชัยคฺแห่งบรรดาชัยคฺทั้งหลายของเรา คือท่านอัลฮาฟิศ บะฮาอุดดีน อับดุลเลาะฮฺ อิบนุมุฮัมมัด อิบนุเคาะลีล ด้วยประโยคต่อไปนี้

ท่านบะฮาอุดดีน ผู้นี้เรียนศาสนาจากชัยคฺทั้งสองท่าน (คนแรก) คือ ชัยคฺของเรา นายและผู้นำในหนทางของอัลเลาะฮฺ ซึ่งเป็นชัยคฺผู้เจิด

สแกนด้วย CamScanner

จรัส คือชัยคฺผู้นำคนของเขาสู่หนทางอันดีเลิศ คือผู้ที่ทรงคุณธรรมมากมาย และหลักฐานอันแข็งแกร่งที่สุด ซึ่งแม้กระทั่งทุกประชาชาติต่างเป็นพยานว่าพวกเขาไม่มีความสามารถที่จะประมวลหลักฐานของชัยคฺผู้นี้ให้หมดได้เลย เราขอวอนต่อพระองค์อัลเลาะฮฺทรงประทานความสามารถแก่เราที่จะรับความรู้อันยิ่งใหญ่จากท่านผู้นั้นและทรงประสาทคุณประโยชน์แก่เราผ่านความรู้ของท่านทั้งในโลกนี้และปรภพ

ท่านคือชัยคฺ คืออิมาม คือปราชญ์ คือผู้เทศนาธรรมในสิ่งที่ตนปฏิบัติด้วย คือผู้เปี่ยมความรู้ดุจหยดน้ำในมหาสมุทรที่คอยเปล่งประกายทอแสงนำทาง คืออิมามแห่งเหล่าอิมาม คือความจำเริญแด่ประชาชาติอิสลาม คือสัญญาณแห่งปราชญ์ คือผู้สืบมรดกของบรรดานบี คือพหูสูตท่านสุดท้าย คือปราชญ์ที่ทรงเอกลัษณ์เฉพาะตัวหนึ่งเดียวแห่งศาสนานี้ คือชัยคฺแห่งอิสลาม คือหลักฐานของปวงปราชญ์ คือแบบอย่างที่ดีแก่มวลมนุษย์ คือแหล่งความรู้แด่บรรดานักศึกษา คือสรรพาวุธต่อเหล่าอุตริชน (พวกบิดอะฮฺ) คือกระบี่แด่นักโต้วาที คือมหาสมุทรแห่งความรู้ คือสมบัติสำหรับผู้ที่หาประโยชน์จากมัน คือผู้อรรถาธิบายอัลกุรอาน คือผู้ที่น่าพิศวงแห่งยุคสมัยแล้ว คือผู้ไร้เทียมทานแห่งยุคสมัย เขามีนามว่า ตะกียุดดีน ผู้เป็นอิมามแห่งบรรดามุสลิม **คือหลักฐานของอัลเลาะฮฺแห่งสากลโลก** คือผู้ที่จะเปี่ยมด้วยคุณธรรม คือผู้ตามรอยชาวสะลัฟ คือผู้ชี้ขาดปัญหาศาสนาแก่สำนักคิดทั้งหลาย คือผู้อุปถัมภ์ความจริง คือสัญญาณแห่งทางนำ คือนักท่องจำหะดีษเรือนแสนทั้งในด้านความหมายและถ้อยความ

สแกนด้วย CamScanner

อย่างจรัสจ้า คือรากฐานของบัญญัติอิสลาม คือผู้ที่เป็นเอกในหลายแขนง และเปี่ยมไปด้วยความเยี่ยมยุทธ์ เขาคืออบุลอับบาส **อิบนุตัยมียะฮฺ**"[41]

17. ท่านอัลฮาฟิศ อัสสะฮะบีย์ (ฮ.ศ. 673-748)

ท่านคือลูกศิษย์คนสำคัญของท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺ และจัดเป็นหนึ่งในนักหะดีษรุ่นหลังๆที่โดดเด่นชนิดหาตัวจับยากมากที่สุดคนหนึ่ง ผลงานของท่านในด้านหะดีษปรากฏมากมายมหาศาล แต่ผลงานที่ถูกยอมรับกันทั่วหน้ากันก็คือหนังสือ มีซานุลอิอฺติดาล ซึ่งมีความยาวขนาด 8 เล่มจบ เป็นหนังสือที่ท่านวิจัยขึ้นเพื่อรวบรวมเอาผู้รายงานหะดีษจำพวกอ่อนความจำและจำพวกโกหกมาบรรจุไว้เป็นฐานข้อมูลสำคัญแก่อนุชนในการตรวจจับหะดีษ

18. ท่านอัลฮาฟิส มิซซีย์ (ฮ.ศ. 654-742)

ท่านอิมามมิซซีย์ เป็นหนึ่งในนักหะดีษที่มีความสัมพันธ์พิเศษกับท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺ ท่านให้ความเคารพในตัวของท่านชัยคุลอิสลามมาก ในหลายครั้งอิทธิพลทางความคิดของท่านชัยคุลอิสลามก็ส่งผลต่อการต่อสู้ทางศาสนาของท่านดังกรณีอันโด่งดังที่ครั้งหนึ่งท่านอิมามมิซซีย์ได้ถูกกลุ่มราชครูสายอะชาอิเราะฮฺสมทบด้วยกลุ่มผู้ปกครองกุมขังเนื่องจากการเผยแพร่หนังสือหลักศรัทธาตามฉบับชาวสะลัฟที่ท่านอิมามบุคอรีย์ได้ประพันธ์ไว้ การกังขังครั้งนี้เป็นผลมาจากการต่อสู้ของ

---

[41] อะฮฺมัดบินฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์, *อัดดุเราะรุลกามินะฮฺฟีอะอฺยานิลมิอะติษษามินะฮฺ* (ม.ป.ท.: ดาอิเราะฮฺอัลมะอาริฟอัลอุษมานียะฮฺ, ม.ป.ป.). เล่ม 1 หน้า 159-160.

สแกนด้วย CamScanner

ท่านอิบนุตัยมียะฮฺกับหลักศรัทธาอันแปดเปื้อนราคีที่สังคมอัชอะรีย์สมัยนั้นสมาทานกันอยู่

ผลงานที่สำคัญของท่านอิมามมิซซีย์ก็คือหนังสือ ตะฮฺลีบุล กะมาลฟีอัศมาอิรริญาล ซึ่งเป็นหนังสือที่ทำการรวบรวมรายชื่อพร้อมสถานะของผู้รายงานหะดีษ

19. ท่านอัลฮาฟิศ อิบนุกะษีร (ฮ.ศ. 702-774)

ท่านเป็นลูกศิษย์และผู้สนับสนุนคนสำคัญต่อท่านชัยคุลอิสลาม ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าอิทธิพลทางความคิดของท่านชัยคุลอิสลามได้ส่งผลต่อโลกทัศน์ของท่านอิบนุกะษีรด้วยเช่นกัน ดังที่ท่านกอฎี ชุฮฺบะฮฺ นักบันทึกประวัติคนสำคัญของมัสฮับชาฟิอีย์ได้กล่าวถึงท่านอิบนุกะษีรไว้ว่า

كانت له خصوصية بابن تيمية ومناضلة عنه، واتباع له في كثير من آرائه، وكان يفتى برأيه في مسألة الطلاق

"ท่านอิบนุกะษีรมีความสัมพันธ์พิเศษกับท่านอิบนุตัยมียะฮฺ โดยเฉพาะการเป็นผู้คอยปกป้องแก้ต่างแทนท่านอิบนุตัยมียะฮฺ ท่านอิบนุกะษีรยังเป็นผู้ปฏิบัติตามความเห็นของท่านอิบนุตัยมียะฮฺในหลายเรื่อง ท่านได้ออกคำตัดสินปัญหาศาสนาในเรื่องของการหย่าตามทัศนะของท่านอิบนุตัยมียะฮฺ"[42]

---

[42] อบิลฟิดาอ์ อิสมาอีล บินกะษีร, *กิศอศุลอัมบิยาอ์*. มุสตอฟา อับดุลวาฮิด, ผู้ตรวจทาน (ไคโร: ดารุลกุตุบอัลฮะดีษะฮฺ, 1388). เล่ม 1 หน้า 3.

สแกนด้วย CamScanner

ผลงานทางด้านหะดีษของท่านอิบนุกะษีรปรากฏอยู่ในงานของท่านหลายเล่ม เช่น หนังสือ **อัลบาอิษอัลฮะษีษฯ** อันเป็นหนังสือที่ท่านสรุปความเกี่ยวกับวิชาการหะดีษจากหนังสือของนักหะดีษยุคก่อนหน้าท่านคือท่านอัลฮาฟิศอิบนุศเศาะลาฮฺอีกที นอกจากนี้ยังมีหนังสือ **อัตตัมกีลฟิลญัรฮิวัตตะอ์ดีลฟีมะอฺริฟาติษษิกอตวัฏฏุอาฟาอ์วัลมะญาฮีล** อันเป็นหนังสือที่ท่านเขียนขึ้นเพื่อรวบรวมประวัตินักรายงานหะดีษพร้อมสถานภาพ รวมถึงหนังสือ **อัลบิดายะฮฺวันนิฮายะฮฺ** อันเป็นหนังสือประวัติศาสตร์อิสลามเล่มใหญ่ที่ท่านรวบรวมขึ้นพร้อมกับระบุสถานภาพของสายรายงานที่ท่านนำมาเสนอเพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่านในการจำแนกข้อมูล ตลอดจนหนังสือ **ตัฟซีรอัลกุรอานิลอะษีม** หรือที่รู้จักกันในนามหนังสือ **ตัฟซีรอิบนุกะษีร** ซึ่งเป็นหนังสืออธิบายอัลกุรอานด้วยหะดีษ ท่านประพันธ์หนังสือนี้ขึ้นด้วยการคัดสรรสายรายงานที่ถูกต้องจากตำราตัฟซีรเล่มเก่าแก่คือตัฟซีรอัฏเฏาะบะรีย์อีกที

20. ท่านอิบนุเราะญับ อัลฮัมบะลีย์ (ฮ.ศ. 736-795)

ท่านเป็นนักหะดีษคนสำคัญของมัสฮับฮัมบะลีย์ ผลงานในด้านหะดีษของท่านก็คือหนังสือ **ฟัตฮุลบารีย์** ซึ่งท่านได้ทำการอธิบายหะดีษของท่านอิมามบุคอรีย์

21. ท่านอัลฮาฟิศ อิบนุฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์ (ฮ.ศ. 773-852)

ท่านผู้นี้เปรียบเสมือนบิดาแห่งวิชาการหะดีษของอิสลามในสมัยหลัง ท่านเปรียบดังอิมามบุคอรีย์ท่านที่สองของประชาชาติอิสลาม

สแกนด้วย CamScanner

สืบเนื่องจากความเก่งกาจและเชี่ยวชาญในเรื่องหะดีษที่ไม่มีใครเทียบเท่าได้แล้วนับตั้งแต่ยุคสมัยของท่านจวบจนปัจจุบัน ท่านอิบนุฮะญัรได้ต่อยอดพัฒนาวิชาการหะดีษจนเกือบจะถึงจุดสูงสุดของเพดานความรู้แล้ว ด้วยเหตุนี้เองหลังจากยุคของท่านอิบนุฮะญัรเป็นต้นไปจึงไม่ปรากฏนักปราชญ์หะดีษที่จะเทียบเท่ากับท่านได้อีก

ผลงานในเรื่องหะดีษของท่านมีมากเกินกว่าจะกล่าวได้ทั้งหมด เราเพียงแต่ขอกล่าวถึงผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของท่านคือหนังสือ **ฟัตฮุลบารีย์** อันเป็นหนังสือที่ท่านเขียนขึ้นเพื่ออธิบายหะดีษในตำราเศาะฮีฮฺของท่านอิมามบุคอรีย์ทั้งหมด, หนังสือ ตะฮฺซีบุตตะฮฺซีบ และตักรีบุตตะฮฺซีบ ทั้งสองชุดนี้เป็นหนังสือที่รวบรวมประวัตินักรายงานหะดีษพร้อมสถานภาพอย่างสมบูรณ์แบบและถูกใช้อ้างอิงในงานวิชาการมากที่สุดแล้วก็ว่าได้ในยุคปัจจุบัน

22. ท่านอัลฮาฟิศ ญะลาลุดดีน อัสสุยูฏีย์ (ฮ.ศ. 849-911)

ท่านผู้นี้อาจจะเป็นนักหะดีษท่านสุดท้ายในประชาชาติอิสลามก็เป็นได้ที่สามารถจดจำหะดีษได้เรือนแสน ทั้งยังถือกันว่าท่านสุยูฏีย์เป็นปราชญ์ระดับพหูสูต (มุจตะฮิด) ท่านสุดท้ายแล้ว หมายถึงระดับที่แตกฉานในวิชาการอิสลามเทียบเท่ากับบรรดานักปราชญ์ในสมัยแรก

ท่านมีผลงานทางด้านหะดีษจำนวนมาก เช่น หนังสือ **ญามิอุอัศเศาะฆีร** อันเป็นหนังสือหะดีษที่ท่านพยายามคัดสรรหะดีษที่คิดว่าถูกต้องมารวบรวมใหม่ หรือหนังสือ **ตัฎรีบอัรรอวี** เป็นหนังสือทางด้าน

สแกนด้วย CamScanner

ศาสตร์หะดีษโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านก็ให้ความเห็นว่าท่านอิมามสุยูฏีย์เป็นนักหะดีษที่มีความหละหลวมบางประการอยู่

23. ท่านอิมามมุฮัมมัดนาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ (ฮ.ศ. 1333-1420)

ในบรรดานักหะดีษร่วมสมัยที่มีชื่อเสียง ท่านอิมามมุฮัมมัดนาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ จัดเป็นนักหะดีษที่มีบทบาทมากที่สุดแล้วของศตวรรษนี้ ในมุมมองของข้าฯเห็นว่าท่านอัลบานีย์เป็น "มุญัดดิ๊ด" ของศตวรรษนี้ คำว่ามุญัดดิ๊ดหมายถึงบุคคลที่พระองค์อัลเลาะฮฺได้ทรงส่งมายังโลกมนุษย์ในทุกต้นครบรอบหนึ่งร้อยปีของศักราชอิสลาม ตามหะดีษที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا

"แท้จริง อัลเลาะฮฺจะส่งมายังประชาชาตินี้ ในทุกๆต้นร้อยปีคือบุรุษผู้ซึ่งจะฟื้นฟูศาสนาของประชาชาตินี้แก่ประชาชาตินี้"[43]

จากหะดีษบทนี้ มันได้ส่งสัญญาณแก่เราว่าศาสนาของประชาชาตินี้จะถูกกระพือขึ้นจากปลักแห่งความอวิชชาสู่แสงสว่างแห่งธรรมของอิสลามอยู่ในทุกศตวรรษ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพศาสนาที่ปรากฏในโลกมุสลิมจะบังเกิดขึ้นทุกต้นศตวรรษใหม่ของศักราชอิสลาม การจับตาถึงทิศทางการเปลี่ยนผ่านใหม่จากสังคมที่มีแต่ความแหลกเหลวสู่สังคมที่ดำรงมั่นอยู่บนธรรมของอิสลามจะบังเกิดขึ้น

---

[43] สุลัยมาน บินอัลอัชอัต อิซซิญิสตานีย์, *สุนันอบูดาวูด* (เบรูต: ดารุลกุตตุบ อัลอิลมียะฮฺ, 1389). หมายเลขหะดีษที่ 4291.

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

บุคคลที่มีดวงตาเห็นธรรมจะประจักษ์ชัดจากผลงานของท่านอิมามอัลบานีย์ว่าท่านคือผู้ที่เปี่ยมไปด้วยสัญลักษณ์แห่งความเป็นนักปฏิรูปแด่ศาสนาของมวลประชาชาตินี้ จากผลงานการเขียนและการเทศนาธรรมอันทรงพลังของท่านที่ทำให้ซุนนะฮฺของท่านเราะซูลถูกช่วยเหลือ อุตริกรรมเกิดความอับปาง สำคัญที่สุดผลงานของท่านอิมามอัลบานีย์ต่อหะดีษนั้นสร้างคุณูปการอันมหาศาลแก่โลกอิสลาม กล่าวคือท่านอิมามอัลบานีย์เป็นผู้เรียกร้องให้ประชาชาติทั้งปวงละทิ้งการจมปลักอยู่บนความเห็นของนักปราชญ์จนไม่เหลียวแลความถูกต้องทางศาสนา ท่านเป็นผู้ผลักดันให้หะดีษเป็นอำนาจอันทรงพลังที่ทุกคนต้องยอมสยบไว้เหนือคำพูดอันง่อยเปลี้ยของมนุษย์ ท่านจึงอุทิศความพยายามตลอดจนช่วงชีวิตของท่านทำการตรวจทานหะดีษที่มีอยู่ในบรรณพิภพนี้ทั้งหมดอย่างสุดความสามารถเพื่อจำแนกให้สังคมได้รับรู้ว่าอะไรคือหะดีษเศาะฮีฮฺ อะไรคือหะดีษเฎาะอีฟ หนังสือที่มีชื่อเสียงของท่านมีจำนวนมาก แต่ที่เห็นจะโด่งดังที่สุดก็คือหนังสือ ซิลซิละฮฺอัลอะฮาดีษอัฎเฎาะอีฟะฮฺวัลเมาฎูอะฮฺ อันเป็นตำราที่ท่านเฟ้นหาหะดีษอ่อนและเก๊ที่กระจายอยู่ทั่วประชาชาติอิสลามผ่านตำราต่างๆในยุคอดีตมาประมวลเพื่อเตือนประชาชาติให้ออกห่างจากการจมปลักในหะดีษเหล่านี้ จำนวนหะดีษที่ถูกตรวจไปในหนังสือเล่มนี้มากถึงเจ็ดพันกว่าบทภายในหนังสือขนาด 7 เล่มจบ ยังไม่นับรวมหนังสือเล่มอื่นๆอีกจำนวนมากที่เราคงไม่สามารถกล่าวทุกอย่างได้ในหน้ากระดาษเล็กๆนี้

สแกนด้วย CamScanner

อิมามอัลบานีย์ (ค.ศ. 1914-1999)

ชัยคฺอะฮฺมัด อันนัจมีย์ (ค.ศ. 1928-2008)

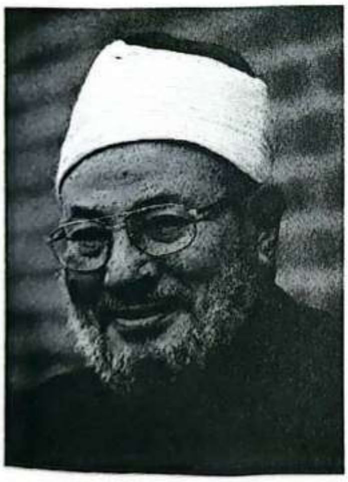

ยูซุฟ อัลเกาะเราะฎอวีย์

(ค.ศ.1926-ปัจจุบัน)

อบูอิสฮาก อัลฮุวัยนีย์

(ค.ศ.1956-ปัจจุบัน)

العلامة مقبل بن هادي الوادعي
رحمه الله

ชัยคฺมุกบิล บินฮาดีย์

(ค.ศ.1933-2001)

มุฮัมมัด ฮัซซาน

(ค.ศ. 1962-ปัจจุบัน)

สถานภาพของนักหะดีษที่ทรงเกียรติหรือบุรุษอาซาไนยผู้พิทักษ์ซุนนะฮฺ ดังที่พวกอวิชชาบางคนกระทำกันอยู่

สิ่งที่เราทั้งหลายสมควรอย่างยิ่งแก่การตระหนักก็คือท่านอิมามอัลบานีย์เป็นนักปราชญ์เพียงไม่กี่ท่านในยุคปัจจุบันที่ชาวอะฮฺลุซุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺยกย่องให้เป็นอิมามแห่งการวิจารณ์และการรับรอง (อัลญัรฮฺวัตตะอ์ดีล) ในฐานะที่ท่านเป็นนักหะดีษคนสำคัญเพียงไม่กี่คนที่เหลืออยู่ในปฐพีนี้

บรรดากลุ่มลุ่มหลงและผู้ใฝ่ใคร่ในอารมณ์ชั่วต่างพยายามปิดกั้นประตูแห่งวิชาอัลญัรฮฺวัตตะอ์ดีลแก่สาธารณะชนมิให้เกิดความเข้าใจ พวกเขาต้องการทำลายวิชานี้เพื่อให้ความหลงผิดที่เกิดขึ้นกับบุคคลบางกลุ่มเล็ดลอดไปจากหน่วยสืบสวนของอิสลามและทำการมอมเมาเยาวชนคนขาดวิชาให้หลงคล้อยไปอย่างกู่ไม่กลับ ทั้งที่กฎเกณฑ์แห่งการวิจารณ์และยอมรับต่อตัวบุคคลจะต้องดำรงอยู่ต่อไปตราบใดที่แผ่นฟ้าและผืนพสุธานี้ยังคงเหลืออยู่ คณะกรรมการผู้ทรงธรรมที่จะคอยวิจารณ์ตัวบุคคลที่มีแต่ความลุ่มหลงจะทำหน้าที่เหล่านี้ต่อไปแม้ว่าพวกอวิชชาและใฝ่ต่ำบางส่วนจะเห่าหอนเพื่อปกป้องความวิบัติเหล่านี้ก็ตาม

คนที่มีมันสมองย่อมทราบดีว่าการวิจารณ์ตัวบุคคลโดยปราชญ์ผู้ทรงธรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการวิจารณ์เพื่อให้มวลประชาสามัญชนรับรู้และตระหนักถึงพิษภัยทางความคิดอันวินาศของกลุ่มคนที่ถูกวิจารณ์มันเป็นคนละสิ่งกันกับการปล่อยให้เยาวชนหรือคนขลาดเขลาทำการ

สแกนด้วย CamScanner

วิจารณ์พี่น้องมุสลิมตามลำพังอย่างขาดความรู้ นี่คือจุดต่างสำคัญที่คนมีโรคในหัวใจกำลังเบี่ยงเบนเพื่อก่อความสับสนอยู่

ฉะนั้นการที่สามัญชนไม่ว่าจะข้าฯหรือใครก็ดีได้ถ่ายทอดการวิจารณ์ของมหาปราชญ์เหล่านี้ แต่กลับถูกแดกดันอย่างชวนหัวว่าข้าฯไม่มีสิทธิในการวิจารณ์ตัวบุคคล พฤติกรรมวิปลาสนี้ไม่ใช่อื่นใดนอกจากการเบี่ยงเบนผู้คนออกจากความจริงเพราะหากพวกเขายึดถือข้ออ้างตลกร้ายเช่นนี้แล้วพวกเขาสมควรประกาศให้มหาปราชญ์ผู้วิจารณ์เหล่านี้มุดรูอยู่ในกระโจมวิชาการขนาดแมวดิ้นตายเพื่อวิจารณ์ให้มหาปราชญ์กันเองไม่กี่คนรับฟัง หรือที่ร้ายกว่านั้นก็สมควรแก่คนประหลาดกลุ่มนี้ที่จะต้องประกาศห้ามเยาวชนอ่านตำราของมหาปราชญ์เหล่านี้

การวิจารณ์หรือยอมรับตัวบุคคลใดก็ตามแต่ที่ถูกกระทำโดยคณะนักปราชญ์ผู้ทรงธรรมเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่กระทำไปเพื่อปกป้องประชาชนรากหญ้าจากความลุ่มหลงที่เกิดขึ้นจากการหลงไหลต่อผลงานและโวหารมายาของนักวิชาการทุรชน! นี่คือเป้าหมายของการวิจารณ์เพื่อปกป้องมหาชนให้ออกห่าง มิใช่วิจารณ์เพื่อให้มหาชนเกิดความคลุมเครือและปิดกั้นหูตาประชาชนจากการรู้แจ้งถูกผิด! คนบางกลุ่ม ณ บัดนี้กำลังกระทำตนเสมือนพระสันตะปาปาในสมัยคร่ำครึของยุคมืดที่ปิดกั้นประชาชนจากการพูดความจริงเพียงเพื่ออุบงำการกระเดือกผลประโยชน์ที่จุกคอให้พ้นหลอดลมไปในเร็วพลัน! หากสามัญชนไม่สามารถถ่ายทอดการวิจารณ์ของมหาปราชญ์เหล่านี้แล้วไซร้ สามัญชนคนใฝ่ชั่วก็ไม่สมควรรับรองความ

สแกนด้วย CamScanner

ถูกต้องปลอดภัยแก่คนผู้หนึ่งด้วยเหตุผลของความเป็นสามัญชนเช่นเดียวกัน แต่น่าแปลกว่าเมื่อคนหนึ่งเบนหน้าสู่การห้ามปรามความผิดตามธรรมโอวาทของ ศาสนทูตที่ว่า

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ

"ผู้ใดเห็นคนหนึ่งคนใดจากพวกท่านทำชั่ว ก็จงเปลี่ยนแปลง (ยับยั้ง) ด้วยมือของเขา ถ้าหากไม่สามารถทำได้ ก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยลิ้นของเขา ถ้าหากไม่สามารถทำได้ ก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยหัวใจของเขา การทำเช่นนั้น (คือการเอาใจออกห่าง) นับเป็นการศรัทธาที่อ่อนแอที่สุด (หมายถึงไม่ค่อยได้ผล)"[44]

พวกทุรชนกลับหน้าสลอนออกมาป้องปิดความเท็จอย่างเหลือกลานตามที่พระองค์อัลเลาะฮฺได้ทรงกล่าวว่า

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

"แท้จริง เราได้ประทานคัมภีร์ลงมาแก่เจ้า(มุฮัมมัด)ด้วยความสัจธรรม เพื่อว่าเจ้าจะได้ตัดสิน(ปัญหาที่เกิดขึ้น)ระหว่างผู้คน ด้วยสิ่งที่อัลเลาะฮฺได้ทรงให้เจ้ารู้เห็น **และเจ้าจงอย่าเป็นผู้แก้เกี้ยวให้แก่ผู้บิดพลิ้วทั้งหลาย**" (4:105)

---

[44] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ: 78.

สแกนด้วย CamScanner

หนึ่งในบรรดานักวิชาการผู้คละเคล้าปรัชญาอันตรายแห่งยุคสมัยก็คือ ยูซุฟ อัลเกาะเราะฎอวีย์ คนผู้นี้คืออิมามแห่งความหลงผิดที่สถาปนาตนเป็นผู้เจนจัดในหลายปัญหาของอิสลามและมักวินิจฉัยปัญหาศาสนาเอาเองตามใจชอบโดยไม่พึ่งพิงความเห็นของปวงปราชญ์ผู้ทรงภูมิแห่งอดีตกาลเลย ผิดกับที่เราพยายามพึ่งพิงความรู้ของปราชญ์แบบก้าวต่อก้าว

ท่านอิมามอัลบานีย์ ได้กล่าววิจารณ์ตัวของยูซุฟ อัลเกาะเราะฎอวีย์ ผู้นี้ว่า

يوسف القرضاوى دراسته أزهرية وليست دراسة منهجية على الكتاب والسنة ، وهو يفتى الناس بفتاوى تخالف الشريعة ، وله فلسفة خطيرة جداً ، إذا جاء شىء محرم فى الشرع يتخلص من التحريم بقوله " ليس هناك نص قاطع للتحريم " ولذلك أباح الغناء

"ยูซุฟอัลเกาะเราะฎอวีย์เป็นผู้ที่เคยศึกษาศาสนาจากมหาวิทยาลัยอัลอัสฮัร และไม่ได้ศึกษาแนวทาง(การเข้าใจศาสนา)ตามเจตนารมณ์ของอัลกุรอานและซุนนะฮฺ คนผู้นี้ยังมักชอบออกคำวินิจฉัยปัญหาศาสนาแก่ประชาชนซึ่งสวนทางกับหลักนิติบัญญัติของอิสลาม และ**สำหรับในตัวเขานั้นมีหลักปรัชญาที่อันตรายมาก** และหากมีบางสิ่งมายังตัวเขาอันเป็นสิ่งที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนา เกาะเราะฎอวีย์ก็จะทำให้สภาพการเป็นของต้องห้ามในตัวของสิ่งนั้นอันตรธานหายไป (คือทำของต้องห้ามเป็นที่อนุญาตแทนเพื่อหาทางเอาใจประชาชน-ผู้แปล) ด้วย

เรื่องเล่าในอดีต

กับโวหารของเขาว่า ไม่มีหลักฐานที่ชัดแจ้งในการห้ามเรื่องเหล่านั้นเลย! ฉะนั้นเขาจึงทำให้ดนตรีเป็นสิ่งที่อนุญาต"

ท่านอิมามอัลบานีย์กล่าวไปต่อไปว่า

اصرف نظرك عن القرضاوي واقرضه قرضاً، هذه ضد ما قلناه آنفاً , إذا جاءت مسألة في التحريم يقول ليس فيها نصّ قاطع،

"จงเปลี่ยนทัศนะคติของพวกท่านจากเกาะเราะฎอวีย์เสียใหม่เถิด และจงทิ้งเขาไปเสีย สิ่งเหล่านี้แตกต่างจากสิ่งที่เราได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ เพราะหากมีปัญหาใดก็ตามในเรื่องสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนาเกิดขึ้น เขาก็จะกล่าวว่า ไม่มีหลักฐานที่ชัดแจ้งห้ามในเรื่องนั้น"[45]

ท่านผู้อ่านอาจจะเกิดข้อสงสัยว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านอิมามอัลบานีย์ต้องมีท่าทีแข็งกร้าวกับ ยูซุฟ เกาะเราะฎอวีย์ เช่นนั้น ? คำตอบก็คือ เพราะฟัตวา(การวินิจฉัยปัญหาศาสนา)ของเขามักจะเป็นฟัตวาที่หาทางออกให้กับประชาชนอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงหลักฐานที่ถูกต้อง บ่อยครั้งที่มักมีฟัตวาแปลกประหลาดออกมา เช่น อนุโลมให้มุสลิมที่อยู่ในยุโรปกู้เงินด้วยดอกเบี้ยเพื่อซื้อบ้านส่วนตัว, ฟัตวาอนุโลมให้ฟังเพลงฟังดนตรีโดยกล่าวหาผู้ห้ามว่าเป็นพวกหัวรุนแรง, ฟัตวาอนุโลมให้มีการปะปนระหว่างผู้หญิงผู้ชายในกิจกรรม, ฟัตวาอนุโลมให้มุสลิมในสหรัฐอเมริการ่วมมือกับศัตรูอิสลามเข่นฆ่ามุสลิมในอัฟกานิสถาน เป็นต้น

---

[45] มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *ซิลซิละตุลฮุดาวันนูร* (เทปคาสเซ็ตท์), เลขที่ 362 วินาทีที่ 16:30-18:16 และ 24:35-26:00.

นอกเหนือจากการวิจารณ์ของท่านอิมามอัลบานีย์แล้ว ท่านอิมามมุกบิล บินอาดี อัลวาดิอีย์ หนึ่งในนักปราชญ์หะดีษชาวเยเมนที่ท่านอิมามอัลบานีย์เคยกล่าวรับรองได้กล่าววิจารณ์ตัวของเกาะเราะฎอวีย์ไว้ว่า

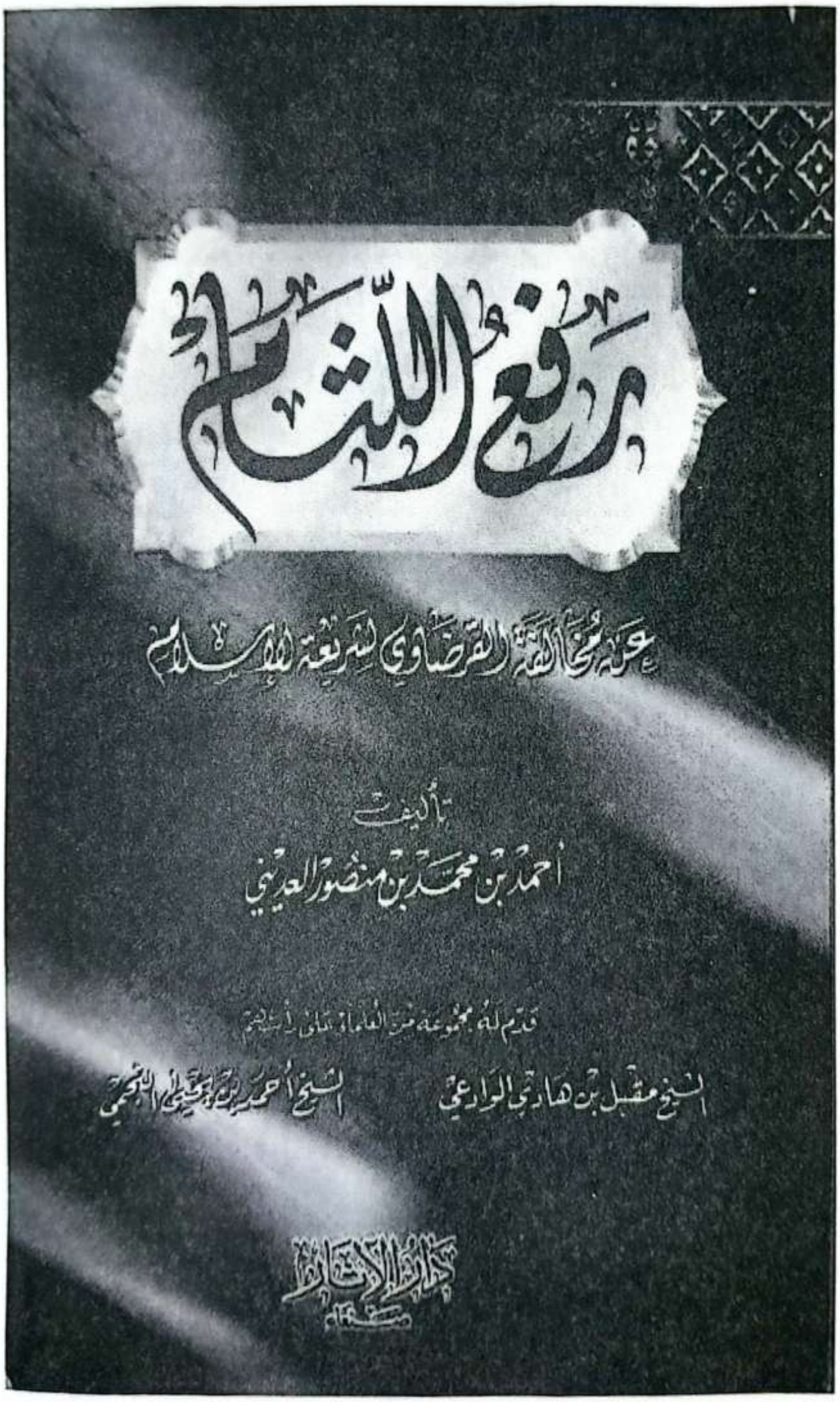

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة الشيخ العلامة محدث الديار اليمنية
أبي عبدالرحمن مقبل بن هادي الوادعي

الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا، ومن سيئات أعمالنا، من يهد الله فهو المهتدي، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدًا عبده ورسوله.

أما بعد: فيقول الله سبحانه وتعالى في كتابه الكريم: ﴿يَاأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَموَالَ النَّاسِ بِالبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللهِ﴾(١)، وقال سبحانه وتعالى محذرًا عن علماء السوء ﴿فَخَلَفَ مِن بَعدِهِم خَلفٌ وَرِثُوا الكِتَابَ يَأخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الأَدنَى وَيَقُولُونَ سَيُغفَرُ لَنَا وَإِن يَأتِهِم عَرَضٌ مِثلُهُ يَأخُذُوهُ أَلَم يُؤخَذ عَلَيهِم مِيثَاقُ الكِتَابِ أَن لا يَقُولُوا عَلَى اللهِ إِلاَّ الحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالدَّارُ الآخِرَةُ خَيرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلا تَعقِلُونَ﴾(٢).

وثبت عن النبي ﷺ أنه قال: «أَخوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلُّ مُنَافِقٍ عَلِيمِ اللِّسَانِ» وفي «سنن أبي داود» عن ثوبان رضي الله عنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَخوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيكُم الأَئِمَّةُ المُضِلُّونَ» وفي «الصحيحين» عن أسامة بن زيد رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَومَ القِيَامَةِ فَيُلقَى فِي النَّارِ فَتَندَلِقُ أَقتَابُهُ فِي النَّارِ، فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الحِمَارُ بِرَحَاهُ، فَيَجتَمِعُ أَهلُ النَّارِ عَلَيهِ،

(١) سورة التوبة، الآية:٣٤.

(٢) سورة الأعراف، الآية:١٦٩.

فَيَقُولُونَ: أي فُلانُ مَا شَأنُكَ، أَلَيسَ كُنتَ تَأمُرُنَا بالَمعرُوف، وَتَنهَانَا عَن الُمنكَر، قَالَ: كُنتُ آمُرُكُم بِالَمعرُوفِ وَلا آتِيهِ، وَأَنْهَاكُم عَن الُمنكَرِ وَآتِيهِ».

وإني أحمد الله سبحانه وتعالى فما قام داعٍ إلى ضلالة من علماء السوء إلا ورشقته سهام أهل السنة حتى يصرعوه ويكشفوا عواره ويحذروا المسلمين من أباطيله وزيغه ﴿بَل نَقذِفُ بِالحَقِّ عَلَى البَاطِلِ فَيَدمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾[1].

ومن بين دعاة الضلالة في زمننا هذا يوسف بن عبدالله القرضاوي مفتي قطر، فقد أصبح بوقًا لأعداء الإسلام، فسخَّر لسانه وقلمه لمحاربة دين الإسلام.

فما أن شعر به أهل السنة إلا ورشقوه بسهامهم ويوشك أن يقضوا عليه كما قضوا على غيره من دعاة الضلال، ومن بين أولئك الشيخ الفاضل أحمد بن محمد ابن منصور العديني فقد تتبَّع كثيرًا من ضلالاته المهمة ودحضها بالأدلة من كتاب الله وسنة رسول الله ﷺ، فجزاه الله خيرًا وبارك فيه وفي علمه وعسى الله أن يوفِّقه للذب عن حياض هذا الدين، وأن ينفع به الإسلام والمسلمين. آمين.

أبو عبدالرحمن مقبل بن هادي الوادعي

"และในหมู่ชนผู้เรียกร้องผู้คนสู่ความหลงผิดในยุคสมัยของเราก็คือยูซุฟบินอับดุลเลาะฮฺ อัลเกาะเราะฎอวีย์ ผู้เป็นมุฟตีแห่งรัฐกาตาร์ คนผู้นี้ได้กลายมาเป็นอาวุธสำคัญสำหรับศัตรูแห่งอิสลาม คนผู้นี้ได้อุทิศปลายลิ้นและงานเขียนของเขาสู่การทำสงครามกับศาสนาอิสลาม"

สแกนด้วย CamScanner

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة الشيخ المحدث الفقيه أحمد بن يحيى النجمي حفظه الله

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله، وعلى آله وصحبه.. وبعد: فقد عرض عليّ أحمد بن محمد بن منصور العديني اليمني -وفقه الله- كتابه المسمى «رفع اللثام عن مخالفة القرضاوي لشريعة الإسلام» وبعد الإطلاع عليه رأيت أن الشيخ أحمد العديني اليمني قد رد على يوسف القرضاوي في كثير من شطحاته وضلالاته التي سجلها في كتبه ولقاءاته وفتاويه المنشورة في بعض الجرائد والمجلات، وقد رد عليه في:

١. دعوته لموادة اليهود والنصارى، متناسيًا ما ورد في النهي عنها.

٢. دعوته إلى التقارب بين الأديان وحضوره كثيرًا من مؤتمراتها.

٣. زعمه أن الجهاد إنما شُرع للدفاع فقط متجاهلاً ما ورد في الكتاب والسنة من الأمر به لجميع الكفار.

٤. زعمه أن الديمقراطية هي الشورى، وزعمه أن بابَها واسع في الفقه الإسلامي.

٥. تجويزه مشاركة المرأة في المجالس النيابية، وأن تكون مرشِّحَةً ومُرَشَّحَة.

٦. تجويزه للتحزب والتفرق، وزعمه أن ذلك صمام أمانٍ للأمة، وأنه كتعدد المذاهب في الفقه الإسلامي.

٧. دعوته إلى المزج بين الصوفية والسلفية، وسعيه إلى تصويف السلفية، وتسليف

สแกนด้วย CamScanner

رفع اللثام عن مخالفة القرضاوي لشريعة الإسلام ٦

الصوفية إلى غير ذلك من رعونات هذا الرجل وجهالاته وضلالاته، التي تهدم الدين من أساسه وتقوض بنيانه من قاعدته، ولقد رد عليه الشيخ أحمد بن محمد العديني اليمني جزاه الله خيرًا بنصوص الكتاب والسنة وما أثر عن سلف الأمة ردًا مفحمًا، فجزاه الله خيرًا وبارك فيه، وإني لأحث طلاب العلم على قراءة هذا الكتاب لأنه شخّص الداء ووصف الدواء، وله منا الدعاء له بالعون والتوفيق، وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه.

أحمد بن يحيى النجمي

جيزان - صامطة ١٤٢٠/٦/١٧هـ

ท่านชัยคฺอะฮฺมัด อันนัจมีย์ นักปราชญ์คนสำคัญทั้งยังเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมแห่งเมืองญะอฺซานของประเทศซาอุดิอารเบีย ได้กล่าววิจารณ์ เกาะเราะฎอวีย์ว่า

“ท่านอะลีย์ อัลอุดัยนีย์ ได้เสนอหนังสือเล่มหนึ่งที่ท่านประพันธ์ขึ้นแก่ข้าพเจ้า มีชื่อว่า **“ร็อฟอุลลิษาม อั้นมุคอละฟะติลเกาะเราะฎอวีย์ลิชชะรีอะติลอิสลาม”** - ว่าด้วยความคิดอันสวนทางต่อบัญญัติอิสลามของเกาะเราะฎอวีย์ - หลังจากได้ตรวจสอบมันแล้ว ข้าพเจ้าพบว่าท่านชัยคฺได้ตอบโต้ความหลงผิดของเกาะเราะฎอวีย์ในหลายประเด็นจากงานนิพนธ์ต่างๆของเกาะเราะฎอวีย์เองที่ปรากฏอยู่ในหนังสือของเขา, บท

สัมภาษณ์ของเขา ข้อชี้ขาดปัญหาศาสนาของเขาที่บางส่วนปรากฎอยู่ในหนังสือพิมพ์และวารสาร

ท่านชัยคฺอัลอุดัยนีย์ได้ตอบโต้(ความหลงผิด)ของเกาะเราะฎอวีย์ในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียกร้องของเกาะเราะฎอวีย์ให้มุสลิมรักใคร่ต่อชาวยิวและคริสเตียน โดยแสร้งลืมสิ่งที่ศาสนาได้ระบุห้ามรักใคร่พวกเขา
2. การเรียกร้องไปสู่การประสานระหว่างศาสนาต่างๆและการเคลื่อนไหวเพื่อประชุมสานเสวนาในเรื่องดังกล่าวหลายครั้ง
3. อ้างว่าการญิฮาดในหลักการอิสลามนั้นคือการป้องกันตัวเองเท่านั้น อันเป็นความอวิชชาของเขาที่ไม่รู้ว่าศาสนาได้บัญญัติให้มุสลิมทำการต่อสู้กับผู้ปฏิเสธทั้งหมด
4. อ้างว่าระบอบประชาธิปไตยคือระบอบการหารือ(ชูรอ)ของอิสลามและการอ้างว่าประเด็นของการหารือนั้นมีสารัตถะที่กว้างขวางตามหลักคิดแห่งอิสลาม
5. การอนุญาตให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบรัฐสภา ทั้งในรูปแบบที่ผ่านวิธีการลงสมัครและที่ถูกเลือกมา
6. การอนุญาตให้มีหลากหลายพรรคและกลุ่ม ซึ่งเขาอ้างว่าสภาพการณ์เช่นนั้นคือสภาพความดีงามแก่ประชาชาตินี้เช่นเดียวกับการอนุญาตให้มีหลายสำนักคิดในอิสลาม

สแกนด้วย CamScanner

7. การเรียกร้องของเขาที่พยายามจะให้เกิดการผสมผสานกันระหว่างชาวศูฟีย์และชาวสะละฟีย์ (ผู้ตามสะลัฟ) เช่นเดียวกับความพยายามที่จะสร้างให้ศูฟีย์เป็นสะละฟีย์ และให้สะละฟีย์เป็นศูฟีย์ อีกทั้งยังคงมีอีกมากในเรื่องความอวิชชาและความหลงผิดของเกาะเราะฎอวี ซึ่งได้บดขยี้ศาสนาให้ป่นปี้จากรากฐานของมัน และบ่อนทำลายโครงสร้างจากหลักศรัทธาของอิสลาม[46]

มีข่าวโคมลอยบางอย่างที่ท่านผู้อ่านควรจะรับทราบไว้ด้วยก็คือ ได้เกิดการปล่อยข่าวโคมลอยว่าท่านชัยคฺอัลบานีย์ของเราทำการรับรองชัยคฺอบูอิสฮาก อัลฮุวัยนีย์ ให้เป็นตัวแทนในเรื่องหะดีษต่อจากท่านจนแพร่สะพัดไปทั่วโลกมุสลิมว่ามุฮัดดิษคนต่อไปที่จะเข้ามาสืบแทนเจตนารมณ์ของชัยคฺอัลบานีย์ก็คือชัยคฺอบูอิสฮาก อย่างไรก็ตามท่านอิมามอัลบานีย์ได้ออกมาตอบโต้ข่าวลือนี้ดังปรากฏในบทสนทนากับลูกศิษย์ของท่านดังนี้ว่า

السائل: يا أستاذ فيه سؤال -يعني- سمعته في زيارتي الأخيرة للكويت من بعض إخواني في السعودية، سمعت منهم يكررون كثيرًا في مجالسهم فلان سيكون خليفة الشيخ، نعم، مستشهدين ببعض الأسماء اللي وردت في أشرطة لك، أو بثناء معين على بعض الإخوة، فماذا تقول لهؤلاء الإخوة؟

الشيخ: أقول أرجو أن يكون هناك من يخلُف الشيخ بأحسن مما كان هو عليه، لكننا لا نسمي أشخاصًا ولا يمكنني أن أسمي أشخاصًا! لكن ما الحصيلة وراء

---

[46] อะฮฺมัด อัลอุดัยนีย์, *ร็อฟอุลลิษามอั้นมุคอละฟะติลเกาะเราะฎอวีย์ลิชชะรีอะติลอิสลาม* (ซ็อนอาอ์: ดารลดะหัร 1422). หน้า 3-6.

هذا؟!

السائل: يعني يريدون توجيه الأنظار لشخص معين،لاستقطاب ناس

الشيخ: الله أعلم به، لقد زعموا بأنني قلت بالنسبة لأخونا الحويني، لكن أنا ما قلت ذلك ولن أقول

السائل: وذكروا مثله الشيخ مقبل، ذكروا أيضًا مثله الشيخ مقبل

الشيخ: ذكرته بخير نعم، لكن ما ذكرت أنه يكون خليفتي!

ผู้ถาม : ข้าพเจ้าได้ไปเยือนประเทศคูเวตครั้งล่าสุดมา เช่นเดียวกับพี่น้องบางส่วนจากประเทศซาอุดิอารเบีย ข้าพเจ้าได้ยินพวกเขากล่าวกันบ่อยครั้งว่ามีคนบางคนที่จะเป็นผู้สืบแทนท่าน (ในเรื่องหะดีษ) หลักฐานที่พวกเขาอ้างก็คือเทปบรรยายบางส่วนของท่านหรือการชื่นชมต่อพี่น้องบางคนในโอกาสต่างๆของท่าน ท่านจะกล่าวอะไรแก่พี่น้องของท่านเหล่านี้ไหม?

ชัยคฺอัลบานีย์ : ฉันหวังว่า ฉันจะถูกสืบแทนโดยผู้คนที่ดีกว่าฉัน แต่ฉันไม่เคยกล่าวว่าใครคือผู้สืบแทนของฉันทั้งสิ้นและจะไม่กล่าวเช่นนั้นด้วย อะไรคือเป้าหมายทั้งหมดของมันกันเล่า (ถึงได้ถามมาแบบนี้) ?

ผู้ถาม : พวกเขาต้องการให้มีปัจเจกบุคคลหนึ่งเป็นผู้สืบแทนท่าน

ชัยคฺอัลบานีย์ : อัลเลาะฮฺทรงรู้ดียิ่งในเรื่องนั้น คนพวกนั้นอ้างว่าข้าพเจ้าได้รับรองพี่น้องของเราคือ (อบูอิสฮาก) อัลฮุวัยนีย์ให้เป็นผู้สืบแทนข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าไม่ได้กล่าวเช่นนั้นและจะไม่กล่าวมันด้วย

ผู้ถาม : กล่าวกันว่าท่านได้เอ่ยถึงชัยคุมุกบิล บินฮาดีย์?

ชัยคุอัลบานีย์ : ใช่ ข้าพเจ้ายกย่องเขา แต่ข้าพเจ้าไม่เคยกล่าวว่าเขาคือผู้สืบแทนของฉัน (หัวเราะ)[47]

ข้าฯจะไม่กล่าววิจารณ์ในรายละเอียดเกี่ยวกับความเชื่ออุตริบางอย่างที่มีอยู่ในตัวของอบูอิสฮาก อัลฮุวัยนีย์ เพราะยังไม่ใช่เวลาที่จะต้องอธิบายในหน้ากระดาษส่วนนี้ เราเพียงแต่ต้องการจะบอกเยาวชนทั้งหลายให้รู้จักตรวจสอบข้อมูลให้รอบคอบก่อนจะเสพข้อมูลเท็จที่ลือกันทั่วสารทิศว่าชัยคุอบูอิสฮากผู้นี้คือตัวแทนของท่านอิมามอัลบานีย์

อย่างไรก็ตามประเด็นที่ข้าฯจำเป็นที่จะต้องกล่าวชี้แจงไว้ตรงหน้ากระดาษส่วนนี้ก็คือข้อเขียนพีลึกพิลั่นของบุคคลผู้หนึ่งชื่อว่า "ด้วยรักและห่วงใย" โดยได้เขียนพาดพิงถึงข้าฯ ความว่า

"จากการที่ นายอะหมัด ก้อพิทักษ์ นายชะรีฟ วงศ์เสงี่ยม นายอามีน ลอนา ได้พยายามนำเสนอเรื่องราวที่ไม่เป็นจริงเกี่ยวกับกลุ่มอัลอิควานุลมุสลิมีน และสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน อันจะก่อฟิตนะฮฺให้เกิดขึ้นในหมู่คณะพี่น้องมุสลิม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ทำงานศาสนา ข้าพเจ้าขอเตือนบรรดาเยาวชนหนุ่มสาวและพี่น้องมุสลิมทั่วประเทศว่าสามท่านนี้มิใช่นักวิชาการที่มีความรู้เพียงพอต่อการให้คำชี้ขาดในประเด็นคดี หรือบุคคลใดๆในด้านศาสนา ซึ่งหมายรวมว่าสามท่านนี้ไม่มีสิทธิ์ที่

---

[47] มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์, *ซิลซิละตุลฮุดาวันนูร* (เทปคาสเซ็ตท์), เลขที่ 320 วินาทีที่ 00:51:48.

สแกนด้วย CamScanner

จะฟัตวา ให้ข้อแนะนำ หรือวินิจฉัยตัวบทหลักฐานเพื่อนำมาซึ่งข้อสรุปในปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมมุสลิม การที่ข้าพเจ้าต้องตักเตือนให้พี่น้องมุสลิมได้ระงับการรับข้อมูลจากสามท่านนี้ เพราะเหตุผลสามประการคือ ....2. การเคลื่อนไหวและเผยแผ่ของสามท่านนี้มีความผิดและมีเนื้อหาเท็จ อันจะสร้างความเสียหายที่ร้ายแรงต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโจมตีกลุ่มอิควานุลมุสลิมีนรวมทั้งนักวิชาการระดับโลก ***เช่น ชัยคฺยูซุฟ เกาะเราะฎอวียฺ, ชัยคฺ มุฮัมมัด ฮัซซาน, ชัยคฺอบูอิสฮาก อัลหุวัยนียฺ*** *เป็นต้น"*

ตลอดชีวิตที่ข้าฯเผยแผ่อิสลามผ่านสื่อและผลงานด้านการประพันธ์ ทุกคนที่รู้จักข้าฯย่อมทราบดีว่าข้าฯไม่เคยบอกให้ผู้คนมองข้าฯว่าตัวข้าฯคือปราชญ์ คือผู้วินิจฉัยปัญหาศาสนาเองได้ หนำซ้ำข้าฯยังบอกประชาชนคนทั้งชาติว่าในบ้านเมืองของเรานี้ไม่มีใครทรงความรู้ถึงระดับขั้นของการจะออกประกาศฟัตวาด้วยตัวเองได้ดอก และข้าฯยังบอกอยู่เสมอว่าปัญหาความวิบัติในสังคมของเรามักมาจากพวกอุละมาอ์ปลอม ชัยคฺเทียม ด็อกเตอร์เก๊ ทั้งหลายต่างหากที่มักออกมาชี้นำประชาชนตามใจชอบโดยไม่สอนให้ประชาชนรู้จักอุละมาอ์ระดับโลกของแท้เพื่อผลักดันให้ประชาชนหลุดพ้นจากวังวนของการยึดติดกับตนเองสู่การเข้าถึงความรู้ของปวงปราชญ์ที่แท้จริง ฉะนั้นสภาพเช่นนี้จึงส่งผลให้เกิดการวินิจฉัยบ้าๆบอๆจากพวกอ้างตนเป็นขุมคลังแห่งความรู้หนึ่งเดียวทั้งหลาย อาทิ การรณรงค์การบอยคอตสินค้าอเมริกาโดยไม่ดูขอบเขตของหลักการและสร้าง

สแกนด้วย CamScanner

บรรทัดฐานอุบาทว์ขึ้นเพื่อประณามผู้ที่มีทัศนะไม่ตรงกับตนเอง การปลุกปั่นเยาวชนตาดำๆให้บุกล้อมโบสถ์ของชาวยิวโดยไม่แยแสหลักการศาสนาเกี่ยวกับการห้ามแตะต้องนักบวชเลยแม้แต่น้อย การประท้วงในนามศาสนาทั้งบีบเค้นผู้อื่นที่คิดต่างว่าทรยศในความภักดีต่อศาสนา การวินิจฉัยว่าอ่านกาพย์ยานีบัรซันญีในงานเมาลิดได้ผลบุญ การสร้างละครศาสนาที่ประกอบด้วยฉากทำชั่วเมายาปลาปิ้ง การอุปโลกน์ฉากของนรกสวรรค์ ดัจญาลในภาพยนตร์ และอีกจิปาถะที่ไม่อยากจะขุดคุ้ยมากล่าว

สภาพความปั่นป่วนเหล่านี้ ข้าฯและทีมงานพิจารณามาตลอดว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของพี่น้องชาวไทยที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ของปราชญ์ระดับโลก หรือไม่ก็เกิดมาจากกะลาที่ครอบศีรษะจนไม่แลเห็นแสงสว่างนอกกะลา ที่เห็นคงมีแต่เงาทะมึนจากชายสารบั่นของพระอาจารย์ตนเท่านั้นกระมัง

ฉะนั้นการที่บุคคลผู้หนึ่งกล่าวว่าข้าฯไม่มีคุณสมบัติพอจะวินิจฉัยอย่างนั้น อย่างนี้ ข้าฯจะไม่ปฏิเสธการตำหนิของท่านเพราะข้าฯสำเนียกตัวเองว่าข้าฯไม่ใช่อุละมาอ์ที่ชอบ "ฝืน" ตะแบงบอกสังคมว่าข้าฯคือผู้รู้ของแท้! แต่บุคคลผู้นี้จะเถียงไหมล่ะหากข้าฯจะบอกสังคมให้เอาความรู้ของปราชญ์ระดับโลกอย่างท่านอิมามอิบนุบาส อิมามอัลบานีย์ และอิมามท่านอื่น? สิ่งที่บุคคลผู้นี้ควรจะเลิกงงหรือสับสนก็คือความจริงที่ว่าข้าฯไม่เคยฟัตวาเอง วินิจฉัยศาสนาเอง หรือตีความหะดีษเอาเองแบบข้างๆคูๆเหมือนบางคนเคยทำมาแล้ว แต่ที่ข้าฯเสนอข้อมูลแก่สังคมนั้นข้าฯเพียงแต่

ถ่ายทอด หรือแทบจะเรียกว่าก็อปปี้มาจากการชี้ขาดของนักปราชญ์โดยตรงเลยก็ว่าได้ มิใช่ข้าฯผลีผลามประกาศิตขึ้นเอง

มันมีกรณีเดียวเท่านั้นแหละหากว่าบุคคลผู้นี้จะเกิดอาการเคืองข้าฯ นั่นคือบุคคลผู้นี้กำลังจะสร้างบรรทัดฐานแก่สังคมออกมาใหม่ว่าต่อไปนี้ไม่มีใครมีสิทธิอ่านตำราอุละมาอ์เอง ไม่มีสิทธิแปลเอง หรือต่อให้อุละมาอ์ผู้นั้นส่งจดหมายทางอีเมลมาคุยด้วยแล้วก็ต้องห้ามฟังหรือบอกต่อ ต้องอุดหูฟังตนเองเท่านั้นถึงจะถูกกระมัง! แบบนี้บุคคลผู้นี้ควรจะตบท้ายบทความทุกชิ้นโดยเฉพาะชิ้นที่พาดพิงถึงข้าฯด้วยว่าห้ามสานุศิษย์และคนส่วนใหญ่ในชาตินี้อ่านเอง หรือเอาไปเล่าต่อ หรือเอาไปคุยกันในวงน้ำชา แน่นอนมันคงเป็นเรื่องประสาทแน่หากใครจะคิดว่าบุคคลผู้นี้เขียนบทความนี้เพื่อมิให้ชาวบ้านอ่าน มิให้ชาวบ้านเอาไปพูดต่อบอกเล่าเก้าสิบ **แต่ก็คงประสาทกลับยิ่งกว่าหากใครจะอ้างว่าฟัตวาหรือการวิจารณ์ของอุละมาอ์ต่างประเทศที่ข้าฯมักเอามาถ่ายทอดนั้นเขียนขึ้นเพื่อมิให้คนทั่วไปอ่านหรือห้ามถ่ายทอดต่อ**! แบบนี้สมควรบัญญัติธรรมเนียมขึ้นมาใหม่เลยว่าไม่ควรจะมีการเรียนหนังสือเพราะเรียนไป รู้อะไรไปในห้องก็ต้องคายทิ้งหมด เนื่องจากไม่มีคุณวุฒิพอจะเอาไปถ่ายทอดแก่ครอบครัว แม้กระทั่งไฟล์เสียงการบรรยายของท่านอาจารย์ทุกคนก็คงต้องเอาไปเก็บใส่หีบ โดยเฉพาะเรื่องที่เคยแจกนรกในงานเมาลิด แจกบิดอะฮฺในทุกฤดูกาลบรรยายธรรม แจกปัญหาก็อดยานีย์คาราคาซังแก่คนไปทั่ว

ทั้งหมดนี้คงต้องเก็บใส่กรุเพราะพระอาจารย์ทั้งหลายเขาพูดกับอุละมาอ์เท่านั้น คนกวาดขยะหน้าสุเหร่าห้ามรับรู้หรือเข้าใจ! หรือที่ซ้ำร้ายไปกว่านั้นอัลกุรอานหรือหะดีษก็คงต้องถูกสั่งห้ามเยาวชนพูดถึงในการทำกิจกรรมเพราะล้วนไม่มีคุณวุฒิพอดั่งพระองค์อัลเลาะฮฺและเราะซูลของพระองค์ดอก!

ช่วงชีวิตทั้งหมดของข้าฯตั้งแต่เกิดจวบกระทั่งก่อนเข้าเช้าตรู่ของวันที่ 25 ก.ค.55 ข้าฯไม่เคยพูดโจมตี จาบจ้วง หรือแม้กระทั่งชายตามองชัยคฺอบูอิสฮาก อัลฮุวัยนีย์และชัยคฺมุฮัมมัด ฮัซซาน เลยด้วยซ้ำไป ว่ากันตรงๆแล้วข้าฯแทบไม่รู้จักทั้งสองท่านนี้เลย สำหรับมุฮัมมัด ฮัซซาน นั้นข้าฯเคยเห็นผ่านๆตาบ้างแต่ไม่ยักสนใจใคร่รู้อะไรเกี่ยวกับตัวเขามาก ส่วนอบูอิสฮากนั้นยิ่งเตลิดไกลลิบเพราะข้าฯแค่เคยได้ยินแต่นามพร้อมคลับคลารูปโฉมลางๆในความทรงจำเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วข้าฯไม่รู้อะไรเกี่ยวกับสองท่านนี้เลย ฉะนั้นที่เขียนว่าข้าฯโจมตีสองท่านนี้จึงนับว่าเป็น**วาจามุสาของบุคคลผู้นี้เอง** เพราะในสามคนที่ถูกเอ่ยมานั้นข้าฯมีแต่วิพากษ์เกาะเราะฎอวีย์ตามอุละมาอ์ท่านว่าไปเท่านั้น

แต่ก็นับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีไม่น้อย จากการที่บุคคลผู้นี้ยัดเยียดข้อหาแก่ข้าฯเช่นนี้จึงทำให้ข้าฯต้องควานหาว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้คนผู้นี้ "ร้อนตัว" ถึงต้องตีตนไปก่อนไข้ว่าข้าฯจะทำการตำหนิบุคคลสองท่านนี้ และด้วยจากการชี้โพรงของคนผู้นี้ประการฉะนี้แลที่ข้าฯจึงรับทราบว่าบุคคลสองคนที่เจ้าของบทความเอ่ยนามมานั้นล้วนแล้วแต่อยู่ในบัญชีดำ

ของคณะนักปราชญ์อาวุโสทั้งสิ้น ถึงว่าสิ ทำไมพระอาจารย์ถึงกลัวนัก หมอผีย่อมรู้จักภูตผีดีกว่าสมภารสิหนอ!

ข้าฯจะไม่ตำหนิตัวของชัยคุอบูอิสฮากเอง แต่ข้าฯจะขอให้ท่านอิมามมุกบิล บินฮาดีย์ เป็นผู้วิจารณ์ตัวของเขาเอง

ท่านอิมามมุกบิล กล่าวว่า

نعم، مثل عبد الرحمن عبد الخالق، وأبي إسحاق الحويني، فهذان يُعتبران من المبتدعة، أينعم، وكذا مثل أيضًا سَفَر، وكذلك سلمان، يُعتبران من المبتدعة،

"แม่นแล้ว เสมือนดังนายอับดุรเราะฮฺมาน อับดุลคอลิก และ **นายอบูอิสฮาก อัลฮุวัยนีย์ บุคคลทั้งสองนี้ถูกพิจารณาว่าเป็นพวกหัวโจกบิดอะฮฺ** และก็เช่นเดียวกันว่านายซะฟัร (ฮะวาลีย์) และซัลมาน อัลเอาดะฮฺ ถูกพิจารณาว่าเป็นพวกบิดอะฮฺเช่นเดียวกัน"[48]

นี่คือฟัตวาแท้ๆจากนักปราชญ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มิใช่ความเห็นส่วนตัวของข้าฯ ที่ตลกไปกว่านั้นคือในประวัติการศึกษาของคนผู้นี้ยังมีระบุว่าเจ้าตัวได้ศึกษาวิชาอัลหะดีษกับท่านชัยคฺชัยยิด อัลญะมีลี มัลมัศรีย์ หะฟิเซาะฮุลเลาะฮฺ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านอิมามมุกบิล บินฮาดีย์ อีกที!

ข้าฯจึงไม่เข้าใจและแปลกใจยิ่งนักที่ตัวเขาเรียนศาสนาสายตรงจากลูกศิษย์ของอิมามมุกบิลแต่ทำไมการถ่ายทอดความรู้ถึงกลับหัวกลับหางกันเช่นนี้?! คงจะประหลาดแท้ที่ข้าฯจะไม่สามารถพูดตามที่อิมาม

[48] โปรดฟังเทปของท่านที่ชื่อว่า มัจรูฮูน ม้วนสาม หัวข้อ ตัซญีลาต อะฮฺลุลหะดีษ

สแกนด้วย CamScanner

มุกบิลผู้ทรงคุณวุฒิท่านว่ามา แม้นว่าการตำหนิต่ออบูอิสฮากดังการถ่ายทอดมานั้นจะเป็นการตอบคำถามที่ "สามัญชน" ถามท่านด้วยความไม่รู้มาอีกทีแท้ๆ แล้วเทปเสียงชุดนี้ก็ตีแผ่ขายกันทั่วสารทิศเพื่อให้สามัญ**ชนฟังเพราะมันเป็นเทปถามตอบ**!

ข้าฯไม่อยากจะเสียเวลาต้องมานั่งวิเคราะห์รายละเอียดความหลงผิดของชัยคฺอบูอิสฮากที่บุคคลผู้นี้ตีตนไปก่อนไข้ถึงกับยัดเยียดข้อหาเท็จที่ข้าฯไม่เคยพูดถึงมาก่อน เพราะมีคำวิจารณ์อีกเป็นขโยงจากนักปราชญ์ที่ออกมาตำหนิ บางรายก็เข้าขั้น "แฉ" อบูอิสฮากเลยก็ว่าได้ เช่นเดียวกับข้อกล่าวหาเท็จที่มีต่อข้าฯเรื่องของชัยคฺมุฮัมมัด ฮัซซาน ใครอยากรู้ว่าฮัซซานผู้นี้วิปลาสอย่างไร แค่ไหนก็ลองขอให้พระอาจารย์ผู้แก่กล้าคนใดก็ได้ช่วยหาข้อมูลบอกเหล่าสาวกให้รู้หน่อยก็ดีว่าบรรดาปราชญ์อาวุโสของโลกอิสลามทั้งหลาย อาทิ ชัยคฺอุมัร บัซมูล ชัยคฺอับดุลวะฮาบ บันนา ชัยคฺมุฮัมมัด อัลมัดคอลีย์ ชัยคฺสุฮัยมีย์ ชัยคฺอบูอุบัยดฺ อัลญาบิรีย์ ฯลฯ ได้วิจารณ์นโยบายสมานฉันท์สิบทิศของฮัซซานตลอดจนหลักศรัทธาผิดเพี้ยนของบุคคลผู้นี้ไว้อย่างไร

สำหรับผู้ที่หวาดกลัวในวิชาอัลญัรฮฺวัตตะอ์ดีล ทั้งยังพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะให้วิชานี้เป็นองค์ความรู้ที่ถูกตอนอยู่ในห้องลับของบรรดาอุละมาอ์ที่ประชาชนรากหญ้าไม่สามารถเผยแพร่คำวิจารณ์ความชั่วร้ายของเหล่านักการศาสนาสามานย์ได้! ข้อแก้เกี้ยวเหล่านี้มิใช่อื่นใดนอกจากเป็นความพยายามอันอัปยศที่จะปกป้องนักการศาสนา

สแกนด้วย CamScanner

สามานย์ซึ่งกำลังมอมเมาประชาชนผ่านบรรดาโฆษกผู้บูชาอารมณ์ทั้งหลายในแผ่นดินของเรา เราขอถามคนที่คัดค้านการเผยแพร่ข้อมูลการวิจารณ์เหล่านี้ว่าหากท่านตำหนิคนที่เผยแพร่ข้อมูลการวิจารณ์ความผิดของอุละมาอ์สามานย์เพียงเพราะผู้เผยแพร่เป็นคนธรรมดาแล้วไซร้ **พวกท่านจะว่าอย่างไรเล่ากับคนธรรมดาเช่นเดียวกันที่เอาแนวคิดของอุละมาอ์สามานย์คนเดียวกันนี้มาสอน**? การตำหนิความผิดต้องเช็คคุณวุฒิ แต่การเผยแพร่หลักคิดสามานย์ไม่ต้องเช็คคุณวุฒิ?! แม้นท่านไม่ตอบแต่พฤติกรรมของท่านก็ตอบมาแล้วว่าพวกท่านเดียดฉันท์แดกดันอย่างกักขฬะต่อผู้ที่ต่อสู้กับความชั่วเพียงเพราะคุณวุฒิจากเศษกระดาษแต่ท่านอุปถัมภ์อย่างอดสูต่อผู้ที่แพร่งพรายความชั่วแม้ว่าชนเหล่านี้จะมีคุณวุฒิต่ำต้อยหรือเนรคุณศาสนาก็ตาม!

ต่อไปนี้ข้าฯจะขอนำเสนอถึงนักหะดีษอีกท่านหนึ่งผู้เปี่ยมไปด้วยคุณวุฒิการรับรองจากท่านอิมามอัลบานีย์ แต่ก็ไม่วายที่จะถูกชัยคฺวิปลาสฟันไม่สิ้นกลิ่นน้ำนมบางคนสถาปนาตัวเป็นศาลเตี้ยในประเทศไทยขึ้นมาทำลายความน่าเชื่อถือของนักหะดีษผู้นี้ แม้ว่าเขาจะได้รับการประกันจากท่านอิมามอัลบานีย์แล้วก็ตาม ใช่แล้วเขาคือท่านชัยคฺเราะบีอฺบินฮาดีย์อัลมัดคอลีย์ (ขอพระองค์อัลเลาะฮฺทรงพิทักษ์ท่าน) นักหะดีษผู้เปี่ยมด้วยเพลิงรักต่ออิสลามจนสามารถเขย่าขวัญของพวกหลงทางทั้งหลายมามากแล้วในยุคปัจจุบัน

สแกนด้วย CamScanner

ในเทปบันทึกเสียงที่ใช้ชื่อว่า "การพบกันของท่านอบุลฮะซัน อัลมะอ์ริบีย์กับท่านชัยคฺอัลบานีย์" ได้มีการตั้งคำถามต่อไปนี้กับท่านอิมามอัลบานีย์ ดังนี้:

ما مفاده: أنه على الرغم من موقف فضيلة الشيخين ربيع بن هادي المدخلي ومقبل بن هادي الوادعي في مجاهدة البدع والأقوال المنحرفة، يشكك بعض الشباب في الشيخين أنهما على الخط السلفي؟

"ถึงแม้ท่านชัยคฺทั้งสองท่าน นั่นคือชัยคฺเราะบีอฺบินฮาดีย์ อัลมัดคอลีย์และชัยคฺมุกบิลบินฮาดีย์ อัลวาดิอีย์ จะมีการโต้ตอบต่อพวกบิดอะฮฺและความเห็นที่ผิดเพี้ยนทั้งหลายของพวกเขาแล้วก็ตาม ทว่าเยาวชนบางคนยังสงสัยว่าชัยคฺทั้งสองท่านนี้อยู่ในแนวทางของสะลัฟหรือไม่"

ท่านอิมามอัลบานีย์ ตอบว่า

نحن بلا شك نحمد الله -عز وجل- أن سخر لهذه الدعوة الصالحة القائمة على الكتاب والسنة على منهج السلف الصالح، دعاة عديدين في مختلف البلاد الإسلامية يقومون بالفرض الكفائي الذي قل من يقوم به في العالم الإسلامي اليوم، فالحط على هذين الشيخين الشيخ ربيع والشيخ مقبل الداعيين إلى الكتاب والسنة، وما كان عليه السلف الصالح ومحاربة الذين يخالفون هذا المنهج الصحيح هو كما لا يخفى على الجميع إنما يصدر من أحد رجلين : إما من جاهل أو صاحب هوى

الجاهل يمكن هدايته ؛ لأنه يظن أنه على شيء من العلم، فإذا تبين العلم الصحيح اهتدى.. أما صاحب الهوى فليس لنا إليه سبيل، إلا أن يهديه الله -

تبارك وتعالى - فهؤلاء الذين ينتقدون الشيخين - كما ذكرنا بإما جاهل فيُعلّم، وإما صاحب هوى فيُستعاذ بالله من شره، ونطلب من الله -عز وجل- إما أن يهديه وإما أن يقصم ظهره

"ไม่มีข้อสงสัยแต่อย่างใด เราขอสรรเสริญต่อเอกองค์อัลเลาะฮฺผู้ทรงสูงส่ง ที่จัดเตรียมการดะอฺวะฮฺ(เผยแผ่)อันเที่ยงตรงนี้ซึ่งตั้งอยู่บนแนวทางของอัลกุรอานและซุนนะฮฺตามแนวทางของชาวสะลัฟอันไพบูลย์ โดยมีผู้เรียกร้องเป็นจำนวนมากตามส่วนต่างๆของดินแดนมุสลิม ท่านทั้งสองนี้ได้รับหน้าที่ที่มีความจำเป็นแก่กลุ่มชนมุสลิม (ฟัรดูกิฟายะฮฺ) ทั้งๆที่มีผู้ที่รับหน้าที่นี้จำนวนน้อยมากในโลกมุสลิมของเราทุกวันนี้ ดังนั้นการดูถูกและไม่ให้เกียรติต่อชัยคฺทั้งสองท่านนี้ (เราะบีอฺและมุกบิล) ซึ่งเป็นผู้ที่เรียกร้องผู้คนไปสู่อัลกุรอานและซุนนะฮฺและแนวทางที่บรรดาชาวสะลัฟดำเนินอยู่ อีกทั้งท่านทั้งสองยังต่อสู้โต้ตอบต่อบรรดาผู้ที่ขัดแย้งกับแนวทางอันถูกต้องนี้ อย่างที่ได้เป็นที่ปรากฏชัดแล้วแก่ทุกคน

(ผู้ที่ดูถูกท่านทั้งสองนี้มีคนสองประเภทเท่านั้นคือโง่หรือไม่ก็แถ-ผู้แปล) ไม่ว่าผู้ที่ดูถูกไม่ให้เกียรติชัยคฺทั้งสองท่านนี้จะมาจากคนประเภทหนึ่งประเภทใดจากทั้งสองประเภทก็ตาม กล่าวคือไม่ว่าจะมาจากคนประเภทแรกที่ขลาดเขลาหรือประเภทที่สองคือผู้ที่ตามอารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ ถ้าเขาเป็นประเภทที่เขลา เขาก็จะต้องถูกสอนให้มีความรู้ แต่ถ้าเขาเป็นประเภทที่ถืออารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ เช่นนั้นเราขอความคุ้มครองจากพระองค์อัลเลาะฮฺให้พ้นจากความชั่วร้ายของคนผู้นี้ และเรา

สแกนด้วย CamScanner

ขอต่อพระองค์อัลเลาะฮฺ ผู้ทรงยิ่งใหญ่และทรงสูงส่งให้นำทางแก่เขาหรือไม่เช่นนั้นก็จัดการกับเขาเสีย"

จากนั้นท่านอิมามอัลบานีย์ก็ได้กล่าวว่า:

فأريد أن أقول إن الذي رأيته في كتابات الشيخ الدكتور ربيع أنها مفيدة ولا أذكر أني رأيت له خطأ، وخروجاً عن المنهج الذي نحن نلتقي معه ويلتقي معنا فيه

"และนอกเหนือไปจากนี้ ข้าฯต้องการที่จะบอกกล่าวในสิ่งที่ข้าฯได้พบจากงานเขียนทางวิชาการของท่านชัยคฺเราะบีอฺซึ่งมันเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และข้าฯก็ไม่พบความผิดพลาดใดๆในตัวของเขาและก็ไม่พบความผิดเพี้ยนใดๆในแนวทางของเขาที่ซึ่งข้าฯพบแล้วว่าพวกเราได้อยู่ในแนวทางที่สอดคล้องกับเขาและเขาก็อยู่ในแนวทางที่สอดคล้องกับเรา"

และเช่นเดียวกันในเทปบันทึกเสียงที่ใช้ชื่อว่า "อัลมุวาซะนาต (การบังคับให้พูดถึงข้อดีก่อนการตำหนิตัวบุคคล) อุตริกรรมในยุคสมัยปัจจุบัน" ซึ่งอิมามอัลบานีย์เป็นผู้บรรยาย ท่านอิมามอัลบานีย์ได้กล่าวเสริมการยกย่องที่มีต่อท่านชัยคฺเราะบีอฺ ภายหลังจากที่อิมามอัลบานีย์ได้พูดถึงอุตริกรรมชนิดนี้ที่มีปรากฏในยุคปัจจุบันนี้ ความว่า:

وباختصار أقول: إن حامل راية الجرح والتعديل اليوم في العصر الحاضر وبحق هو أخونا الدكتور ربيع، والذين يردون عليه لا يردون عليه بعلم أبداً، والعلم معه، وإن كنت أقول دائماً وقلت هذا الكلام له هاتفياً أكثر من مرة أنه لو يتلطف في أسلوبه يكون أنفع للجمهور من الناس سواء كانوا معه أو عليه، أما

สแกนด้วย CamScanner

من حيث العلم فليس هناك مجال لنقد الرجل إطلاقاً، إلا ما أشرت إليه آنفاً من شئ من الشدة في الأسلوب، أما أنه لا يوازن فهذا كلام هزيل جداً لا يقوله إلا أحد رجلين: إما رجل جاهل فينبغي أن يتعلم، وإلا رجل مغرض، وهذا لا سبيل لنا عليه إلا أن ندعو الله له أن يهديه سواء الصراط

"กล่าวสั้นๆก็คือ ข้าฯขอกล่าวว่าผู้ที่ถือธงในศาสตร์ที่ว่าด้วย-การรับรองและการตำหนิตัวบุคคล-(อัลญัรฮุวัตตะอ์ดีล) ในยุคสมัยปัจจุบันและมีสิทธิที่จะวิจารณ์ตัวบุคคลก็คือ **พี่น้องเรา ดร.เราะบีอฺ และผู้ที่โต้ตอบชัยคฺเราะบีอฺ ล้วนแล้วแต่ทำไปด้วยความโง่เขลาทั้งสิ้น** แต่ความรู้นั้นอยู่กับชัยคฺเราะบีอฺ และถึงแม้ข้าฯจะบอกชัยคฺเราะบีอฺบ่อยครั้งว่าถ้าเขาจะมีท่าทีที่นิ่มนวลมากกว่านี้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้คนมากกว่าไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเห็นด้วยกับเขาหรือไม่เห็นด้วย แต่กระนั้นก็ตามในเรื่องวิชาการความรู้แล้ว ไม่มีอะไรที่จะต้องตำหนิชัยคฺเราะบีอฺเลยอย่างแน่นอน นอกเหนือจากสิ่งที่ข้าฯเพิ่งได้กล่าวไปเมื่อสักครู่นี้ว่าเขามีท่าทีบางอย่างที่เข้มงวด แต่ทว่าการที่พูดว่าเขา (ชัยคฺเราะบีอฺ) ไม่มีความยุติธรรมในการวิจารณ์ตัวบุคคล (คือไม่ยอมกล่าวถึงความดีของคนหนึ่งคนใดที่ตนกำลังวิจารณ์ควบคู่กันไปในขณะที่กล่าวถึงความไม่ดีของคนๆนั้นอยู่-ผู้แปล) เช่นนี้ถือว่าเป็นคำพูดที่ไม่มีน้ำหนัก ไม่มีใครกล่าวคำพูดเช่นนั้นนอกจากบุคคลสองประเภท นั่นคือ (ประเภทแรก) เขากล่าวไปด้วยความเขลา และถ้าเป็นเช่นนั้นเขาจะต้องเรียนรู้ หรือ (ประเภทที่สอง) หากเขากล่าวเช่นนั้นด้วยอคติและตามอารมณ์ของตนเอง ดังนั้นคนเช่นนี้เราไม่มี

สแกนด้วย CamScanner

อะไรจะกล่าวกับเขานอกเสียจากว่าขอให้พระองค์อัลเลาะฮฺทรงชี้นำเขาสู่แนวทางที่เที่ยงตรง"[49]

ความวิบัติของสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนวิจารณ์คนชั่วตามหนทางที่ปราชญ์ผู้ทรงธรรมได้กระทำไว้แต่กลับถูกตราหน้าว่าทำผิด ครั้นเมื่อประชาชนกลับวิจารณ์คนดีด้วยความเขลาต่อบุคคลที่ปราชญ์รับรอง สังคมกลับให้คำยกย่องต่อความเขลาประเภทนี้!

<u>คำถามที่ ๘</u> : วิวาทะกับชีอะฮฺ

1. ทำไมต้องมีสายรายงาน มันช่วยอะไรต่อการหาสัจธรรมได้
2. ทำไมสาวกนบีไม่บันทึกหะดีษเหมือนกับบันทึกอัลกุรอานจะได้ไม่วุ่นวายอีก
3. รู้ได้ไงว่าคณะกรรมการที่วิจารณ์ผู้รายงานจะยุติธรรม ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ต้องมีอคติหรืออย่างน้อยก็วิจารณ์พลาดอยู่แล้ว
4. ใครคือคณะกรรมการในการรับรองหะดีษ
5. หากเกิดความผิดในการตรวจสอบจะทำยังไง
6. หากนักปราชญ์ให้ความเห็นไม่ตรงกันว่าคนๆหนึ่งจะเชื่อถือได้หรือไม่ แบบนี้ก็หาทางออกไม่ได้สิ

---

[49] เคาะลิด อัลฎฮาวีย์ อัสสุฟัยรีย์, *ษะนาอุลบะดีอฺมินอุละมาอ์อะลัซซัยคุเราะบีอฺ* (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ม.ป.ป.). หน้า 12.

สแกนด้วย CamScanner

7. ดูเหมือนในกฎเกณฑ์หะดีษจะมีการใช้ตรรกะเป็นตัวสร้างกฎไว้เยอะ ตรรกะไม่ใช่ความจริง เป็นไหวพริบของมนุษย์เท่านั้น แล้วจะเอาตรรกะของใครตัดสินว่าถูก
8. มีหะดีษระบุว่าท่านอะนัส บินมาลิก สาวกนบีเล่าว่าท่านนบีทำการกุนูตตอนละหมาดศุบฮฺ แต่อิบนุตัยมียะฮฺหัวหน้าวะฮาบีย์บอกว่านบีไม่เคยกุนูต แบบนี้จะตามซุนนะฮฺที่ใครอธิบายดีระหว่างอะนัสบินมาลิก หรืออิบนุตัยมียะฮฺ

อะลี สยาม

<u>**ตอบ**</u> :

1. คุณอะลี สยาม ต้องเข้าใจในเบื้องต้นว่าทั้งซุนนีย์และชีอะฮฺยอมรับร่วมกันว่าศาสนาต้องมีสายรายงาน ไม่ใช่ชาวซุนนะฮฺเท่านั้นที่มีสายรายงาน ฉะนั้นตามหลักแล้วคุณอะลีจะต้องไม่สงสัยหรือกังขากับระบบสายรายงานเว้นแต่ว่าคุณจะสงสัยศาสนาของตนเองเท่านั้น

2. หากคุณอะลี สยาม ปฏิเสธระบบสายรายงาน คุณอะลี สยาม ต้องปฏิเสธอัลกุรอานและลูกหลานนบีทั้งหมด เพราะอัลกุรอานสืบทอดมาถึงเราในรูปเล่มผ่านกระบวนการของสายรายงานเหมือนกัน หมายความว่าในการคัดลอกอัลกุรอานแจกจ่ายเป็นเล่มไปทั่วอาณาจักรอิสลามนั้นความผิดพลาดในการคัดลอกจากต้นฉบับเดิมย่อมต้องมีแน่นอน คำถามคือมีหนังสืออัลกุรอานฉบับเก่าแก่ที่เขียนไม่ตรงกับที่มีอยู่ในปัจจุบันไหม? คำตอบคือมี และนี่คือหลักฐานที่พวกฝรั่งเที่ยวควานหาเพื่อจะมาโจมตี

สแกนด้วย CamScanner

อย่างขลาดเขลาว่าอัลกุรอานมีการเปลี่ยนแปลงเพราะพบต้นฉบับอัลกุรอานที่เขียนต่างจากยุคปัจจุบัน หากเป็นเช่นนี้เราจะตอบฝรั่งยังไง? แน่นอนว่ามันมีวิธีง่ายในการตอบก็คืออัลกุรอานที่พวกเขาเจอนั้นไม่มีสายรายงานระบุว่าคัดลอกมาจากของใครที่สามารถไล่ไปถึงฉบับของบรรดาสาวกนบีได้ หากระบุการคัดลอกเราก็ไปตรวจดูต้นฉบับที่เขาคัดลอกหากพบว่าไม่ตรงกันก็แสดงว่าการคัดลอกเกิดการผิดพลาดจากต้นฉบับ นี่คือสารบบของสายรายงาน ที่สำคัญก็คือ อัลกุรอานที่ตีพิมพ์ทั่วโลกโดยเฉพาะฉบับของกษัตริย์ฟะฮฺดฺแห่งซาอุดิอารเบียนั้นก็จะมีการระบุสายรายงานที่ไปถึงต้นฉบับของท่านอุษมานที่รับมาจากท่านนบีอีกทีไว้ในท้ายเล่ม!

จากระบบนี้หากชีอะฮฺปฏิเสธสายรายงาน อายะฮฺตัฏฮีร (33:33) ที่รับรองลูกหลานนบีตามที่ชีอะฮฺเข้าใจก็ไม่ได้ลงมาที่บ้านของคุณอะลี สยาม หากแต่อายะฮฺนี้สืบมาถึงเราเพราะสายรายงานของอัลกุรอานฉบับรูปเล่ม ดังนั้นหากคุณอะลี สยามปฏิเสธระบบสายรายงานก็เท่ากับปฏิเสธอัลกุรอาน ปฏิเสธอิมามทั้งหมด!

3. คุณอะลี สยามไม่มีสิทธิที่จะคิดสงสัย “แบบไม่จบสิ้น” โดยไร้เหตุผลสนับสนุนสิ่งที่สงสัย เช่น การนั่งถามหาคนรับรองว่าผู้รายงานเชื่อถือได้หรือไม่? แบบต่อทอดกันไปไม่จบไม่สิ้น ทั้งที่คุณไม่มีเหตุผลในการสงสัย? (หมายถึงขาดหลักฐานที่ชี้ว่าเขาเคยวิจารณ์อย่างอธรรม) การสงสัยแบบนี้เป็นความหายนะสำหรับโลกทั้งมวล เพราะเป็นการนำเอาความไม่มีมาเป็น “หลักฐาน” เสียเอง เช่น บางคนก็อาจจะสงสัยว่าอาจจะมีอัลกุรอาน

สแกนด้วย CamScanner

อีก 100 หรือพันอายะฮฺ หรือหมื่นอายะฮฺ ที่ไม่ตกทอดมาถึงเราแต่เราก็หาหลักฐานสนับสนุนการสงสัยนี้ไม่ได้ แน่นอนว่าหากคุณอะลี สยามสงสัยเช่นนี้คุณต้องทิ้งตำราศาสนาทุกเล่มที่มีอยู่ในฟากซุนนีย์-ชีอะฮฺให้หมด เพราะคุณจะสงสัยว่า เช่น ตำรานะฮฺญุลบะลาเฆาะฮฺคนเขียนชื่อถือได้ไหม หากบอกว่าได้ ใครรับรอง หากบอกว่า นาย ก. รับรอง แล้วก็ถามต่อว่าใครรับรองนาย ก. ไล่ไปไม่จบสิ้น แบบนี้ศาสนาจบกันครับ คนบางคนก็จะถามได้อีกว่า ใครรับรองนบี เราตอบว่าอัลเลาะฮฺ แล้วใครรับรองอัลเลาะฮฺ! (เราขอความคุ้มครองต่ออัลเลาะฮฺให้พ้นจากความคิดเช่นนี้) ลากไปไม่จบสิ้น

ดังนั้นในการเชื่อถือต่อผู้รับรองนักรายงานนั้น เราจำต้องเอาผลงานและการยอมรับของเขาในสังคมวงกว้างโดยภาพรวมมาเป็นตัวตัดสิน ซึ่งนี่เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ตามหลักขององค์ความรู้และวิธีรักษาวิชาการเพราะการให้เครดิตกับอุละมาอ์นั้นเกิดขึ้นมาจากผลงานของเขา คณะผู้รับรองการรายงานหะดีษนั้นแม้จะไม่อาจหนีความผิดพลาดได้**แต่เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นแล้วก็ใช่ว่าคนอื่นจะจับผิดไม่ได้จริงไหม?**

ดังนั้นผลงานอันเป็นรูปธรรมของเขาจะเป็นเครดิตในการให้ความเชื่อถือต่อการให้น้ำหนักของเขาด้วย และหากเราสงสัยต่อเครดิตของเขาแล้ว ตามหลักก็ต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์การสงสัย ไม่ใช่สงสัยแบบไร้หลักฐานอีก เช่น คนผู้หนึ่งมีวุฒิเป็นศาสตราจารย์ซึ่งสังคมรับรู้ แต่ถ้าจะสงสัยว่าเขาเป็นศาสตราจารย์จริงหรือไม่ก็ต้องเอาหลักฐานสนับสนุนการ

สแกนด้วย CamScanner

สงสัยมาเสนอ มิใช่สงสัยเพราะผมไม่เชื่อเพราะผมไม่เคยเห็นเขาสอนหนังสือต่อหน้า! หรือหากข้าฯจะสงสัยว่าอุละมาอ์ชีอะฮฺคนหนึ่งไปทำซินา (ผิดประเวณี) มาหรือเปล่านะ ? พอถามว่าสงสัยได้อย่างไร เราก็ตอบว่าสงสัยเพราะมนุษย์มีความผิดพลาดทุกคน ตรงนี้เป็นคำตอบที่ไร้สาระมาก

4. ในสายซุนนีย์ผู้ให้การรับรองหะดีษที่รู้จักกันคือ อิมามบุคอรีย์ ท่านอิบนุฮะญัร ฯลฯ ส่วนในฟากชีอะฮฺผู้ให้การรับรองจะมีชัยคุกุลัยนีย์ ชัยคุนะญาชีย์ ชัยคุกัชชีย์ เป็นต้น

5. ไม่มีใครในหมู่มนุษย์รอดพ้นจากความผิดได้ แต่ไม่มีใครเช่นกันที่ความผิดของเขาจะรอดพ้นจากการจับผิดได้ ศาสนานี้อยู่บนการรับรองของอุละมาอ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยอาศัยผลงานของเขาเป็นตัวตัดสิน แน่นอนว่าบทบาทของอุละมาอ์นั้นเป็นที่ยอมรับทั้งสายซุนนีย์และชีอะฮฺ จากหะดีษนบีที่ว่าบรรดาอุละมาอ์คือผู้รับมรดกของบรรดานบี ความว่า

وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا، وَلَا دِرْهَمًا وَرَّثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ

"และอุละมาอ์เป็นผู้สืบมรดกของบรรดานบี และบรรดานบีไม่ได้ทิ้งดินารฺและดิรฺฮัมเดียว(หน่วยเงินอฺรับ)เอาไว้เป็นมรดก แต่พวกเขาทิ้งความรู้เอาไว้เป็นมรดก เพราะฉะนั้น ผู้ใดก็ตามที่รับเอาความรู้มาย่อมรับเอาส่วนแบ่งเป็นจำนวนมากไป"

เกี่ยวกับสถานะของหะดีษบทดังกล่าวนี้ โคไมนี ปราชญ์ผู้โด่งดังของโลกชีอะฮฺก็ยังเคยหยิบยกหะดีษบทดังกล่าวไปใช้ในการสนับสนุน

สแกนด้วย CamScanner

ทฤษฎีทางการเมืองเรื่อง "รัฐบาลอิสลาม" ของตัวเขาเองจนเป็นที่ฮือฮามาแล้วรวมถึงยังได้กล่าวรับรองสถานะของหะดีษบทดังกล่าวนี้ด้วย ดังที่โคไมนีได้กล่าวถึงหะดีษบทนี้ในหนังสือ **อัลฮุกูมะฮฺอัลอิสลามียะฮฺ** ของเขาในหน้าที่ 143 (ดูรูปถ่ายหน้าปกและเนื้อหา) ความว่า

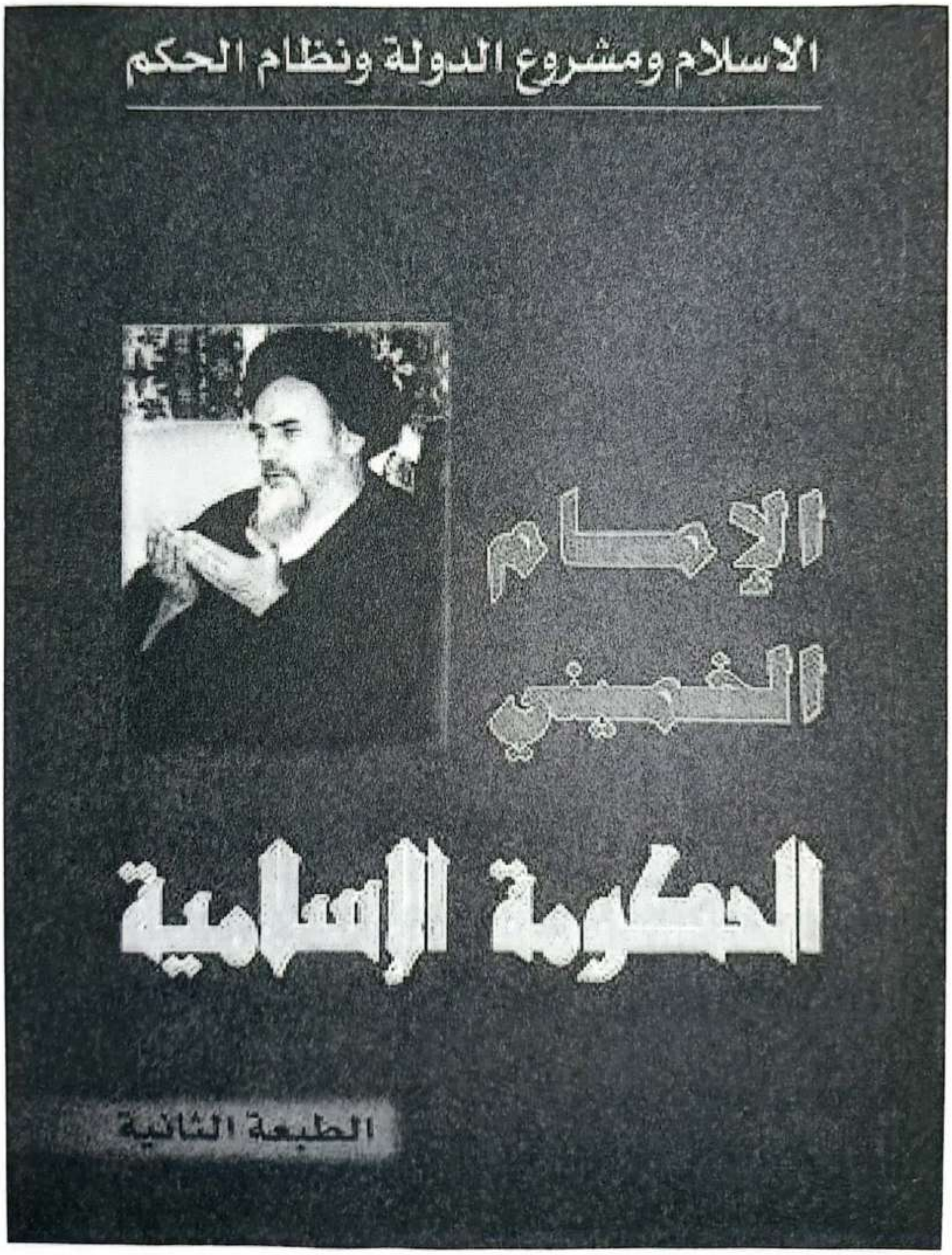

สแกนด้วย CamScanner

اجنحتها لطالب العلم رضى به. وإنه يستغفر لطالب العلم من في السماء ومن في الارض، حتى الحوت في البحر. وفضل العالم على العابد كفضل القمر على سائر النجوم ليلة البدر. وإن العلماء ورثة الانبياء. إن الانبياء لم يورثوا دينارا ولا درهما، ولكن ورثوا العلم. فمن أخذ منه اخذ بحظ وافر»[1]

رجال الحديث كلهم ثقات. حتى أن والد علي بن ابراهيم[2] (ابراهيم هاشم)[3] من كبار الثقات (المعتمدين في نقل الحديث) فضلاً عن كونه ثقة. وهذه الرواية قد نقلت باختلاف يسير في المضمون بسند آخر ضعيف. أي أن السند إلى ابي البختري صحيح، لكن نفس ابي البختري[4] ضعيف. والرواية هي:

عن محمد بن يحيى، عن أحمد بن محمد بن عيسى، عن محمد بن خالد، عن أبي البختري، عن ابي عبد الله عليه السلام قال: «إن العلماء ورثة الانبياء. وذاك أن الانبياء لم يورثوا درهماً ولا ديناراً، وإنما أورثوا أحاديث من احاديثهم. فمن أخذ بشيء منها فقد أخذ حظاً وافراً. فانظروا علمكم هذا عمن تأخذونه. فإن فينا اهل البيت في كل خلف عدولا ينفون عنه تحريف الغالين، وانتحال المبطلين، وتأويل الجاهلين»[5].

(١) اصول الكافي ج ١ ص ٤٢-٤٣ كتاب فضل العلم، باب ثواب العالم والمتعلم، الحديث ١.

(٢) علي بن ابراهيم بن هاشم القمي، محدث، ومفسر. وفقيه اواخر القرن الثالث واوائل القرن الرابع الهجري ومن مشايخ الكليني. نسبت إليه مؤلفات كثيرة منها: كتاب المناقب، وقرب الاسناد، والشرائع، وكتاب المغازي، كتاب الانبياء، وتفسير القرآن. وضريحه في قم.

(٣) ابراهيم بن هاشم القمي، من أصحاب الامام الجواد (ع). روى عن أصحاب الائمة (ع) كثيرا. وقيل أنه أول من نشر أحاديث الكوفيين في قم. من آثاره كتاب النوادر، وقضايا أمير المؤمنين (ع).

(٤) وهب بن وهب بن كثير بن عبد الله المعروف بابي البختري (٢٠٠ هـ ق) من رواة الامام الصادق (ع) وهشام بن عروة نزيل بغداد، متهم في أحاديثه، وقد عده علماء السنة. ومنهم أحمد بن حنبل. وضاعا وكذاباً. واعتبره الشيخ الطوسي من علماء الامامية عامي المذهب وضعيفا. وقال عنه ابن الغضائري: عامي كذاب. لكنه روى أحاديث موثوقة عن الامام الصادق (ع).

(٥) اصول الكافي ج ١ ص ٣٩ كتاب فضل العلم، باب صفة العلم وفضله وفضل العلماء، الحديث ٢.

เรื่องเล่าในอดีต

"และอุละมาอ์เป็นผู้สืบมรดกของบรรดานบี และบรรดานบีไม่ได้ทิ้งดินารฺและดิรฺฮัมเดียว(หน่วยเงินอฺรับ)เอาไว้เป็นมรดก แต่พวกเขาทิ้งความรู้เอาไว้เป็นมรดก เพราะฉะนั้น ผู้ใดก็ตามที่รับเอาความรู้มาย่อมรับเอาส่วนแบ่งเป็นจำนวนมากไป **ผู้รายงานหะดีษนี้ทุกคนเป็นผู้ที่เชื่อถือไว้วางใจได้**"

เราขอถามชีอะฮฺว่าความรู้ของนบีที่อุละมาอ์สืบทอดกันมานั้นคืออะไร แน่นอนว่าความรู้ดังกล่าวก็คืออัลหะดีษเพราะมันเป็นความรู้ที่ท่านนบีถ่ายทอดมา คำถามคือ อุละมาอ์จะรับหะดีษจากนบีได้อย่างไรหากไม่มีสายรายงานเพราะอุละมาอ์เกิดไม่ทันนบี หรือชีอะฮฺจะบอกว่าหะดีษนี้ไม่มีผลหรือความหมายในทางปฏิบัติ!

6. หาทางออกได้ครับหากคุณอะลี สยาม ไม่ปฏิเสธความถูกต้องแบบไร้วิชาการดังที่เห็น เพราะหากยังคงดึงดันปฏิเสธเช่นนั้นคุณอะลีสยามจะไม่มีอะไรให้นับถืออีก ส่วนในกรณีที่ผู้รายงานเป็นที่ขัดแย้งกันว่าจะเชื่อถือได้หรือไม่ จำต้องเอาการตำหนิที่ระบุเหตุผลมาก่อน เพราะสมมุติว่า นาย ก. ถูกมองว่าดีเลิศ ละหมาด ถือศีลอด ช่วยสังคม ญิฮาด จากอุละมาอ์กลุ่มหนึ่ง แต่อุละมาอ์กลุ่มนี้ไม่รู้ว่านาย ก เคยทำชั่วไว้ แต่พอดีที่อุละมาอ์ กลุ่มที่ 2 รู้ว่าเมื่อคืนนาย ก. ไปฆ่าคนตายมา เช่นนี้ การตำหนิต้องถูกรับไว้ก่อน

7. ศาสนาต้องใช้ตรรกะ ตรรกะหมายถึงกระบวนการใช้เหตุผลเพื่อหาความจริงอย่างถูกต้อง มิใช่กฎของใครของมัน แต่เป็นกฎสากล ซึ่ง

สแกนด้วย CamScanner

อัลกุรอานก็ใช้ตรรกะมากมาย เช่น ในอัลกุรอานอัลเลาะฮฺถามต่อบรรดากาเฟรที่ปฏิเสธพระเจ้าว่าพวกเขาสร้างตนเองขึ้นมาจากความว่างเปล่าแบบไม่มีผู้สร้างหรือเกิดจากการที่อัลเลาะฮฺทรงสร้าง นี่คือตรรกะที่อัลกุรอานใช้สำหรับผู้ที่ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเจ้า โดยการเอาตัวของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตตัวแรกที่เกิดขึ้นบนโลกนี้เป็นคำถามว่ามันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มันมีแค่สองทางคือ ระหว่างมันสร้างตัวเองจากความว่างเปล่าหรือพระเจ้าสร้าง ? จะไม่มีทางที่สามเลยในการอธิบายของผู้ปฏิเสธพระเจ้า และจากตรรกะแห่งคำถามที่อัลกุรอานใช้นี้ผู้ปฏิเสธพระเจ้าจะเข้าตาจนไม่ว่าจะเลือกตอบด้วยคำตอบใดก็ตาม เพราะฉะนั้นที่คุณอะลีปฏิเสธตรรกะจึงไม่ถูกต้อง

8. ซุนนะฮฺมีซุนนะฮฺเดียวคือซุนนะฮฺของนบี เรื่องกุนูตในละหมาดยามย่ำรุ่ง (ศุบฮฺ) ที่คุณยกมาแย้ง แล้วก็ถามอย่างขาดความเข้าใจว่าตกลงจะตามซุนนะฮฺจากอิบนุตัยมียะฮฺหรืออะนัสบินมาลิกนั้นคุณเข้าใจผิด เพราะสองท่านนี้ตามซุนนะฮฺเดียวกันคือแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด

ในความเป็นจริงแล้ว กรณีการกุนูตในละหมาดศุบฮฺท่านอิบนุตัยมียะฮฺวิจารณ์ว่าหะดีษนี้เป็นหะดีษมุงกัร หมายถึงมีเนื้อหาเท็จปรากฏในตัวบท ซึ่งตรงนี้ไม่ได้ผิดพลาดหรือเป็นข้อความเท็จที่เกิดขึ้นจากตัวของท่านอะนัส บินมาลิกเป็นต้นเหตุ แต่พลาดตรงที่ผู้รายงานคนที่ 2 หรือ 3 หรือ 4 หรือ 5 หรือ 6 (แล้วแต่กรณีไป) ซึ่งรับทอดการรายงานกันมาเกิดความสับสนในเนื้อหาการรายงานและมีประวัติระบุว่าความจำไม่ดี

สแกนด้วย CamScanner

สนับสนุนจนเกิดการอ้างพาดพิงไปยังสาวกท่านนบีคือท่านอะนัส ดังนั้นข้อตัดสินต่อหะดีษในลักษณะนี้จึงต้องใช้หะดีษที่ถูกต้องกว่าจากกระแสอื่นมาเทียบดูเพื่อตัดสิน

ข้าฯหวังว่าที่เขียนไปคงทำให้คุณอะลี สยามเข้าใจและยอมรับระบบสายรายงานเสียทีว่าเป็นส่วนหนึ่งของศาสนา และการปฏิเสธสายรายงานเท่ากับปฏิเสธอัลกุรอานและบรรดาอิมาม

ฉะนั้นเมื่อตกลงกันได้ว่าศาสนาจำต้องหาสายรายงาน วิธีพิสูจน์ระหว่างซุนนีย์กับชีอะฮฺว่าใครถูกต้องก็คือ **ใครมีสายรายงานไปยังนบีหรือไม่ไงล่ะครับ**

ขอพระองค์อัลเลาะฮฺทรงชี้นำท่าน

สแกนด้วย CamScanner

ปัจฉิมวจี

หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงการอธิบายถึงความเป็นมาและสารบบของวิชาหะดีษอย่างสังเขปเท่านั้น ท่านผู้อ่านท่านใดประสงค์จะศึกษาวิชาอัลหะดีษอย่างละเอียดมากขึ้นจากเอกสารภาษาไทยที่มีอยู่อย่างจำกัด ข้าฯขอแนะนำให้แสวงหาหนังสือของท่านอาจารย์ปราโมท ศรีอุทัยที่ชื่อว่า "หะดีษอย่างง่าย" มาอ่านเสีย รวมถึงผลงานทุกชิ้นของท่านเนื่องจากท่านเป็นหนึ่งในนักหะดีษคนสำคัญของแผ่นดินเรา ข้อเขียนทางศาสนาของท่านเกือบทุกชิ้นจะแฝงไปด้วยการวิจารณ์หะดีษแทบทุกชิ้นของท่าน

ในอดีตกาล วิชาหะดีษเป็นศาสตร์สำคัญในการปกป้องศาสนามาโดยตลอด ในยุคปัจจุบันจวบจนจักรวาลนี้พินาศ วิชาหะดีษจะดำเนินอยู่ต่อไปแม้ว่าหะดีษของท่านนบีจะเดินทางมาสู่จุดยุติของการรายงานและผันแปรเป็นการบันทึกเป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์แล้ว คงเหลือแต่ภาระของนักปราชญ์ที่จะต้องพลีกายและจิตใจตรวจสอบหะดีษที่เหลืออยู่ให้เสร็จสรรพด้วยความมุมานะต่อไป

อย่างไรก็ตาม อัลญัรฮุวัตตะอ์ดีล (การตำหนิและการรับรอง) ตัวบุคคลที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตรวจสอบหะดีษจะไม่ยุติพร้อมกับการรายงานหะดีษ แต่จะต้องดำเนินต่อไปเพื่อพิทักษ์สังคมให้รอดพ้นจากภัยร้ายของนักการศาสนาสามานย์ที่กำลังแพร่งพรายความคิดอันมดเท็จของเขา

เรื่องเล่าในอดีต

ในอดีตกาล อิมามแห่งการวิจารณ์อย่างท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ทำการวิจารณ์คนไปทั่วสารทิศเรือนหมื่นคน เช่นเดียวกับท่านอิมามอิบนุหะญัร ระบบเช่นนี้คอยปกป้องศาสนามาตลอดจวบจนปัจจุบัน

บัดนี้ ศาสนากำลังเกิดภาวะวิกฤติ ศาสตร์อันสำคัญดังกล่าวนี้กำลังจะสูญหายเพราะกลุ่มอุตริบางกลุ่มประสงค์จะให้ยุติศาสตร์นี้พร้อมทำลายฐานะของคณะกรรมการผู้กุมวิชานี้ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในยุคปัจจุบัน แต่เสมือนกับก้างที่ค้างลำคอ การปฏิเสธที่จะให้ศาสตร์นี้ดำรงอยู่รวมถึงทำลายบัลลังก์แห่งการวิจารณ์นี้ลงไปก็เท่ากับต้องทำลายหะดีษทั้งหมดรวมถึงการรับรองบุคคลอีกจำนวนมหาศาลที่คนรุ่นอดีตรับรองกันมา อย่างน้อยที่สุดคำรับรองอันทรงคุณค่าที่ท่านอิมามอัสสะฮะบีย์ได้ให้ไว้ต่อท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺก็คงต้องถูกขว้างปาไปด้วยเช่นกัน

คำถามที่ท้าทายต่อการคงอยู่ของอิสลาม ณ บัดนี้ก็คือ ใครคืออิมามแห่งการวิจารณ์และรับรองตัวบุคคลของยุคนี้ ? สำหรับข้าฯและผู้มีดวงตาเห็นธรรมแล้ว ตำแหน่งนี้ไม่มีใครคู่ควรกว่าท่านอิมามอับดุลอะซี๊สอิบนุบาส อิมามอัลบานีย์ อิมามอิบนุอุษัยมีน อิมามมุกบิล บินฮาดีย์ อิมามเฟาซาน บินศอและฮฺ อัลเฟาซาน ฯลฯ อีกแล้ว ทั้งนี้เนื่องด้วยกับคุณวุฒิและผลงานของท่านอันประจักษ์แจ้ง ฉะนั้นแล้วการวิจารณ์ของท่านเหล่านั้นจะไม่ถูกตำหนิด้วยข้อหาแปลกประหลาด เช่น การยึดติดตัวบุคคลอะไรทำนองนั้น แต่หากใครไม่เห็นด้วยกับข้าฯ ก็วอนขอให้เสนอรายชื่อผู้ครองตำแหน่งบัลลังก์นี้แก่ข้าฯทีเถิด หรือจะบอกว่าไม่เหลือหลอ

สแกนด้วย CamScanner

หรือสูญพันธุ์แล้วก็เชิญว่ามาได้ แต่นั่นคงไม่ใช่วิถีของอิสลามแน่ เพราะบรรดานักหะดีษและอิมามแห่งการวิจารณ์เป็นกลุ่มอัศวินอิสลามที่ถูกสัญญาว่าจะธำรงศาสนานี้ต่อไปจวบสิ้นจักรวาล ดังหะดีษที่ว่า

لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي قَائِمَةً بِأَمْرِ اللَّهِ، لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ أَوْ خَالَفَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ عَلَى النَّاسِ

"กลุ่มหนึ่งจากบรรดาประชาชาติของฉันจะยังคงดำรงอยู่บนคำสั่งของพระองค์อัลเลาะฮฺโดยไม่ขาดสาย ส่วนผู้ที่ทำให้พวกเขาตกต่ำหรือขัดแย้งกับพวกเขาจะไม่สามารถก่อให้เกิดผลอันใดที่เสียหายแก่พวกเขาได้เลย จนกระทั่งกำหนด(วันสิ้นโลก)ของอัลเลาะฮฺได้มาถึง ในขณะที่พวกเขาจะยังคงเป็นผู้ที่ปรากฏเด่นชัดเหนือผู้คนทั้งหลาย"[1]

ท่านอิมามซุฟยาน อัษเษารีย์ (ฮ.ศ. 97-161) กล่าวว่า

الْمَلائِكَةُ حُرَّاسُ السَّمَاءِ ، وَأَصْحَابُ الْحَدِيثِ حُرَّاسُ الأَرْضِ

"มวลมลาอิกะฮฺคือผู้พิทักษ์แห่งชั้นฟ้า ส่วนนักปราชญ์หะดีษคือผู้พิทักษ์แห่งปฐพีนี้"[2]

ส่วนอัลญัรฮฺวัตตะอ์ดีลนั้นจะเป็นอาวุธประจำกายแด่นักหะดีษเพื่อพิทักษ์ศาสนาต่อไปตราบนานเท่านาน

---

[1] *เศาะฮีฮฺมุสลิม*, หมายเลขหะดีษ : 1037.

[2] อะฮฺมัด อะลีย์ ษาบิต อัลเคาะฏีบ อัลบัฆดาดีย์, *ชะเราะฟุอัศฮาบุลหะดีษ*. มุฮัมมัด สะอี๊ด เคาะฏีบ เอาเฆาะลีย์, ผู้ตรวจทาน (ไคโร: ดารุลกุตุบอัลมิศรียะฮฺ, 1389). หน้า 44.

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

ซัยยิดอับดุลฮุเซน ชัรฟุดดีนและชัยค์ซะลีม อัลบะชะรีย์. **อัล-มุรอญิอาต**. อัยยูบ ยอมใหญ่, แปล. กรุงเทพฯ : ดารุอหฺลิลบัยตฺ, 2529.

อับดุลญะวาด สว่างวรรณ. **อาซูรอจากอัลกุรอานและฮะดีษ**. กรุงเทพฯ: สมาคมนักเรียนไทย-อิหร่าน, 2551.

เอกสารภาษาอาหรับ

เคาะลิด อัลฎฺฮาวีย์ อัสสุฟัยรีย์. **ษะนาอุลบะดีอฺมินอุละมาอ์อะลัซซัยคฺเราะบีอฺ**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ม.ป.ป.

มีรฺซา ญะวาด อัฏฏับริซีย์. **ศิรอฏุนนะญาต**. เบรูต : มุอัซซะซะฮฺอาลุลบัยตฺ อิฮฺยาอุตติรอษ, 1418.

มิรซาฮุซัยนฺ นูรีย์อัฏฏ็อบรอซีย์. **มุซตัดร็อกอัลวะซาอิล**. กุม: มุอัซซะซะฮฺอาลุลบัยตฺ อะลัยฮิสสลามอัลอิฮฺยาลิตติรอษ, 1416.

มุสลิมบินอัลฮัจญาจอัลกุชัยรีย์ อันนัยซาบูรีย์. **เศาะฮีฮฺมุสลิม**. อัลฮะลาบีย์: ดารอัลอิฮฺยาอ์อัลกุตตุบอัลอะรอบียะฮฺ, 1374.

มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์. **อัตตะวัซซุ้ลอันวาอุฮุวะอะฮฺกามุฮฺ**. เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1404.

_____________________. **เศาะฮีฮุลญามิอฺอัศเศาะฆีรวะซิยาดะตุฮฺ**. เบรูต : มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1408.

_____________________. **เฎาะอีฟสุนันอัตติรมิสีย์**. เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1411.

________________. **ซิลซิละฮุอัลอะฮาดีษอัศเศาะฮีฮะฮฺวะชัยอุน มินฟิกฮิฮาวะฟะวาอิดิฮา**. ริยาฎ: มักตะบะฮฺอัลมะอาริฟลินนัชรฺวัตเตาซีอฺ, 1422.

มุฮัมมัดบินอีซาบินซูเราะฮฺ อัตติรมิสีย์. **อัลญามิอฺสุนันอัตติรมิสีย์**. ม.ป.ท.: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.

มุฮัมมัดบินอิดรีส อัชชาฟิอีย์. **อัรริซาละฮฺ**. อะฮฺมัด ชากิร, ผู้ตรวจทาน. เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.

มุฮัมมัดบินอิสมาอีล อัลบุคอรีย์. **อัลญามิอฺอัศเศาะฮีฮุมินหะดีษเราะซูลลิลละฮิวะซุนนะนิฮิวะอัยยามิฮิ**. มุฮิบบุดดีนอัลเคาะฏีบ, ผู้ตรวจทาน. ไคโร: มักตะบะฮฺอัซซะละฟียะฮฺ, 1400.

มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดบินอุษมาน อัสสะฮะบีย์. **ซิยัรอะอฺลามอันนุบะลาอ์**. ม.ป.ท.: มุอัซซะซะฮฺอัรริซาละฮฺ, 1422.

________________. **มีซานุลอิอฺติดาลฟีนักดิรริญาล**. อะลีย์มุฮัมมัด เอาฎและอาดิลอะฮฺมัด อับดุลเมาญูด, ผู้ตรวจทาน. เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, 1416.

________________. **มีซานุลอิอฺติดาลฟีนักดิรริญาล**. เบรูต : ดารฺอัลมะอฺริฟะฮฺ, ม.ป.ป.

มุฮัมมัดบินอะฮฺมัดอัลอันศอรีย์อัลกุรฏุบีย์. **ญามิอุลอะฮฺกามมุลกุรอาน**. ม.ป.ท.: ดารุลฟิกรฺ, ม.ป.ป.

มุฮัมมัด อับดุรเราะฮฺมานบินอับดุรเราะฮีม อัลมุบาร็อกฟูรีย์. **ตุฮฺฟะตุลอะฮฺวาสียฺบิชัรฮิญามิอุลติรมิสียฺ**. เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.

มุฮัมมัด อิบนุญะรีรอัฏเฏาะบะรีย์ อบูญะอฺฟัร. **ตารีคอัลอุมัมวัลมุลู๊ก**. เบรุต : ดารุลกุ๊ตตุ๊บอัลอิลมียะฮฺ, 1407.

เรื่องเล่าในอดีต

ยูซุฟ บินซะกียฺ อบุลอัจญาจ อัลมิซซีย์. **ตะฮฺสีบบุลกะมาล**. เบรูต: มุอัซซะซะฮฺ อัรริซาละฮฺ, 1400.

รูฮีย์ บะอัลบะกีย์. **อัลเมาริด**. เบรูต: ดารุลอิลมฺลิลมะลายีน, 1995.

ศอลิฮฺบินเฟาซานบินอับดุลเลาะฮฺ อัลเฟาซาน. **อัลอัจวิบะฮฺอัลมุฟีดะฮฺอัซอิละติลมะนาฮิจอัลญะดีดะฮฺ**. ญะมาล บินฟุร็อยฮาน อัลฮาริษีย์, ผู้รวบรวมและอธิบาย. ฏออีฟ: มักตะบะฮฺมะลิกฟะฮฺดฺ, 1424.

สุลัยมาน บินอัลอัชอัต อิซซิญิสตานีย์. **สุนันอบูดาวุด**. เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, 1389.

อันนะญาชีย์. **ริญาลุนนะญาชีย์** .ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 1416.

อบูซะกะรียา มุฮัยยุดดีน บินชะเราะฟุนนะวะวีย์. **ตะฮฺสีบอัลอัสมาอ์วัลลุฆอต**. เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.

อิบนุกุดามะฮฺ อัลมักดิซีย์. **มุนตะค็อบมินอัลอิลัลลิลเคาะลาล**. อบูมุอาสฺ ฏอริก บินอะวาฎุลเลาะฮฺ, ผู้ตรวจทาน.ริยาฎ: ดารุรรอยะฮฺ, 1419.

อับดุรเราะฮฺมานบินอบูฮาติม อัรรอซีย์. **อัลญัรฮฺวัตตะอ์ดีล**. เบรูต: ดารฺอิฮฺยาอุตติรอษอัลอะรอบีย์, 1271.

อับดุรเราะฮฺมาน บินอะฮฺมัด บินเราะญับ. **อัสสัยลุอะลาเฏาะบะกอติลฮะนาบิละฮฺ**. อับดุรเราะฮฺมาน บินมุฮัมมัด อัลอุษัยมีน, ผู้ตรวจทาน. ริยาฎ: มักตะบะฮฺอัลอุบัยกาน, 1425.

อิบนุญะรีร อัฏเฏาะบะรีย์. **ตารีคอัลอุมัมวัลมุลู้ก**. เบรูต: ดารฺอัลอะอุละมีย์ ,1409.

อิบนุฮิบบาน. **กิตาบอัลมัจรูฮีนมินัลมุฮัดดิษีน**. ฮัมดีบินอับดุลมะญีด บินอิสมาอีล อัซซะละฟีย์, ผู้ตรวจทาน. ริยาฎ : ดารฺอัศเศาะมีอีย์, 1420.

อบิลฟิดาอ์ อิสมาอีล บินกะษีร. **กิศอศุลอัมบิยาอ์**. มุสตอฟา อับดุลวาฮิด, ผู้ตรวจทาน.ไคโร: ดารุลกุตตบอัลฮะดีษะฮฺ, 1388.

อบุลหะซัน อัลอัรรุลอามิลีย์. **วะซาอิลุชชีอะฮฺ**. กุม: มุอัซซะซะฮฺอาลุลบัยตฺ, 1409.

อยาตุลเลาะฮฺอัลอุซมา ซัยยิดอะลีย์ เคาะมานิอีย์. **อัลอุศูลอัลอัรบะอะตุฟีอิลมิรริญาล**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., ม.ป.ป.

อัลลามะฮฺอัลฮุจญะฮฺ อัซซัยคุมุฮัมมัดบากิรอัลมัจลิซีย์. **บิฮารุลอันวารุอัลญามิอะฮฺลิดุร็อรอัลอัคบารอัลอะอิมมะฮฺอัลอัสฮาร**. เบรูต: มุอัซซะซะฮฺอัลวะฟาอ์, 1403.

อะบีซะกะรียา ยะฮฺยาบิน มะอีน. **มะอฺริฟะตุรริญาล**. มุฮัมมัดกามิล ก็อศศ็อร, ผู้ตรวจทาน. ดามัสกัส: มัจมะอฺอัลลุเฆาะฮฺอัลอะเราะบียะฮฺ, 1405.

อะบีย์ญะอฺฟัร มุฮัมมัดอะลีย์บินฮุซัยนฺอิบนุบะบูวัยฮฺอัลกุมมีย์. **อัตเตาฮีดลิซซัยคฺเศาะดู๊ก**. ซัยยิดฮาชิม ฮุซัยนีย์ อัศเศาะฮฺรอนีย์, ผู้ตรวจทาน. ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ม.ป.ป.

อบูญะอฺฟัร อัฏฏูซีย์. **ตัลคีศอัชชาฟีย์**. นะญัฟ: มัฏบะอะฮฺอัลอะดับ, ม.ป.ป.

อุษมานบินมุฮัมมัด อัลเคาะมีส. **กัชฟุลญานีย์มุฮัมมะดุตติญานี**. อเล็กซานเดรีย: ดารุลอีมาน, ม.ป.ป.

อะลีย์บินอับดุลเลาะฮฺบินญะอฺฟัร อัลมะดินีย์. **อัลอิลัล**. มุฮัมมัด มุศเฏาะฟา, ผู้ตรวจทาน. เบรูต: มักตะบะฮฺอัลอิสลามีย์, 1980.

อะลามะฮ์ ซัยยิดมุฮัมมัดฮุเซน ตอบาตอบาอี. **ชีอะฮ์ในอิสลาม**. ก.ท.ม.: 14 พับบลิเคชั่น, 2546.

อะฮฺมัด บินอับดุลฮะลีม อิบนุตัยมียะฮฺ. **อัลฟะตาวาย์อัลกุบรอ**. มุฮัมมัด อับดุลกอดิร อะฏออ์, ผู้ตรวจทาน. เบรูต: ดารุลกุตตุบอัลอิลมียะฮฺ, 1408.

อะฮฺมัดบินอะลีย์ บินฮะญัร อัลอัสเกาะลานีย์. **อันนุกัตอะลากิตาบอิบนุศเศาะลาฮฺ**. เราะบีอฺบินฮาดีย์ อุมัยรฺ อัลมัดคอลีย์. อัลมะดีนะฮฺ อัลมุเนาวะเราะฮฺ: ญามิอะฮฺอิสลามียะฮฺ, 1404.

_________________________. **ฟัตฮุลบารีย์ชัรฮุเศาะฮีฮุอัลบุคอรีย์**. เบรูต: ดารุลมะอฺริฟะฮฺ, 1379.

_________________________. **อัดดุเราะรุลกามินะฮฺฟีอะอฺยานิลมิอะติษษามินะฮฺ**. ม.ป.ท.: ดาอิเราะฮฺอัลมะอาริฟอัลอุษมานียะฮฺ, ม.ป.ป.

อะฮฺมัดบินอะลีย์ อบูบักร อัลเคาะฏีบ อัลบัฆดาดีย์. **ตารีคบัฆดาด**. เบรูต: ดารุลกุตุบอัลอิลมียะฮฺ, ม.ป.ป.

อะฮฺมัด อัลอุดัยนีย์. **ร็อฟอุลลิษามอั้นมุคอละฟะติลเกาะเราะฏอวีย์ลิชชะรีอะติลอิสลาม**. ซ็อนอาอ์: ดารุลอะษัร, 1422.

อะฮฺมัด อะลีย์ ษาบิต อัลเคาะฏีบ อัลบัฆดาดีย์. **ชะเราะฟุอัศฮาบุลหะดีษ**. มุฮัมมัด สะอี๊ด เคาะฏีบ เอาเฆาะลีย์, ผู้ตรวจทาน. ไคโร: ดารุลกุตุบอัลมิศรียะฮฺ, 1389.

เอกสารภาษาอังกฤษ

Mohammad Mustafa Azmi. **Studies in Early Hadith Literature With a Critical Edition of Some Early Text.** Indianapolis: American Trust Publications, 1978.

สแกนด้วย CamScanner

ภาคผนวก : หนังสือของผู้เขียน

สแกนด้วย CamScanner

เรื่องเล่าในอดีต

อิสลามกับหน้าประวัติศาสตร์แห่งการปลดแอกทาส

ISBN 978-974-365-336-0 ราคา: 270 บาท

การศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามมักอาศัยเรื่องของ การเมืองและสงครามเป็นแกนเรื่องหลักของการวิเคราะห์ หนังสือเล่มนี้จึงใช้วิธีการใหม่โดยอาศัยปัจจัยเรื่องทาสเป็นแกนเรื่องในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์อิสลามเพื่อสร้างมุมมองทางประวัติศาสตร์ในมิติใหม่ ทั้งยังไขข้อสงสัยเกี่ยวกับการยอมรับระบอบทาสในกฎหมายอิสลามที่หลายท่านคาใจอีกด้วย

วะฮาบีย์ศึกษา : ฉบับไม่งมงาย

ISBN 978-616-305-224-7 ราคา: 240 บาท

วะฮาบีย์ วาทกรรมอันโด่งดังชิ้นหนึ่งที่ได้รับการถกเถียงในวงวิชาการกันอย่างแพร่หลาย ข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นจริงของขบวนการนี้ได้ถูกอภิปรายเพื่อไขความกระจ่างไว้แล้วในหนังสือเล่มนี้ ภายใต้กระแสการต่อสู้ทางความคิดที่ลุกโชติไปทั่วสารทิศ การทำความเข้าใจถึงลักษณะของแนวทางวะฮาบีย์จะสะท้อนให้เห็นถึงรากเหง้าของปัญหาได้

ไขปมปริศนาวันสุดท้ายของท่านนบี

ISBN 978-616-305-827-0 ราคา: 270 บาท

ตำแหน่งผู้นำของท่านอบูบักรฺหรือที่เรียกว่า “คิลาฟะฮฺ” นั้น แม้ในทางทฤษฎีจะเป็นหลักศรัทธาที่สำคัญอย่างหนึ่งของอัลอิสลามก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติมักไม่ถูกรับรู้ว่าท่านอบูบักรฺได้รับตำแหน่งดังกล่าวมาได้อย่างไร? ในวันสิ้นชีพของท่านศาสนทูต ความสับสนและสิ้นหวังได้หวนกลับมาอีกครั้ง ท่านอบูบักรฺจะเข้ามาแก้ไขนาทีวิกฤติทั้งหมดได้อย่างไร!

หาซื้อได้ตามแผงหนังสืออิสลามทั่วไป หรือติดต่อ **คุณซาเล็ม บุญมาศ** เบอร์ : 0815418671 **คุณมุตตาฝีน เจ๊ะและ** เบอร์ : 0879680862

สแกนด้วย CamScanner

THE COLLECTED BOOKS

ASSABIKOON WAL SALAFI

สั่งซื้อหนังสือได้ที่ : ร้านหนังสืออัซซาบิกูน (ASSABIKOON TRADE) ติดต่อคุณ มุตตาฟีน เจ๊ะและ
โทร : 087-9680862 HTTP://WWW.FACEBOOK.COM/ASSABIKOONTRADE

สแกนด้วย CamScanner

ทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีจริงหรือ?
ชารีฟ วงศ์เสงี่ยม
ราคา 80 บาท

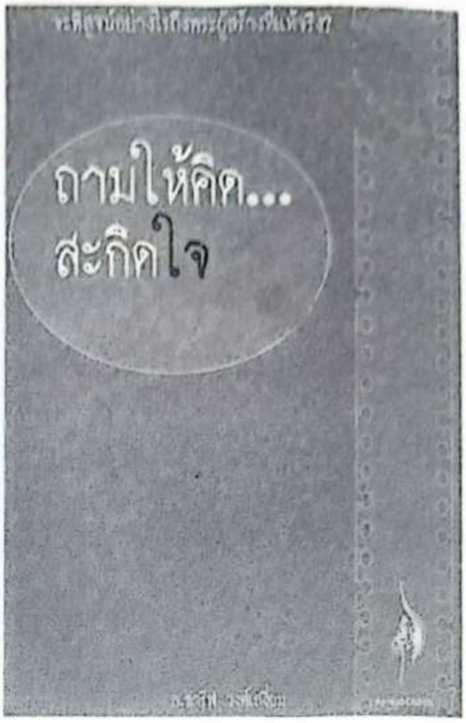

ถามให้คิดสะกิดใจ
พิสูจน์การมีอยู่ของพระผู้สร้างที่แท้จริง
ชารีฟ วงศ์เสงี่ยม
ราคา 85 บาท

อิสลาม กับหน้าประวัติศาสตร์
แห่งการปลดแอกทาส
อามีน ลอนา
ราคา 270 บาท

วิถีสลัฟ
ชาเล็ม บุญมาศ
ราคา 150 บาท

สแกนด้วย CamScanner

หะดีษเบื้องต้น
ปราโมทย์ ศรีอุทัย
ราคา 150 บาท

อัลกาฟีย์ ธรรมบทแห่งวงศ์วานศาสนทูต
อามีน ลอนา
ราคา 150 บาท

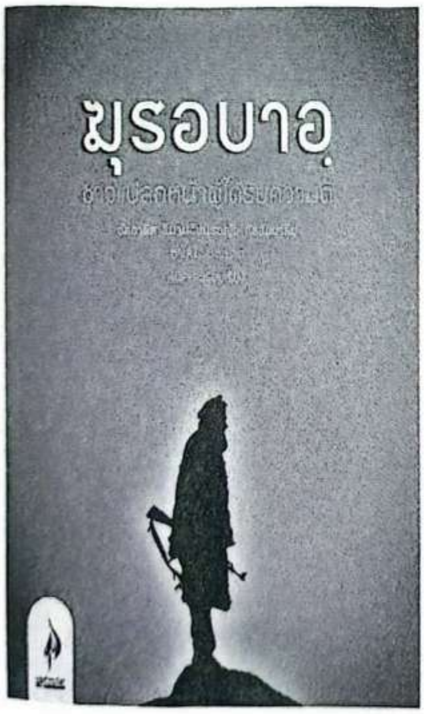

มุรอบาฏ ชาวแปลกหน้าผู้ได้รับความดี
ซาเล็ม บุญมาศ
ราคา 110 บาท

นะศีหะฮฺอุละมาอ์
อุสมาน เจะอุมา
ราคา 100 บาท

สแกนด้วย CamScanner

THE COLLECTED BOOKS

ASSABIKOON WAL SALAFI

วะฮาบีย์ศึกษา ฉบับไม่งมงาย

อามีน ลอนา

ราคา 240 บาท

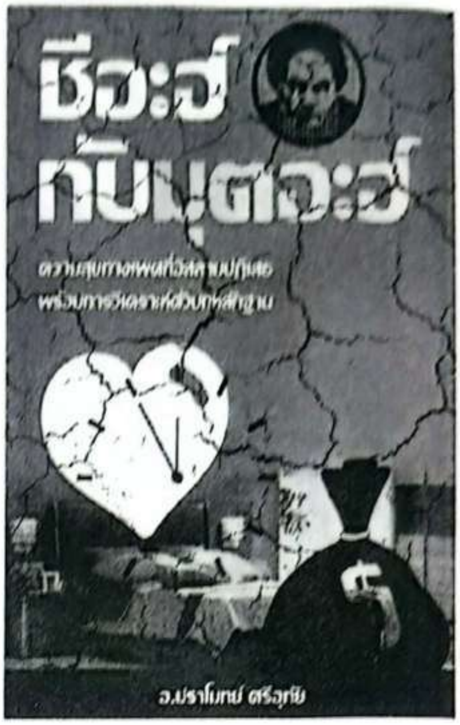

ชีอะฮ์กับมุตอะฮ์

อ.ปราโมทย์ ศรีอุทัย

ราคา 120 บาท

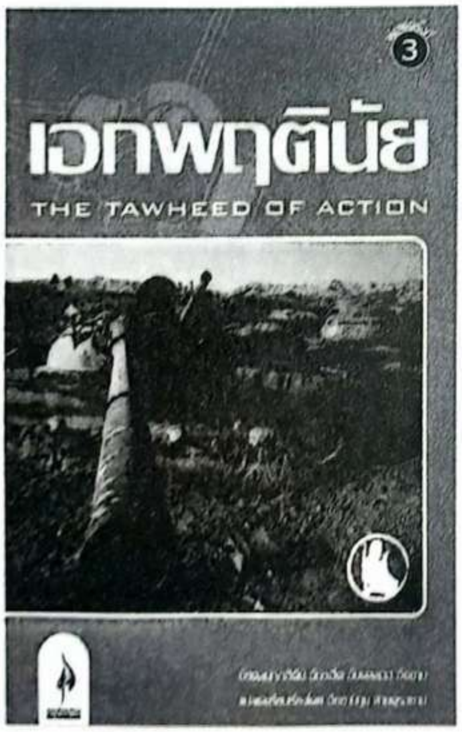

เอกพฤตินัย

อัซซาบิกูน สายดูรอซาน

ราคา 110 บาท

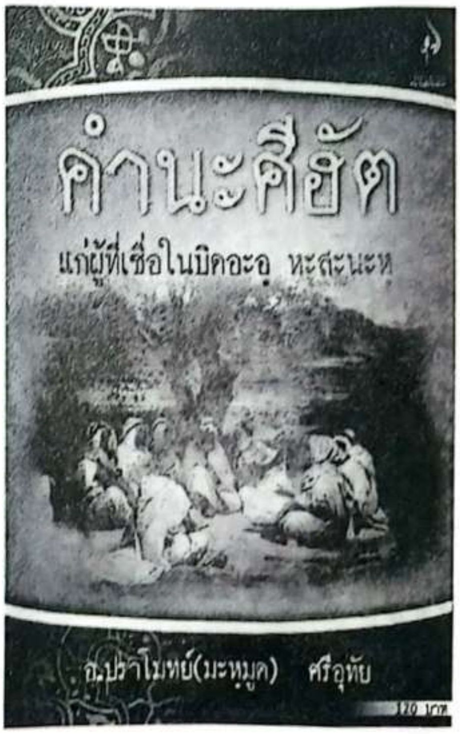

คำนะศีฮัต แก่ผู้ที่เชื่อในบิดอะอุ หะสะนะหฺ

ปราโมทย์(มะหมูด) ศรีอุทัย

ราคา 120 บาท

สแกนด้วย CamScanner

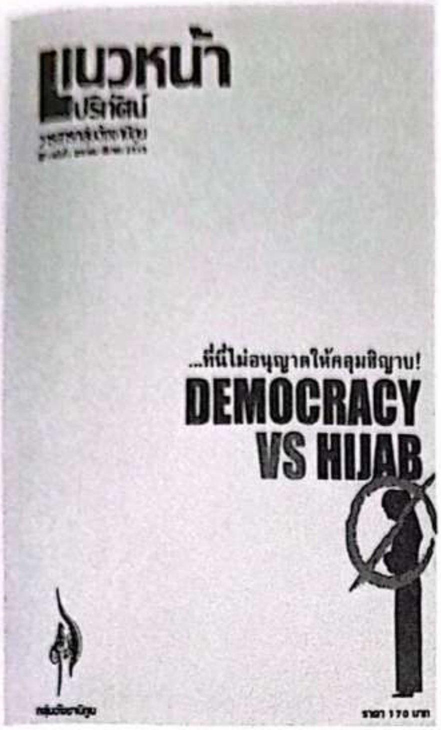

แนวหน้าปริทัศน์ เล่มที่ 1
ราคา 170 บาท

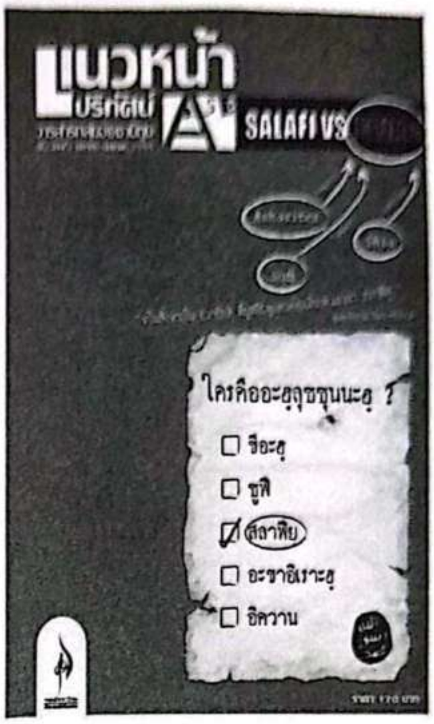

แนวหน้าปริทัศน์ เล่มที่ 2
ราคา 170 บาท

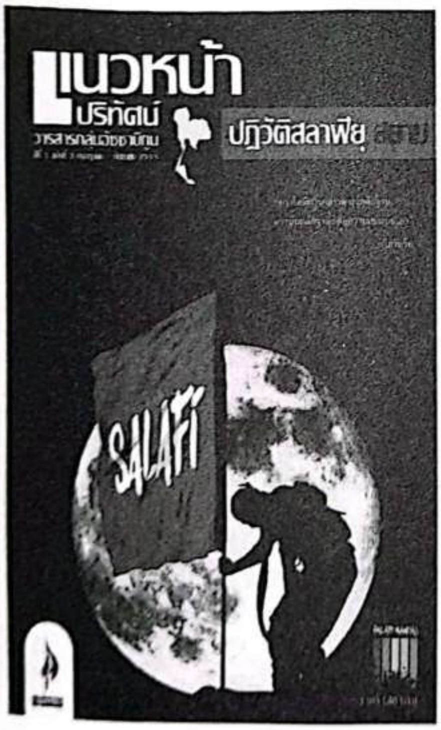

แนวหน้าปริทัศน์ เล่มที่ 3
ราคา 140 บาท

สแกนด้วย CamScanner

มนุษยชาติต่างมีตำนานของตนเองขับขานแก่อนุชนรุ่นแล้วรุนเล่าไม่สิ้นสุด แต่จะมีกี่กลุ่มชนเล่าที่คิดตั้งคำถามต่อระบบการสืบทอดเรื่องเล่าของตนเองว่ามีความจริงเพียงใด อิสลามเป็นระบอบที่ตั้งคำถามนี้มาตลอดและอิสลามก็มีคำตอบต่อผู้ที่สงสัยต่อคำถามนี้ไว้แล้ว

DEVIANT SALAF

AS-SABIKOON WAL SALAFI

ISBN 978-616-321-430-0

9 786163 214300

ราคา 150 บาท

สแกนด้วย CamScanner